

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FILOSOFICKÁ FAKULTA

Katedra sociologie

Diplomová práce

Miroslav Klusák

Integrace migrantů
případ Francouzů v České republice

Integration of Migrants
Case of French in Czech Republic

Praha 2009

Vedoucí práce: PhDr. Oleg Suša CSc.

V první řadě bych chtěl poděkovat vedoucímu své diplomové práce, PhDr. Olegovi Sušovi, CSc., za jeho užitečné rady a trpělivé vedení. Dále bych chtěl poděkovat své rodině za podporu a trpělivost během mého studia.

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité prameny a literaturu

V Praze dne

Miroslav Klusák

Anotace

Tématem diplomové práce je analýza procesu integrace vysoce kvalifikovaných pracovníků ze západu na východě, konkrétně Francouzů v Praze, v průběhu jejich dočasné pracovní migrace. Fenomén migrace západních vysoce kvalifikovaných pracovníků na východ Evropy se stává častějším, a tak se mu začíná věnovat i výzkumná pozornost. Kvalifikovaní pracovníci přijíždějí často se svými rodinami v průměru na období pěti let, po jehož uplynutí se vrací do původní země, nebo se přesunou do další destinace. Z kvalitativní analýzy rozhovorů vyplývá, že během svého pobytu se do života v České republice integrují specifickým způsobem a to v několika ohledech. Jednak navazují vztahy s místní většinovou společností, ale současně zde vytváří Francouzskou komunitu se silnými vazbami na Francii. Minimálně přejímají kulturní zvyky místní většinové populace. Snad jen v oblasti jazyka a stravování to znamená, že se s místními kulturními zvyklostmi neztotožňují. Taková integrace je umožněna prostou blízkostí francouzské a české kultury v rámci integrující se Evropské Unie.

Klíčová slova: komunita, integrace, pracovní migrace, transnacionalismus, Česká republika, Praha, Francie.

Abstract

This master thesis focuses on integration of highly skilled professionals from Western Europe to East Central Europe. The analysis develops on case study of French managers and their families as temporary labour migrants settled in Prague. The phenomenon of migration of highly qualified work force from the West to the East of Europe becomes more frequent, and thus attracts more and more the interest of researchers. These West European managers, “nomadic elite”, come often with their families for five years in average, after which they return to the country of their origin, or move to another destination. The qualitative analysis of interviews discloses that, during their stay in Czech Republic, they do integrate in to the life of society by a specific manner. On one hand, they do enter in contact with local majority society, establish some relationships, but at the same time they do create French community with strong links to France. They do accept very few cultural habits of majority population. Only in the sphere of language and alimentary culture it means that they do not identify with local cultural customs. Such form of integration is facilitated by simple proximity of French and Czech cultures in the context of integrating European Union.

Key words: community, integration, labour migration, transnationalism, Czech Republic, Prague, France.

Obsah

1. Úvod.....	11
2. Uvedení do problematiky integrace migrantů na základě odborné literatury.....	12
2.1 Globalizace a mezinárodní migrace.....	12
2.2 Typologie mezinárodní masové migrace.....	13
2.2.1 Typologie masové migrace podle R. Mynze	13
2.2.2 Typologie masové migrace podle S. Castlese.....	14
2.2.3 Francouzi v Praze a typologie masové migrace.....	15
2.3 Integrace a sociální integrace.....	16
2.3.1 Francouzi v Praze a sociální integrace.....	18
2.4 Integrace migrantů.....	19
2.4.1 Integrovační strategie imigrantů.....	21
2.4.2 Francouzi v Praze a jejich integrační strategie.....	23
2.5. Komunity a transnacionální komunity.....	24
2.5.1 Transnacionalismus podle Glick Schillerové.....	25
2.5.2 Francouzi v Praze a transnacionalismus.....	26
2.6 Shrnutí – pojem integrace Francouzů v Praze, hypotézy a výzkumná otázka.....	29
3. Metodologie.....	30
3.1 Výběr respondentů a sběr dat.....	30
3.2 Popis dat.....	30
3.3 Postup při zpracování sebraného materiálu.....	31
4. Pět francouzských rodin v Praze.....	32
4.1 Portréty pěti rodin.....	32
4.1.1 Rodina 1.....	32
4.1.2 Rodina 2.....	32
4.1.3 Rodina 3.....	33
4.1.4 Rodina 4.....	33
4.1.5 Rodina 5.....	34
4.2 Příběh jejich expatriace.....	35
4.2.1 Stěhování do Prahy.....	35
4.2.2 Život v Praze.....	56
4.2.3 Hodnocení života v Praze a kulturní podmíněnost.....	86
5. Závěr – jak se francouzští manažeři a jejich rodiny v Praze integrují.....	100
Použitá literatura.....	103
Seznam příloh.....	105

1. Úvod

K tématu diplomové práce mě inspiroval roční studijní pobyt ve Francii. Během onoho roku jsem se ocitl v novém prostředí a setkal se s jinou kulturou, nové podmínky jsem musel zohlednit ve svém jednání. Mé rozhodování o způsobu vypořádání se s nově vzniklou situací bylo vždy do určité míry ovlivňováno, předem jasně určenou, dočasností pobytu. Napadlo mne, že by mohlo být zajímavé a přínosné, prozkoumat jak v novém prostředí a v kontaktu s jinou kulturou jednájí francouzští vysoce kvalifikovaní pracovníci s jejich rodinami přijíždějící dočasně do Prahy za prací. Nové prostředí, jiná kultura a dočasnost pobytu jsou společní jmenovatele mé zkušenosti a zkušenosti Francouzů v České republice.

Téma považuji za zajímavé také proto, že u nás v současném akademickém i veřejném diskurzu převládá zájem o migraci z „východu“ na „západ“, a pokud se odborníci věnují migraci ze „západu“ na „východ“, pak převládá zájem o anglofonní populaci (Uherek (et.al.) 2004).

* * *

Text diplomové práce je členěn do tří částí. První část je věnována hledání poznatků o integraci „mých Francouzů“ v České republice, a formulaci takových hypotéz a výzkumné otázky, které by zajišťovaly obecnou orientaci mého empirického výzkumu.

Druhá část je věnována analýze rozhovorů s členy pěti rodin z francouzské komunity v Praze. Po stručném představení každé rodiny následuje příběh jejich expatriace zde v České republice. Jejich hodnocení jednotlivých oblastí života po dobu pobytu u nás je klíčem k popsání jejich specifického způsobu integrace do života v České republice.

Třetí a závěrečná část je věnována konfrontaci zjištění a závěrů z druhé části s teoretickými koncepty prezentovanými v první části předkládaného textu.

2. Uvedení do problematiky integrace migrantů na základě odborné literatury

V následující kapitole se zaměříme na Mynzovu a Castlesovu typologii masové migrace v současných globalizovaných podmínkách. Seznámíme se s koncepty integrace migrantů podle Berryho a Khellila. Dále navážeme přístupy Bürknera a Glick Shillerové s konceptem transnacionální komunity, který aplikují na integraci vysoce kvalifikovaných pracovníků za dočasnou práci. V poslední části této kapitoly se pokusíme definovat možné varianty integrace pro zkoumané Francouze v Praze a definovat výzkumné hypotézy a otázky.

2.1 Globalizace a mezinárodní migrace

Pokud definujeme globalizaci jako rozšíření nadnárodních sítí a rozšíření přeshraničních toků peněz, zboží, služeb, informací a lidí, pak mezinárodní (masová) migrace je systémovým faktorem globalizace (Castles 2002, Drbohlav 2001). Migrace spoluvytváří globalizaci, a je zároveň částečně i jejím produktem. Je tedy celkem logické, že v současné sociologii globalizace je mezinárodní migrace jedním z hlavních témat (Sassen 2007).¹

Masová migrace a její systémová role v moderní společnosti není konstantní. Na jedné straně masová migrace podléhá vlivu ekonomických a sociálních změn a to v kontextu rozvoje technologie a kultury. Na druhé straně je klíčovou silou v sociálních změnách v současném světě (Castles 2002).

Dále vliv státu na masovou migraci je v současném globalizovaném světě výrazně oslaben, do hry vstupují nadnárodní a mezinárodní organizace, nadnárodní kapitál a neziskové organizace (Castles 2002, Sassen 1997, Sassen 2007).

Z výše popsaného vyplývá nejen složitost problematiky, ale i dynamičnost a proměnlivost fenoménu.

Sociologie migrace v situaci globalizace se zabývá především zkoumáním příčin

¹ Více o vztahu mezi globalizací a (masovou) migrací se dozvíme například právě v monografii S. Sassenové: *A Sociology of Globalization*. Mimo jiné i to, že nelze tvrdit, že by masová migrace vyplývala jen výhradně z globalizace či naopak.

migrací, počtů migrantů, důsledků migrace, imigrační politikou a konečně i typologiemi migrace a integrace migrantů. Typologie masové migrace a integrace migrantů jsou i středem zájmu následujících kapitol.

2.2 Typologie mezinárodní masové migrace

Během svého bádání jsem se spíše než s všeobecně přijímanou typologií masové migrace setkal s různými typologiemi od různých autorů. Typologie jsou často založené na různých kritériích, vztažené ke specifickým problémům, a ne vždy jsou komplementární. Pro příklad diverzity v přístupech jsem vybral typologii masové migrace Castlese (2002) a Mynze (1995). Castlesova typologie masové migrace je součástí článku, který se zabývá migrací a formováním komunity v podmínkách globalizace. Naproti tomu Mynzův text je zaměřen přímo na typologii evropské masové migrace. Podívejme se na jednotlivé typologie, na kritéria použitá při jejich konstrukci a pokusme se zařadit zkoumané Francouze.

2.2.1 Typologie masové migrace podle R. Mynze

Mynz (1995) rozlišuje šest typů masové migrace:

1. Poválečná migrace - přemístění a etnické čistky jako výsledek druhé světové války.
2. Migrace spojená s dekolonizací.
3. Post koloniální migrace.
4. Pracovní migrace.
5. Migrace elit.
6. Etničtí a političtí uprchlíci a asylanti.

Migraci elit Mynz dále člení na dvě skupiny:

1. Elity, manažeři a vysoce kvalifikovaní specialisté nadnárodních společností, studenti, praktikanti, akademičtí vědci, diplomaté, umělci a zaměstnanci mezinárodních organizací.
2. Bohatí starší, a důchodci.

Mynz vyčleňuje typy migrantů dle tří překrývajících se kritérií: historie, sociální stratifikace a oblasti hodnot. „Mojí“ Francouzi v Praze by pak měli být přesněji chápáni jako průnik *migrace elit* - vysoce kvalifikovaných pracovníků s (dočasnou) *pracovní migrací*.

Podle Mynze migrace elit, až na některé výjimky², není přijímací společností vnímána jako problém a nebývá cílem xenofobních útoků. A to přes to, že s místní populací soutěží o pracovní místa a o bydlení.

2.2.2 Typologie masové migrace podle S. Castlese

Castles (2002) ve své typologii uvádí tři nejběžnější typy hlavní (primary) migrace od poloviny 20. století:

1. Migrace s trvalým usazením (permanent settlement migration).
2. Dočasná pracovní migrace.
3. Migrace uprchlíků (váže se na status uprchlíka podle ženevské konvence/UNHCR)

Od osmdesátých let dochází k rozrůznění, šíření a promíšení typů migrace a vynořují se tři nové typy migrace:

4. Migrace vysoce kvalifikovaných pracovníků.
5. Migrace níže kvalifikovaných pracovníků, která nabývá často podoby ilegální migrace či asylantů.
6. Nucená migrace (asylanti, vnitřně přemístění, přinucení pohromou a pod.).

V podmínkách současné globalizace se objevují určité nové typy migrace, nebo starší okrajové typy se stávají více signifikantní:

7. „Fenomen astronauta“. Celá rodina se přestěhuje z důvodů ekonomických či bezpečnostních do jiné země a živitel rodiny se vrací do země původu za prací a cestuje tam a zpět přes velké vzdálenosti.
8. Návrat migrantů.
9. Důchodová migrace.

² Výjimkou jsou bohatí důchodci (především z Británie a Německa), kteří se usazují (v jižním Portugalsku, podél Středozemního pobřeží Španělska, Francie a Itálie, na jižní hranici Alp v Rakousku, Itálii a Švýcarsku) a na rozdíl od vysoce kvalifikovaných specialistů a pod. skupují půdu.

10. Posmrtná migrace, převoz ostatků k pohřbení v zemi původu.

Castles upozorňuje na úskalí své typologie, které spočívá v překrývání jednotlivých typů. Všechny formy migrace se staly úzce spojené a vnitřně závislé. Oficiálně podporovaná migrace má tendenci stimulovat nelegální migraci. Dočasná a trvalá migrace jsou obtížněji odlišitelné, a rovněž mají tendenci se navzájem stimulovat. „Je nemožné jasně odlišit nucené migranty od ekonomických. To proto, že neúspěch vybudovat silné ekonomiky a životaschopný stát v určitých regionech je strukturální aspekt globalizace, který se projevuje jak v podobě zbídačení, tak konfliktu (Castles 2002:1152).

Castlesova typologie je na první pohled propracovanější, i když i on vyčleňuje typy migrantů dle překrývajících se kritérií, a to čtyř: historie, délka pobytu, sociální stratifikace a oblasti hodnot. Posun mezi Mynzem a Castlesem je dvojnásobný, jednak v přenesení historického kritéria do pozadí typologie a jednak v zahrnutí možného cyklu v životě migrantů (migrace, návrat nebo usazení až návrat ostatků). Nevýlučnost kategorií v jednotlivých typologiích a nekompatibilita mezi typologiemi je spíše zapříčiněna složitostí samotné reality a faktickou možností různých přístupů, než třeba autory samotnými.

2.2.3 Francouzi v Praze a typologie masové migrace

„Mojí“ Francouzi v Praze by pak, stejně jako u Mynze, měli být chápáni jako průnik *migrace vysoce kvalifikovaných pracovníků s dočasnou pracovní migrací*. Za nejvhodnější pojmenování, vzhledem k výše uvedeným typologiím, považuji: **francouzští vysoce kvalifikovaní pracovníci přijíždějící se svou rodinou dočasně do ČR za prací**.

Jako takoví by, podle Mynze a Castlese, neměli být ze strany přijímající společnosti vnímáni jako problémoví a být cílem xenofobních útoků. Naopak je pravděpodobné, že státy budou vysoce kvalifikované pracovníky lákat a vstup a usazení co možná nejvíce usnadňovat.

O tom, jak se vysoce kvalifikovaní pracovníci, dočasní migranti za prací, integrují do života společnosti v zemích, do nichž se přestěhovali, se však ani u Mynze, ani u Castlese nic dalšího nedozvíme. S naší otázkou se tudíž musíme obrátit k literatuře, která se integrací zabývá.

2.3 Integrace a sociální integrace

Podle slovníku cizích slov je integrace procesem, v němž dochází ke *spojení, scelení, sjednocení*. Pojem se používá v nejrůznějších oborech a kontextech, a nejčastěji asi v ekonomii, hospodářství či ve společenských vědách. Pojem má však v sociologii specifický význam. Velký sociologický slovník rozlišuje *integraci skupinovou* a *integraci sociální*. V obou případech však odkazuje na jiná hesla: *kohezi skupinovou*, v případě prvním; *dezintegraci sociální* a *etnocentrismus*, v případě druhém. Z výkladu pojmu *dezintegrace sociální* by šlo shrnout, že sociální integrace je případem *procesu* ve společnosti nebo mezi společnostmi (vs. případ podoby společnosti či její části). Dále, že sestává z dílčích procesů *fungování institucí, sociálních vztahů, norem, vzorců chování*; takového fungování či fungování těch institucí, sociálních vztahů, norem a vzorců chování, které společnost či společnosti *sjednocuje*, které fungují bez, či proti etnocentrismu, exkluzi a nerovnosti v distribuci majetku a hmotných statků. A konečně, z hlediska *hodnocení*, že je případem procesu, který může do života společnosti přinášet jak něco *pozitivního*, tak i *negativního*.

Co je tím *negativním/pozitivním*, které má být odstraněno/zachováno, které se nemá/má opakovat v *novém celku, nové jednotě*; resp. co je tím *negativním/pozitivním* na supra-optimálním *stavu sociální integrace*, tj. na supra-optimální *strukturální či funkční jednotě* společnosti, se můžeme dozvědět například od C.H. De Alcántara (1994), která si ve své studii nejdříve klade otázku: *Co je sociální integrace?* Konstatuje pak, že odpověď závisí na přístupu (approach) a přístupy rozlišuje právě z hlediska hodnocení. Reaguje tak polemicky na přístup delegátů Valného shromáždění OSN, kteří *zvýšení sociální integrace* stanovili jako *pozitivní cíl*. Logicky tudíž rozlišuje tři přístupy: pozitivní, negativní a neutrální.

Přístup „**sociální integrace je pozitivní**“. Dle tohoto přístupu jde údajně jednak o to, že *spravedlnost, rovnost, hmotný blahobyť a demokratická svoboda* jsou *vzácná dobrodíní* (precious benefits), jež si v současném světě užívají jen někteří lidé či skupiny. *Integrace* je pak chápána jako opak exkluze, vlastně jako *synonymum pro více* „*spravedlnosti, rovnosti, hmotného blahobytu a demokratické svobody*“

Jde o to, že rostoucí *násilí (vůči dětem, kriminalita a korupce, etnické spory na národní či mezinárodní úrovni)* jsou chápány jako opak *spolupráce, harmonické integrace a solidarity*, které by vyplývaly ze *společných identit, vzájemné identifikace*. *Integrace* je

pak chápána jako opak *dezintegrace*, vlastně jako synonymum pevnějšího mírového soužití na občanské i mezistátní úrovni.

Přístup „**sociální integrace je negativní**“. Dle tohoto přístupu zřejmě nejde ani tak o to, že by jeho zastánci popírali hodnotu *solidarity* a proklamovali „polarizaci“ jako takovou. Spíše jde o přístup odporující *léčkám* (pitfalls) nereflektovaných, *skrytých předpokladů* stanovení sociální integrace jako politického cíle.

Jedná se o těchto pět *léček* (pitfalls): vzorec vývoje společnosti, do něž mají být zahrnuti (*included*) ti, co jsou zatím vyloučeni (*excluded*) může být *neschůdný* či *nespravedlivý* (např. stávající *vzorce spotřeby, autoritativní* či *totalitní režimy*); Prosazování integrace může být bezohledné k *potřebě kulturní různorodosti ve společnosti*, jako tlak k *nepřijatelné míře stejnorodosti, uniformity*; Prosazování integrace zatím *vyloučených* může být bezohledné vůči *formám sociální organizace, v nichž jsou zahrnuti* (ani ti *nejvíce zbídačeni nežijí ve vakuu*); Prosazování integrace prostřednictvím *určitých indikátorů příležitostí* či *spotřeby* (např. *výživa, školní docházka, účast ve volbách*) může být dlouhodobě neudržitelné, pokud není jasné proč problémy zbídačování a polarizace vznikly a proč se zhoršují; Konečně proces *desintegrace stávajícího systému sociálních vztahů* může být *nutný pro přechod ke spravedlivější společnosti* (např. rušení otroctví v 19. století).

Autorka jakoby předpokládala *vlastní kulturu* vyloučených ze „spotřeby *vzácného dobrodiní*“ (*precious benefits*) (odpovídající jejich vlastním „*formám sociální organizace*“), jakoby předpokládala, že etnocentrismus „vyloučených“ vůči „zahrnutým“ je oprávněný, stejně tak jako *vytváření hranice a konflikt* s nimi, pokud je cílem společnost *spravedlivější* a/nebo jejíž vzorec spotřeby bude *schůdnější*. Jakoby rovněž předpokládala oprávněnost určité míry exkluzí, a možná i nerovností v alokaci *vzácného dobrodiní*, a jim odpovídajících etnocentrismů jako opak *nepřijatelné míry stejnorodosti, uniformity ve společnosti*.

Přístup „**sociální integrace je neutrální**“. Dle tohoto přístupu jde o to, že integrace či desintegrace není předmětem hodnocení, nýbrž analýzy. Je to přístup často zastávaný sociology, jimž „integrace“ umožňuje určitý způsob analýzy *konkrétních sítí vztahů a institucí, jež podporují* či *podkopávají živobytí lidí v daném místě a čase*. Při *pozorování reálného světa lidské interakce* pak lze, dle autorky, analyzovat jednak „*vzorce sociální integrace*“ - synonymum *sítě sociálních vztahů a institucí (základní podpory a*

ochrany, učení, práce, obecné úrovně politické a ekonomické organizace), řízených zvláštními představami o tom co je dobré a zlé, které lidi k sobě vážou za určitých podmínek; jednak „procesy sociální des/integrace“ - synonymum procesů rozvoje či rozpadu určitých hodnot a institucí.

Autorka pak třetí přístup, přístup nezaujaté sociologické analýzy, nabízí delegátům jako nástroj kultivace jejich politiky, vyhnutí se léčkám nereflektovaných, skrytých předpokladů stanovení sociální integrace jako politického cíle. A dále jim nabízí vlastní představu o *vzorcích a procesech sociální integrace v devadesátých letech* a tematizaci aktuálních otázek, jimiž by se měli zabývat, Mezi autorkou tematizovanými des/integračními procesy pak z hlediska teorie zvláštní místo zaujímá *migrace - domácí či zahraniční*. Z teoretického hlediska není ani tak důležité, že autorka vidí v procesech migrace něco *v mnoha ohledech pozitivního*, nebo že v migraci vidí *nejproblematičtější odpověď na globalizaci ekonomickou a kulturní provázející zintenzivnění nerovnosti, jak uvnitř jednotlivých států, tak mezi nimi*. Důležité je spíš to, že **migranti** jsou vlastně definováni **procesem exkluze/inkluze**, a to **fyzické**. A zatímco pro aktéry *pozorovaného reálného světa lidské interakce*, kteří setrvávají na „svém místě“, je **des/integrace** jakoby **epifenomémem** či pozadím jejich každodenního živobytí, případně více či méně důležitou dílčí jeho agendou při angažmá ve zvláštních „des/integračních“ institucích, je pro migranty *des/integrace* v jejich živobytí v popředí, je agendou základní a vše podmiňující. **Migranti jsou vlastně definováni nejen procesem fyzické exkluze/inkluze, ale též des/integrace vůči institucím základní podpory a ochrany, učení, práce obecné úrovně politické a ekonomické organizace.**

2.3.1 Francouzi v Praze a sociální integrace

V případě Francouzů v Praze by reakce na nové prostředí a jinou kulturu měla nabývat podoby **non-integrace** nebo **integrace**. V situaci jejich příjezdu a usazení nemůže být o desintegraci řeč, protože nejsou „součástí“ české společnosti.³

Non-integrace by mohla zprvu nabývat podoby fyzické exkluze (např.: preventivní nevpouštění na území, deportace, či sběrný tábor). Logicky prvním krokem v *integraci*, úspěšné, je oficiálně tolerovaná fyzická přítomnost v ČR. *Integrace* by pak obecně

³ Pojem *desintegrate* do stupnice nezahrnuji záměrně. K desintegraci, v nějaké podobě a míře, dochází vůči francouzské společnosti, a místu odkud přijeli, pokud nepřijíždí přímo z Francie. K desintegraci by teoreticky mělo dojít na konci pobytu, případně v jeho průběhu, ale ne při příjezdu do ČR.

nabývala **dimenze optimality** (*sub-optimální – optimální – supra-optimální*). V **sub-optimální** podobě by integrace nabývala podoby exkluze či nerovného přístupu k různým, nezbytným, zdrojům a benefitům (např.: svoboda pohybu, politická, sociální a ekonomická práva, hmotné statky), což zřejmě nutně vede ke konfliktu. V **optimální** podobě by integrace nabývala podoby fyzického začlenění, spolupráce, harmonického soužití a rovného přístupu k různým zdrojům a benefitům, při zachování určité kulturní autonomie. V **supra-optimálním** případě by integrace nabývala podoby splynutí ve stejnorodou až uniformní společnost, která vylučuje kulturní různorodost, prosazuje kulturní heteronomii.

I tak zvané sociologické hledisko *integrace je neutrální*, by tudíž mohlo nastolit popisné hodnotící kritérium.

2.4 Integrace migrantů

Konkrétnější představu o *sub-optimální, optimální a supra-optimální* integraci migrantů nabízí J.W. Berry (2001) a jeho klasifikace strategií zacházení s kulturou a sociálními vztahy v případě imigrantů a přijímající (majoritní) společnosti.

Berry hovoří o *akulturačních postojích* či *akulturačních strategiích*, a to jak ze strany imigrantů, tak ze strany přijímající společnosti. Pokud jde o imigranty, Berry nabízí na základě kombinace zda a) imigrant ne/udrhuje vztah s ostatními etnickými skupinami (především majoritní populací) a b) zda si současně ne/zachovává svou původní kulturní identitu, čtyři *akulturační strategie: integrace, asimilace, separace a marginalizace*. Pokud jde o přijímající společnost, Berry nabízí na základě stejné kombinace zda a) přijímající společnost ne/udrhuje vztah s ostatními etnickými skupinami a b) zda si současně ne/zachovává svou původní kulturní identitu, čtyři *akulturační strategie: multikulturalismus, tavící kotel, segregace a exkluze*. (Berry 2001: 618)

Než přistoupíme k prezentaci a analýze Berryho konceptu, je třeba vyřešit dvě terminologické nesrovnalosti. Jednak Berry chápe akulturaci jako *proces, který způsobí kontakt mezi dvěma kulturami, jehož výsledkem jsou četné kulturní změny na obou stranách* (Berry 2001: 616). Z takového pojetí nevyplývá rozpor, pokud budu pro terminologickou jednotnost v rámci celé práce o Berryho konceptu referovat jako o *integračních strategiích*.

Jednak Berry používá pojem „integrace“ pro označení konkrétní *integrační*

strategie. Terminologické zmatení navrhuji řešit zavedením pojmu *multikulturní integrace*, který je jasně odlišitelný od pojmu, který označuje celý koncept, lépe uchopuje problematiku a je i komplementární ke strategii státu v dané dimenzi.

Upravené Berryho schéma by vypadalo následovně:

Diagram 1.

Migranti / přijímající společnost si ...		udržují vztahy s ostatními etnickými skupinami?			
		Ano ←————→ Ne		Ano ←————→ Ne	
zachovávají svoji kulturní identitu?	Ano ↑	<i>multikulturní integrace</i>	<i>separace</i>	<i>multikulturalismus</i>	<i>segregace</i>
	Ne ↓	<i>asimilace</i>	<i>marginalizace</i>	<i>tavicí kotel</i>	<i>exkluze</i>
		strategie migrantů		strategie přijímající společnosti	

(Berry (2001). Převzat a upraven)

Nabývání podoby udržování vztahů s etnickými skupinami a zachování si vlastní kulturní identity nebude nabývat absolutních podob (ano/ne), ale jak je vidět z diagramu, podoby dimenze. Nezachování si své původní kulturní identity neznamená absenci kulturní identity jako takové, ale přejímání kulturní identity většinové (přijímající) společnosti.

„Tato prezentace postojů je založena na předpokladu, že skupiny imigrantů a jejich jednotliví členové mají svobodu volby jak se budou angažovat v mezikulturních vztazích. Což není samozřejmě vždy ten případ. Když přijímající společnost vnucuje určité druhy vztahů nebo omezuje imigrantům jejich možnosti, pak je třeba užít jiných termínů. To je zřejmé v případě [multikulturní] integrace, která může být imigranty zvolena a úspěšně sledována, jen když přijímající společnost je otevřená a inklusivní ve své orientaci ke kulturní diverzitě. Proto je *vzájemné vyhovění (mutual accommodation)* nutné pro dosažení [multikulturní] integrace. Což zahrnuje akceptovat právo všech skupin žít jako kulturně odlišní lidé ve stejné společnosti, jak ze strany dominantní tak nedominantní skupiny.“ (Berry 2001:619)

V Berryho diagramu, a ani v jeho textu, není zohledněn vztah mezi *integračními strategiemi* migrantů a přijímací společnosti. Můžeme usoudit, že v případě, kdy strategie

migrantů a přijímající společnosti nejsou stejné (např.: separace vs. exkluze), nebo jsou dokonce protichůdné (např.: multikulturní integrace vs. exkluze), dochází ke komplikacím v naplnění strategie a může dojít ke konfliktu mezi přijímající společností a imigranty. Je otázkou, zda se tento závěr dá zobecnit na všechny kombinace strategií. Zda v případě, kdy je strategie migrantů a přijímající společnosti stejná v *separaci-segregaci* a *marginalizaci-exkluzi*, nedochází i tak ke konfliktu mezi imigranty a přijímající společností. Ať už je vztah mezi integračními strategiemi migrantů a strategiemi přijímající společností jakýkoliv, dále se budeme soustředit jen na strategii migrantů, neboť v empirické části jsme strategie české společnosti vůči Francouzům nezkoumali.

Berry ve své stati podrobně necharakterizuje jakých podob nabývá a čím se projevuje *multikulturní integrace*, *asimilace*, *separace* a *marginalizace*. Necharakterizuje podoby ne/udržování vztahů s ostatními etnickými skupinami. Jen velmi obecně a nepřímě se zmiňuje o oblastech života, které jsou obsahem udržování kulturní identity – jako je jazyk, stravování, rodinný život a výchova dětí, což bezesporu není vyčerpávající výčet. Dále ve svém konceptu nepočítá s udržováním vztahů se společností v zemi původu.

2.4.1 Integrační strategie imigrantů

Podrobnější představu o *integračních strategiích imigrantů*, nám může nabídnout M. Khellil (2005). Khellil, v podstatě stejně jako Berry, rozlišuje podle a) povahy a míry vztahů se zemí původu; b) strategie zapojení do přijímající společnosti, čtyři (ideální) etapy, jimiž imigrant v nové zemi prochází [Khellil 2005: 80-82]: **soužití** (cohabitation), **začlenění** (insertion), **integrace** (inegration), **asimilace**. Na rozdíl od Berryho *integrační strategie* nerozděluje jasně podle kritérií do tabulky, ale klade je lineárně za sebe jako etapy, kterými imigrant prochází.

Migranti udělají první krok, přijedou do země a během této etapy **soužití**, žijí vedle místních obyvatel, ale ne spolu. Sociální výměna mezi migranty a většinou společností je redukována na striktní potřebu (obchod, administrativa). Migranti se seskupují podle národnosti, aby se organizovali na ekonomické (zásobování potravinami), sociální (solidarita) a kulturní úrovni (slavnosti, krajanské spolky). Reprodukují způsoby fungování svých domácích společenství, s nimiž zůstávají v kontaktu prostřednictvím svých nejbližších příbuzných (manželka s dětmi či/a rodiče). Delší setrvání v etapě soužití vede k

vytváření ghett. Další etapou je **začlenění**, tedy stabilizace migrantů, kdy nabývají stejná ekonomická a sociální práva jako domácí pracující. Dochází k pestřejším kontaktům s domácím obyvatelstvem ve více oblastech života, což je podmíněno přijetím (naučením se) místního jazyka. Přejít do etapy **integrace** je pak ohraničen spojením rodiny. Populace imigrantů se omlazuje, dochází k ubytování rodin a děti dostávají místní vzdělání. Děti migrantů narozené v přijímající zemi mohou získat občanství snadněji (případně na něj mít nárok z titulu místa narození – *ius soli*). Poslední etapa, **asimilace**, tedy extrémní podoba dokonalé integrace, odpovídá migrantovi, který nejen, že získává občanství přijímající země, ale i přerušuje vazby na svoji původní kulturu. Jsou uzavírána smíšená manželství a někteří i změny víru či své jméno.

Z výše popsaných etap se Khellil věnuje podrobněji pouze *integraci*, kterou definuje velice obecně jako: *proces, více méně dlouhý, díky němuž jedinec či více jedinců, žijících ve společnosti z definice cizí, projevují vůli se podílet na budování své národní identity, která (vůle) se v ekonomické a sociální rovině projevuje jako série kroků, směřujících k dosažení cíle (integrace)* [Khellil 2005: 6-7]. Konkrétnější představu o tom, co znamená integrace imigrantů, vymezuje pomocí šesti indikátorů úspěšnosti integrace [Khellil 2005: 120-121]:

- Získání státní příslušnosti.
- Rodina se svým chováním přibližuje k průměru chování většiny (přijetí místních rodinných zvyků).
- Sociální vzestup a úspěšnost ve vzdělávání.
- Společenský život, který obsahuje (stejnou) spotřebu (potravin, volný čas, zařízení domácnosti), bydlení (komfort, individuální bydlení), zdravotnictví (pojištění, zdravotní péče) a stejnou míru kriminality.
- Účast v institucích (odbory, politické strany, spolky).
- Vytváření vlivu vlastními asociacemi.

Podle Khellila by se dalo předpokládat, že čím více migrant opouští ty kulturní vzorce, které jsou považovány za cizí či za staré, a pro přijímající majoritní společnost nevhodné, tím menší by mělo být odmítání ze strany majoritní společnosti. Vždy tomu ale tak není, a migranti se často, i při vysokém stupni integrace a v několikáté generaci, mohou setkávat s rasismem, xenofobií a marginalizací. Což například nabývá podoby

exkluze z přístupu na určitá místa (bary, diskotéky, kavárny), k hmotným statkům (nerovná distribuce pomoci rodinám), ke statkům obecně (práce, ubytování) a přístup k právům (volební právo). Exkluze je legitimizována pocitem kulturní nadřazenosti (etnocentrismem přijímající společnosti). K odmítání jiných je využívána i ne/sdílená historie. Přijímající společnost se snaží zachovat si stávající sociální řád, který vnímá přítomnost „jiného“ jako ohrožení. Stejně tak ale většinová společnost odmítá své vlastní, kteří ohrožují řád. Odmítání se týká i těch kulturních zvyklostí, které jsou známé, ale jsou považovány za příliš „tradiční“, tedy staré pro společnost, která se považuje za moderní a univerzální.

Z hlediska hodnocení je podle Khellila *začlenění* a *integrace* vnímáno jako příjemnější řešení než pouhé *soužití* nebo naprostá *asimilace*.

V Khellilově výkladu je sled etap jasně daný. Na rozdíl od Berryho migranti nemají možnost *volby*, a jakoby v případě „úspěšné“ integrace (multikulturní) museli nakonec skončit asimilací. Poučení tohoto autora tak jakoby odkazovalo spíše k teorii zakotvené ke zkušenosti s přijímajícími společnostmi jimž se podařilo prosadit strategii tavícího kotle. A rozhodně to není teorie, která by mohla být platná pro migranty dočasné.

2.4.2 Francouzi v Praze a jejich integrační strategie

Uchopení *integrace* se nám přístupem Berryho ale i Khellila zjemňuje a zpřesňuje. K **dimenzi optimality** (*sub-optimální – optimální – supra-optimální*), můžeme rozlišit **integrační strategie** podle *zachování kulturní identity a udržování vztahů s ostatními etnickými skupinami*. V případě Francouzů v Praze by *integrace* mohla nabývat podoby zaujmutí *integrační strategie*, a to: ***marginalizace***, ***separace***, ***multikulturní integrace*** a ***asimilace***. Následující prezentace logicky možných podob jednotlivých strategií vychází z předpokladu, že jak menšina tak přijímající společnost aplikují stejnou integrační strategii.

Marginalizace: Francouzi by se v krajní podobě zcela vzdali své původní kulturní identity a přijali kulturní identitu Čechů. O své vůli (či z donucení většinové společnosti) by se fyzicky stranili od ostatních etnických skupin a především od Čechů.

Separace: Francouzi by se snažili zachovat svou původní kulturní identitu. O své vůli (či z donucení většinové společnosti) by se fyzicky stranili od ostatních etnických skupin a především od Čechů.

Multikulturní integrace: Francouzi by se snažili zachovat svou původní kulturní

identitu. V různých oblastech jejich života by docházelo k navazování a udržování kontaktů s většinovou společností a ostatními menšinami.

Asimilace: Francouzi by fyzicky i kulturně splynuli s českou většinovou populací. Vzdali by se své původní kulturní identity ve prospěch nové identity majoritní společnosti a usadili se rozptýleně v České republice.

Než přistoupíme k sumarizaci oblastí života, kterých se týká ne/udržení kulturní identity a ne/udržování vztahů, je třeba zdůraznit následující. Každá oblast života má svůj specifický kulturní význam, může nabývat různé intenzity v různých strategiích. Proto je řazení oblastí náhodné. V otázce ne/udržení kulturní identity by šlo o následující oblasti: oblékání (specifické oděvní doplňky a podobně); spotřeba zboží (potravin, drogistické zboží a pod.); způsob bydlení a rodinné zvyky; způsob trávení volného času; výchova a vzdělávání dětí; slavení svátků; víra; jazyk; jména.

V otázce ne/udržování vztahů s většinovou společností by šlo o následující oblasti: kontakt s administrací; Vzájemná výpomoc (solidarita) a utváření přátelství; místa trávení volného času (bary, diskotéky, kavárny, sportovní centra); místa bydliště; místa obchodování a práce; místa nakupování; stejná sociální stratifikace a sociální vzestup; zakládání vlastních asociací aktivních v místním prostředí; získání občanství a politických a sociálních práv; členství v místních organizacích, asociacích a politických stranách; smíšená manželství.

To vše výše však bereme v úvahu jako logicky možné podoby integrace „mých Francouzů“ v České republice. Reálně můžeme předpokládat, že se v jejich případě bude jednat spíše o *integraci multikulturní*. Otázkou pak je jak zjemnit a zpřesnit naše představy v daném případě.

2.5. Komunity a transnacionální komunity

Někteří vědci poukazují na fakt, že v nových podmínkách globalizace nabývá na významu fenomén *transnacionálního prostoru* a *transnacionalismu* migrantů. Vedle řečneme tradičních komunit, nebo komunit, které jsme měli doposud možnost pozorovat, se formují komunity transnacionálního typu (Schillerová 1995, Castles 2002). Podívejme se tedy podrobněji jak Glick Schillerová pojímá *transnacionalismus*.

2.5.1 Transnacionalismus podle Glick Schillerové.

Podle Schillerové je v dosavadním bádání ustálena představa imigranta, který opouští svůj domov a svoji vlast, stává se vykořeněným a začíná se začleňovat do přijímající společnosti a její kultury. Glick Schillerová považuje tento přístup za částečně zavádějící a vnášející apriorní představy do dalších výzkumů a navrhuje nový pohled na současnou migraci. Ne snad, že by tací migranti už nebyli, ale s rozvojem globalizace (konkrétně s rozvojem masové přepravy, komunikace a propustnosti hranic) mohou migranti, podle autorky, udržet, posílit a prohloubit své vazby s místem původu. Určité vazby (například migrační sítě, dopisování s příbuznými a posílání peněz) udržovaly předešlé generace imigrantů, ale nikdy v takové míře jako mohou dnes. Právě pro tuto kvalitativní změnu v situaci migrantů, v možnostech a v chování migrantů navrhuje použít koncept *transnacionální migrace*.

Podle autorky transmigranti jsou „*imigranti, jejichž každodenní život závisí na četných a konstantních spojeních napříč mezinárodní hranice, a jejichž veřejné identity jsou konfigurovány ve vztazích k více než jednomu státu. Nejsou to hosté, protože se usadí a začlení se do ekonomických a politických institucí, oblastí, a vzorů každodenního života země ve které pobývají. Avšak současně udržují vazby, vytváří instituce, provádí transakce, a ovlivňují místní a národní události v zemi ze které emigrovali.*“ [Schiller 1995: 48]

Skrze *spojení napříč mezinárodní hranici* dochází k přesunu lidí, zdrojů, zboží a služeb mezi dvěma a více společnostmi v různých státech. Svě *vazby* udržují nejen přes vlastnictví půdy a příbuzné, ale i přes rozhodování ve svém každodenním životě, které provádí s příbuznými přes hranice. Socializace dětí transmigrantů, která se podílí na utváření *veřejné identity*, probíhá ve vnitřně propojených sociálních prostorech, které zahrnují vlastní společnost a hostící společnost. Část vzdělání dětí probíhá v zemi původu a dokonce vyhledávají školy, které reflektují zkušenost s životem transmigranta. Důležitý je moment *konfigurace veřejné identity* vůči dotyčným státům. Transmigrant se trvale usadí v nové zemi a současně si udržuje vazby na původní zemi, kterou stále vnímá jako zemi svého původu. Z hlediska státu je ale dvojí loajalita přinejmenším problematická. *Začlenit se do ekonomických a politických institucí a vzorů každodenního života* vlastně státu nestačí. Zde je důležité poznamenat, že v procesu transmigrace se podle Glick Schiller nejedná o půdu, komunity se aktivně podílí na budování svého domovského státu, ale půdu na které pobývají, neprohlašují za součást své domovské země. Transnacionální

komunity podle Schillerové nemají tendenci podkopávat národní identitu a občanství, ale mohou přinést změnu v charakteru společnosti, výrazně přispět k akulturaci.

Globalizace sice umožnila posílení transnacionalismu a transmigrace, ale podle Schillerové není samotnou příčinou. *Transnacionalismus* migrantů je částečně vynucen, protože 1) došlo k přemístění pracovních míst, ale bez zaručení bezpečného místa k usazení. 2) Rasismus přijímající společnosti přispívá k ekonomické a politické nejistotě příchozích a jejich potomků. 3) Budování státu (nation-state building project) vytváří požadavek na politickou loajalitu ke každému státu, ve kterém udržují sociální vazby.

Je tedy docela pravděpodobné, že se změnou podmínek transnacionalismus migrantů zanikne a nebo se bude měnit v něco kvalitativně nového.

* * *

Berryho koncept (a naše uchopení integrace) tak můžeme rozšířit o další dimenzi – formy komunity, v níž je implicitně zahrnut i parametr kontaktu s vlastní populací v zemi původu. Migranti, v závislosti na podmínkách a vlivu okolí, mohou ***splynout s většinou populací*** a nevytvořit vlastní komunitu a neudržovat kontakt s vlastní populací v zemi původu (odpovídá integrační strategii *asimilace*). Migranti také mohou ***vytvořit minoritní komunitu*** uvnitř přijímající společnosti a udržovat kontakt s vlastní populací v zemi původu (odpovídá integračním strategiím *marginalizace, separace*). Třetí varianta je ***vytvořit transnacionální komunitu*** (odpovídá integračním strategiím *separace a multikulturní integrace*). Přičemž *separace* může vést k vytváření uzavřené komunity, která je v zemi usazení relativně izolovaná, což si migranti mohou kompenzovat právě transnacionálními vazbami. To může mít negativní efekt na sociální kohezi a občanské vztahy. Naopak multikulturní integrace či multikulturalismus mohou vést k transnacionální komunitě, která udržuje jak lokální tak přeshraniční vazby s vlastní populací v zemi původu, a přináší benefity ve smyslu kulturní otevřenosti a ekonomických příležitostí. (Castles 2002: 1161).

2.5.2 Francouzi v Praze a transnacionalismus

Problematice integrace manažerů a vysoce kvalifikovaných specialistů nadnárodních a mezinárodních organizací, migrujících ze západu na východ, se ve své stati věnuje Bürkner (2000). Fenomén analyzuje na základě čtrnácti hloubkových rozhovorů s

lidmi z americké komunity v Praze. Podle Bürknera Američané v Praze jednají podobně jako imigranti z Filipín a Karibiku v USA a proto doporučuje konceptualizovat západní komunity ve střední a východní Evropě právě v termínech *transnacionalismu* a *transnacionálního sociálního prostoru*, jak je definovala Glick Schillerová (1995) ve své studii založené právě na výzkumu komunit Filipínců a Karibičanů v USA. Pokusme se tedy na příkladu Američanů v Praze formulovat možné podoby francouzské komunity formované v Praze.

Podle Bürknera bychom se v Praze mohli setkat se třemi skupinami migrantů:

1. Obchodní migranti – manažeři velkých zahraničních firem a jiní specialisté.
2. Migranti za životním stylem (lifestyle migrants) – mladí lidé s batohy, kteří si užívají rychle se rozvíjející kulturní scénu.
3. Podnikatelé těžící z neregulovaného trhu po sametové revoluci.

Migrace první skupiny úzce souvisí s ekonomickými aktivitami západních společností (nadnárodní korporace, banky a pojišťovny). Manažeři a specialisté následují prostorovou distribuci investic, a tak mají tendenci se soustředit v hlavních městech. Jsou vysláni do Střední a Východní Evropy pracovním svým zaměstnavatelem a očekávají, že se vrátí nebo budou vysláni jinam.⁴

Většina migrantů za životním stylem přichází po dokončení studia a hlavní motivace jsou sociální. Chtějí si užít zahraniční cestování a Praha byla vnímána jako dobrá destinace. Šli za volnějším a lehčím živobytím (podnikání, kultura), a nebo jednoduše za zábavou.

Třetí skupina migrantů přichází na delší období s cílem založit obchod či podnik a profitovat z celkově neregulovaných ekonomických podmínek těsně po revoluci.

Francouzská komunita by měla spíše nabývat podoby *uzavřené transnacionální komunity*. Přesto, že by měli svůj pobyt v ČR brát jako dočasný a udržovat a rozvíjet své vazby v místě původu (odjezdu), tak současně by si měli vytvářet vazby ve francouzské komunitě zde v České republice. Tato komunita by zde mohla vytvořit bary, kluby, restaurace a komunikační prostředek (například noviny), tedy instituce, které poskytují

⁴ Současně je mezi západními migranty tendence zůstat déle, než původně zamýšleli, a to pro ekonomické důvody a pro mezikulturní odbornou znalost.

práci, místo setkání a způsob komunikace.⁵ Komunita by měla tyto instituce využívat k síťování a udržování integrity vlastní komunity.

Francouzská komunita by se mohla snažit o vliv v oblasti ekonomie, kultury a občanské společnosti. V ekonomické oblasti by měli být přijímáni pozitivně pro jejich ekonomický úspěch a pro předpokládaný příspěvek k ekonomické restrukturalizaci České republiky. V oblasti kultury, životního stylu a formování občanské společnosti by se měli setkat s konzervativním přístupem. *Přesto, že Češi žijí v globálním světě, s příležitostí pro okamžitou sociální komunikaci se západem, sociální aspekt transformace zůstává relativně nedotčený a západní imigranti jsou (v nejlepším) jen částečně přijati k rozhodujícím diskurzům současnosti. Nejsou akceptováni jako zaškolovací partneři (training partners) v rozvoji nové občanské společnosti, a otevřený diskurs se členy jiných společností a kultur o společném způsobu života není v současnosti tématem hlavního veřejného zájmu.* [Bürkner 2000: 107-108]

Vzhledem k našemu záměru co nejlépe popsat možné varianty integrace Francouzů v Praze, v Bürknerově stati schází popis každodenního života zkoumaných Američanů v Praze a jaké hodnocení zažívaným rozdílům Američané přikládají. Hodnocení rozdílů a především to jak rozdíly vysvětlují.

5 Fungující instituce tohoto typu indikují, že komunita získala relativně trvanlivý charakter.

2.6 Shrnutí – pojem integrace Francouzů v Praze, hypotézy a výzkumná otázka

Výše prezentované hledání poznatků o integraci „mých Francouzů“ v České republice, a to v odborné literatuře, lze shrnout do následující tabulky, která schematicky konkretizuje pojem integrace pro vlastní empirický výzkum.

Diagram 2.

	optimality	<i>sub-optimální</i>		<i>optimální</i>	<i>supra-optimální</i>
D i m e n z e	integrační strategie	<i>marginalizace</i>	<i>separace</i>	<i>multikulturní integrace</i>	<i>asimilace</i>
	Zachování původní kulturní identita / navazování vztahů s většinovou populací	<i>ne/ne</i>	<i>ano/ne</i>	<i>ano/ano</i>	<i>ne/ano</i>
	formy komunity	<i>minoritní komunita</i>		<i>transnacionální komunita</i>	<i>splynutí s majoritní společností</i>

Za pozornost stojí fakt, že všechny koncepty, a i tento shrnující model, nezohledňují „bezproblémovou situaci“. Pro případ, kdy není kulturní rozdíl, nebo je minimální, a prostředí nevyvíjí na členy komunity tlak aby se integrovali (a nedochází ke konfliktu), není v modelu místo.

Hypotézy, které by tento výzkum měly ověřit, lze formulovat následovně:

- 1. Francouzští manažeři a jejich rodiny budou v České republice žít jako součást transnacionální komunity.**
- 2. Jejich integrační strategie budou jak separace tak multikulturní integrace.**

Nejdůležitějším cílem výzkumu však je zodpovězení výzkumné otázky:

Jaké podoby nabývá integrace Francouzů v Praze? - konkrétně podrobné popisy tohoto jevu v odborné literatuře chybí, nejen pro případ Francouzských manažerů, ale pro migranty ze západu Evropy na východ vůbec.

3. Metodologie

3.1 *Výběr respondentů a sběr dat*

K výběru respondentů jsem použil jednak metodu sněhové koule (snowball sampling method) a dále jsem si stanovil sadu kritérií pro výběr ke komu bych chtěl být doporučen.

Metoda sněhové koule mi přišla jako nejvhodnější pro nízký počet Francouzů v Praze a pro jejich obtížnou dosažitelnost. Metoda využívá individuální sociální sítě respondentů, do níž mě zavedli moji známí Alexandr a Amélie, kteří mě doporučili svým čtyřem známým. K páté rodině mě ale doporučila má kamarádka (Češka), která zná respondentku ze svého zaměstnání.

Pro výběr respondentů jsem si stanovil následující kritéria: 1) francouzské občanství, 2) manželské páry s dětmi, 3) žijící zde déle než rok, 4) pracující v ČR.

Kombinací metody sněhové koule s kritérii se stal vzorek respondentů svým způsobem podobný Focus group, ale s tím rozdílem, že rozhovory nebyly skupinové. Vzhledem k výběru respondentů nelze výsledky zobecnit na celou francouzskou komunitu v Praze či České republice.

Pro sběr dat jsem použil polořízené nestandardizované rozhovory. Rozhovory jsem se svolením respondentů nahrával. Seznam otázek jsem v průběhu výzkumu rozšiřoval a modifikoval podle získaných informací a zkušeností. Otázky byly otevřené a jejich pořadí se během rozhovoru mohlo měnit podle odvíjení rozhovoru.

3.2 *Popis dat*

Během výzkumu jsem provedl celkem sedm polořízených nestandardizovaných rozhovorů v pěti rodinách s pěti ženami a dvěma muži. Šest rozhovorů probíhalo v místě bydliště respondentů, jeden rozhovor proběhl v kavárně. K prohloubení vhledu a zvýšení citlivosti k tématu jsem provedl dvě zúčastněná pozorování mše francouzské katolické komunity v Praze v kostele sv. Josefa na Malé straně a jeden skupinový neformální rozhovor s personálem v asociaci Accueil Francophone. Do analýzy jsem také zahrnul tři po sobě jdoucí ročníky (2004, 2006, 2008) Praktického průvodce vydávaného asociací Accueil Francophone a tři čísla měsíčníku La Lettre (11/2006; 4/2007; 10/2008), taktéž

vydávaného asociací Accueil Francophone.

3.3 Postup při zpracování sebraného materiálu

Rozhovory jsem osobně přepsal, přeložil a anonymizoval. Při překladu jsem provedl korekturu gramatiky a slohu pouze do takové míry, abych zachoval co nejvyšší autenticitu rozhovorů.

Pro analýzu rozhovorů jsem se inspiroval postupy kvalitativní analýzy, které jako tak zvanou *grounded theory* nabízí A.Strauss a J.Corbinová (1999). Přepisy rozhovorů jsem nejdříve podrobil kódování otevřenému, později axiálnímu a selektivnímu. Pro strukturaci života Francouzů v Praze jsem pak nakonec využil pojmovou strukturu Praktického průvodce. Tento banální krok však vyžadoval postupné uvědomění si toho, že se vlastně jedná o pojmovou strukturu samotných Francouzů, a že mí respondenti ji v konkrétních případech používají.

Etapy kódování empirických dat se nejdříve střídaly s dalším sběrem empirických dat – tak jak s tím metodologie *grounded theory* počítá. [Disman 2000, Strauss – Corbinová 1999]

Při budování konečné teorie zkoumaného jevu jsem se inspiroval tak zvaným *paradigmatickým modelem*, který obecně obsahuje: *příčinné podmínky, jev, intervenující podmínky, strategie jednání a interakce, a následky*. V mém případě paradigmatický model sestával jednak ze dvou základních složek příběhu expatriace Francouzů: stěhování do Prahy a život v Praze (s jeho výše zmíněným členěním podle Praktického průvodce). Jednak byli součástí modelu dimenze hodnocení života v České republice a případy kulturní podmíněnosti hodnocení (to jest když respondenti negativa či pozitiva vykládali odlišností české a francouzské kultury).

4. Pět francouzských rodin v Praze

4.1 Portréty pěti rodin

Na zkušenost z pobytu v ČR jsme se ptali v pěti francouzských rodinách. Pokusíme-li se co nejstručněji charakterizovat tyto rodiny, můžeme získat následující základní kontury jejich portrétů.

4.1.1 Rodina 1

Manželé *Alexandr* a *Nicole* přijeli do Prahy, protože *Alexandr* chtěl povýšit a od svého zaměstnavatele dostal nabídku pracovat ve střední Evropě. V Praze jsou od července 2004 (v červenci 2008 *Alexandr* přijal nabídku svého zaměstnavatele pracovat v jiné zemi a s manželkou a dětmi odjeli). Expatriace v ČR byla jejich druhou zkušeností, poprvé byli s jinou firmou v Jižní Korei v letech 1994 - 96.

Nicole a *Alexandr* spolu mají čtyři děti, přičemž čtvrté dítě *Nicole* porodila v Praze. Jako praktikující katolíci chodí pravidelně do kostela. Ve volném čase rádi chodí do divadla, do opery, na balet a na koncerty. Dále rádi hrají tenis a občas si udělají výlet na hrad či jinou památku v Čechách nebo na Moravě.

Alexandr pracuje jako manažer pro jednu francouzskou automobilovou společnost.

Nicole je ženou v domácnosti a v rámci francouzské katolické komunity vyučuje katechismus.

4.1.2 Rodina 2

Manželé *Marc* a *Amélie* nejsou v Praze poprvé. Pracovali zde již v letech 1998 až 2000. Tentokrát do Prahy přijeli, protože *Marc* přijal nabídku svého zaměstnavatele pracovat v České republice. Podle *Marca* tu jsou už od roku 2002, ale podle *Amélie* tu jsou od roku 2003. *Marc* hodně pracoval v Maďarsku, ale celkový počet expatriací neznáme.

Amélie a *Marc* spolu mají dvě děti, přičemž druhé dítě *Amélie* porodila v Praze. *Marc* a *Amélie* žijí společenským životem, rádi hostí své přátele a známé z Čech a Francie, a jsou také často zváni. Rádi si dobře uvaří nebo zajdou do dobré restaurace. Ve volném čase chodí do divadla a na koncerty, ale také do kina. Rádi cestují po České republice, ale

čím dál tím méně, protože za roky, co tu jsou, už navštívili mnoho míst.

Marc pracuje jako manažer pro jednu francouzskou stavební společnost. Ve volném čase rád chodí do posilovny.

Amélie je ženou v domácnosti a pomáhá v asociaci *Accueil Francophone de Prague*. Předtím, než se jí narodilo druhé dítě, pomáhala nově příchozím Francouzům se v Praze usadit, dnes se stará o editaci adresáře.

4.1.3 Rodina 3

Z této rodiny jsme hovořili pouze s *Pauline*. *Charles* většinu dnů v týdnu cestuje a v Praze bývá zřídka, a tak na rozhovor neměl čas.

Pauline přijela do Prahy, protože *Charles* přijal nabídku svého zaměstnavatele pracovat v ČR. Přijeli začátkem roku 2005. Přesný počet expatriací neznáme, ale minimálně je to jejich druhá expatriace.

Pauline a *Charles* mají tři děti. Ve volném čase rádi cestují po venkově a objevují nové restaurace.

Charles pracuje pro zahraniční společnost, která působí v oblasti čištění vody a hodně cestuje po východní Evropě. V Praze tráví jen několik dnů v týdnu.

Pauline pracuje jako učitelka francouzštiny, ale vzdělání má v jiném oboru. Po práci se nejvíce věnuje rodině. *Pauline* je ráda sama a nezávislá a tak se nechce moc vídat s Francouzi z asociace. Má ráda moderní umění a sama dokonce maluje. Pravidelně chodí do opery a na jazzové koncerty. Ze sportu má nejraději tenis a plavání.

4.1.4 Rodina 4

Z rodiny jsme hovořili pouze s *Anne-Laure*, protože *Daniel* neměl čas.

Anne-Laure přijela do Prahy, protože *Daniel* přijal nabídku svého zaměstnavatele pracovat v ČR. Z profesního hlediska to nebyla zvláště zajímavá nabídka, ale Praha je přitahovala. Přijeli koncem ledna 2006. Zde je to jejich druhá expatriace. Do ČR přijeli po tříletém pobytu v Chorvatsku.

Anne-Laure a *Daniel* mají čtyři děti. Jako praktikující katolíci pravidelně chodí do kostela. Rádi chodí do opery a na koncerty. Také hrají tenis a o víkendech si občas vyrazí na výlet za památkami v ČR.

O zaměstnavateli Daniela bohužel nic nevíme. Víme jenom, že pracuje rovněž jako manažer. O svém volném čase se rád stará o zahradu.

Anne-Laure je ženou v domácnosti a v rámci francouzské katolické komunity vyučuje katechismus a spolu s manželem pomáhají připravovat mladé páry na manželský život.

4.1.5 Rodina 5

Z rodiny jsme hovořili pouze s *Josephine*, protože její manžel *Jean-Yves* neměl na rozhovor čas.

Josephine přijela do Prahy, neboť Jean-Yves přijal nabídku svého zaměstnavatele pracovat v ČR. Přijeli v srpnu 2005. Přesný počet expatriací neznáme.

Josephine a Jean-Yves mají tři děti. Jsou praktikující katolíci, ale nejsou členy francouzské katolické komunity v Praze. Každou neděli jezdí na bohoslužby do Pardubic. Ve volném čase chodí za kulturou, rádi navštěvují různé výstavy a prohlídky. Občas si vyjedou za zelení do parku v Praze nebo v blízkém okolí.

Jean-Yves pracuje pro nadnárodní automobilovou společnost. O jeho zálibách nic nevíme.

Josephine je ženou v domácnosti, ve svém volnu maluje na porcelán a ráda chodí na výstavy.

* * *

Oslovili jsme tedy pět tzv. úplných rodin. V nichž dvě až čtyři děti žijí se svou matkou a otcem, kteří jsou manželé. Manžel je v daných rodinách ten ekonomicky dominantní. Bylo to jeho zaměstnání, které rodinu přivedlo k *expatriaci* z Francie do ČR. Zřejmě všichni pracují ve funkci manažerů či vedoucích manažerů firem, které tak či onak působí též na území ČR. Manželky jsou v ČR většinou ženou v domácnosti, nebo si nějaké to zaměstnání našly ve frankofonních institucích působících v ČR (Accueil Francophone de Prague, Francouzský Institut); nikoli však v rámci své původní profese. Každá z rodin si pak v průběhu těch 2 až 6 let v ČR vytvořila svou vlastní konfiguraci každodenního života.

V prezentovaných portrétech jsme si tedy v základních konturách popsali i to, jak

se daných pět rodin do ČR dostalo a jak tady žijí. Otázkou nyní je, co pro dané rodiny expatriace z Francie do ČR vlastně znamenala konkrétně a z jejich perspektivy. Otázkou pak nejdříve je, co všechno jsme se o jejich expatriaci dozvěděli - tj. o tom, jaké to bylo se do ČR *přestěhovat* a jaké to je *zde žít*.

4.2 Příběh jejich expatriace

4.2.1 Stěhování do Prahy

Příběh expatriace našich pěti rodin se tedy přirozeně člení na to, jak se do Prahy stěhovali a jak v ČR v průběhu následného pobytu žijí. Období stěhování lze dále proclenit na období *před příjezdem* (na něž jsme se ptali otázkami jako *Kdy jste poprvé začali přemýšlet o tom, že pojedete do České republiky? Měli jste před odjezdem do ČR zvláštní přípravu?*) a na období *příjezdu a po příjezdu* (na něž jsme se ptali otázkami jako *Popište prosím první měsíce po vašem příjezdu. Jaké to bylo se usadit v ČR?*).

V průběhu této kapitoly cituji vybrané pasáže z rozhovorů, jejichž kompletní přepis, a legendu ke značkám a anonymizaci, naleznete v příloze této práce.

4.2.1.1 Rodina 1 - Alexandr a Nicole

Alexandr

V **období před příjezdem**, měsíc poté, co se Alexandr dozvěděl, že bude pracovat v ČR, se jeli s manželkou do Prahy podívat.

“Teda ne, neměl jsem zvláštní přípravu, protože, to byla. První cesta, kterou jsem měl do ČR byla v březnu 2004 s [Nicole]. A přijeli jsme poznat město, které jsme ještě naneštěstí neznali,(...)” (příloha s.3)

Jinak před příjezdem Alexandr žádnou zvláštní *přípravu* na život v ČR neměl. A jakoby ji ani nepostrádal. Postrádal sice jednu přípravu, a to výuku českého jazyka. Ne však kvůli práci, nýbrž pro porozumění Čechům, místní kultuře.

“Tedy, neměl jsem zvláštní přípravu, takže to je. Pro způsob života je jedna zvláštní příprava, kterou jsem neměl, a toho hodně lituji ještě dnes, to je vázáno na organizaci firmy, provést výměnu pozic velmi rychle. Měl jsem mít určité období - měsíc, šest nebo

osm týdnů, intenzivní kurz českého jazyka.” (příloha s.3)

“Tedy opravdu lituji, ne kvůli pracovním výkonům jak bychom mohli říct, protože jedno z kritérií pro přijetí k [firmě] je ovládat francouzštinu nebo angličtinu. Takže mi to nevadí kvůli práci, ale pro lepší porozumění kultury, lepší poznání Čechů. Je to slabina, ale to je život.” (s.3)

Bylo-li pro Alexandra období prvních čtyř měsíců v Praze, než přijela jeho rodina a nastěhovali se do domu, obdobím *intenzivní práce*, pak spíše proto, že se na víkendy vracel za rodinou do Francie. Zapracování se v Praze, resp. *převzetí práce*, bylo jen otázkou týdne.

“(…)a tehdy potom, do doby než moje rodina přijela, jsem strávil několik týdnů v hotelu. Po tu dobu jsem se každý víkend vracel do Francie,” (s.3)

“Teda, první měsíce byly měsíce intenzivní práce. (...)Přijel jsem tedy během dubna do Prahy abych pracoval, a každý víkend jsem se vracel do Paříže, protože jsme měli čerstvě třetí dítě [...]. A tak jsem měl touhu se vracet (za rodinou, pozn. překladatele) každý víkend.

(...) Takže to znamená, že první tři měsíce nebyly než hotel-práce-letišť-letišť-práce-hotel. Jen to. Takže to byly první měsíce a tak jsme neznal v Praze nikoho, nenavštívil jsem Prahu, pracoval jsem v Praze, to je vše. Takže v uvozovkách, tyto první měsíce mého pobytu, nebyly měsíce života.” (s.4)

“(…) měl jsem s [panem A] šest nebo sedm dnů vysvětlování pozice, rady co je třeba pro převzetí jeho práce, bylo to velice krátké (...)” (s.3)

Život v Praze tedy pro Alexandr začal s **příjezdem a obdobím po příjezdu** manželky s dětmi a s nastěhováním do domu. Sám je charakterizuje jako *objevování způsobu života Čechů*.

“Tehdy první měsíce byly, od chvíle, kdy jsme se nastěhovali do domu v červenci 2004. A to byly měsíce objevování způsobu života. Způsobu, který je hodně odlišný od toho francouzského. A první objevování Čechů bylo ve firmě. A bylo to také prostřednictvím sousedství, tedy především [sousedí].” (příloha s.4)

Současně však, vlastně den poté, kdy za Alexandrem přijela jeho žena a děti, byla rodina přivítána místními Francouzi na společné večeři a tak byli i integrováni do *francouzské komunity*.

„...[Nicole] přijela koncem srpna, a tehdy jsme měli štěstí, zrovna jsme přijeli v noci po těžké cestě, a nazítří jsme měli štěstí, že jsme byli přivítáni Francouzi, kteří byli přátelé přátel přátel přátel. A od začátku, jsme byli integrováni do francouzské komunity přes barbecue. Možná bbq. zde, já nedělám bbq., nejsem specialista, ale bbq. je myšlenka, kdy se sejde okolo stolu, patnáct dvacet Francouzů. A je pravda, že to bylo výjimečné protože, hned jsi měl kontakty se školou, s francouzskou komunitou, se všemi sporty, které můžeme v okolí dělat. A taky s francouzskou komunitou, jsme křesťané, katolíci, a je tu taky opravdový život náboženské komunity. Tedy, bylo to opravdu po několika měsících práce, kdy jsem potkal mnoho dalších Francouzů z [firmy A], nebo z jiných firem.“ (s.5)

Nicole

Nicole v **období před příjezdem** žádnou vlastní přípravu na život v Praze nezmiňuje, vlastně ani to, že se jeli s manželem do Prahy podívat. Jakoby brala to, že manžel byl firmou vyslán do Prahy spíše trpně, když ne úkorně.

“Proč ČR?” “Ach, jen protože manžel zrovna dostal nabídku zde pracovat. Nevybrali jsme si, bylo to nutně.” (s. 22)

Pro Nicole byl pak **příjezd a období po příjezdu** obdobím obtížným především kvůli jazyku.

“První měsíce, co je tu obtížné, to je to, že jazyk nemá nic společného s francouzštinou či angličtinou. Je hodně odlišná od jazyků kterými mluvím. A najednou, co je obtížné, že ničemu nerozumíme, ani vývěsním tabulím, ani slovům v obchodech, tam to je co je těžké. Najednou je tu dokonce hodně lidí, kteří nemluví anglicky, takže najednou, takže podívejte je pokaždé obtížné komunikovat.” (s.22)

Co se týče komunikace úřední povahy však rodina nebyla bez pomoci.

“A po stránce administrativní, s advokáty, povolení k bydlení, to bylo normální?” “To bylo, protože právě kancelář mého muže překládala, vidíte.” (s. 22)

Usadit se, tedy najít dům bylo jednoduché, převzali dům po svém předchůdci, a tak vlastně celá rodina jakoby nakonec těžila z opory, kterou manželovi poskytovala jeho firma.

“Ne, usadit se bylo jednoduché. Ano, to bylo jednoduché, nad to i tak, i tak dům už byl nalezen. A navíc jsme si dobře poradili v obchodech. No jde to, zůstali jsme zde. Ale je

pravda že. Ano je hodně těžké nebyť schopna hovořit s lidmi, které potkáváme.” (s.22)

A pro Nicole, obdobně jako pro jejího manžela, byla při usazování se v Praze štěstím integrace s místními Francouzi.

“Ano, vlastně hned, protože jsme měli štěstí, že jsme předtím než jsme odjeli znali Francouze, kteří znali jiné Francouze tady, a najednou den po příjezdu jsme hned byli pozváni na oběd s několika rodinami. Takže od příjezdu jsme hned někoho znali, takže to bylo hodně jednoduché.” (s.22)

4.2.1.2 Rodina 2 - Marc a Amélie

Marc

Ani v případě Marca nebyla práce v ČR zcela svévolnou volbou, a to jak při jeho prvním, tak druhém pobytu.

“Dvakrát, co jste přijel, pokaždé to byla volba práce?” “Ano, absolutně. Měli jsme, měli jsme. Neměl jsem jinou možnost v rámci mé společnosti. To je, že jsme neměli jinou aktivitu na export. Tedy jedinou, kterou jsme měli. Tak jsem sem přišel, nebyla to z mé strany osobní volba. A pak po Praze jsme rozvinuli jiné země, rozvinuli jsme Maďarsko a teď rozvíjíme Polsko.” (s.34)

V **období před příjezdem** na stávající pobyt v ČR tedy Marc svého druhu přípravu prodělal, a to při svém předchozím pobytu. Nakonec však situaci vnímal i tak, že určitou “přípravu” na jeho opětovný příjezd prodělala také ČR.

“Chcete-li, poprvé, když jsem přijel do ČR v roce 1998. Nebyl jsem, přijel jsem protože jsem si myslel, že to byla příležitost k uchopení. Neznal jsem ČR, tak jsem přijel, nemůžu říct, že jsem byl hodně šťastný, že jsem přijel. Pak jsem se v roce 2000 vrátil do Francie. Dobře, a jak jsem vám vysvětlil, a vrátil jsme se v roce 2002. Tedy tehdy v roce 2002 jsem byl naopak hodně hodně spokojený, že jsem se vrátil do ČR. Tedy je pravda, že první týdny když jsem se vrátil, už jsem znal město, neboť jsem tu žil dva roky. Tedy bylo to, bylo to jednoduché. Protože jsem znal zemi a protože, řekl bych, země byla velkou měrou, mám chuť říct, pozápadněná. Dobře, tedy je pravda, že když jsme přišli v roce 1998, když jsme přišli z Francie s našimi francouzskými zvyky, měli jsme trochu problém se znovu nalézt. Je pravda, že to byla země v plném rozvoji, ale dobře, například, tehdy v roce 1998 tu bylo jen jedno obchodní centrum, to byl Černý Most a nic jiného. Tedy je pravda že pro nás, bylo to trochu těžké se najít, se zorientovat. V 2002 byla, řekl bych, země zcela rozvinutá v

západním smyslu slova, dobře. Tedy v roce 2002 jsme měli stejné orientační body jaké jsme měli ve Francii. Tedy pro mě, neměl jsem integrační starosti, neměl jsem starosti najít mé orientační body, pro život. Neměl jsem problémy. A pak usnadnění ve smyslu, je pravda, že většina Čechů mluví anglicky. Opravdu pro práci, pro život, není to problém. A pak mentalita se také hodně vyvinula. To je, že v roce 1998, říkám, že předtím jsme před sebou, zvláště v pracovním prostředí, měli generaci, a tak i v každodennosti, generaci lidí, kteří měli, i tak byli hodně hodně ovlivněni čtyřiceti lety pod komunistickým jhem. Tedy je pravda, že vztah se západem, vztah se zahraničím a cizinci byl obtížný. Generace v roce 2002, mentalita se vyvinula. Což udělalo, mám chuť říct, ale se zdrženlivostí, ale mám chuť říct, že cítím mnohem méně nacionalismu ve vaší zemi v roce 2002 než v roce 1998” (s.35)

Také Marc, obdobně jako Alexandr, postrádal přípravu v českém jazyce. A obdobně zdůrazňuje význam (ne)znalosti jazyka pro porozumění místní kultuře.

“Ano, z orientovat se, ano přesně. Protože, víte, chci říct, pokud zítra odjedete z vaší země abyste žil v jiné zemi, která má jiné zvyky. Dobře, která má. Řekl bych že to je vždy hodně obtížné zapomenout svoji kulturu. Zapomenout svůj způsob žití. Reálně své zvyky, svoji každodennost, nakupování. Mnoho věcí, mnoho věcí z každodennosti, tedy v zemi, kde jazyk. Především v 1998, kde je jazyk pro nás, ale neznámý. Kultura není francouzská kultura. Ve Francii, učíme se anglicky. Učíme se německy, učíme se španělsky. To znamená, že můžeme cestovat v Evropě a funguje to, dobře. Čeština se tehdy (ve Francii, pozn. překladatele) moc neučila. Tedy hodně málo. To znamená bylo hodně obtížné se v této zemi zorientovat. Trochu obtížné porozumět trochu vašim obyčejům, vašim zvykům a pak jak jsem říkal od chvíle, kdy opustíme (svoji, pozn. překladatele) zemi, věřím, že to je z definice obtížné.” (s. 36)

Pro Marca se tedy ČR jednak přiblížila zemím rozvinutým v západním slova smyslu, jednak byla zemí, se kterou měl již nějaké zkušenosti, již se v ní zorientoval. A tak, i přes zmíněnou jazykovou bariéru, nepředstavovaly **příjezd a období po příjezdu** na stávající, druhý pobyt již takové problémy, když se měli s rodinou usadit.

“Poslouchejte, když jsem poprvé přijel v roce 1998, žil jsem v domě, který byl spíš panelák než něco jiného. Tedy bylo to obtížné, protože lidi neoceňovali, že jsou Francouzi v jejich domě. Tedy bylo to trochu těžké. Pak jsem se přestěhoval, bydlel jsem v domě (v činžovním

domě, pozn. překladatele), který byl ve velmi špatném stavu, na Praze 3, vedle Flory. Naopak můj byt byl v posledním patře a byl skvělý, takže to dělalo trochu závist. Dobře, lidé, kteří bydlí v posledním patře a lidé méně bohatí, kteří bydleli dole, to bylo tedy. Bylo tam vše, byli tam příjemní lidé, lidé ne moc příjemní, byli tam lidi, kteří nás nesnášeli. Tedy bylo to hodně promíchané. Dnes bydlím v domě (rodinná vilka, pozn. překladatele), který znáte, ve čtvrti kde, je pravda ve čtvrti, která je moc prima. Lidé, kteří jsou i tak privilegovani, tedy je pravda, že mí sousedé jsou hodně hodně příjemní. Máme dojem, že sdílíme přibližně stejný svět.” (s. 37-38)

Na rozdíl od Alexandra se však Marc nemohl opřít o svou firmu. A ani zapracování se v Praze nebylo v jeho případě jen “převzetím práce” po kolegovi.

“Bylo to. Ano, no řekněme. Já pracuji pro jednu malou společnost. Tedy je pravda, že vůbec nemáme infrastrukturu, to je, že když přijedeme do země, není tu servis, který se postará o vaše usazení, tedy jsem si poradil úplně sám s hledáním bytu, se zřízením telefonů, se zavedením kanceláří, se zaměstnáním lidí. Já jsem začal od nuly. Takže tohle bylo trochu, ano, bylo to trochu obtížné, je třeba. Nemůžeme se spolehnout, nemohl jsme se spolehnout na infrastrukturu mé společnosti protože tu nebyla. Byl jsem to já, kdo v uvozovkách vytvořil mé postavení zde v ČR, tedy to bylo trochu komplikované. Bylo třeba se přizpůsobit, nebyla tu žádná překvapení, no co.” (s.36)

Na druhou stranu, i když do Prahy přijel bez kontaktů na “přátele přátel”, vyhledával i on na počátku svého pobytu společnost francouzské komunity.

“A vy jste v ČR někoho znal?” “Někoho, to znamená?” “Jestli jste tu měl kamaráda?” “Před příjezdem, ne, neměl jsem tu vazby. Ne neznal jsem Čechy. Ne, ne ne, neznal jsem žádné Čechy.” “Ani Francouze?” Ne neznal jsem ČR. Znal jsem ji na mapě. Tedy. Znal jsem hlavní město. Ale to je vše. Tedy ne, ne, neměl jsem vazby s ČR, žádné vazby.” (s. 34)
“Já jsem tu již déle tedy jestli chcete na začátku, ano účastnili jsme se všech večírků Accueil, žili jsme s Accueil” (s. 39)

Amélie

Amélie pobyt v ČR pojímá jako *missi*, společnou, pro jejího manžela i pro ní. I když určitá asymetrie v jejich postavení co se týče zaměstnání, práce, v její řeči přece jen zaznívá. Ani pro jejich rodinu však zřejmě nebyl odjezd do ČR věcí rozmaru.

„Kdy jste poprvé začali uvažovat o tom, že pojedete do České republiky?“ “Neuvažovali jsme, protože nám nabídli misi v ČR, tedy to bylo bez, bez uvažování.” (s. 11)

„Tedy, to je můj manžel, který zde pracuje. Poprvé jsme přijeli v roce 98, protože můj muž pracuje ve stavebnictví, a měl za úkol postavit [...] obchodní centrum v ČR. (...) Tedy projekt byl připraven ve Francii a my jsme vlastně byli posláni pro řízení prací v roce 1998, tedy na konci jsme odjeli(...). My jsme se vrátili do Francie. A potom se můj muž vrátil, protože tentokrát litoval, že odjel z ČR příliš brzy. A chtěl sám rozvinout v Čechách stavební aktivitu a tak se sám vrátil v roce 2003(sic, manžel uvádí 2002) a zkusil znovu pracovat v Čechách a jsme tu od roku 2003.” (s.11)

“Já, tedy jsem pracovala pro jednu [...] společnost, která se starala o organizaci klientských věrnostních programů. Klientská kultura v obchodech. Přijela jsem, abych vytvořila program se známkami, které klienti sbírají pro prodej nádobí. A přijela jsem, abych vytvořila otázky pro [společnost].” (s.11)

Amélie sama žádnou přípravu před odjezdem do ČR neprodělala a ani o prvním pobytu nehovoří jako o průpravném. Také ona ovšem zmiňuje vývoj, který proběhl v ČR, jako vstřícný.

“Ne, já. My jsme přijeli vlastně před únorem 98, tedy já, v 98 tedy opravdu já si pamatuji klidné město, trochu smutné. I když to nemá nic společného se současností, já, vy mluvíte o mém příjezdu v 98?“ “Ano.” “Dáme to do souvislosti. Připadá mi, že mi přeci jenom chybělo mnoho věcí. Měli jsme ve srovnání s tím co jsme měli především ve Francii. Ale město jsem vždy považovala za krásné, město. Tehdy jsme bydleli na Praze 6, tam u Dejvické, Dejvice. Klidné, architektura, ale pro nás jsem nenacházela mnoho věcí k jídlu, například tohle je tvrdé.” (...) Nebylo to stejné jako dnes. [...] Tedy, jestli chcete, atmosféra města se mi zdála trochu smutná ve srovnání. Já jsem žila v Paříži. Zdálo se mi to tu mnohem menší, smutnější, ale město je krásné i tak..” (s.12)

V Améliiných vzpomínkách se pak vstřícnější stala i francouzská komunita v ČR. *“Kromě toho jsem se dostala do francouzského prostředí, to mi přišlo také tvrdé, Francouzi žijící v zahraničí. Ve Francii jsem pracovala úplně normálně, tady jsem našla prostředí opravdu skutečně rozdílné, Francouzů v zahraničí.(...) Francouzi, které jsem tehdy znala, to byla komunita trochu (gesto: uzavřené dlaně) expatriování, které jsem znala jsem moc neměla ráda. Shledala jsem, že lidé byli příliš (gesto: nos nahoru) příliš rozdělení společností, měli řidiče. Shledala jsem, že to byl svět, který jsem neznala,*

objevila jsem svět. Ted' je to tady mnohem jednodušší, je to mnohem více, mezi expatriovanou populací, lidi trochu ze všech prostředí. Ale v 98 tady bylo i tak hodně, byli to jenom velcí šéfové, kteří se stali expatriovaní takže. Přitom my jsme nebyli, když jsme neměli velký dům, když muž nebyl číslo jedna v obrovské společnosti byli jsme trochu (gesto: dole). A jak jsem, vidíte. To jsem shledala trochu obtížné, ale jinak dobré. Měla jsem krátkou zkušenost, protože poprvé jsme tu byli 18 měsíců. Ted' jsme tu čtyři roky, takže to je jiné.” (s.12-13)

Příjezd a období po příjezdu na stávající pobyt byl pro Amélii nakonec přece jen méně problematický i díky tomu, že ona a její rodina těžila ze zkušeností pobytu prvního. Ve sféře integrace do francouzské komunity se Amélii dařilo lépe třeba též proto, že tentokrát se nakonec sama zapojila do práce v *Accueil*.

“ *Accueil Francophone*, tedy to je asociace, která se stará ve skutečnosti o všechny členy, všechny Francouze v cizině. Ti, kteří přijedou, se ve skutečnosti můžou zapsat (...) Poskytuje informace, jestli chcete, Francouzům, kteří přijedou, praktické informace ve francouzštině, máte tu pomoc při orientaci, když přijedou.” “Kdy jste vstoupila do této organizace?” “Existuje, pokud chcete, *Accueil Francophone* v zahraničí, je částí velké skupiny, která se jmenuje *FIAFE*, to je Mezinárodní Federace *Accueil Francophone* v zahraničí, která existuje v každé zemi. A vlastně když přijedete, je tam tým, vlastně trochu aktivních dobrovolníků. Já jsem členem čtyři roky. Takže já, jestli chcete, se starám o editaci tady toho adresáře,(...)” (s.14)

Ve sféře každodennosti byl život možná méně tvrdý také proto, že i když se Marc nemohl při usazení se v Praze spoléhat na firmu tak, jako Alexandr, rodina se mohla spoléhat na Marca - a Marcovi, jak sám naznačoval, se při stávajícím pobytu zřejmě již od počátku dařilo lépe.

“Tak pro mě ne. Pro mého manžela to bylo trochu obtížnější. Dobře, ale i tak tu jsou advokátní kanceláře, které se starají o zařizování. Protože tehdy bylo třeba mít pracovní povolení, to je stále ale, muselo se jít přes cizineckou policii, kdy ted' to je mnohem jednodušší. Tedy s všemi těmito postupy mu pomohla advokátní kancelář.” (s.11)

“Dobře, A jak jste hledali ubytování?” “Tedy, poprvé jsem šla přes vývěsku u pošty. Poprvé jsem našla byt na inzerát a po druhé jsme šli přes agenturu. Přes realitní agenturu.” “Je tu agentura, kterou používají všichni Francouzi nebo hledáte všude?”

„Tedy, je tu. To byl sekretariát mého manžela, kdo se o to postaral. Takže tedy nevím, která to je agentura, která, jak se jmenuje. Vlastně je jich víc. Když jsem něco navštívila, tak tam často byli čtyři, kteří čekali pro různé agentury, takže je to divné. Nevím která.“ (s.13)

4.2.1.3 Rodina 3 – Pauline s Charlesem

Charles neměl na rozhovor čas a možná ani chuť, a tak vše, co víme o této rodině, vyprávěla Pauline.

Pauline

Obdobně jako Nicole a Amélie důvod svého příjezdu sama charakterizuje jako že je zde *za prací svého manžela*, nebo že *následovala svého muže*.

„Přemýšleli jsme sem jet, jsme tu už tři roky, tedy jsme uvažovali sem jet několik měsíců před (odjezdem, pozn. překladatele). Tedy je to tři roky a tři nebo čtyři měsíce. Za prací mého manžela.“ (s.27)

„Já, následovala jsem svého muže. Následuji svého muže, který pracuje v [průmyslu zpracovávajícím vodu].“ (s.27)

Charles sem byl vyslán svým zaměstnavatelem jako ostatní, ale mohli si zvolit mezi Prahou a Bukureští. A tak **v období před příjezdem** si jeli vybrat.

„Jediná osobní volba byla, že jsme měli na výběr mezi více městy ve východní Evropě. Protože manžel pracuje v celé východní Evropě. Takže jsme jeli strávit tři dny v Bukurešti, abychom viděli jak to tam vypadá a pak do Prahy a rozhodli jsme se vybrat si Prahu.“ „A proč Prahu?“ „Ve srovnání s Bukureští, protože podle nás je hezčí, více kulturně rozvinutá a navíc blíž Francii, tak.“ (s.27)

Přesto, že Pauline o zvláštní přípravě nehovoří, tak určitou přípravou jim byla předešlá expatriace.

„Nebylo těžké se usadit?“ „Ne, nebylo to těžké, je třeba. Před ČR jsme už cestovali po jiných zemích mnohem dál od Francie, tedy být v ČR nebylo obtížné. Víme jak najít dům, kontaktovat realitní kanceláře, to umím.“ (s.28)

Ani Pauline však před příjezdem do Prahy v ČR nikoho neznala.

Příjezd a období po příjezdu nebyly tedy pro Pauline těžké, usadit se nebylo obtížné díky zkušenostem z již zažitě expatriace, ale také díky pomoci od manželovy

společnosti a vlastně i díky *Accueil*.

“Protože my máme obrovské štěstí tím, že máme ubytování zajištěné od společnosti. Tedy jsme v hodně příznivých podmínkách. Tedy naše ubytování je perfektní.” (s.29)

“Bylo obtížné se zařídit jako doma. Rozumějte výzdobu, usadit se v domě?” “Nebylo to těžké, protože jsem měla svůj nábytek. Měla jsem všechny své věci. Tedy ne, nebylo to těžké. Našla jsem jednu mladou Češku, která mluví výborně francouzsky, která se postarala o všechny látky, záclony atd. Tedy ne, nebylo to moc těžké. Neměla jsem obtíže.” (...) *“Kde jste našla tuto ženu?” “Je jeden velmi dobrý průvodce. Který dělá *Accueil Francophone*.” “Asociace *Accueil Francophone*?” “Tak, dělají ho každé dva roky. Editují malý průvodce. Který jste určitě viděl. Se všemi adresami vevnitř, je hodně hodně praktický. Myslím, že všichni Francouzi ho dostanou, když přijedou do Prahy. Hned, první lékař, první, první adresy které potřebujeme najdeme v tom průvodci.” (s.29)*

Na druhou stranu, i Pauline se setkala s obtížemi s českým jazykem, s komunikací.

“A je to obtížné se zde usadit? A jaké to je se zorientovat ve městě?” “Ne, zorientovat se je hodně jednoduché, člověk má rychle dojem, že i bez plánu najde orientační bod, ať už je ze začátku Staroměstské náměstí, náměstí Republiky a potom narazíte na něco co trochu znáte, Malá Strana. Tedy zorientovat se není těžké. Co je těžké je komunikovat.” (s.28)

“Často je taková jazyková bariéra. Mám strach, tedy nekomunikuji. Ale když řekneme lidem, že není problém, musíme dokázat komunikovat, potom to často jde. Je to jen strach.” (s.32)

“Pravidelně zažívám tento trochu negativní přístup a potom najdeme způsob jak komunikovat a lidé změni přístup. Jestliže cítí, že se daří komunikovat. Nacházejí řešení jak komunikovat. A potom to je mnohem lepší. Ano, ano, jde to. Srovnávat, hodně lidí říká, že s Čechy to je těžké, že s nimi nejde mluvit, že jsou nepříjemní, etc. Já tuto zkušenost nemám.” (s.32-33)

První měsíce tudíž Pauline věnovala *intenzivnímu kurzu češtiny*.

*“A kde jste se učila češtinu?” “To je součást Univerzity Karlovy, jmenuje se to *Albertov*, studijní centrum, a nabízejí intenzivní kurzy, je to čtyři až pět hodin za den. Po dobu jednoho semestru. A bylo to moc moc dobré.” “Dobře organizované?” “Je to dobře organizované, jsou tam studenti různých národností, takže když jsme přijeli do ČR tak to umožnilo, potkat lidi, kteří jsou ve stejné situaci jako my. Přijeli jsme, nikoho jsme neznali. Byli to mnohem mladší lidi než já. Byli to spíš studenti, kteří se učili češtinu, aby pak*

mohli jít studovat na Univerzitu. Protože, jak víte, když mluvíte česky, univerzita je pro cizince takřka bezplatná. Zatímco kdyby jste chtěl stejný kurz v angličtině bude to hodně drahé.” (s.28)

Znalost jazyka pak Pauline vnímala jednak jako prostředek k porozumění Čechům, ke komunikaci, obdobně jako Alexandr a Marc, jednak jako jedinou možnost jak být nezávislá a držet si odstup, ani ne tak od francouzské komunity jako takové, ale spíš od uzavřeného světa *Accueil Francophone* - a *trochu se integrovat* mimo jeho *bublinu*.

“Prvních pět měsíců jsem se učila češtinu, protože jsem neměla na výběr. Člověk nemá na výběr. Bud’ se naučí trochu česky, a pak se trochu integruje. Nebo se nenaučí česky a žije v bublině, žije ve francouzském světě, francouzsko-francouzském.” (s.27)

4.2.1.4 Rodina 4 – Anne-Laure s Danielem

S Danielem jsme rovněž nehovořili, protože neměl čas a možná ani chuť, a tak i v tomto případě vše, co víme o této rodině, nám vyprávěla Anne-Laure.

Anne-Laure

Anne-Laure a její manžel přijeli do ČR vyslání Danielovým zaměstnavatelem. Daniel asi nebyl nabízenou pozicí zcela nadšen, ale přitahovala je Praha.

„Tentokrát jsme přijeli v únoru, koncem ledna 2006 a ve skutečnosti na konci 2005 nám bylo nabídnuto. Bylo nabídnuto manželovi v rámci jeho práce odejet sem. Z profesionálního hlediska to nebyla zvláště zajímavá nabídka (nebyl to zajímavý postup, pozn. překladatele), ale řekli jsme si, že to byla určitě příležitost žít v Praze a proto jsme přijali.“ (s.44)

„Byla to nabídka místa v ČR, ale nebylo to profesionálně zajímavější (postavení, pozn. překladatele). Ano vybrali jsme si, bylo to hodně pro místo, které nás přitahovalo.“ (s.44)

Praha je přitahovala, asi také pro to, že měli svého druhu přípravu. Byli zde jako turisté a Danielovi rodiče mají k ČR kladný vztah.

„Byla jsem v ČR dříve, než jsme se zde usadili, na cestě, na dovolené. Bylo to v roce 94. Byla jsem tu týden s přáteli.“ (s.44)

„Znala jste někoho před vaším příjezdem? Měla jste zde přátele?“ „Ne zrovna přátele. Ve skutečnosti můj tchán a tchyně, myslím, že nejméně patnáct let, sem přijíždějí každý rok, protože mají. Hned po konci komunistického režimu, sem přijeli ve společnosti lidí, kteří

přijeli, myslím, že asi organizovat kontakty. A byli opravdu, moc se jim tu líbilo a od té doby sem do Prahy, přijíždějí každoročně na velikonoce. Ale do ČR.(...) Ano, a ještě tento rok, pořád. A hodně nám vyprávěli a ukázali nám poprvé krásy Prahy.“ (s.44)

Další příprava, kterou jí byla předešlá expatriace v Chorvatsku, ovlivnila její přístup ke studiu češtiny.

„Proč jste se rozhodla se učit Česky?“ „Já, než jsme se zde usadili, nepřišli jsme z Francie ale z Chorvatska. Tam to byla první expatriace. Myslela jsem si, že se naučím Chorvatsky abych pak mohla něco s Chorvaty dělat. Z humanitárního nebo sociálního hlediska. Došla jsem k tomu, že to bylo, protože jet do zahraničí to bylo jet poznat/potkat lidi, kteří nás přijali/vítali a tak bylo nezbytné začít učením se jazyku. Vlastně, uvědomila jsem si, že jsme strávili tři roky v Chorvatsku, na konci roku či dvou, že nemůžu používat jazyk, abych to mohla dělat, protože to bylo hodně obtížné. Ale příjezdem sem, navzdory všemu jsem se trošičku naučila česky, ale už jsem nemyslela na stejné důvody, byl to způsob jak trochu poznat českou kulturu nebo mentalitu, obecným způsobem. Moc dobře jsem věděla, že na konci dvou či tří let nebudu mluvit dost plynule, abych mohla něco s Čechy dělat, že jsem si dobře uvědomovala, že pokud jde o způsob života, máme od vás hodně odlišný život. A že to není jednoduché najít společnou činnost, protože nemáme stejný časový program, máme. My jsme, přijedeme jako cizinci s životem, který je opravdu hodně jednoduchý, i ve srovnání s tím, co máme ve Francii. Z pohledu, máme, dali nám k dispozici dům, máme životní podmínky, které jsou hodně jednoduché. Myslím, že to, možná nás to vzdaluje, nevím. A také proto že nemáme stejný rytmus života, tedy ano, já bych ráda dělala věci ale uvědomuji si, že to věru není možné, tedy. To, že trochu mluvím, i když nemůžu, prostě v rámci kurzu češtiny mi to umožňuje trochu více poznávat. Protože pak rozumím reklamám, můžu si trochu popovídat prohodit pár slov s lidmi, v Praze ne tolik. Protože tam je život dost, je. Obchodníci nemají čas mě poslouchat nebo si se mnou prohodit pár slov. Možná, když jedeme se projít na venkov, máme víc času navázat známost či dvě, trochu si popovídat. A po pravdě, to, že se učím česky, mě to pomohlo lépe porozumět mentalitě, a pak se v tom směru se hodně ptám profesora. Nebo kultura, nebo postoje, které vycházejí z historie, nebo. To je podle mě, je to hodně zajímavé.“ (s.46)

Ani učit se česky, a to ani programově a po zkušenosti z Chorvatska, není jednoduché.

„Učíte se česky?“ „Ano.“ „Je to těžké?“ „Ano.“ (s.46)

Příjezd pro Anne-Laure však nebyl problém a v **období po příjezdu** byla *snadno a rychle* přijatá ostatními Francouzi.

„Co jsem, vlastně. Jako expatriovaní Francouzi jsme, velice snadno a velice rychle, přijati ostatními Francouzi. Bud' v rámci Francouzského lycea, protože je pravda, že tím, že mám děti jsem hned měla kontakt s lidmi z lycea. Nebo v rámci Accueil Francophone jsme pozvani na setkání u kávy, na večírky, kde vás lidé pohostí a seznámíte se, to vám pomůže z praktického hlediska s věcmi, které potřebujete, adresy a tak. Jsme opravdu integrováni v této Francouzské komunitě a jednoduše teprve poté, myslím, co můžeme mít velmi pomalu kontakty s českým životem, po pravdě řečeno.“ (s.46)

Zřejmě jen jako relativní je třeba chápat její hodnocení toho, jak sháněli ubytování. Nakonec jim rovněž byla *společnost* manžela oporou a s nějakým tím vlastním úsilím našli *něco osobního*.

„A jak vám připadá ubytování v ČR?“ „Zkušenost, kterou mám, no je hodně dílčí, protože společnost mého manžela nás spojila s realitní kanceláří, která se zaměřuje na expatriované a která nám ukázala, která nám nabídla různé ubytování, když jsme přijeli. A společnost nám dala rozpočet a od toho jsme se snažili najít to, co je nejlepší za tu cenu. Tedy je to úplně odlišné od toho, co bychom dělali ve Francii, kdybychom se ubytovávali za naše vlastní prostředky. To je jasné, a hádám, že Češi také nemají stejný způsob postupu. Měli jsme, na začátku, když jsme přijeli, když jsme hledali velký dům, nabízeli nám jen, tedy bud' které měly méně místností než bylo na začátku prezentováno, nebo to byly velmi luxusní domy například s bazény. Vybavení, ano, trochu luxusu, tedy my jsme hledali jen místo s hodně pokoji, a tak jsme měli hodně obtíží najít dům bez bazénu. Protože, myslím, že když velký dům, dům, možná luxusní, nevím, že musí mít saunu, bazén není to, co jsme hledali, už proto že jsme měli malé děti a to nás zneklidňovalo, mít bazén, zdálo se nám to nebezpečné, pak saunu nepotřebujeme. Luxusně, jsme nakonec našli dům, který je moc pohodlný a příjemný, ale bez bazénu.“ „Podle jakých kritérií jste si vybrali ubytování?“ „Chtěli jsme hodně místností. A hlavně jsme chtěli místnost pro návštěvy. Zájem o hodně místností, byl pro to, abychom mohli hostit přátele nebo rodinu, která přijede do ČR a pro to jsme moc spokojeni.“ „A jaké to bylo se usadit, rozumějte zařídit si dům, vyzdobit.“ „Tedy ve skutečnosti, společnost mého muže souhlasila abychom se přestěhovali s naším nábytkem. Myslím, že to dělá hodně, pro to, abychom se cítili v cizí zemi jako doma. To není případ všech společností. Vidíte a potom, na začátku jsme si jen

zkusili najít něco osobního.“ (s.49)

V soukromí, tedy i přes zmíněné obtíže s jazykem, neměla rodina s usazením se a zorientováním se v Praze obtíže.

„Bylo to obtížné se usadit a zorientovat se?“ „Ve městě, z praktického hlediska? Ne, měli jsme. Podle mě je přemístit se, umístit se dost jednoduché, tedy. Je tu trochu obtíž s jazykem, protože jak to je, jména jsou hodně, jsou cizí tedy někdy máme problém si je zapamatovat, ale plán města je jasný, tramvaj je jednoduchá a tak ano.“(s.46)

4.2.1.5 Rodina 5 – Josephine s Jean-Yvem

Také v této rodině byla jejím mluvčím jen manželka, Jean-Yves byl zaneprázdněn.

Josephine

Když Jean-Yves dostal nabídku od svého zaměstnavatele, tak v **období před příjezdem**, než se rozhodli nabídku přijmout, se jeli do Prahy nejdříve podívat.

„Proč jste v ČR?“ „Za prací mého manžela, no. Vydali jsme se sem, protože můj muž pracuje u [společnost A], která je [globální automobilovou společností], a mají. ČR je teď trochu, otočná hvězdice všech, všech odvětví automobilového, evropského proudu pro výrobu automobilů.“ (s.52)

„Kdy jste poprvé přemýšlela, že pojedete do ČR?“ „Tedy přijeli jsme v srpnu 2005, tedy budou to tři roky. A věděli jsme rychle. Protože byl vznesen požadavek. Nabídli místo mému manželovi v Praze, takže jsme na začátku se trochu. Moc dobře jsme, to znamená ano nebo ne. Protože pro nás Praha, bylo to daleko. Byla to země, která vyšla z komunismu, takže jsme si vzali trochu na rozmyšlenou. A pak jsme sem zajeli to poznat. A pak je pravda, že je to město, které vyšlo z komunismu a je to přeci jen už dlouho a před třemi lety. Řekli jsme si, že to můžeme udělat, také proto, že vždy moc nevidíme stopy komunismu v životě. Tedy město se nám hodně líbilo a usadili jsme se, he he.“ (s.52)

Zdá se, že ani Josephine, ani Jean-Yves neprošli jinou přípravou a že před příjezdem do Prahy v ČR nikoho neznali.

Příjezd a období po příjezdu byly pro Josephine obtížné, protože neznala jazyk a protože zjistila, že učit se česky vyžaduje hodně práce.

„Tak ano, to byl, bylo to přeci jenom hodně jiné od Francie. Jak by se dalo říct ze strany

jazyka, protože jazyk nemá žádnou souvislost s francouzštinou. Prakticky nejsou žádná společná slova. Nebylo to snadné, protože všechno bylo nové, a pak administrativní postupy nebyly moc zjednodušené. Nebo každodenní obstarávání, když jsme šli na poštu, nebo když jsem šla koupit předplatné na dopravu. Nebylo to jednoduché, protože jsme byli rychle odbytí lidmi co pracují u přepážky. Tedy první měsíce byly krušné protože hodně odbývání, protože jsme nemluvili česky.“(s.52)

„To znamená, že lidé nám říkali „nevíme, nerozumíme, nechceme vědět“, tedy první měsíce to tak bylo prakticky vždycky. Na pokladně, když jsem nerozuměla ceně, takže to bylo. Na poště jsme nerozuměli, řekla jsem „známky“, chtěli jsme říct „máte známku“ já řekla „máte známky“, tedy tam mi řekli, že nerozumí. Samé takové drobnosti, které na začátku trochu rozčilují, což je pravda. A je pravda, že pro všechno zařizování na začátku, první měsíce byly obtížné, protože nelze říct, že někteří Češi usnadňují integraci cizinců. A pak to je hodně jiné, když známe češtinu. Potom to není stejné. To byly první měsíce v ČR.“ (s.52-53)

„Tu opravdu, pro mě, to je nedostatek jazyka, který je velmi důležitý. Protože, na začátku jsem se učila česky, je to složitý jazyk, který z mé strany vyžaduje hodně úsilí. A je pravda, že jsem byla trochu zabrána dětmi a nevěnovala jsem mnoho času a tak jsem se topila v obtížném jazyce, který se mi nedařilo se naučit. No to proto, že jsem dost nepracovala. Naučit se jazyk vyžaduje hodně práce.“(s.55)

Na druhou stranu, usadit se v Praze a zorientovat se ve městě bylo, i přes problémy s jazykem, jednoduché.

„Dobře, je pravda, že na začátku jsme byli trochu ohromeni slovy, neznali jsme názvy ulic, ale dobře, co do dopravy, měla jsem v autě GPS. Tedy to bylo hodně jednoduché. Pak co do usazení jednoduché, jednoduché. Ne bylo to, z té lepší stránky, měla jsem to blízko do školy. Tedy z toho hlediska to bylo jednoduché.“ (s.53)

Asi i pro to, že jim také pomohla manželova společnost, která ubytování hradila.

„A jak Vám připadá ubytování v ČR?“ „Ale jsme zhýčkaní, protože nám pomohla společnost. Tedy můžeme mít naprosto komfortní ubytování. K domu není co říct, i když trochu reptám na zevnějšek, uvnitř je bezchybný, je prostorný.“ „Podle jakých kritérií jste si vybírala bydlení?“ „Především to je kritérium rozpočtu, protože jsme měli rozpočet určený společností, který jsme nechtěli překročit. Potom kritérium blízkosti školy, protože se vyhýbáme moc jezdit, i když je toho hodně. A pak něco kde je teplo, světlo, čisto, no co,

to je vše. No a hlavním kritériem byl rozpočet, a to vylučuje i tak hodně věcí, protože cena domů rychle roste.“ „A jaké to bylo se usadit, zařídit si dům jako u sebe?“ „No skvělé, skvělé, protože jsme přišli do čistého domu, měli jsme všechny, vše bylo bílé a čisté. Tedy neměli jsme nic co bychom sami museli dělat, tedy to bylo dobré. Potom jsme umístili trochu dekorací, ale jen, protože, já jsem nic nedělala, kromě toho, že jsme pověsili pár obrazů jsme nic nedělali. Dali jsme záclonky, nemalovali jsme, neměnili jsme dlažbu, tedy velmi jednoduché. Velmi jednoduché, protože víme, že tu nejsme na dlouho, tak se člověk uspokojí, je tu bílo, je to perfektní, vidíte a je to moc dobré.“ (s.54-55)

4.2.1.6 Souhrn

Období před příjezdem do Prahy bylo pro rodiny jednak obdobím *volby*, jednak obdobím *přípravy*.

Volba expatriace do ČR, jak jsme již konstatovali, vyplývala ze zaměstnání manžela. Jako taková snad ani nemůže být podezíraná z toho, že by mohla být srovnatelná například s tím, když se rodiny rozhodují, kam pojedou na dovolenou, nebo třeba s tím, když se rozhodovaly, kde budou v Praze bydlet.

Marc třeba tvrdí, že práce v ČR nebyla *osobní volbou*, že v rámci své společnosti *jinou možnost neměl*. Na druhé straně, ČR byla pro Marca též *jediná příležitost jet pracovat do zahraničí, kterou měl uvnitř své společnosti, tedy příležitost (ekonomicky zajímavá, blízko Francii)* a on *se ji hned chopil* (příloha s. 34). Navíc pak říká, že původně by sice třeba možná radši než do Prahy jel na Mauricius, kvůli *slunci* (kdyby taková možnost vůbec byla v jeho společnosti reálná), v současnosti však Praze dává přednost před Budapeští či Krakovem (což už v jeho společnosti posledních let reálné je). Alexandr se zas sice *dozvěděl*, že pojedou do ČR (do Prahy *dostal umístění, byl to důsledek a ne původní volba* (příloha s.3)), sám si však řekl o povýšení řediteli pro centrální Evropu a tudíž s prací v zahraničí přitom tak či onak počítal. Prahu pak považoval za *velké štěstí* („protože všichni Francouzi a myslím si, že i mnoho jiných Evropanů to tvrdí také, že Praha je jedno ze tří nejhezčích hlavních měst Evropy“ (s. 2)) Bohužel nemáme srovnatelné výpovědi k tomuto tématu od ostatních třech manželů, máme však výpovědi všech manželek. Z jejich perspektivy pak jakoby volba expatriace do ČR byla silněji obsazena *neosobní* vůlí zaměstnavatele manžela, tedy ekonomickou *nutností*, které se

rodina musela podřídit vzhledem k jeho ekonomicky dominantní roli v domácnosti. Ani v jejich perspektivě však tento ekonomický imperativ není jediným situací volby definujícím faktorem.

Nicole sice prezentuje práci v Praze jako *nabídku*, kterou si nevybrali - *bylo to nutně*. Podle Josephine manželovi práci v Praze zaměstnavatel rovněž *nabídl* (či *vznesl požadavek*) v reakci na roli ČR v rozvoji jeho odvětví v Evropě a Praha je zprvu spíše odpuzovala (*daleko, vyšla z komunismu*), když si však *zajeli to poznat, město se jim hodně líbilo*, a tak souhlasili. Pro Pauline stěhování do Prahy za práci manžela jakoby samozřejmě vyplynulo z Charlesova zaměstnání, při kterém *pracuje v celé východní Evropě*. A byť volba mezi Prahou a Bukureští byla tou jedinou *osobní volbou* na celé věci, Prahu si zvolili, protože *je hezčí, více kulturně rozvinutá a blíže Francii*. Podle Anne-Laure Praha dokonce ani *nebyla* pro Daniela příležitostí k postupu v profesionální kariéře, jako např. pro Alexandra. Zaměstnavatelem *nabídnutá* práce v Praze však jim přišla přitažlivá kvůli *příležitosti žít v Praze - kvůli jejím krásám*. A Amélie vše prezentuje tak, že poprvé o práci v ČR *neuvažovali*, poprvé jim *nabídl* v ČR *misi*, poprvé měl manžel *úkol*, podruhé se však manžel *sám vrátil*, protože *litoval, že odjel příliš brzy a chtěl stavební aktivitu v Čechách rozvinout*.

Možná tedy, že by nakonec nebylo tak nesmyslné systematicky prozkoumat, zda a v čem je volba expatriace daných rodin za práci z Francie do ČR vlastně odlišná od volby lokality dovolené nebo bydliště - když do hry vstupuje též faktor *osobních* preferencí, a to takových jako jsou vzdálenost od vlasti, krásy, kulturní úroveň, politická situace či neformální profesionální ambice (vs. formální - mzda a postavení ve firmě). Rozhodně by vzhled do problematiky dané *volby* prohloubily poznatky o tom, jak funguje taková *nabídka* práce v zahraničí ve firmách manželů - jak je přístupná jako něco, o co je možné si svévolně požádat, a naopak, jaké důsledky s sebou taková nabídka nese, když ji zaměstnanec odmítne. Rozhodně by vzhled do problematiky dané *volby* prohloubily poznatky o tom, jak a co při ní rodina *zvažovala* z hlediska profesionální kariéry manželek, situace dětí a vztahů k širší rodině a k vlasti. Dva poslední aspekty vlastně v rozhovorech *zazněly* v kritériu *vzdálenosti od vlasti*, oslovení se však o ničem ze zmíněného sami nijak podrobněji nerozpovídali. Snad i proto, že se jedná o aspekty intimnější povahy?

Přípravu na expatriaci do ČR lze chápat jednak v užším slova smyslu jako věc,

kteřá je podmíněná zmíněnou *volbou*. A v tomto smyslu slova jakoby rodiny vlastně ani žádnou přípravu nepotřebovaly. Tedy snad krom intenzivního kurzu českého jazyka, který zřejmě před příjezdem do Prahy neabsolvoval ani jeden z oslovených Francouzů a explicitně toho litoval jen Alexandr. Možná však, že přípravy na stěhování do Prahy spadají rovněž do intimnější sféry rodinného života, možná, že takové to představitelné zařizování kolem stěhování domácnosti a změny ve fungování sociálních vztahů bylo pro tázané věci banální, možná, že jsme od dané zkušenosti odvedli jejich pozornost způsobem našeho tázání - jakoby nám šlo jen o případná školení či kurzy.

Naopak zas, jakoby pro rodiny bylo nezbytné před expatriací do ČR *vidět* Prahu na vlastní oči. Nepočítáme-li Marca s Amélií, kteří se do Prahy vraceli, a Anne-Laure s Danielem, kteří byli v Praze na dovolené, když je pro *krásy Prahy* získali rodiče Daniela, jeli se zbývající tři páry do Prahy podívat. A když Pauline a Charles a Josephine a Jean-Yves chtěli Prahu vidět na vlastní oči, byla to podmínka jejich *volby*. Tázání se tak vlastně zmiňovali o věcech, které by bylo možné zahrnout do *přípravy* chápané v širším slova smyslu - platném nejen pro to, co zmíněná *volba* podmiňovala, nýbrž i pro to, co podmiňovalo zmíněnou *volbu*.

Konkrétně pak od tří z pěti oslovených rodin zaznělo, jak svého druhu *přípravou* pro ně byly *předchozí expatriace*. A to jednak v oblasti, řekněme, *know-how*. Marc v této souvislosti zmiňuje zřejmě mimořádnou *znalost města a země, znalost orientačních bodů pro život*. V případě Pauline však její *vědět jak najít dům, kontaktovat realitní kanceláře* je bez společného jmenovatele a bez vazby na zkušenost s předchozím životem v České republice - to, co se s manželem naučili pro expatriaci do ČR, se naučili v *jiných zemích*. K jejich přípravě zaznělo to, jak je předchozí expatriace připravily v oblasti, řekněme, *očekávání*. Marc v této souvislosti zmiňuje pozitivní zkušenost z toho, že v Praze po svém návratu našel více než *jen jedno obchodní centrum a mnohem méně nacionalismu*; Amélie si pochvaluje, jak Praha již není *smutná* a nepostrádá tolik *věcí, např. k jídlu*, nebo zmiňuje i pozitivní změny ve francouzské komunitě; Anne-Laure se pro expatriaci v Praze v Chorvatsku poučila o problematičnosti, kterou představuje znalost místního jazyka a korigovala své ambice v oblasti *humanitární nebo sociální práce*.

V tomto širším slova smyslu by ovšem do *přípravy* na expatriaci do Prahy spadala celá předchozí životní zkušenost daných rodin. Tedy nejen to, jak se případně před svou *volbou* jeli na Prahu podívat na vlastní oči, ale také to, zda a jak se poučili při svých

předchozích expatriacích z Francie. Ostatně, např. Josephine zmiňovala to, jak ji při výpravě do Prahy potěšilo, že neviděla očekávané *stopy komunismu v životě*. Příprava na expatriaci do Prahy v tomto širším smyslu vlastně definičně není součástí období před příjezdem do Prahy, je-li chápáné jako součást *stěhování do Prahy*. Nejde již o součást *příběhu expatriace Francouzů v Praze* v chronologickém slova smyslu. Na druhou stranu nás však upozorňuje na to, že krom poznatků o tom, co a jak rodiny zařizovaly kolem stěhování domácnosti a změny ve fungování sociálních vztahů, by vzhled do příběhu jejich expatriace do ČR prohloubily též poznatky o tom, jak příběh jejich expatriace v Praze figuruje v biografích jejich rodin.

Období příjezdu a po příjezdu do Prahy bylo pro rodiny především obdobím, ve kterém se manžel musel v Praze *zapracovat*. A ačkoli nevíme nic o tom, o čem to konkrétně je, víme, že to je diametrálně odlišné, pokud jde jen o to *převzít práci* ve fungující firmě (jako v případě Alexandra), nebo má-li si *své postavení a infrastrukturu* firmy teprve vytvořit (jako v případě Marca). Ať tak či tak je zřejmě výhodné, má-li pak rodina ve firmě manžela oporu při svém *ubytování*, resp. *usazení se* v Praze. Je výhodné, když firma pomůže s překládáním při jednání s advokáty a úřady, např. ve věci pracovního povolení, jednání s cizineckou policií, zprostředkuje-li realitní agenturu nebo přímo nabídne dům k bydlení, případně, když firma ubytování hradí. Na rodině je pak již jen volba a starost s tím, jak bydlení v Praze vtisknout *něco osobního* (např. aby se sousedy *sdíleli přibližně stejný svět*, jako v případě Marca; nebo aby spíše než *luxusní* byl dům *bezpečný pro malé děti* a mohli v něm *hostit návštěvy*, jako v případě Anne-Laure; nebo aby byl v *blízkosti školy* a *teplý, světlý, čistý*, jako v případě Josephine).

Zřejmě neméně důležitá je v tomto období *integrace s francouzskou komunitou*. Významné je v tomto počátečním období jistě to, co francouzská komunita novým expatriantům nabízí v oblasti *citové*. Jistě je *šťastím být přivítán Francouzi, kteří jsou přátelé přátel*, jako v případě Alexandra a Nicole. Jistě bylo *tvrdé*, když po příjezdu z vlasti Amélie při své první expatriaci v ČR narazila na přezíravý a odtažitý postoj krajanů. Významné v tomto počátečním období je však jistě i to, co francouzská komunita novým expatriantům nabízí jako tzv. sociální kapitál v oblasti *know-how*. A to jak neformálně při společných setkáních (*barbecue, večírky, setkání u kávy*), tak prostřednictvím instituce *Accueil Francophone de Prague*.

Accueil Francophone de Prague, často zkracovaný na pouhé *Accueil*, česky *přijetí* či *uvítání*, jak v rozhovorech několikrát zaznělo, vydává *Praktického průvodce*. Autory průvodce jsou sami Francouzi, členové asociace. Průvodce je strukturovaný do kapitol předpokládaných oblastí každodenního života, v nichž se budou muset nově expatriovaní zorientovat: Zvyky a kultura v ČR; Ubytování; Administrativní a úřední záležitosti; Zdraví; Děti; Doprava; Stravování; Dům; Krása a móda; Sporty; Volný čas a kultura; Náboženství; Turistika - cestování; Domácí zvířata. V jednotlivých kapitolách se autoři věnují: uvedení kontaktů na služby poskytované francouzsky či anglicky mluvícími lidmi; popisu postupů a mechanismů získávání služeb; slovní zásobě k daným oblastem.

V období příjezdu a po příjezdu je to tedy především frankofonní komunita a frankofonní a anglofonní firmy manželů, které rodinám pomáhají *se usadit a zorientovat* v ČR, nejlépe ještě prostřednictvím frankofonních a anglofonních služeb. A dle hodnocení tázaných vlastně úspěšně. Přesto vše se však oslovení Francouzi právě v tomto období nejcitelněji střetávali s *jazykovou bariérou*. *Jazyk nemá nic společného s francouzštinou či angličtinou, prakticky nejsou žádná společná slova - nerozumí vývěsním tabulím, slovům v obchodech, na pokladně ceně, reklamám, u přepážky na poště při koupi známek, při koupi předplatného na dopravu.*

Navíc, alespoň někteří z oslovených, si uvědomují, že jazyk není jen otázkou obstarávání každodenních potřeb a porozumění výrazu téhož, jen v odlišné podobě řeči a psaní. Neznalost českého jazyka omezuje možnosti *trochu si popovídat, komunikovat, navázat známost, lépe porozumět mentalitě, lépe porozumět Čechům, kultuře*. Alexandr v této souvislosti dokonce charakterizoval období po příjezdu do Prahy, *první měsíce*, jako *měsíce objevování způsobu života Čechů*.

Z oslovených to však asi byla jen Pauline, která v prvních měsících absolvovala úspěšně intenzivní kurz češtiny. Z její perspektivy: *„Bud' se naučí trochu česky, a pak se trochu integruje. Nebo se nenaučí česky a žije v bublině, žije ve francouzském světě, francouzsko-francouzském.”* (s.27) Česky se v kurzu začala učit a učí i Anne-Laure, ta však se skromnějšími ambicemi, vzhledem k tomu, jak je pro ni jazyk *těžký* a jak po zkušenostech z Chorvatska koncipovala své představy o tom, jak *trochu poznat českou kulturu*: *„Jsme opravdu integrováni v této francouzské komunitě a jednoduše teprve poté, myslím, co můžeme mít velmi pomalu kontakty s českým životem, po pravdě řečeno.”* (s.46) A Josephine přiznává, že se *na začátku učila česky*, že se však *topila v obtížném jazyce*,

nedařilo se jí ho naučit, protože dost nepracovala.

Anne-Laure v souvislosti s motivací k učení se českému jazyku mimochodem tematizovala dimenzi příběhu expatriace Francouzů v Praze, která je společná jak pro období *stěhování se* do Prahy, tak pro jejich následný život v ČR - a to *dočasnost*. („*Moc dobře jsem věděla, že na konci dvou či tří let nebudu mluvit dost plynule, abych mohla něco s Čechy dělat,*“ (s. 46)) A vlastně i Nicole vysvětluje svou motivaci k učení se češtině plánovanou dočasností expatriace: „*A pak je tu hodně Francouzů, kteří nemluví nutně moc dobře anglicky a najednou, když se mají učit jazyk, dají přednost lépe se naučit angličtinu, která poslouží venku, než se učit česky. Je to trochu škoda, ale je jich hodně, kteří to tak dělají. Tedy jsou lidi, kteří tu zůstanou čtyři pět let a vůbec nemluví česky. Je to trochu škoda. Já bych se ráda lépe naučila.*“ (s.26)

Že je příběh expatriace v ČR v *biografii oslovených rodin* jen epizodou pak vlastně zmiňovala i Josephine, když charakterizovala, jaké to bylo, když se v Praze měli usadit („*A jaké to bylo se usadit, zařídit si dům jako u sebe?*“ „*No skvělé, skvělé, protože jsme přišli do čistého domu, měli jsme všechny, vše bylo bílé a čisté. Tedy neměli jsme nic co bychom sami museli dělat, tedy to bylo dobré. Potom jsme umístili trochu dekorací, ale jen, protože, já jsem nic nedělala, kromě toho, že jsme pověsili pár obrazů jsme nic nedělali. Dali jsme záclonky, nemalovali jsme, neměnili jsme dlažbu, tedy velmi jednoduché. Velmi jednoduché, protože víme, že tu nejsme na dlouho, tak se člověk uspokojí, je tu bílo, je to perfektní, vidíte a je to moc dobré.*“ (s.55)). A implicitně byla tato dimenze obsažena již v otázce volby reakce na nabídku zaměstnavatele manžela. Z plánované systémové *mobility* ve firmě např. vyplynula i již popisovaná konkrétní situace Alexandra: „*A proč země byla ze začátku tajemstvím?*“ „*Proč? Proč? Protože jsem nahradil [pana A], kterého dobře znáš, který sám nahradil někoho v Brazílii, který nahradil někoho v Japonsku a tak dále. A je celý.*“ „*Řetěz?*“ „*Řetěz a mobilita. A v době, kdy se vše organizuje a kdy hledají, důvěrným a diskrétním způsobem, nechtěli mluvit o zemích. Protože, kdyby se někdo nechtěl hnout do některé země a tak dále. Je to jednoduší pro organizaci, a pro odbor lidských zdrojů neříct, o kterou zemi se jedná. A je pravda, že nám často zemi neříkají.*“ (s.3)

Do toho, jak *dočasnost expatriace* figuruje v biografii rodiny, dala trochu nahlédnout Pauline. V budoucnosti se cítí povolání k návratu do vlasti svými závazky vůči

širší rodině, resp. rodičům: „Uvažujete zůstat v ČR?“ „Ještě jeden rok. A to bude. Nezůstaneme v ČR celý život. Ne, máme rodiče, maminky, které trochu stárnou, přiblížíme se k nim. Vrátime se.“ (s.33) Jejich děti to však tak necítí: „(...)Najít pro ně činnosti je jednoduché. Mají své kamarády ve Francouzském lyceu, tedy jejich integrace je jednoduchá. Nechtějí se vrátit do Francie.“ „Ne?“ „Chtějí zůstat v ČR. Protože, jednomu je pět let, to mu to je jedno, ale dvě dcery, které mají deset a dvanáct let, chtějí zůstat v ČR protože tu mají své kamarády, je jim tu dobře.“ (s.31)

A to, jak *dočasnost expatriace* poznamenává život francouzské komunity naznačil Alexandr: „Vidíš, toto ráno, jsem byl hodně smutný, ale lidé, které jsi znal [...]. Odjeli toto ráno, definitivně vrátili klíče od domu. Je to tři roky a teď se vrátili do Paříže, byli jsme velice smutní, protože to byli velmi dobří přátelé. Ale jejich dům si pronajmou jiní Francouzi, (...)“ (s.5)

4.2.2 Život v Praze

Způsob života v ČR je v těch nejzákladnějších aspektech zhruba stejný jako ve Francii: „(...)protože zde je způsob života (...) stejný jako způsob života ve Francii. Později se objevily rozdíly, ale můžeme říct, že v Praze je možné žít jako v Paříži.“(s.3). Respondenti zde pracují, starají se o domácnost a o děti, tráví volný čas a žijí společenským životem. Přesto, že je život v těchto aspektech velmi provázaný, kombinací dvou perspektiv a) perspektiva francouzská (podle struktury obsahů tří ročníků *Praktického průvodce* (2004, 2006, 2008) vydávaného francouzskou komunitou v Praze); b) perspektiva rozhovorů (nastavena prvním dotazníkem a intuitivně upravena v průběhu rozhovorů) můžeme z života respondentů v Praze vyčlenit následující oblasti: **Práce** (na kterou jsme se ptali otázkami: *Co děláte v ČR? Jak shledáváte práci? Ve srovnání s vaší zkušeností ve Francii*); **Děti** (na kterou jsme se ptali otázkou: *Jaké to je starat se v ČR o děti?*); **Administrativní postupy** (na kterou jsme se ptali nepřímou otázkou: „*Měli jste zvláštní přípravu před vaším odjezdem do ČR? Nic o byrokracii, bylo to obtížné v papírování?*“); **Nakupování** (na kterou jsme se ptali otázkami: *Jak Vám připadají obchody a nakupování? Kde nakupujete? Jste spokojený/á s nabídkou. Jaké produkty Vám schází?*); **Náboženství** (na kterou jsme se ptali otázkami: *Jste členem/kou Francouzské katolické komunity? Jakých aktivit se účastníte?*); **Dům** (na kterou jsme se ptali otázkami: *Jak Vám*

*připadá ubytování v České republice? Je zde čtvrť kterou bychom mohli označit jako "francouzská"? Podle jakých kritérií jste si vybrali ubytování? Jaké bylo usadit se a zařídit si dům? Jak Vám připadají služby, řemeslníci a instalatéri?); **Zdraví** (na kterou jsme se přímo neptali); **Doprava** (na kterou jsme se přímo neptali); **Kam si vyjít, Sport, Turismus a cestování, Návštěvy** (na které jsme se ptali otázkami: *Jak trávíte Váš volný čas? S Francouzy nebo s Čechy? Máte české přátele?*); **Kultura** (na kterou jsme se ptali: *Jak Vám připadá kulturní život, výstavy nebo koncerty? Jste členem/kou Accueil Francophone de Prague? Jakých aktivit se účastníte?*); **Domácí zvířata** (na kterou jsme se neptali).*

Při prezentaci jednotlivých oblastí života uvádím nejdříve shrnutí z Praktických průvodců, ve dvou oblastech doplňuji o informace z internetových stránek asociace Accueil Francophone a Francouzské Katolické Komunity v Praze, a pak uvádím co jsme se dozvěděli z rozhovorů.

4.2.2.1 Práce

Důležitou oblastí života v Praze a vlastně života vůbec je *práce*. Praktický průvodce *práci* jako takovou v názvech hlavních kapitol netematizuje. Asi proto, že většina členů asociace přijela do ČR za *prací*, která je předem jasně určená. Průvodce sice věnuje jednu subkapitulu *hledání práce*, ale ta je určená pro ženy. Což by nasvědčovalo, že situace našich pěti rodin je běžnou. Před samotným hledáním práce se doporučuje absolvovat intenzivní kurz češtiny, a to co nejdřív. V případě, že dotyčná hledá práci rychle, je nejlepší se obrátit na jazykové školy. V případě, že dotyčná tolik nespěchá, může kontaktovat ženy z francouzské komunity, které pracují, nebo kontaktovat IWAP (International Women's Association of Prague), personální agentury, a nebo francouzskou či belgickou obchodní komoru.

Jak jsme již řekli, *práce* je důležitou oblastí života Francouzů v ČR. Přesto, že všechny rodiny přijely do Prahy za prací, tak jsme se o práci mužů moc nedozvěděli. Jednak jsme se přímo neptali a muži o své vůli o náplni své práce hovořili velmi obecně. Určitě jejich práce spočívá v něčem víc než Marcovo setkávání s řemeslníky a instalatéry (s.42) v jeho stavební firmě, a Alexandrovy *týdenní porady*.

„Vzpomínám si, že jsme zavedli týdenní porady. Každý týden, lidé říkají co se dělo,

nezávisle na práci, kterou děláme společně. Sdílíme informace pro ostatní. Tedy aby se vyměňovaly informace, byla to pro ně opravdová změna.“ (s.4)

Mnohem více jsme se ale dozvěděli o situaci žen, v jejich případě je i větší variabilita. Ve všech případech jde ale o podíl mezi *prací*, či *pomáháním* v nějaké asociaci a *péčí o děti a domácnost*.

Ženy zde mohou pracovat, třeba jako Pauline, která učí francouzštinu na Francouzském Institutu. Pauline absolvovala intenzivní kurz Češtiny, jak doporučuje *Praktický průvodce* pro ženy, které hledají práci, ale o hledání práce nehovořila.

„Můžu se zeptat co tu děláte?“ „Já, následovala jsem svého muže. Následuji svého muže, který pracuje v [průmyslu zpracovávajícím vodu]. A pak já jsem učitelka Francouzštiny.“ (s.27)

„Ve Francii také učíte francouzsky?“ „Ne, pracovala jsem v náboru. A pak zde nepracuji v náboru kvůli jazyku. Trochu mluvím česky. Trochu si popovídat. Nemůžu v češtině pracovat.“ (s.30)

Svoji práci bere vážně a zodpovědně a na rozdíl od ostatních žen o sobě nemluví jako o ženě v domácnosti.

„Jaké to je se v ČR starat o děti? Jiné?“ „Ve srovnání s Francií?“ „Ano“ „Ano, je tu jedna věc, která je hodně jiná. To je když pracujete a když je dítě nemocné, nemáte žádné řešení ho nechat hlídat, matka, tchyně. To je opravdu těžké. Věnovat se práci s určitým posláním a říct, že nemůžete dnes přijít, protože mé dítě je nemocné, to není možné. Tedy tohle, to je obtíž.“ (s.31)

Přesto i ona zdůrazňuje, že po práci se věnuje především svým dětem.

„Všiml jsem si, že Accueil Francophone pořádá mnoho aktivit, chodíte na ně?“ „Ne, ne, protože nechci, nechci trávit můj čas s mnoha Francouzi, to je vše.“ „Takže trávíte svůj čas s Čechy?“ „Ne, hodně s mými studenty. Hodně s mými studenty, hodně při výuce s mými žáky nebo někdy v kavárně nebo při výstavě nebo při něčem. Nejvíce mého času se studenty a pak s mými dětmi.“ (s.30)

Amélie o sobě mluví jako o ženě v domácnosti. Sice o péči o domácnost hovoří jako o práci, ale to spíše ve smyslu že je opakem volného času.

„Jak trávíte Váš volný čas?“ „Já, moc ho nemám, protože mám malého dvouletého na starost. A to je i tak mnoho práce. (...) Vidíte, a pak, i kdyby ne během dne to je opravdu

jen kuchyně, dát najíst, vidíte, jsem žena v domácnosti, nemůžu říct mnoho o mém životě, navzdory všemu to není čas zábavy, je to čas práce.“ (s.16)

Ale za určitou práci by se také dalo považovat Améliino *pomáhání* v asociaci *Accueil Francophone*, kde edituje adresář. Dokud neměla dítě, tak pomáhala nově přichozím se usadit.

„Mám Accueil. Mám jako bych, když jsem neměla dítě tak jsem hodně pomáhala v Accueil, kde jsem přijímala, hodně jsem pomáhala lidem, kteří přijeli, se usadit, poradit jim.“ (s.16)

„To jsem já, kdo eviduje adresy všech lidí, které máme. (...) Takže já, jestli chcete, se starám o editaci tady toho adresáře, jsou tu všechna jména lidí, kteří se zapsali a dostanou knihu. Tady vidíte [rodina A] například. Vidíte, tedy máte, je to roční adresář všech členů, každý rok to re-editujeme.“ (s.14)

Anne-Laure nepracuje a stará se o své děti. Zajímavé je, že by ženou v domácnosti byla i ve Francii.

„Jak vám připadá život, běh života?“ „Nevím, co tím přesně rozumíte.“ „Jak tomu rozumíte?“ „Ano, já tomu nerozumím.“ „Život obecně, tedy například jak se Vám jeví práce ve srovnání s vaší zkušeností ve Francii?“ „Tedy, no, já nepracuji v profesi.“ „A kdyby jste byla ve Francii? V tom případě. Máte čtyři děti, pracovala by jste?“ „Ne, ale to skutečně není, to nemá souvislost s tím, že jsem zde.“ (s.48)

O péči o děti mluví jako o jedné z aktivit. Další aktivitou, která ji bere čas, je katechismus pořádaný farou francouzské katolické komunity.

„A co obecně děláte v ČR?“ „Můj rozvrh, moje aktivity? Důležitou částí mých aktivit je starat se o mé děti, protože mám čtyři děti, to bere hodně času. Protože jsme praktikující katolická rodina, dost se starám o farní aktivity, především katechismus. A to, to mi bere hodně času, protože jednou týdně přijímám skupinu dětí a musím tuto schůzku připravit. Pracuji s dětmi spolu s jinými katechetkami. Přijali jsme zodpovědnost (za další aktivitu, pozn. překladatele) ve fáře. V tomto rámci tedy máme další věci, které nám berou čas. A pokud ne, jsou to spíše aktivity pro volný čas. Sportuji, hraji tenis a pak. Někdy se podílím na aktivitách Accueil Francophone, buď návštěvy Prahy, sraz Francouzů.“ (s.44)

Nicole, na rozdíl od Anne-Laure a Josephine, by ve Francii pracovala.

„A když srovnáte váš život ve Francii s vaším životem v Praze, jaké to je. Je to jiné, a když ano, co je jiné, co myslíte?“ „Co je jiné, zrovna pro mě, to je, že tu nepracuji, zatím co ve Francii jsem pracovala, a tady je spousta jiných žen, které nepracují. Takže a tak, to není stejné, protože ve dne, i když nepracujeme, můžeme vidět lidi.“ „Kdyby jste byla ve Francii tak pracujete?“ „Ano, ano.“ (s.23)

Podobně jako Anne-Laure, tak i Nicole se především stará o děti a vyučuje katechismus.

„(...)Dobře, odvezu děti do školy, vyzvednu je. A když se vrátí tak děláme všechny úkoly. Doprovázíme je na aktivity. A pak mám děťátko, které tu je pořád, je třeba nakoupit, navštěvuji lidi. Vyučuji katechismus. Takže připravuji věci pro děti.“ (s.23)

Josephine je také v domácnosti, což vnímá jako příležitost dělat hodně věcí v rovině umělecké a kulturní, ale také společenské s ostatními ženami s podobným údělem.

„Řekla jste, že jste v domácnosti. Pokud by jste byla ve Francii, byla byste také doma?“

„Ano.“ „Nebo byste pracovala?“ „Ne, byla bych taky doma. Ale jinak, protože je pravda, že zde se nacházíme hodně mezi Francouzi. Hodně paní, které nepracují, takže můžeme dělat spoustu věcí. Zatímco ve Francii hodně žen pracuje, přátelé, které známe nejsou nutně hned vedle, takže můžeme dělat méně věcí, je méně organizovaných věcí.“ „Ve Francii?“ „Ano, ve Francii, než tady.“ (s.53)

„A co děláte v ČR?“ „Já jsem v domácnosti. A je pravda, že velmi oceňuji Prahu, protože nabízí mnoho kulturních možností. ČR je také země bohatá na zámky, na možné kulturní prohlídky. A pak fakt, že jste takhle trochu daleko od své země, to otvírá oči na mnohé věci. A v Praze můžeme dělat hodně věcí a v této situaci, zejména v situaci Francouzů v cizině. Je tu mnoho možností, které se nabízejí v rovině ruční (tvůrčí zábavy, pozn. překladatele), umělecké a kulturní prohlídky, tedy je to velmi snadný život.“ (s.52)

4.2.2.2 Děti

Významnou oblastí života Francouzů v Praze je péče o děti, které, především ženy, věnují hodně svého času, a která podle Praktického průvodce spočívá v následujícím:

Zajištění *hlídání dětí*, které si mohou objednat přes tři zprostředkovatelské agentury, nebo kontaktovat přímo konkrétní osoby uvedené v měsíčníku asociace. Eventuálně, stejně jako v případě paní na uklízení, si mohou podat inzerát do časopisu

Anonce a na jejich internetové stránky. Na inzerát prý dostanou *velmi početné odpovědi lidí, kteří často mluví francouzsky.*

Při výběru vhodných *jeslí, mateřské školy a školní družiny* se mohou poradit se skupinu Maminky s dětmi. Průvodce uvádí deset anglofonních či frankofonních *jeslí, mateřských škol a družin*. České instituce ve svém okolí mají hledat přes internet. Podle průvodce jsou děti v českých školkách dobře přijaty, jazykový problém se *přirozeně mírní*, a cizojazyčné prostředí prezentují jako stimulující pro budoucí studium dalších cizích jazyků.

Výběr vhodné *školy*. Zatímco v případě *jeslí, mateřské školy a družiny* uváděli kromě cizojazyčných také česká zařízení, pak v případě *škol* uvádí celkem šest čistě cizojazyčných škol (francouzskou, německou a anglické).

Obchody pro děti, kde nakoupí oblečení a potřeby pro miminka, a vybraná hračkářství. Další oblastí je zařizování *oslav narozenin* a pro tyto a jiné oslavy i pořízení *masek a převleků*.

A pro volný čas, *kam si vyjít s dětmi*, doporučují na čtrnáct různých parků, zahrad a zábavních center. A zřejmě ne kvůli dětem, jako spíš kvůli rodičům, uvádí průvodce několik *kaváren s dětskými koutky*.

Alexandr a Nicole se nemuseli rozhodovat, do které školy své děti dají, protože tu je jediná možnost.

“A je obtížné, tedy...jaké to je se starat o děti v České Republice, najít školu?” „Ne, protože je tu jen jedna škola, to je Francouzská škola. Takže proto to bylo hodně jednoduché.“ „A nepřemýšleli jste umístit děti do české školy?” „Ty to nás nenapadlo. Na to jsme ani nemysleli. Konečně, protože to by bylo, bylo pro ně nemožné sledovat (výuku, pozn. Překladaatele).“ (s.9)

Pro Nicole pak péče o děti představuje je odvést do školy, vyzvednout je, pomoci s úkoly a odvést na jejich mimoškolní aktivity.

„Co děláte během dne?” „(...)Dobře, odvezu děti do školy, vyzvednu je. A když se vrátí tak děláme všechny úkoly. Doprovázíme je na aktivity. A pak mám děřátko, které tu je pořád, je třeba nakoupit, navštěvuji lidi. Vyučuji katechismus. Takže připravuji věci pro děti. Hraji tenis.“ (s.23)

„A jaké to je starat se tu o děti, je to obtížné, pokud to srovnáme s Francií? Nebo to je

stejné?“ „Myslím, že to je stejné. Je to stejné až na to, že mají školu do tří a tak pro lidi, kteří pracují to je složitější. Protože děti nejsou ve škole po třetí hodině. Zatím co ve Francii zůstávají ve škole až do půl páté. A pak je, můžou mít, je to druh družiny po škole, kde děti můžou zůstat a udělat si úkoly. Zatím co zde to není organizováno, není to možné.“ (s.25)

Alexandr má spíš starost o to, aby děti měly dost kamarádů a aby se mohly vídat s příbuznými, kteří zůstali ve Francii.

„Ano teď pro děti problém je, že v jejich třídě je málo Francouzů. Je tam pokaždé trochu Čechů a trochu Francouzů, takže je tam méně kamarádů než by mohli mít ve Francii. To je první problém. Druhý problém, který je stejný pro ně a pro nás je, že jsme daleko od naší rodiny. Takže abychom viděli prarodiče, abychom viděli bratry a sestry to je stejné.“ (s.10)

Pro Marca a Amélii spočívá péče o děti v jejich sportovním a kulturním vyžití, které pro děti zajišťují snadněji než ve Francii. A to proto, že je tu dostatek parků, hřišť i dětských koutků v obchodních centrech. Také kultura pro děti, jako loutková představení, je snadno dostupná. Dále spočívá v zajištění hlídání dětí v jeslích či doma hlídačkou dětí.

„A jaké to je starat se o děti v ČR?“ „Shledávám, že to je i tak dost lehké, ve srovnání s Francií, protože je tu i tak dost věcí pro děti. Je tu hodně parků, v obchodních centrech je hodně dětských koutků, například v Metropoli je obrovský, to je opravdu, to jsem ve Francii nikdy neviděla, takovéhle věci nemáme, tak velké. Tedy podle mě je svět pro děti, loutky, loutková představení, i tak je tu mnoho, je to i tak dost jednoduché v tramvaji s dětmi. A pak podívejte. Ale i kdyby ne, chodí taky trochu do jeslí. A pak je hlídačka dětí, která je chodí hlídat. Ale dobře i kdyby ne, moje kamarádky, které mají děti a i podle nich to tu je sympatické, opravdu tu jsou opravdu dobré parky a v nich dobrá hřiště pro děti, takže to není to těžké vycestovat s dětmi do Prahy, to není jako v Paříži. Je to opravdu.“ „V Paříži to je složitější?“ „Je to hodně tvrdé, ano, podívejte je to hodně tvrdé. Jste hned. V Praze to je i tak zelené, klidné, jsou tu všude parky pro děti. V obchodech, chci říct, podívejte je to i tak jednoduché. Podle mě Češi hodně myslí na děti. Myslí na ně. Je dobře vidět, že tu jsou věci, které jsou pro děti dobře udělané.“ (s.16)

Pro Marca je starání se o děti zde komfortní a z finančního hlediska zajímavější než ve Francii. Péče o děti je kromě vzdělání také otázkou najít dětem zábavu, například sportovního rázu. Pro malé děti to je dětský koutek, parky a hlídání dětí. Pro větší děti je to

otázka zajištění bezpečí při cestě do školy a za zábavou.

„Jaké to je starat se o děti v ČR?“ „No poslouvejte, v každém případě lepší, než ve Francii. Protože, protože jsou tu už školy, které jsou hodně otevřené, tedy přístup do školy není problém. Pak říkám, že je tu rozdíl, jsou tu malé děti. Pro malé děti máte například každých dvě stě metrů máte dětský koutek a takové věci. To jsou věci, které jsou, které jsou, které například ve Francii neznáme, které jsou snadno dosažitelné, navíc také z finančního hlediska jsou velmi zajímavé. Řekl bych, že to je pohodlí, určitý životní komfort pro, když jsou malé děti, který je velmi zajímavý. Parky jsou všude, takže je možné jít s nimi ven, hlídání dětí se najde ve všech výjimečných případech snadno a potom je pravda, že naopak ceny jsou pro nás Francouze zajímavé. Pokud jde o cenu za hlídání ve Francii a cenu za hlídačku v ČR, to je nesrovnatelné. Tedy toto, to je pohodlný život, který je pro nás velmi zajímavý. Pro trochu větší děti, řekl bych, že, Praha je velmi zabezpečené město. Město velmi bezpečné, není tu násilí, nejsou velké problémy. Tedy, pravda, mám třináctiletého chlapce, nemám obavu, když vyrazí na procházku, když jde do města, kdy se vrátí. Může jít do školy, jet metrem, nemám obavy, nemám problém. Je to tak. Myslím, že v Paříži bych měl větší problém ho nechat jít samotného. Tady, nemám žádnou starost, tedy je pravda, že to je jednoduché. Potom, je tu pro mladé, pro adolescenty přeci jen, jsou tu krásné možnosti na zábavu, v obchodních centrech, pokaždé je. Je tu tolik věcí, které je baví, jestli chtějí sportovat, všechny sporty jsou přístupné. Není tu blízko moře, ale, tak.“ (s.40-41)

Pauline, která pracuje, má spíš starosti jak nechat hlídat děti, když jsou nemocné a musí jít učit.

„Jaké to je se v ČR starat o děti? Jiné?“ „Ve srovnání s Francií?“ „Ano“ „Ano, je tu jedna věc, která je hodně jiná. To je když pracujete a když je dítě nemocné, nemáte žádné řešení ho nechat hlídat, matka, tchyně. To je opravdu těžké. Věnovat se práci s určitým posláním a říct, že nemůžete dnes přijít, protože mé dítě je nemocné, to není možné. Tedy tohle, to je obtíž. Jinak, jinak nevidím. Najít pro ně činnosti je jednoduché. Mají své kamarády ve Francouzském lyceu, tedy jejich integrace je jednoduchá. Nechtějí se vrátit do Francie.“ „Ne?“ „Chtějí zůstat v ČR. Protože, jednomu je pět let, to mu to je jedno, ale dvě dcery, které mají deset a dvanáct let, chtějí zůstat v ČR protože tu mají své kamarády, je jim tu dobře.“ (s.31)

Pauline hledá aktivity pro děti snadno, buď v rámci Accueil Francophone nebo mimo francouzskou komunitu jako třeba tenis nebo šerm.

„Kde hledáte zábavu nebo aktivity pro děti? Také v Accueil Francophone?“ „Trochu, trošku v Accueil Francophone, protože je to hodně praktické. U východu ze školy, hop tam. Hlídadí děti. Je to hodně hodně jednoduché. Ale například moje dcera, která ráda šermuje, chtěla to dělat, tedy to jsem na internetu, Česká Federace. Tak Tenis to samé. Z auta jsem viděla, že jsou vedle domu kurty, šla jsem se tam podívat. Viděla jsem učitele, který mluvil jen česky, nechtěl přijmout moji dceru, řekli jsme ať to zkusí, zkusíme to jednou, atd.“(s.32)

Anne-Laure při péči o děti stráví *hodně času řízením* auta. Děti ráno odveze do školy, odpoledne je vyzvedne a také je vozí na jejich *aktivity* jako je tenis, fotbal nebo hodiny hudby. Také jim pomáhá s úkoly. Do péče o děti také zahrnuje nakupování potravin a ošacení.

„Pokud trávíte váš čas hlídáním dětí, staráte se o děti, jaké to je?“ „Ano, není to nutně být s nimi, a vlastně to je, hodně času řídím, odvezu je do školy, jedu pro ně na jejich aktivity, to je jednoduché. Je to taky nakupování jídla, to se stává často, protože je nás doma šest. A je tu také to, co se týká ošacení, hledat no, to vezme čas, nestačí jít do prvního obchodu abych nutně našla to, co hledám. A pak, ke třetí hodině, vyjdou ze školy a pak je třeba abych byla u úkolů a problémů, které mohou mít, být volná, protože mám několik možností než jen je odmítnout, a mluvit s nimi. Vidíte.“ „Pokud jde o volný čas pro děti, jaké jsou aktivity?“ „Tedy, je tu část, která je dost jednoduchá, protože to je na Francouzském lyceu, které nabízí mimoškolní aktivity. Ale nikdy to nejsou věci, jde spíše o uvedení do disciplíny, ale nikdy to nejde moc daleko. Pokud se chceme zdokonalit v doméně, v tom případě je třeba se zapsat do sportovního nebo kulturního klubu. Je to více méně jednoduché, děti hrají tenis, je to hodně jednoduché. Profesor s nimi mluví anglicky, jsou jednoduše integrováni do skupiny, jinak hrají na hudební nástroj. Pokud vezmeme skupinovou výuku v nějakém zařízení, je to obtížnější, protože tam, je to hodně v Češtině, takže to je pro ně těžké. V některých disciplínách můžeme rozumět když gestikulujeme v cizím jazyce. Pokud jde o to naučit se s hudebním nástrojem, musíte opravdu rozumět, jinak, co jiného. Ve srovnání s tím co je ve Francii, zde často, ale viděli jsme to předtím v Chorvatsku, když děláme sport nebo hudbu nebo tanec, je to mnohem intenzivnější, někdy

je to vícekrát za týden. Například fotbal je třikrát týdně. Zatím co ve Francii to bude jedna hodina, no. My, kteří odcházíme později z výuky, protože děti mají trochu školy odpoledne, není vždy jednoduché mít aktivitu ve stejném rytmu jak to dělají Češi.“ (s.48-49)

Péče o děti je pro Josephine v ČR jednodušší, protože si může dovolit zaplatit uklízečku a hlídání dětí častěji než ve Francii.

„Pokud jste doma, tedy vaší prací je se starat o děti a o dům?“ „Ano.“ „A jaké to je, pokud to srovnáte, například, když jste ve Francii, je to, jaké to je ve srovnání?“ „Vše záleží na věku dítěte. Je pravda, že já, nemám hlídačku dětí, protože mé děti, poslední má pět let, a je pravda, že z tohoto hlediska je to v Čechách jednodušší. Protože si snáze můžeme zaplatit uklízečku, častěji, nebo hlídání dětí. Je pravda, že oceňuji, že mohu mít paní do domácnosti více a častěji, než ve Francii. Jednak proto, že se jí platí méně. Pravda je, že život je snadnější, protože dostávám mnohem více pomoci. A to je ve skutečnosti důsledek expatriace.“ „Ano?“ „Je to proto, že jsme daleko od Francie v zemi, kde jsou lidé často placeni méně a ve všech případech pro ty, kteří jsou v první kategorii. Proto je pravda, že mohu mít mnohem snadněji pomoc, je to snadnější a je to příjemné, to je pravda.“ (s.54)

Na druhou stranu najít pro děti aktivitu je pro Josephine obtížnější pro jazykovou bariéru a kvůli odlišnému časovému programu. Přesto pro své děti zařídila hodiny tenisu a výuku hry na klavír a violoncello.

„Jak se Vám tu stará o děti, jak se jim vyhledává zábava?“ „Je to obtížnější než ve Francii, protože je tu hodně věcí, které jsou nabízeny, pokud jde o sport, hudbu, ale je to často v češtině. Zatím co my jsme Francouzi, no co, děti mluví francouzsky, naučit se česky je i tak obtížné, hlavně pro nás Francouze, kteří nejsme moc zdatní v jazycích. Tedy je tu hodně věcí, které děti nedělají. Z jedné strany kvůli jazyku a z druhé strany protože děti ve francouzské škole pracují až do půl páté, do pěti, zatím co Češi obecně končí (ve škole, pozn. překladatele) s dětmi před půl třetí. Tedy aktivity jsou nabízeny k půl třetí, ke třetí a děti tam nemohou chodit. Je to proto, že dáváme děti do francouzské školy. Tedy je to menší nevýhoda. Ale dobře, mimo, vedle toho mohou mít individuální kurzy. Někdy mají domácí hodiny klavíru, našli nám profesora, který mluví francouzsky. Kolem tenisu, tam je taky profesor, který mluví anglicky, no prostě dá se najít. Tedy to, to je dobré. Ale myslela jsem na bazén, protože mám kluka, který chtěl chodit do bazénu. Je pravda, že to není

možné, a pro violoncello jsem nenašla francouzsky mluvícího profesora, tak, vidíte, no, ale kromě toho je mnoho možností.“ (s.54)

4.2.2.3 Administrativní postupy

Další oblastí života jsou *administrativní postupy*, které spočívají v dobrovolné *registraci* na Francouzské ambasádě do *Registru Francouzů usazených mimo Francii* a do *Shromáždění Francouzů ze Zahraničí* (Assemblée des Français de l'Étranger AFE). Registrace usnadňuje komunikaci s francouzskými úřady a umožňuje se účastnit se voleb ze zahraničí. Dále si musí zařídit *povolení k pobytu* na Cizinecké policii. V průběhu zařizování se setkávají se specifiky české byrokracie, jako například *rodné číslo*, které Francouzi neznají. Dále si zřizují *bankovní účty, pojištění, telefon, televizi, satelit a internet*. S těmito záležitostmi mohou pomoci *překladaelé, frankofonní advokáti a notáři*.

Do administrativních postupů, jimiž prochází a se kterými se seznamují, řadí i *poštu*. Důležité je znát ceny základních poštovních služeb, český způsob sestavování adresy a rozumět významu jednotlivých údajů na ní. Potřebují základní slovní zásobu, jak se řekne známka(ky), listovní služby, příjem balíků, výdej balíků, prodej obalů, telegramy, telefonní hovory, doporučeně, výdej listovních zásilek, EMS expresní služba.

Z výše zmíněných administrativních postupů respondenti hovořili jen o některých. Navíc záležitosti okolo zaměstnání, jako je *pracovní povolení* se vlastně týkají jen manželů.

Amélie rozlišuje služby poskytované v jejich jazyce, které jsou zpoplatněné a drahé, a služby v češtině.

„Měli jste zvláštní přípravu před vaším odjezdem do ČR?“ „Ne, nic.“ „Nic o byrokracii, bylo to obtížné v papírování?“ „Tak pro mě ne. Pro mého manžela to bylo trochu obtížnější. Dobře, ale i tak tu jsou advokátní kanceláře, které se starají o zařizování. Protože tehdy bylo třeba mít pracovní povolení, to je stále ale, muselo se jít přes cizineckou policii, kdy teď to je mnohem jednodušší. Tedy s všemi těmito postupy mi pomohla advokátní kancelář. Tedy to je.“ „Nic zvláštního?“ „Ne, trochu čekání na cizinecké policii a to, no co, nebyl to ani konec světa. Není to příliš tvrdé. Není to moc tvrdé, ale je to hodně drahé. Vlastně všechny služby, které zde potřebujeme, když

potřebujeme navštívit doktora, když potřebujeme navštívit advokáta, když chceme oporu někoho, kdo nám může pomoci v našem jazyce. To stojí celé jmění a víc než celé jmění. Podívejte se, například já jsem tu porodila. Platila jsem mnohem více než kdybych rodila ve Francii. Vlastně podívejte, připadá mi, že služby, které zde, jak nemluvíme česky, jsou neuvěřitelně drahé to je to co je opravdu tvrdé, podle mě. Všechno to je hodně tvrdé pro. Ale dobře je to součástí obchodu, chci říct, že víme, že to je cena, kterou musíme zaplatit. Jinak když mluvíme česky, poradíme si. Vidíte to je tak.“(s.11-12)

A se službami jako pošta či policie, se službami denní potřeby, je spokojená.
„Jak Vám připadají úřady, jako pošta, policie?“ „Ano, tedy, vždy jako, říkáme vylepšují se, na policii jsem byla několikrát, protože během čtyř let jsme byli třikrát vykradeni. Naše auto bylo rozbité pětkrát, neměli jsme garáž. Tedy ne, podle mě jsou lidé spíše hodní na cizince, úřady nejsou špatné. Trochu smutné. Teda ne moc moderní. Pošta, tedy, od chvíle co žiji tady, moc ráda chodím na Strahov, protože tam je prázdné, na Strahovské poště. Je to univerzitní kampus tedy, je to geniální. Protože je veliká, není tam fronta. Předtím jsme byli na Flóře, to je vždycky hodinová fronta. Ale tam to je super. Zaparkuji před. Pošta je veliká, malý jezdí na kolečku v poště, takže to je perfektní. A ne podle mě, podle mě je pošta a pošta v centru města skvělá. Tedy ne ne, služby denní potřeby, jsou podle mě opravdu, opravdu dobré. Nemocnice je tvrdá, já jsem rodila v Krči, to bylo opravdu tvrdé.“(s.18)

4.2.2.4 Nakupování

Další oblastí života je *nakupování*, které v průvodci člení na *potravin*, *různé, móda, krása, dárky, sklo-lustry a sportovní potřeby*.

Subkapitola *potravin* má v podstatě usnadnit vyhledávání produktů, *které znají a umí připravit*. Kromě některých zvykových zvláštností, jako například, že u řezníka se nakupuje na deka a párky se prodávají v párech, je pro orientaci ve zboží nutná i základní slovní zásoba: mouka, droždí, chleba, celozrnný, strouhanka, listové těsto, předvařená, mléko, čerstvé pasterované, plnotučné, polotučné, trvanlivé, cukr, cukr krupice, cukr moučka, cukr krystal, smetana ke šlehání, majolka, máslo, pomazánkové máslo, tvaroh, sýr, kysaná smetana, rajčatový protlak, ocet, šunka od kosti. Dále uvádí adresy na velká obchodní centra, trhy, rybárny, řeznictví, pekařství, lahůdkářství, obchody se sýry, obchody s kořením, s bioprodukty, s vínem a alkoholem. Dále kontakty na služby jako

dodávky nákupů či hotového jídla do domu.

Subkapitola *různé* obsahuje adresy obchodů typu Bauhaus, či OBI, dále zahradnictví, květinářství, mandly, žehlení a čistírny, krejčovství a galanterie, kožešnictví a zlatnictví.

Subkapitola *móda* odkazuje na velké a malé obchody prodávající oblečení pro ty nejmenší a pro dospělé.

Subkapitola *krása* odkazuje na patnáct kosmetických salónů, lázně, plastickou chirurgii, holičství a masáže. Různé *dárky* mohou nakoupit v patnácti obchodech. Pro nákup *skla-lustrů* doporučují na pět obchodů a na nákup *sportovních potřeb* kromě velkých řetězců uvádí specializované obchody.

Marc a Amélie se snaží si ponechat své *stravovací zvyky*, tedy nakupovat produkty které *znají* a *umí připravit*, což je stojí *hodně hodně peněz*.

„A pak další parametr, to je, že zkusíme někdy žít západně, dělat, je pravda, že když nakupujeme, když jíme, v každodennosti máme kulturu, máme způsob stravování, který znamená, že zkusíme hledat produkty, které známe, které umíme připravit, produkty, které máme rádi a tyto produkty jsou strašně drahé. Tedy je pravda, že dnes, když nakupuji. Když mám vozík, chcete-li, trochu naplněný vozík, zaplatím 2 000 Czk. Můj český soused nakupuje své zboží a zaplatí 500 Czk, nemáme stejné zboží. A přesto z toho bude jíst jeden týden, já taky jím ze svého týden. Vůbec nemáme stejné zboží. Tedy řekl bych, že zvyky a produkty dnes nejsou, to není, není to poevropštěné. No co, ponechali jste si vaše stravovací zvyky, my, my se snažíme ponechat si ty naše, což dělá, že se snažíme nakupovat naše potraviny, je to příliš drahé. Stojí nás to hodně hodně peněz. Takže utrácím hodně peněz.“ (s.36-37)

Podle Nicole a Alexandra, hledání produktů, které *znají* a nebo *umí připravit*, bere spoustu času. A to pro to, že produkty nenajdou v jednom obchodním centru.

„Jak vám připadají obchody a nakupování zde v Praze?“ *„Je to komplikované, protože nenajdeme všechno na jednom místě, ano. Jsme pokaždé nuceni jít do více obchodů abychom našli co chceme. Konečně, tedy. Ha ha, takže nemusíme mít stejné zvyky, ha ha, tak tu je, abychom našli věci jaké máme ve zvyku. Některé věci jsou na jednom místě, některé jinde, tak. A potom, někdy je přerušeno zásobování a není, takže se musíte vracet.“* (s.23)

„(...) nebo tady v některých obchodech jsou jisté věci a v jiných jiné, takže musíš do Tesca pro něco a do Delvity pro něco do Makra pro třetí typ zboží. Takže pro [Nicole] to je únavné.(...)Ne opravdu, co nám schází, snad jen spíš sjednocení obchodů. Abychom mohli nakoupit vše na jednom místě. [Nicole] často říká, že musí obejít tři obchody.“ (s.7)

Pokud pociťují nedostatky v nabídce zboží, pak je to spíš v oblasti potravin, než třeba v oblasti oblečení, sportovních potřeb, dekorace či kutilství.

„Je pravda, že [Nicole] říkala, že to co ji schází je například hezké kousky masa. Například dobrá vepřová pečínka. Ve Francii si můžeš koupit velkou vepřovou pečínku a dáš ji do trouby a pak si nakrájíš pečeni a je to hezké červené maso. Spíš koupíš steak, maso, ale ne pečínku, takže to jsou takovéhle věci, nebo tady v některých obchodech jsou jisté věci a v jiných jiné, takže musíš do Tesca pro něco a do Delvity pro něco do Makra pro třetí typ zboží. Takže pro [Nicole] to je únavné. V oblečení je tu naprosto stejná móda a stejné obchody. Teď tady a tam, tady a ve Francii. Pokud jde o kutilství to je přesně jako ve Francii. Pokud jde o sportovní obchody, se to tu stalo opravdu jako ve Francii. Stejně tak dekorace, taky jako ve Francii. Ne opravdu, co nám schází, snad jen spíš sjednocení obchodů. Abychom mohli nakoupit vše na jednom místě. [Nicole] často říká, že musí obejít tři obchody. Druhý náš dojem z obchodů je, (...) že jsou dva druhy obchodů, obchody řekněme komerční centra, obchodní centra, kde to je luxusní. Je velké, velmi čisté. Je dost drahé, a potom máš malé obchody. Tady i na [hlavní ulici], kde to je staré, ne vždy čisté a ne moc drahé, a podle mne pro jinou klientelu.“ (s.7)

Nicméně přes všechny výhrady k nabídce a prezentaci potravin, to není hrozné. Amélie sama své stěžování relativizovala.

„Jak vám připadají obchody, nakupování? Už jsme o tom mluvili, že vám chyběly věci. Teď to je lepší?“ „Tedy, bylo to lepší když jsme měli Carrefour, protože měl Francouzské produkty. A Delvita taky. Pro mě, jestli chcete, s Vietnamci je podle mě zelenina skvělá. Tedy, ale jestli chcete, já ráda vařím po francouzsku a pro mě, je to tvrdé zde vařit po francouzsku. Protože tu například není dost ryb. Co chci říct, jak nemluvím dobře Česky, například, maso v Tescu není nic moc. A myslím si, že je lepší u řezníka, ale problém je že nerozumím, vlastně moc dobře nemluvím. Tedy mluvím takhle (gesto: rukama) v řeznictvích na, na příklad na ulici, tedy jestli chcete tak podle mě Češi ve srovnání s Francouzi, kulturně, vidíme dobře, že jídlo není důležité. Jíte, tedy podle mě, myslím si, že jíte abyste neměli hlad, ale ne zvlášť abyste se pobavili. Povídám upřímně. A my

Francouzi, opravdu myslíme, i když zrovna jíme, myslíme a mluvíme, jsme jediný národ, který u jídla ještě mluví o jídle. Je to trochu kulturní deformace, myslet stále na jídlo, na dobré jídlo a pití. A tedy, je pravda, že je to trochu tvrdé zde vařit jako u nás. Je to proto, že není vždy vše co chcete. Musíte, můžeme nalézt, ale je to s hodně, musíte si najít rybárnu, ale musíte jet, vidíte. Není to jako ve Francii, kde jdete do jakékoliv uličky, a máte rybárnu, trh. V Čechách nejsou trhy, opravdové nedělní trhy kam jdeme. Chleba nakupujeme ve velkých nákupních střediscích, nejsou tu taková pekařství jaká máme ve Francii. Takže to je přesně tohle jestli chcete. To je trošku divné v téhle zemi. Mám dojem, že ve srovnání s Maďarskem, můj muž také hodně hodně pracoval v Maďarsku, takže to je také na východ, ale mají víc kultury ve stravování. Jsou tam trhy, je to lépe presentované. Vše, co je ve vztahu k jídlu v Čechách, pro mě to není, neláká to sníst to. Není snaha presentovat v řeznictvích. Maso je jen tak vyvalené, a všechno je tak a dají vám to v plastickém sáčku, vidíte to je něco co tu shledávám tvrdé, pro mě, pro můj každodenní život. Co víc jak jsem, jak, když jsem hodně doma a že mám chuť dobře navařit, takže jdu i tak často do obchodů a pokaždé si říkám, ach co já. Není to hrozné ve smyslu, musíte to dát do kontextu, nejsme nešťastní, najdeme všechno, není to, no co, není to konec světa. Chci říct ujde to, ale není to potěšující. Není to potěšující tu dělat jídlo.“ (s.17)

Pro Alexandra není problém sehnat vhodné oblečení a sportovní vybavení. Zato Pauline si posteskla, že zde těžko shání elegantní oblečení.

„Jaké jsou obchody? Jak se Vám nakupuje?“ „Ano, nenacházím, ano ne vždy nacházím, když mám chuť se obléct elegantně a pořídit si hezké šatičky, hezké střevičky, ne vždy najdu to, co chci. Ale upřímně mi to je trochu jedno. Není to problém. Když jedu do Francie ráda chodím do obchodů, to je pravda, ale není to velký problém, to znamená, že mi to trochu schází. Když jedu do Francie, užiji si to, je to fajn šest měsíců, a za šest měsíců znovu začnu ve Francii trochu nakupovat. Ve Francii je větší výběr, to je jisté. Co se týče oblečení, co se týče ... ale není to každodenní nedostatek. Opravdu mi to nedělá problémy.“ (s.32)

Anne-Laure zde schází některé produkty na vaření a nenachází ševce.

“A jak Vám připadají obchody, nakupování, jste spokojená s nabídkou?“ „Ano, je tu hodně věcí. Jsou tu služby, nebo produkty, které nenacházíme, nebo hodně obtížně. Když jsme ve Francii, můžeme si dovézt věci, ale jsou to spíš produkty na vaření. Jsou tu věci, kterých není mnoho. Nenacházíme obuvníka, nebo velmi málo. Někdy v obchodních

centrech najdeme někoho kdo slepí, ale obuvníka, který sešije, který opravdu opraví obuv, to je něco co tu moc není. Z větší části najdeme to, co potřebujeme.“ (s.50)

Amélie využívá různé *osobní služby*, třeba čistírnu, pak v obchodech si nechá pohlídat děti v dětském koutku, dá si masáž nebo manikúru.

„V Čechách opravdu. Je tu mnoho osobních služeb, které ve Francii nemáme. Obchody jsou pořád otevřené. (...) Tedy chcete-li shledávám že služby, když něco potřebuji, tak si myslím, že to je dobré.(...) Na druhou stranu je pravda, že když jdu do čistírny, čistírna pro mého muže, jdu pokaždé ke stejné ženě po čtyři roky, a nikdy se na mne neusmála. Dobře je to jako by mě neznala. Vidíte, někdy si myslím, že to je zvláštní ale, to taky, to záleží na lidech. Nesmíte zobecňovat na Čechy, protože ve Francii zažijete to samé. Jsou lidi příjemní a lidi trochu zvláštní. Chcete li, nezobecňuji. Říkám, ale když ne připadá mi, že lidi jsou spíš sympatičtí. (...)V obchodech můžeme opravdu děti nechat hlídat v dětském koutku, nebo si dát masáž, nebo manikúru, je tu i tak hodně hodně služeb.“ (s.18-19)

4.2.2.5 Náboženství

Neméně důležitou oblastí života některých Francouzů v Praze je *náboženský život*. Praktický průvodce se omezuje pouze na uvedení kontaktů na místa kultu pro různé konfese. Kromě francouzského katolického kostela, dále na anglikánský, protestantský, baptistický a ortodoxní kostel. Odkazuje také na Židovskou náboženskou obec a Islámskou nadaci v Praze.

Francouzská katolická komunita v Praze, podle svých internetových stránek, organizuje následující aktivity: Pravidelné mše, během nichž je v areálu fary zajištěno hlídání dětí do čtyř let a pro děti od 5 do 10 let členové komunity vysvětlují liturgii v zákristii. Nabízejí společné modlení, modlitební skupina Notre-Dame se zaměřuje na mladé páry a rodinu. Pořádají charitu pro Romy, bezdomovce a podporují jiné křesťanské společnosti zabývající se charitou. Organizují katechismus a připravují svatby a křty.

Věřící a praktikující je z našich rodin Alexandr s Nicole, Anne-Laure a Josephine. Marc s Amélií a Pauline jsou sice věřící, ale nejsou praktikující.

Alexandr s Nicole zde zažívají *opravdový život náboženské komunity*.

„A od začátku, jsme byli integrováni do francouzské komunity přes barbecue. Možná bbq. zde, já nedělám bbq., nejsem specialista, ale bbq. je myšlenka, kdy se sejde okolo stolu,

patnáct dvacet Francouzů. A je pravda, že to bylo výjimečné protože, hned jsi měl kontakty se školou, s francouzskou komunitou, se všemi sporty, které můžeme v okolí dělat. A taky s francouzskou komunitou, jsme křesťané, katolíci, a je tu taky opravdový život náboženské komunity. Tedy, bylo to opravdu po několika měsících práce, kdy jsem potkal mnoho dalších Francouzů z [firmy A], nebo z jiných firem.“ (s.5)

Náplní tohoto opravdového náboženského komunitního života jsou pravidelné mše. *„Předtím jste řekl, že jste křesťan, a je tu kostel, kde se scházejí Francouzi?“ „Ano, jsou tu dva kostely.“ „Můžeme říct frankofonní?“ „Ano, jeden kostel je v Josefské, Josefská, je ulice vedle Karlova mostu. Ano, u Malostranského náměstí, a je tam mše každou neděli v jedenáct hodin. A když ne, je v neděli večer v kostele U pražského Jezulátka v Karmelitské ulici. Takže to je také blízko, vidíš.“ (s.9)*

Nicole pak vede katechismus pro děti členů francouzské katolické komunity. *„Mluvila jste o kurzu katechismu, co to přesně je?“ „Je to, náboženské vzdělávání, jde o to vysvětlit katolickou víru dětem, tak.“ „Kdo to organizuje?“ „Je to organizované katolickými Francouzi v Praze. Je tu jeden francouzský kostel, takže je tu mnoho Francouzů, kteří chodí na mši každou neděli. A jeden kněz zodpovědný, no kněz, který mluví francouzsky a vede mši. A ve Francii to je také tak. Děti mají menší kurzy, aby se naučily náboženství. Já mám malé děti, které mají osm let, sedm let, sedm až osm let.“ (s.24)*

Další náplní opravdového života náboženské komunity může být skupinové modlení, skupinové studium bible a charita. *„A jsou jiné věci, které jsou organizované kostelem, jako katechismus?“ „Ano, jsou jiné, kromě katechismu. Jsou modlitební skupiny, jsou skupiny studia bible. Jsou lidi, kteří se seskupují, aby pomáhali, tedy asociace.“ (s.24)*

Anne-Laure, kromě pravidelných mší a katechismu, s manželem tak zvaně doprovází. Tedy přibližuje snoubencům co znamená svatba v kostele pro život. *„Řekla jste, že jste praktikující, že jste křesťanka, které další aktivity kromě katechismu máte?“ „V tom rámci?“ „Ano.“ „S mým manželem doprovázíme snoubence, kteří se chtějí seždat v kostele, tak. Je to zajímavé, tedy je dvakrát nebo třikrát přijmeme. Navíc schůzky s knězem. Správně řečeno je přijímáme aby, trochu sdíleli naši zkušenost. Jestli to můžu tak říct.“ (s.45)*

I Josephine chodí pravidelně na mše, ale na rozdíl od ostatních jezdí na mše z Prahy až do Pardubic.

„Vy jste členkou křesťanské komunity, jste praktikující?“ „Ano, ano, přesně.“ „A jaké aktivity děláte v komunitě?“ „Tedy to není Francouzská křesťanská komunita, protože zde je Francouzská křesťanská komunita, my nejsme její členové. My jsme vlastně ve skupině věřících, která ve skutečnosti nemá jádro/hnízdo. Přesně bez organizace a nemáme podporované aktivity. Právě bez, bez organizace a nemáme podporované aktivity, jednoduše se pravidelně scházíme každou neděli na mši [...] a mimo to se scházíme jen proto, abychom se sešli se svými lidmi, to je vše. Nemáme, nemám organizované aktivity.“ „Správně jsem rozuměl, že nejste ve Francouzské křesťanské komunitě.“ „Ano, tak.“ „A kde jste?“ „My, vlastně jsme oddělená skupina věřících.“ „Oddělená od tamté skupiny?“ „Ano, oddělená od tamté skupiny. Větev ale oddělená. No je to tak.“ „A odkud pochází tato skupina?“ „Tato skupina vlastně, to je, už ve Francii jsme byli, protože vlastně tady je křesťanská komunita katolická. A my už ve Francii jsme byli oddělení od katolíků a to je osobní přístup, protože jsme se chtěli vrátit k jednodušším věcem, vlastně více k životu podle Bible. My tedy, již ve Francii jsme součástí katolíků, i když to je stejná Bible, ale chtěli jsme se oddělit od všeho co je organizováno katolickou církví. A tak po tom co jsme sem přišli, hledali jsme jiné křesťany, kteří by byli trochu jako my, oddělení od jakékoli organizace/instituce. A našli jsme je, a jsou tam Francouzi, a jsou tam Češi, je tam hodně Čechů.“ „A to je ve kterém kostele?“ „Není to v Praze, každou neděli jedeme do Pardubic, tedy úplně na východ. Abychom se tam sešli v sále. je to v kantýně, která v neděli slouží jako sál v němž se můžeme sejít. A je tam Bible a jsme spolu.“ (s.56)

Pauline sice sama nepatří k francouzské katolické komunitě v Praze ale její dcera ano.

„Jste křesťanka, praktikujete?“ „Jsem.“ „Pokud nechcete odpovědět, nemusíte, jak chcete.“ „Ano, ne, nejsem katolička, nejsem křesťanka, jsem věřící. A mám, většina rodiny nejsou křesťané, ale mám dceru, která je křesťanka a katolička a kterou pravidelně vodím do toho prostředí, v neděli ráno do kostela sv. Josefa v jedenáct hodin.“ (s.30)

4.2.2.6 Dům

Další oblast života v ČR se týká bydlení. Konkrétně služeb jako *oprava televize* a jiné *elektroniky*, *instalatér* a *úklid domu*. Velká část kapitoly je věnována zařizování a vybavení interiéru a jak si poradit se starožitnostmi: *Vybavení nábytkem, koberci moderními a orientálními, postele, dekorační látky* (závěsy a potahy prodej a výroba), *sklo, lustry, renovace a restaurování* (nábytku, hodin, obrazů), *umělecký stolař a truhlář, rámařství, čalouník, zlatnické opravy, starožitnictví a vetešnictví*.

Alexandr o této oblasti sám nemluvil, ale ani jsem se ho výslovně neptal. Nicole jsem se sice na služby a instalatéry ptal, ale moc o nich nehovořila.

„Jak Vám připadají služby? Řemeslníci, například instalatéři?“ „Co je dobré, že přijdou včas. A udělají svoji práci. Ha ha ha.“ (s.25)

Zdá se, že část údržby domu má na starosti majitel domu. A tak třeba Josephine se řemeslníky ani nesejde.

„A jak vám připadají služby, řemeslníci a instalatéři?“ „Neměla jsme s nimi moc co do činění. Jediný člověk, kterého jsem pozvala, to byl ten na satelit a v tom jsme problém neměli, přišel včas, odvedl svoji práci moc dobře a nemám nic co říct. A ostatní neznám, protože jsem neměla s nimi nic do činění, vlastně ani s instalatéry nebo s řemeslníky. S tím se zabývá majitel. Já se s nimi ani nesejdu.“ (s.57)

Podobně je na tom i Marc, ten se sice s řemeslníky a instalatéry setká při práci, ale domů instalatéry nikdy nevolal, protože o některé opravy se stará majitel domu.

„A jak vám připadají služby řemeslníků, nebo instalatérů?“ „Poslyšte, pracuji ve stavebnictví, takže, když mám mluvit o instalatérech, trochu je znám. Byl jsem vždy užaslý obecně nad (úrovni, pozn. překladatele) služeb. Rozumím službami, například, lehkost získat taxi. To je velmi snadné, v Paříži velmi obtížné. Aniž bych samozřejmě mluvil o ceně. Služby, pošta, například, u vás, je pravda otevřená, služby v obchodních centrech o nich jsme mluvili. Nejsou jen špatné. Obchodní centra otevřená každodenně včetně v neděli, některé v noci jako Tesco. To jsou výjimečné služby, to si ve Francii ani nepředstavím, dobrá.(...)“ (s.42)

„Řemeslníci, instalatéři jestli chcete, znám je v pracovní sféře, pracuji s nimi každodenně. Tedy já, já je posuzuji jako smluvní pracovníky (subdodavatele, pozn. překladatele). Ted jsem nikdy nevolal instalatéra k sobě do domu. Když mám problém, zavolám majitele,

který se postará. Je pravda, že instalatéři, nevím, řemeslníci, máte ještě dnes výhodu, že máte řemeslo. Vezměme, že chcete, já já, chcete opravit fotoaparát, dobrá. Probíral jsem to s kamarádem, který byl u mne návštěvě tento víkend v Praze, který je foto-reportér a žil jeden rok v Praze. Říkal jak to bylo geniální v Praze, protože, když měl problém se svým fotoaparátem zanesl jej k řemeslníkovi nebo ke specialistovi a ten měl šroubovák, rozebral to a opravil a za dva dny nebo za den mu dal fotoaparát, ani to nebylo drahé, ale vrátil mu aparát opravený. Ve Francii toto už neexistuje. Ve Francii s fotoaparátem Conica, ano děkuji, ale poslyšte já to pošlu ke Conica do USA nebo do Japonska a dostanete ho za tři týdny. Tedy zde je více služeb. Je tu víc řemeslníků. Tedy zde jsou ještě řemeslníci. Když chcete například udělat stůl nebo židli, je jednoduché zajít k řemeslníkovi, i když nemluvíte česky, vysvětlíte a oni vám odvedou výjimečnou práci. Tedy pro mě jsou služby, služby jsou skvělé, výborné.“ (s.42)

Amélie se s instalatéry setká, ale asi jen když je vpouští do domu.

„Jak vám připadají služby a řemeslníci?“ „Tedy služby mi připadají opravdu moc moc dobré. V Čechách opravdu. Je tu mnoho osobních služeb, které ve Francii nemáme. Obchody jsou pořád otevřené. (...) Tedy chcete-li shledávám že služby, když něco potřebuji, tak si myslím, že to je dobré. Instalatéři když přijdou jsou sympatičtí, lidé jsou dost sympatičtí. Ne, shledávám že i tak. Když přijdou do domu, ujde to.(...)“ (s.18)

Anne-Laure oceňuje dostupnost služeb do domu a nižší ceny za manuální práci. Nechávají si zde opravit starý nábytek.

„Jak se Vám zdají služby, řemeslníci a dělníci?“ „Myslím, že to je dost srovnatelné zde a ve Francii. Ve Francii to je hodně obtížné najít někoho, aby přišel něco udělat, myslím si, že tu je to trochu jednodušší. Ale jinak no, vše co je ručně dělané je lacinější, takže necháváme si opravit starý nábytek. Mohla bych to udělat ve Francii, ale ceny nás odradily, tedy jsme to udělali tady. Ano to je jednoduché. Ano, tedy je to trochu jednodušší nechat dělat řemeslníky, ale myslím, že jsou tu stejné obtíže, slyšela jsem, že lidé nejsou vždy spokojeni s prací lidí, kteří k nim přijdou, ale to je úplně stejné ve Francii.“ (s.50-51)

4.2.2.7 Zdraví

Část *Praktického průvodce* věnovaná *zdravotnictví* je pojata informativně a výčtově. V úvodu kapitoly varují před klíš'ovou encefalitidou a lymskou boreliózou, které

jsou v ČR *hodně rozšířené*. Dále uvádí tři základní *nemocnice* (Motol, Na Homolce a Thomayerovu nemocnici). *Lékárny* s 24h provozem. Pět *soukromých zdravotních center*. Seznam specialistů s důrazem na hovořící francouzsky popřípadě anglicky či německy (*obvodní lékař, alergolog, kardiolog, obecná chirurgie, dermatolog, endokrinolog, gynekolog, homeopat, neurolog, oftalmolog, ORL, pediatr*). Zvláštní subkapitoly představují *zubní lékaři* a různé *specializace* (*analytická laboratoř, kalanetika, optika, ortoped, osteopat, psycholog, radiolog a porodní asistentka*).

Přesto, že průvodce věnoval *zdraví* asi nejvíc stránek, tak o této intimní oblasti respondenti hovořili spíše okrajově. Jediní Marc s Amélií se o doktorech zmiňovali, ale spíš ve spojitosti s tím, že za jejich služby musí platit.

„Vlastně všechny služby, které zde potřebujeme, když potřebujeme navštívit doktora, když potřebujeme navštívit advokáta, když chceme oporu někoho, kdo nám může pomoci v našem jazyce. To stojí celé jmění a víc než celé jmění. Podívejte se, například já jsem tu porodila. Platila jsem mnohem více než kdybych rodila ve Francii.“ (s.12)

„Chci říct, chcete li, mám kamarádku, která neměla peníze a která rodila u Apolináře. Protože si nemohla zaplatit soukromého doktora, řekla mi že to je strašné. Nerozumíte jazyku, rodíte v sále, kde řvou tři nebo čtyři rodičky zároveň. Navíc potom jste v místnosti, kde jsou všechny děti stejné, bylo to opravdu, no co, jako zkušenost to bylo strašné. I tak dobrý doktor, byla jen pro mě, měla jsem vlastní sál, abych rodila sama, takže to bylo lepší, (...)“ (s.18)

„(...) Pro mne všechny služby, nemocnice atd, jako cizinec jsem velmi dobře přijímán, dobrá. Taký proto, že platíme, samozřejmě. Ve Francii to je jinak, ve Francii cizinci neplatí, dobrá, ve Francii, když se necháte ošetřit neplatíte protože jste cizinec, tady to je jinak, protože jste cizinec. Tedy, to není vážné, to je pravidlo hry, je to logické, a přijde mi to velmi logické, ale platíme, a dostaneme vynikající službu. Ne, to mi přijde skutečně výborné. (...)“ (s.42)

4.2.2.8 Doprava

Další *oblastí života*, kterou průvodce tematizuje je *doprava*. V první části *Praktický průvodce* popisuje fungování MHD v Praze, kterou *doporučují využívat pro svou přehlednost a kvalitu*. Pro užívání MHD je důležitá následující slovní zásoba: *příští*

stanice, příští zastávka, vchod, východ, nouzový východ, přestup, směr, kolej. Uvádí také cenu jízdného, kde je možné lístky koupit a jak vyplnit žádost a zažádat o vydání časové jízdenky (tramvajenky). V druhé části pak uvádí ceny za taxi v Praze. Ve třetí části rozebírají záležitosti týkající se auta. Tedy import, export automobilu a změna státní poznávací značky. Jak získat řidičský průkaz. Kde si pronajmout auto. Značkové autoservisy. Jak a kde zaparkovat v centru Prahy. No a samozřejmě uvádí i rozdíly v pravidlech silničního provozu.

Respondenti často cestují po ČR a po Praze, ať už za prací či za zábavou. Pokud hovořili o automobilové či hromadné dopravě, pak vždy kladně.

V celku to není totéž. A tady, skutečně navíc jsou jen málo zácpy v dopravě. Je tu málo aut, se mi zdá.(s.10)

Dobře, je pravda, že na začátku jsme byli trochu ohromeni slovy, neznali jsme názvy ulic, ale dobře, co do dopravy, měla jsem v autě GPS. Tedy to bylo hodně jednoduché.(s.53)

Ale dobře i kdyby ne, moje kamarádky, které mají děti a i podle nich to tu je sympatické, opravdu tu jsou opravdu dobré parky a v nich dobrá hřiště pro děti, takže to není to těžké vycestovat s dětmi do Prahy, to není jako v Paříži. Je to opravdu.(s.16)

Amélie píchla pneumatiku a využila služeb autoservisu, který ji poslal opraváře domů.

„Jak vám připadají služby a řemeslníci?“ „Tedy služby mi připadají opravdu moc moc dobré. V Čechách opravdu. Je tu mnoho osobních služeb, které ve Francii nemáme. Obchody jsou pořád otevřené. Podívejte například jsem píchla. Moje auto, píchla jsem, našla jsem na ulici špičatý předmět, jsme si jistá že někdo mi to tam dal před garáž, protože jsem píchla, když jsem se vrátila domů. Tedy jsem našla někoho kdo hned přijel. Tedy chcete-li shledávám že služby, když něco potřebuji, tak si myslím, že to je dobré. ...“
(s.18)

4.2.2.9 Kam si vyjít

Další oblastí života je volný čas a ten tráví různými způsoby. Redaktoři průvodce nabízí *restaurace a kavárny*, radí kde na internetu hledat dobré podniky. Informují kam zajít do *kina* či kde si *půjčit video a DVD*. Poučují jak přes internet koupit lístky do *divadla*, na *balet* či do *opery*, na *jazz*. Také uvádí hlavní *kulturní festivaly*, které se v Praze

pořádají.

Asociace Accueil Francophone organizuje pro své členy široké spektrum aktivit. Podle internetových stránek jednou do měsíce pořádají tak zvané „Cafés Rencontres“, kde se mohou sejít všichni členové. Dále pořádají kulturní aktivity (prohlídky památek, návštěvy uměleckých událostí, rotující knihovna, čtení v literární kavárně, divadlo, hodiny tance), společenské aktivity (společné kávy, brunch, koktejly a večere), výtvarné aktivity (kreslení-malování, šití, keramika, vitrážování) a sportovní aktivity (chůze, turistika, aerobic, aqua gymnastika, plavání). Také organizují anglickou či španělskou konverzaci.

Alexandr a Nicole o svém volném čase rádi chodí do opery, na balet a na koncerty, které jsou zde pro ně *mnohem přístupnější a lacinější*.

„Jak trávíte volný čas? Jak vám připadá společenský život?“ „Kulturní život, je pro nás moc moc dobrý protože, z mého hlediska tu jsou skvělé čtyři sály opery, baletu a koncertů. Takže Národní divadlo, Stavovské divadlo, Státní opera a Rudolfinum. Do těchto čtyř sálů často chodíme. A to je, můžeš tam jít za pár set korun na nějaké koncerty a pokaždé to je skutečně vynikající. Takže kulturní život je pro nás z tohoto hlediska mnohem přístupnější než ve Francii. Někdy kvalitnější, někdy méně, ale úplně srovnatelný a myslím, že dokonce obecně lepší a mnohem přístupnější. (...)“ (s.9-10)

Nicole navíc o svém volném čase ráda chodí na výstavy a na společné kávy v rámci asociace Accueil Francophone.

„Jaký typ aktivit navštěvujete nejčastěji?“ „Já mám ráda kulturní návštěvy, a pak kávy, někdy je jednou měsíčně, kdy potkáme hodně lidí. A pak tenis čtyřhru.“ (s.23)

„Jak trávíte volný čas, jestli ho máte?“ „Ha, ha. Ano, není ho mnoho. No, hraji tenis, nebo zrovna to co jsem právě řekla, navštěvuji Prahu. Užít si toho, že jsem tu a poznat výstavy, které se tu pořádají.“ (s.24)

„Účastníte se hodně aktivit asociace?“ „Ne moc, protože jak mám malé děti, pokaždé jsem zakleslá v domě, takže mám dny, kdy dělám věci, ale ne tolik jako jiné, které už nemají malé děti.“ (s.22-23)

Marc si sice někdy zajede *zalyžovat*, ale *mnoho času tráví v Praze*, chodí do *kina*, do *divadla* a na *operu*. Do *kulturních center*, na *expoziice*.

“A jak trávíte váš volný čas, co děláte ve volném čase?“ „ (...) Tedy, tedy je pravda, že

volný čas trávím v Praze, obecně. Užívám si lyžování, ve věci kina, ve věci divadla, ve věci opery, ve věci sportu, je to hodně proměnlivé, je to hodně různorodé. Ale je pravda, že trávím mnoho času v Praze, nejvíce svého času.“ (s.38)

„Jak Vám připadá kulturní život?“ „Mám chuť říct, že je třeba být stupidní a obtížný, aby někdo neocenil Pražský kulturní život, dobře. Tedy je jasné, že dnes tato jednoduchost v přístupu ke všem kulturním centrům a expozicím a operám. Právě jsem o tom mluvil, koncerty, navíc ceny, které jsou i tak mnohem atraktivnější než ve Francii. Chci říct, myslím, že kulturně řečeno, je tu vše pro rozveselení. Vše pro rozveselení, ale je pravda, že mi dnes chybí Francouzská kultura přes jazyk především. Je pravda, že dnes, no, vezmu případ kina například. Kino v ČR, je to několik let a vše bylo v originální verzi, dnes to je tak čím dál méně. Hodně hodně filmů je čím dál tím více překládáno do češtiny. Tedy je jisté, je to součást, my ve Francii nemáme nic v originální verzi, máme jedno kino, které použít originální verzi, ale je to těžké ho najít, většina filmů ve Francii jsou přeloženy do Francouzštiny. Například jsou čím dál víc překládány do Francouzštiny takže když chceme například vidět film, chci vidět anglický film, no rozumím, ale neodpočinu si když se dívám. Jsem stále pozorný, v češtině, ani to nezkouším, nemá to ani smysl, tak ušetřím místo v kině a zůstanou mi peníze. Ale je pravda, že máme, máme, tak mnoho francouzských filmů, které sem přijdou, jsou systematicky překládány do češtiny, tedy je čím dál těžší najít originální verze, tedy je pravda, že kultura s velkým k, mám chuť říct, obecně klasická velká kultura, ta je geniální, není co říct v záležitosti výstav, ale v opeře můžeme shlédnout všechny klasiky a není žádný problém, to je moc dobře udělané. Ted' co francouzská kultura, čistě řečeno v kinematografii, například, nevidáme velké věci. Je pravda, že vidáme méně často v originální verzi. A pak, například, vše co je koncert, koncert francouzských skupin, všechny typy koncertů, klasika a jiné, toho není taky moc, ale to je problém Francie, ne problém ČR. Francie není moc v ČR kulturně přítomná, podle mě, jak bych řekl. Jak se to jmenuje, Francouzský institut. Když jdeme do Francouzského institutu, no, nenajdu než to, neodráží moderní obraz Francie, tak. Pak to, co kulturně Francouzský Institut, jsou tam dobré komiksy, moc dobře, filmy ve formátu DVD nebo VHS, to není, to není. Opravdu to pro mě není moc motivující, není to hybná síla, je to kultura, ale kultura, která, je to trochu klišé. Jsou to staré filmy, nejsou tam moc nové věci, nejsou tam podniknuty nové (ve smyslu novátorské, pozn. překladatele) kroky, aby byla importována francouzská kultura, je to tedy trochu škoda.“ (s.40)

Marc se aktivit organizovaných asociací Accueil Francophone účastní čím dál tím méně.

„A chodíte často na aktivity Accueil Francophone?“ „Jaký druh aktivit myslíte?“ „Jsou společenské nebo kulturní aktivity.“ „Ne, vůbec nic, ne. Někdy jsou večírky na které chodíme. Ano jsou večírky, ano to se stává. Ale méně často. Čím dál tím méně často protože je tu další parametr toho co je zajímavé a není. To je, že jsem tu už moc dlouho. Ted' v porovnání s ostatními Francouzy. Většina Francouzů zůstává dva tři roky a pak odjíždí do jiné země. Já jsem tu již déle tedy jestli chcete na začátku, ano účastnili jsme se všech večírků Accueil, žili jsme s Accueil. A pak nutně vidět lidi odjíždět, vracet se, přijíždět, vracet se, odjíždět, nutně jsme toho měli trochu dost, vidět pořád to množství lidí, kteří se mění každé dva, každé tři roky. Tedy jsme se po troškách vzdalovali této populaci, která navštěvuje Accueil Francophone, která přijíždí do Prahy, (pro ně, pozn. překladatele) je to skvělé, vše objevují, my vše známe, tedy je pravda, že máme méně, máme méně, máme méně touhu v uvozovkách, chtěl bych vám říct. Tedy chodíme trochu méně do Accueil, čím dál tím méně do Accueil protože, protože jsme tu příliš dlouho.“(s.39)

Zdá se, že Amélie se aktivit organizovaných asociací účastní více a některých, jako třeba kávy při začátku školního roku, se účastní výhradně ona.

„Jsou aktivity, které organizujete populární, přichází hodně lidí?“ „Ano, ano, opravdu. Pokaždé, akce jsou opravdu dobré. U příležitosti začátku školního roku byla pozdní snídaně v neděli v poledne. Byli tam prakticky všichni členové Accueil, přišli se svými dětmi.“ „To je kolik?“ „Bylo tam sto, sto padesát lidí. Potom na večeri u Alchymisty myslím, že si zarezervovalo asi osmdesát lidí. Ano, to není špatné. Na konci roku bylo také velké představení. Není to představení, ale děláme velký večerní program s tombolou, často je nás stovka. Vidíte je to i tak, funguje to dobře. Káva při začátku školního roku, také děláme kávy, aby se lidé. A pak organizujeme také menší aktivity, které jsou pořádány dobrovolníky. A na kávě při začátku školního roku bylo více než sedmdesát lidí, a tam to jsou opravdu jen ženy. To znamená bez manželů. Sedmdesát rodin, i tak achhh. (...)" (s. 15)

Pauline chodí pravidelně do opery a na jazzové koncerty.

„Možná je tu něco co se vám zde daří dělat, ale ne ve Francii, a naopak, daří se vám dělat

ve Francii a ne zde?“ „Daří se mi tu vidět mnohem víc představení, nikdy v mém životě jsem nebyla v opeře, tedy chodíme tam pravidelně. Poslouchat jazzové koncerty. Věci, tedy tohle jsme nedělala ve Francii. Byla to taky otázka dospělosti. Věci které jsem dělala ve Francii a ne tady. No výlučně to je kamarádský život. Který je víc, který vyžadoval více času na to, aby se vytvořil během jednoho dvou let, je tu málo pravého přátelského života.“ (s.28)

Ve svém volném čase maluje, plave, chodí na gymnastiku a občas jde s kamarádkou na kávu.

*„Mluvila jste o vašem volném čase, co děláte, jak trávíte volný čas? Pokud ho máte?“
„Trochu ho mám. Tedy potom, když skončí kurzy francouzštiny, když se postarám o mé tři děti. Především doma maluji. Sport, tenis, plavání, gymnastika. Co dělám, jednou za čas jdu na kávu s kamarádkou poklábosit. Tak.“ (s.29)*

Anne-Laure s manželem si o volném čase *hodně a pravidelně užívají opery a koncertů*. Rádi jezdí po ČR, navštěvují hrady ale také Prahu. Daniel rád pečuje o zahradu. Mají zde také hodně přátel a tak žijí společenským životem.

„A jak trávíte váš volný čas, již jste řekla, že sportujete?“ „Co jiného, hodně si užívám, víc než ve Francii, opery, koncertů, je to opravdu snadné. A to je příležitost, například jsme nikdy nemohli jít do opery a co jsme tady chodíme pravidelně. Navštěvujeme také Prahu, ale ČR také, hrady v ČR, protože je jich tu nekonečné množství a jednoduše moc zajímavé, to moc rádi děláme. Protože pokud ne, mít velký dům se zahradou to nás bere, můj muž se stará o zahradu, tedy měli jsme zahradníka k dispozici, ale raději se o ni stará sám. Máme hodně přátel, myslím, že to je spojené s tím, že jsme expatriováni v dost velké komunitě.“ (s.50)

Anne-Laure nemá už tolik času navštěvovat aktivity asociace, ale bohužel nevíme proč se jí v průběhu jejího pobytu v Praze změnil denní program.

„Navštěvujete často aktivity Accueil Francophone?“ „Ne, protože nemám moc času. Na začátku hodně často, podílela jsem se na návštěvách Prahy, ale čím dál tím méně často, už víc nemohu.“ (s.44)

Josephine má *hodně volného času* a tak *hraje tenis, maluje na porcelán a chodí do Prahy*. Někdy o víkendu s rodinou cestují po ČR, obzvlášť rádi mají parky a zeleň v okolí

Prahy.

„*Jak trávíte svůj volný čas?*“ „*No volný čas, mám ho hodně, je pravda, že to je příjemné. Hraji tenis, maluji na porcelán. Často chodím do Prahy, protože je tam spousta věcí k vidění, a pak o víkendu se rádi procházíme. Buď navštěvujeme ČR (venkov, pozn. překladatele) nebo, nebo jdeme do Prahy, nebo do parků co jsou poblíž. Máme hodně rádi zeleň.*“ (s.55)

„*Co například děláte?*“ „*Například zde maluji na porcelán, nebo kulturní návštěvy.*“ (s.54)

Josephine ráda chodí na *setkání při kávě*, která jsou pořádána asociací *Accueil Francophone* každý měsíc, a na *kulturní nebo ruční aktivity*.

„*Jste členkou asociace Accueil Francophone?*“ „*Ano, ano.*“ „*Navštěvujete hodně aktivity asociace?*“ „*Ano, zkusím to, zkusím protože to je často zajímavé. Ano, protože je tam hodně nabízených věcí, někdy mě to zajímá, vyhecujeme se a pak jdeme.*“ „*Jaký druh aktivit preferujete?*“ „*Jsou věci jako kávové sešlosti jednou za měsíc, které se pořádají pravidelně, a to nám umožní se potkat, protože jinak se všichni nesejdeme. Nebo aktivity jak říkáte kulturní nebo ruční (tvořivé zábavy, pozn. překladatele). Aktivity, návštěvy, které jsou také například zajímavé, a kulturní návštěvy v Praze například.*“ (s.56-57)

4.2.2.10 Kultura

Další kapitolou, která se věnuje volnému času je kultura. Praktický průvodce odkazuje na *kulturní instituty* (francouzský, valonsko bruselský, americký, rakouský, britský a německý.) a *asociace* (L'ASSO' 90), které rozvíjí kontakty s Čechy. Dále uvádí *jazykové školy* a *soukromé kurzy*, kde vyučují češtinu a jiné jazyky. Případně radí jak hledat jazykové školy v okolí bydliště. V oblasti vzdělávání editoři odkazují na Národní Centrum pro Dálkové Studium (CNED) a na hudební školy a individuální výuku na hudební nástroj.

Dále uvádí seznam knihkupectví kde se dají koupit cizojazyčné knihy, také seznam obchodů s hudebními nástroji a s notami, kde je možné zajistit pronájem piána, či koupit potřeby pro výtvarné umění. Nakonec uvádí seznam cizojazyčných novin a rádií.

Podle Amélie se Francouzi o Francouzský institut nezajímají protože se zaměřuje na šíření francouzské kultury mezi Čechy.

„Je něco jako *Accueil Francophone* při Francouzském institutu v Praze? Jak spolupracujete?“ „Tedy, spolupracujeme protože institut nám půjčuje pracovnu pro úřední hodiny, které máme ve středu. Lidi můžou přijít se zapsat, nebo hledat informace. Tedy je tu malá interakce mezi námi dvěma, ale je to i tak hodně odlišné. Francouzský institut (IFP) má za úkol rozšiřovat francouzskou kulturu pro Čechy, zatím co *Accueil Francophone* je spíš francouzský a pro Francouze. Je to opravdu pro Francouze žijící v Praze pomoci jim usnadnit každodennost, v každodenním životě. *Accueil Francophone* není vlastně pro Čechy. Zatímco IFP vlastně ano. IFP je, Francouze nezajímá, nevyhledávají vidět Čechy, kteří se chtějí učit Francouzštinu, studovat jazyk, francouzský jazyk a kulturu, a tak dále. Tedy přednášky organizované IFP jsou spíš pro Čechy, kteří mluví francouzsky, než pro Francouze. Jsou to dva rozdílné úkoly. Podívejte *Accueil Francophone* je pro Francouze a IFP je pro Čechy, kteří se zajímají o francouzskou kulturu. Podle mého názoru.“ (s.19)

Podle Marca je zájem Francouzů o institut slabší proto, že Institut *neodráží moderní obraz Francie*.

„Když jdeme do Francouzského institutu, no, nenajdu než to, *neodráží moderní obraz Francie, tak. Pak to, co kulturně Francouzský Institut, jsou tam dobré komiksy, moc dobře, filmy ve formátu DVD nebo VHS, to není, to není. Opravdu to pro mě není moc motivující, není to hybná síla, je to kultura, ale kultura, která, je to trochu klišé. Jsou to staré filmy, nejsou tam moc nové věci, nejsou tam podniknuty nové (ve smyslu novátorské, pozn. překladatele) kroky, aby byla importována francouzská kultura, je to tedy trochu škoda.*“ (s.40)

4.2.2.11 Sport

Oblastí života a způsob jak trávit volný čas je *sport*, v praktickém průvodci uvádí poměrně širokou škálu sportů: *bowling, tance, jízda na koni, umělá stěna, šerm, fitness a aerobic, golf* v Praze a mimo Prahu, *bruslení, plavání, lyžařská centra v ČR, squash, tenis, yoga, minikáry a parky* v Praze a okolí. V některých případech uvádí orientační ceny a kde obsluha hovoří francouzsky či anglicky.

Alexandr s Nicole *hodně sportují - hrají tenis*, také proto, že to tu jde hodně jednoduše.

„A taky hodně sportujeme, protože máme štěstí, že to tu jde hodně jednoduše a lehce. Chceš-li si zarezervovat tenisový kurt, nikdy není problém. Navíc to stojí dvě stě korun, ve Francii musíš rezervovat čtrnáct dnů předem a stojí to 30 - 40 €, tedy 1 000 – 1 500 korun. V celku to není totéž. A tady, skutečně navíc jsou jen málo zácpy v dopravě. Je tu málo aut, se mi zdá.“ „Ano, když to srovnáme s Paříží?“ „S Paříží, to nemá nic společného, takže máme život, který je skvělý.“ (s.9-10)

Amélie se o sportu v rozhovoru nezmiňovala, za to Marc hodně sportuje.

„Můj manžel hodně sportuje ve Factory Pro. Factory Pro je velké sportovní centrum, a pak vidíte, žijeme klidně. (...)“ (s.16)

Pauline, tak jako ostatní, má ráda tenis, a pro děti našla šerm.

„Jak vám připadá život, běh života, tady v ČR?“ „Jediný negativní aspekt je, že je tu trochu chladno a málo světla koncem odpoledne, ale najdu všechno co chci dělat, sportovní aktivity, umělecké aktivity, pro mě. Pro děti najdu všechno co potřebujeme, zvláště tenis. Máme ho moc rádi, hrajeme zde hodně tenis, je to jednoduché, pro děti kurz šermu, všechno jsme našli, žádný problém.“ (s.28)

4.2.2.12 Turismus a cestování

Podle praktického průvodce spočívá cestování po České republice ve vyhledání výletu či destinace pomocí *internetové informační* či *turistické kanceláře*. K vyhledávání výletů mohou pomoci i *internetové mapy* na Seznamu a Atlasu. Pokud by si nevěděli rady, tak přímo doporučují několik adres *na hezký víkend mimo Prahu*. Doporučují také služby frankofonního osobního průvodce. Pro delší výlety po ČR a okolních státech doporučují autoři kontaktovat *cestovní agentury*. Své výlety mohou absolvovat i vlakem, autobusem či letecky, proto uvádí základní informace k *železniční přepravě* (kde a jak na internetu hledat jízdní řády a čtyři pražská nádraží) k *silniční přepravě* (Eurolines a autobusové spojení do Francie, Spolujízda) a také k *letecké přepravě* (jak se dostat na a z letiště MHD, ceny taxi a mini busů; velké letecké společnosti a nízko nákladové; jak sledovat přílety a odlety přes internet.).

Alexandr a Nicole hodně cestují, a to především po hradech.

„(...)Potom, pro nás je volný čas, to je hodně prohlídek, viděli jsme tu hodně hradů. Hrady, města, hodně jsme cestovali po České republice. (...)“ (s.10)

Zatím co Amélie s Marcem si zkouší někdy udělat celý víkend a objíždí města jako Český Krumlov, Špindlerův Mlýn, Třeboň, Mariánské Lázně, i když asi ne už tolik jako na začátku jejich pobytu.

„O víkendech také neděláme nic zvláštního, vyrazíme si sem tam trochu, když se udělá hezky, v Čechách jsme byli v Českém Krumlově, ve Špindlerově Mlýnu, v Třeboni, no v Čechách jsme navštívili takováhle města. Zkusili jsme Mariánské Lázně město trochu turistické, zkusíme si někdy udělat celý víkend, v ČR, a pak vidíte. Takhle to probíhá.“ (s.16)

„A jak trávíte váš volný čas, co děláte ve volném čase?“ „ Můj volný čas, no poslouchajte, sportuji. Sportuji. Čím dál méně cestuji po ČR, protože upřímně po těch letech známe docela slušně vaši zemi. Tedy první roky, často jsem často cestoval, projel jsem ČR ve všech směrech. Tedy je pravda, že znám dobře, tedy že znám dobře. Vše je relativní, ale znám docela dobře vaši zemi.(...)“ (s.38)

Pauline s rodinou mají tři destinace, do nichž se pravidelně vrací (Český Krumlov, Mariánské Lázně a Pec pod Sněžkou) a pak dělají jednodenní výlety po městech v Čechách a objevují nové restaurace.

„Co děláte společně jako rodina? Takže vyjedete si na víkend, cestujete?“ „Ano, ano. Někdy, možná jednou za dva měsíce, se vracíme do malého hotelu v Českém Krumlově, v Mariánských lázních, navštěvujeme města, sem tam vyjedeme na víkend, do Pece pod Sněžkou a pak někdy vyjedeme na den, od soboty ráno do soboty večer, jen se jedeme podívat jak to vypadá v nějakém městě, objevit novou restauraci, jedeme něco sníst a projít město a pak se vrátíme. Abychom viděli jaké to je.“ (s.30)

Josephine a Jean-Yves spíš než města a hrady vyhledávají parky a zeleň v okolí Prahy.

„ Jak trávíte svůj volný čas?“ „No volný čas, mám ho hodně, je pravda, že to je příjemné. Hraji tenis, maluji na porcelán. Často chodím do Prahy, protože je tu spousta věcí k vidění, a pak o víkendu se rádi procházíme. Bud' navštěvujeme ČR (venkov, pozn.

překladaatele) nebo, nebo jdeme do Prahy, nebo do parků co jsou poblíž. Máme hodně rádi zeleň. “ (s.55)

4.2.2.13 Návštěvy

Praktický průvodce přímo tuto oblast nezmiňuje, jen v jedné subkapitole doporučuje, kde lze krátkodobě pronajmout apartmán pro rodinu či přátele, kteří přijíždí na návštěvu.

Marc a Amélie žijí společensky a často hostí přátele a jsou zvaní k přátelům. *„Jako rodina, co děláte, když nejste v Accueil, a společně?“ „Tedy, jsme často zvaní a často hostíme. Jedna rodina přijede. Minulý týden jsem měla v domě čtyři lidi z Francie, každý víkend přijíždí ještě jedna kamarádka z Francie, vlastně hostíme.“ (s.16)*

Anne-Laure s manželem hostí své příbuzné a přátele. *„Podle jakých kritérií jste si vybrali ubytování?“ „Chtěli jsme hodně místností. A hlavně jsme chtěli místnost pro návštěvy. Zájem o hodně místností, byl pro to, abychom mohli hostit přátele nebo rodinu, která přijede do ČR a proto jsme moc spokojeni.“ (s.49)*

4.2.2.14 Domácí zvířata

Praktický průvodce se v první řadě zmiňuje o předpisech (registrace a očkování psů, export a import zvířat). Dále uvádí veterináře (s poznámkou kde se domluví francouzsky), oděvní salóny a psí hotely. O domácích zvířatech respondenti nemluvili, snad ani žádného domácího mazlíčka neměli.

4.2.3 Hodnocení života v Praze a kulturní podmíněnost

Jak již zaznělo v úvodu této kapitoly, způsob života v ČR je v těch nezákladnějších aspektech zhruba stejný jako ve Francii. Respondenti, tak jako ve Francii, tak i zde pracují, starají se o domácnost a o děti, tráví volný čas a žijí společenským životem. Rodiny zde ale také zažívají rozdíly ve způsobu života: *(„A to byly měsíce objevování způsobu života. Způsobu, který je hodně odlišný od toho Francouzského.“ (s.4). „Pokud zítra odjedete z vaší země, abyste žil v jiné zemi, která má jiné zvyky. (...) Řekl bych, že je vždy hodně obtížné zapomenout svoji kulturu. Zapomenout svůj způsob žití. Reálně své zvyky, svoji*

každodennost, nakupování. Mnoho věcí, mnoho věcí z každodennosti.“(s.36)).

Hodnocení respondentů je subjektivní a vztahené k jejich zkušenostem z Francie, či k pobytům v jiné zemi. Něco hodnotí jako „horší než ve Francii“ něco je „stejně“ a něco hodnotí jako „lepší než ve Francii“ v závislosti na tom co už zažili a co znají. Některé zažívané rozdíly tak sami Francouzi vysvětlují odlišností české a francouzské kultury. Hodnocení tak vypovídá nejen o jejich integraci do české společnosti, ale také o jejich vnímání podobnosti nebo rozdílnosti české a francouzské kultury.

Celkově hodnotí život v Praze jako *výborný* či dokonce *skvělý*. „*Praha je jedno ze tří nejhezčích hlavních měst Evropy. Francouzi tvrdí, že hned po Paříži a Římu.*“(s.2). Pro některé jsou *životní podmínky* v Praze dokonce jednodušší, než ve Paříži, protože *tu nejsou obtíže, které můžeme mít v Paříži. Kde město je moc veliké, kulturní aktivity jsou daleko a je třeba rezervovat strašně dopředu. Vystát dvouhodinovou frontu před operou, pokud chceme mít hodně dobré místo na operní představení. Projet město trvá mnohem déle. Všechny praktické věci. A zde máme štěstí být v hlavním městě a mít snadný život, mnohem snadnější* (s.47). Hodnocení v nějaké podobě vyslovili pouze nad následujícími oblastmi života: *práce, péče o děti, nakupování a stravování, administrativa, dům, zdravotnictví, doprava, volný čas, společenský život a náboženství*. V hodnocení však často figuroval *jazyk a každodenní kontakt*, které nevytváří samostatné oblasti, ale prolínají se jimi a jsou nedílnou součástí všech oblastí života v České republice.

Jazyk a jazyková bariera zasahuje do podstatné části života Francouzů v Praze. Čemuž nasvědčuje i následující citace z úvodu *Praktického průvodce*: „*dnes najdeme v Praze vše. Jedinou překážkou je jazyk. V každé rubrice, jsme se pokusili uvést adresy, kde hovoří francouzsky nebo anglicky. Někdy se nám to ale nepovedlo. Často, první s kterým budete hovořit, mluví jen česky!*“ (Guide pratique 2008:3). Češtinu vnímají jako neúčinnou protože není světovým jazykem. „*A nepřemýšleli jste umístit děti do české školy?*“ „*Ty to nás nenapadlo. Na to jsme ani nemysleli. Konečně, protože to by bylo, bylo pro ně nemožné sledovat (výuku, pozn. Překladaatele).*(...) *To není proti Čechům, ale když jedeš do Anglie, to dá hodně naučit se anglicky, poslouží všude ve světě. Čeština není ten případ. Angličtina nebo španělština jsou opravdu dva hlavní jazyky. Ve světě, to není ani francouzština, to je angličtina, španělština, ale čeština, to je jako maďarština.*“

(s.9). Přesto, že podle průvodce *ovládání češtiny zdaleka není nezbytné pro práci*, tak doporučují intenzivní kurz češtiny, ale spíš jako něco co *zkráší a usnadní pobyt*, popřípadě pomůže při hledání práce. Sice rodičům doporučují české nebo česko-cizojazyčné jesle, mateřské školy a školní družiny, ale to spíš proto, že cizojazyčné prostředí prospívá studiu cizích jazyků obecně.

Jazyková bariéra způsobuje apriorní negativní přístup, a to jak ze strany některých Čechů, tak ze strany některých Francouzů: „*Často je taková jazyková bariéra. Mám strach, tedy nekomunikuji. Ale když řekneme lidem, že není problém, musíme dokázat komunikovat, potom to často jde. Je to jen strach.*“ (s.32). „*Ve službách jsem velmi často poprvé přijímána s obtížemi, poprvé ne zrovna se sympatiemi. (...). Pravidelně zažívám tento trochu negativní přístup a potom najdeme způsob jak komunikovat a lidé změní přístup. Jestliže cítí, že se daří komunikovat. Nacházejí řešení jak komunikovat. A potom to je mnohem lepší. (...). Srovnávat, hodně lidí říká, že s Čechy to je těžké, že s nimi nejde mluvit, že jsou nepříjemní, etc. Já tuto zkušenost nemám.*“ (s.32-33)

Zkušenost s *negativním přístupem* měli Josephine a Alexandr v **každodenním kontaktu**. Stěžují si na *odbyvání* u přepážek a při nakupování. Tyto negativní zkušenosti ale nepřipisují jazykové bariéry ale vlivu minulého režimu: „*Cítíme, že představa o servisu nebyla v této zemi centrální během čtyřiceti, padesáti let.*“ (s.6). V hodnocení Čechů rozlišují na starší generaci a mladou generaci.

Starší generaci charakterizují jako *postiženou (nebo ovlivněnou) komunismem a která se musela transformovat*. Tuto generaci hodnotí jako *uzavřenou, trochu zatrpklou životem, ta co se na nás obořuje u kasy*.

Mladou generaci charakterizují jako tu, která komunismus nepoznala nebo zapomněla, a hodnotí ji jako *hodně západní, schopnou, otevřenou, jazykově nadanou, s talentem, vůlí pracovat a velmi výkonnou* (s.53).

Přes toto ambivalentní vnímání dvou generací některými Francouzi, zde Anne-Laure s manželem zažívají určitou „*upřímnost ve vztazích*“ s Čechy, kterou vnímají velmi pozitivně: „*Už ve vztazích, které máme s lidmi, je tu určitá jednoduchost, pravdivost. Ve Francii ve vztazích, které máme s lidmi, které neznáme, je třeba vždy vystupovat, být usměvavý, (...). Ve vztazích s lidmi tu je více pravdy, i když nemáme vždy snadný přístup, ale je to mnohem pravdivější jako mezilidský kontakt, konečně to je něco na co jsme i ve*

Francii dost citliví. Je tam povaha, která dělá, že vždy všechno je zabezpečeno proti rizikům. Pokud spadneme na chodníku, je to nutně proto, že chodník byl špatně udržován a že je to chyba města. Když půjdeme do muzea, určitě tam bude bezpečnostní opatření. Která možná dělají proto, že jsou v Evropě, ale my jsme všichni trochu uvnitř a zde cítíme, že to je mnohem víc na osobní zodpovědnosti každého, a to je něco, co je víc v souladu s tím jak jednáme.“ (s.47)

Stejně rozlišení na *starší a mladou generaci*, a vliv komunismu, užívají k vysvětlení svých zkušeností s **prací** v České republice. Pro Marca je zde práce „*mnohem víc motivující, protože lidé jsou ochotnější. Mnohem odvážnější. (...), řekl bych ochota podnikat, ochota hodně pracovat a uspět, to je něco, co už ve Francii není. Tedy no, myslím obecně.*“ (s.37). Tuto pozitivní zkušenost má ale jen s mladou generací: „*Měl jsem, myslím tak jako všichni, poněkud složité vztahy se starší generací. Dobrá dnes všechny složitosti jaké je možné mít myslím s lidmi, kteří mají mezi 40-50 lety. Kterí vyšli z minulé generace a žili 40 let nešťastně v komunismu. Tak to jsou lidé, kteří mají jiný přístup. To jsou lidé, kteří vyšli z velkých administrativ, které se privatizovaly. Tedy to je trochu pořád poněkud obtížnější vztah k nám cizincům. Nyní mladá generace, já jsem unesen kvalitou mladé české generace. Unesen, příjemně překvapen, to znamená že mi připadá, že už máte otevřenou mysl ve vztahu k Evropě, stav který je desetkrát lepší než u nás. O jazykových schopnostech vůbec nemluví. Že máte vůli pracovat, vůli podnikat, která je skutečně příjemně vidět. (...) To jsou ty důvody proč se nevracím do Francie. Ve Francii je to těžší. Ale možná, že to k Vám také přijde za pár let, budete mít více západní rytmus, začnete mluvit o stávkách. (...), každopádně nyní, pro nás ze západu jsou jen země jako ta Vaše, kde nacházíme skutečnou motivaci k práci, dokonce potěšení pracovat, potěšení z práce.“ (s.43).*

Alexandr svou práci nehodnotí, ale v práci zažívá nepříjemnou *pozornost* ze strany svých českých spolupracovníků: „*Ve firmě to bylo něco, hodně sledované. (...) dívají se jak pracujeme, víc než kdybych byl v Paříži, v Paříži by to lidé nedělali. Reakce jsou čas od času, trochu jiné.*“ (s.4)

Co je zde pro respondenty *těžké*, to je pracovat a zároveň se starat o děti, jak říká Pauline: „*Když pracujete a když je dítě nemocné, nemáte žádné řešení jak ho nechat hlídat, matka, tchyně. To je opravdu těžké. Věnovat se práci s určitým posláním a říct, že*

nemůžete dnes přijít, protože mé dítě je nemocné, to není možné. Tedy tohle, to je obtíž.“ (s.31)

Amélie, Nicole, Anne-Laure a Josephine zde nepracují, a to, že jsou v domácnosti, zde lépe snáší proto, že na rozdíl od Francie je v Praze *spousta jiných žen, které nepracují* (s.23) „*takže můžeme dělat spoustu věcí. Zatímco ve Francii hodně žen pracuje, přátelé, které známe nejsou nutně hned vedle, takže můžeme dělat méně věcí, je méně organizovaných věcí.*“ „*Ve Francii?*“ „*Ano, ve Francii, než tady.*“ (s.53).

Další oblastí života, v níž zažívané rozdíly mezi jejich zkušenostmi ve Francii a zde, připisují rozdílům v kultuře, je péče o **děti**. Podle Amélie je zde *dost lehká, není to jako v Paříži.* „*Češi hodně myslí na děti. Myslí na ně. Je dobře vidět, že tu jsou věci, které jsou pro děti dobře udělané.*“ (s.16) Péče je lehčí ne snad proto, že by některé povinnosti rodiče nemuseli plnit, ale spíš podmínky jsou zde lepší. Je tu hodně parků a zeleně, hřišť, dětských koutků v obchodních centrech a loutková představení. Město je *bezpečné a klidné*, školy jsou *hodně otevřené*, a vůbec je snadné s dětmi vyjet do Prahy (s.16, 40). Sportovní a kulturní aktivity pro děti (loutková představení, tenis, šerm, hodiny hudby) jsou levné, lehce dostupné. Sportovní aktivity jsou zde dokonce lepší, protože kurzy jsou intenzivnější než ve Francii. Taktéž i hlídání dětí a úklid domu je levnější a mohou si tuto pomoc dopřát *častěji* než ve Francii. Pauline v tomto ohledu oceňuje asociaci Accueil Francophone, a Anne-Laure Francouzské lyceum, které také organizují aktivity pro děti, a jsou to jednoduchá řešení jak najít mimoškolní aktivity pro děti.

Opačného názoru je Alexandr, který prohlásil, že *dítě není v rodině centrální*, což je „*způsobeno liberalizací, která zasáhla spolu se sametovou revolucí. Liberalizace ducha a vůle vydělávat peníze, uspět aniž by měli tolik dětí. Ale, máme opravdu dojem, že tady rodina nebo dítě není v rodině centrální(...)*“ (s.6). Tak jako minulý režim měl vliv na současnou starší generaci tak současný režim by podle některých měl mít vliv, tentokrát ale v rodinné oblasti. Tím, že *rodina nebo dítě není v rodině centrální* i vysvětluje špatné reakce v obchodech na jeho početnou rodinu. To stejné zde zažívá i Anne-Laure. Která nepochopení souseda pro hlučné děti a to, že nejsou *vítaní s hodně dětmi* v obchodech, na výstavách a prohlídkách hradů vysvětluje nedostatkem *obdivu* k početné rodině (s.47). Současně ale vnímá Čechy za přísnější ke svým dětem o což se také snaží („*Cítíme, že Češi se považují za přísnější vůči svým vlastním dětem než my. A já,*

mám dojem, že to je pravda, že průměr Francouzů, ale já se pokouším být přísnější na děti, myslím, že průměr ve Francii je přese všechny nedostatky, si myslím, že je to apriorní, no. A my se pokoušíme nerušit a přimět děti, aby respektovaly a věděly, že je to normální, ale to, nestačí to.(...). Myslím, že čím více známe Čechy a čím více jsme, oceňujeme velmi charakterní způsob, který nenacházíme ve Francii, ale z této strany je to obtížnější.“ (s.47-48))

Dále pro Josephine je péče o děti *obtížnější než ve Francii, protože je tu hodně věcí, které jsou nabízeny, pokud jde o sport a hudbu, v češtině. Tedy je tu hodně věcí, které děti nedělají. Z jedné strany kvůli jazyku a z druhé strany protože děti ve francouzské škole pracují až do půl páté, do pěti, zatím co Češi obecně končí (ve škole, pozn. překladatele) s dětmi před půl třetí. Tedy aktivity jsou nabízeny k půl třetí, ke třetí a děti tam nemohou chodit. Je to proto, že dáváme děti do francouzské školy.(s.54)* Na rozdílný časový harmonogram, který komplikuje mimoškolní aktivity dětem, si stěžuje i Anne-Laure a Nicole, zdá se že zde není organizovaná družina po francouzském stylu. Děti zde také mají méně kamarádů, než by měli ve Francii, protože ve třídě je málo Francouzů (s.10). Péči o děti některým (Nicole, Alexandr a Pauline) komplikuje to, že matka či tchyně, které by normálně pomohly s péčí o děti, zůstaly ve Francii. Vlastně nejde jen o pomoc s péčí, protože do stejné situace se mohou dostat i ve Francii. Jde i o to, aby se rodina sešla a udržovali spolu vztahy.

Nedílnou součástí péče o děti a domácnost je **nakupování** a **stravování**. V porovnání s jinými oblastmi života, o nakupování a stravování hovořili respondenti nejvíce. Podle Alexandra je to zde v *oblečení a módě, v kutilství a dekoraci, ve sportovních obchodech, stejně jako ve Francii. „Co nám schází, snad jen spíš sjednocení obchodů. Abychom mohli nakoupit vše na jednom místě.“(s.7)*. Vlastně všichni si stěžovali, že pokud chtějí najít produkty, které znají a které umí připravit, tak musí objet několik obchodů. Nakupování tak bere spoustu času a navíc jsou tyto produkty drahé (s.17).

Asi největší důraz na kulturní podmíněnost zažívaných rozdílů kladou v oblasti nakupování jídla a **stravování** (*když mluvíme o Čechách, to co nás otravuje nejvíc to je jídlo. To je najít na vaření. (...) Podívejte vlastně věc je v tom, jak neumíme vařit jako vy Češi, knedlíky nekupujeme, vidíte. Jsme trochu ztraceni.“ (s.17))*). Marc a Amélie svůj

neúspěch ve snaze si podržet své *stravovací zvyklosti (žít západně)*, tedy nakupovat produkty, které *znají a umí připravovat a vařit po francouzsky*, připisují české kultuře. Amélie se vyjadřuje poměrně kriticky: „*Podle mě Češi ve srovnání s Francouzi, kulturně, vidíme dobře, že jídlo není důležité. Jíte, tedy podle mě, myslím si, že jíte aby jste neměli hlad, ale ne zvlášť aby jste se pobavili. Povídám upřímně. A my Francouzi, (...) jsme jediný národ, který u jídla ještě mluví o jídle. Je to trochu kulturní deformace, myslet stále na jídlo, na dobré jídlo a pití. (...) Mám dojem, že ve srovnání s Maďarskem, (...) takže to je také na východ, ale mají víc kultury ve stravování. Jsou tam trhy, je to lépe presentované. Vše, co je ve vztahu k jídlu v Čechách, pro mě to není, neláká to sníst to. Není snaha presentovat v řeznictvích. Maso je jen tak vyvalené, a všechno je tak a dají vám to v plastickém sáčku, vidíte to je něco co tu shledávám tvrdé, pro mě, pro můj každodenní život.*“ (s.17)

Naproti přístup Marca je spíš neutrální: „*téměř nenacházím výrobky, v uvozovkách francouzské zboží. Které, neříkám, že jsou lepší, ale které já znám a které jsem zvyklý připravovat.(...) To není negativní, to není otázka, vlastně. Vy máte Vaše zvyklosti, pro Vás to je dobře.*“ (s.41).

Do určité míry se zde Francouzům daří nakoupit produkty, které znají, ale tyto produkty jsou *strašně drahé*. Konečně podle Amélie to vlastně *není hrozné*: „*nejsme nešťastní, najdeme všechno, není to,(...)není to konec světa. Chci říct ujde to, ale není to potěšující. Není to potěšující tu dělat jídlo.*“ (s.17). Není to tak *hrozné* asi také proto, že si svoji nespokojenost kompenzují častým navštěvováním restaurací kde vaří francouzskou kuchyni („*Máme hodně rádi restauraci Universal, (...) je tam Česká kuchařka, která se naučila vařit od francouzského kuchaře takže vaří skvěle, je to Češka ale vaří skvěle.*“ (s.17).

Administrativní záležitosti, nebo taky *služby denní potřeby* jako pošta či policie jsou podle Amélie *opravdu dobré*. Výhrady, které má jsou spíše technického rázu: „*Tedy ne, podle mě jsou lidé spíše hodní na cizince, úřady nejsou špatné. Trochu smutné. Teda ne moc moderní.*“ (s.18). Svůj vliv má i to, že u některých postupů, jako třeba u pracovního povolení a povolení k dlouhodobému pobytu, si zaplatí pomoc advokátní kanceláře. Usnadní to proces a vyhnou se tak i komplikacím s jazykovou bariérou. („*Vlastně všechny služby, které zde potřebujeme, když potřebujeme navštívit doktora, když potřebujeme*

navštívit advokáta, když chceme oporu někoho, kdo nám může pomoci v našem jazyce. To stojí celé jmění a víc než celé jmění.“ (s.11). Vyšší náklady za služby ve francouzštině berou ale jako *součást hry*, tedy cenu za to, že se nemusí učit Češtinu.

Další služby, které hodnotí, jsou v oblasti péče o **dům**. S řemeslníky se vlastně moc neseťkají. Někteří jen ve výjimečných případech, a ti jsou spokojeni. *„Ano, tedy je to trochu jednodušší nechat dělat řemeslníky, ale myslím, že jsou tu stejné obtíže, slyšela jsem, že lidé nejsou vždy spokojeni s prací lidí, kteří k nim přijdou, ale to je úplně stejné ve Francii.*“ (s.51). Řemeslná práce je zde levnější a tak si tu nechávají opravovat starožitný nábytek, který zde také nakupují.

Se službami v **zdravotnictví** jsou spokojeni. Sice musí platit, což taky berou jako *součást hry*, ale dostávají *vynikající služby*.

Respondenti **dopravu** v Praze hodnotí jako *přehlednou*, a ve srovnání s Paříží *mnohem lepší*. Podle Marca se zde i taxi získá snadněji než v Paříži. O kvalitní městské hromadné dopravě hovoří především ve spojitosti s cestováním s dětmi do města.

Jako výrazně lepší zde hodnotí svůj **volný čas**, který tráví různými způsoby. Vysoce hodnotí kulturní život v Praze, který je *mnohem přístupnější* (snadno dostupný a levný), *než ve Francii*. Tedy častěji zde chodí na koncerty, na balet, do opery, na jazz a podobně. *(„Kulturní život, je pro nás moc moc dobrý protože, z mého hlediska tu jsou skvělé čtyři sály opery, baletu a koncertů. Takže Národní divadlo, Stavovské divadlo, Státní opera a Rudolfinum. Do těchto čtyř sálů často chodíme. A to je, můžeš tam jít za pár set korun na nějaké koncerty a pokaždé to je skutečně vynikající. Takže kulturní život je pro nás z tohoto hlediska mnohem přístupnější než ve Francii. Někdy kvalitnější, někdy méně, ale úplně srovnatelný a myslím, že dokonce obecně lepší a mnohem přístupnější. (...)*“ (s.9-10).

Marcovi sice chybí Francouzská kultura, především přes jazyk, například v kině francouzské filmy v originále, koncert francouzských skupin, *ale to je problém Francie, ne problém ČR. Francie není moc v ČR kulturně přítomná. A Francouzský Institut neodráží moderní obraz Francie.* (s.40).

Ve volném čase také hodně sportují *„protože máme štěstí, že to tu jde hodně*

jednoduše a lehce. Chceš-li si zarezervovat tenisový kurt, nikdy není problém. Navíc to stojí dvě stě korun, ve Francii musíš rezervovat čtrnáct dnů předem a stojí to 30 - 40 €, tedy 1 000 – 1 500 korun.“(s.9). Vlastně všichni si pochvalují, ve srovnání s Francií (Paříží), snadno dostupné a levné sportovní aktivity. Nejvíce se respondenti věnují tenisu, pak také lyžují, chodí na plavání, gymnastiku, do posilovny a na šerm.

Společenský život zde zažívají intenzivnější, než ve Francii. Mají zde víc návštěv, a to jak z Francie, tak se navštěvují i mezi sebou. Je to dáno tím, že rodiny respondentů zůstaly ve Francii a o pomoc tak žádají spíš své přátele v okolí. *„Tedy, ale ve Francouzské komunitě, tím, že je nás hodně, ale současně početně limitováni, hodně to podporuje kontakty a máme víc večeří, večírků s lidmi z komunity, než bychom měli ve Francii s přáteli, si myslím. Zejména protože jsou tu aktivity organizované asociací Accueil Francophone, kde potkáme lidi, kteří reagují, zveme se, takže to dělá, že máme intenzivnější sociální život, si myslím, než ve Francii.*“(s.50). Jednak respondenti a především ženy se rády účastní aktivit asociace, jako jsou pravidelné kávy, prohlídky Prahy, kulturní návštěvy či společné obědy a večere.

Život v komunitě může ale časem přinášet i negativní aspekty. Marc chodí na aktivity asociace *čím dál tím méně často* protože tu jsou už moc dlouho: *„Ted’ v porovnání s ostatními Francouzy. Většina Francouzů zůstává dva tři roky a pak odjíždí do jiné země. Já jsem tu již déle tedy jestli chcete na začátku, ano účastnili jsme se všech večírků Accueil, žili jsme s Accueil. A pak nutně vidět lidi odjíždět, vracet se, přijíždět, vracet se, odjíždět, nutně jsme toho měli trochu dost, vidět pořád to množství lidí, kteří se mění každé dva, každé tři roky. Tedy jsme se po troškách vzdalovali této populaci, která navštěvuje Accueil Francophone, která přijíždí do Prahy, (pro ně, pozn. překladatele) je to skvělé, vše objevují, my vše známe, tedy je pravda, že máme méně touhu v uvozovkách, chtěl bych vám říct. Tedy chodíme trochu méně do Accueil, čím dál tím méně do Accueil protože, protože jsme tu příliš dlouho.*“(s.39)

Zajímavé je, že Pauline se záměrně vyhýbá kontaktu s komunitou, a zdá se, že od samého počátku svého pobytu v ČR. Je otázkou proč tomu tak je, jestli v tom hraje svou roli předešlá zkušenost s expatriací, její snaha se více integrovat do české společnosti, nebo jiné faktory. (*„Všiml jsem si, že Accueil Francophone pořádá mnoho aktivit, chodíte na ně?“* *„Ne, ne, protože nechci, nechci trávit můj čas s mnoha Francouzi, to je vše.“* *„Takže trávíte svůj čas s Čechy?“* *„Ne, hodně s mými studenty. Hodně s mými studenty,*

hodně při výuce s mými žáky nebo někdy v kavárně nebo při výstavě nebo při něčem. Nejvíce mého času se studenty a pak s mými dětmi. A být sama a nezávislá to mi vůbec nevadí. Mám ráda klid. Jsem členkou asociace, protože je moc dobré mít průvodce a také být v adresáři. Pak najdete lidi, i profesně, kteří vás mohou kontaktovat. Je dobré být v průvodci a mít průvodce, tak. Jsou v něm moc dobří lidé. Accueil Francophone je stejně jako, pro mě, to je to nejlepší a to nejhorší. Jsou tam výjimeční lidé, kteří dávají svůj veškerý čas a energii a pak lidi, kteří nemají nic jiného na práci a jsou strašně otravní. Tak.“ (s.30)

Efekt intenzivnějšího prožívání nastává i v oblasti **náboženství**. Komunita je početně omezená a v Praze soustředěná v jednom kostele, mnozí zde mohou zažívat *opravdový život náboženské komunity*. Chodí pravidelně do kostela, organizují katechismus pro děti a připravují mladé páry na svatbu v kostele, což Alexandr a Nicole velmi vítají.

Respondenti evidentně neměli potřebu hodnotit všechny oblasti jejich života, ne všechno asi stálo za řeč. Výše prezentované hodnocení života zde v Praze, lze shrnout do následující schematické tabulky, kde kulturně podmíněné oblasti jsou podržené.

Ve srovnání s Francií ...		
negativa	<i>stejně</i>	pozitiva
(kombinovat s péčí o děti) (pozorování)		Práce (motivace)
(časový harmonogram) (kamarádi) (jazyková bariera)		Péče o děti (levný a dostupný sport, zeleň, kultura, hlídání dětí a bezpečnost)
(na jednom místě) (potravin)	Nakupování (móda)	(kutilství, dekorace, sportovní potřeby)
Stravování (drahé, sortiment potravin)		
(drahé)		Administrativa
		Dům (řemeslníci) (nákup a oprava nábytku)
(drahé)		Zdravotnictví
		Doprava (přehledná)
		Volný čas (levný a dostupný sport, zeleň a kultura)
(po čase únavný) (izoluje od české společnosti)		Společenský život (intenzivnější)
		Náboženský život (intenzivnější)

Nutno ještě dodat, že kulturním rozdílům se věnují i v Praktickém průvodci, vydávaném francouzskou komunitou v Praze, a to hned v první kapitole. Na jedné stránce uvádí následujících devět bodů:

1. Je vhodné si zout boty, když vstupujete do bytu. (Ve Francii pro návštěvy to není zvykem.)
2. V restauraci nebo kavárně snadno můžete sdílet stůl, stačí se zeptat „Prosím Vás, je tady volno?“ (Ve Francii je běžné/slušné nechat prostor, samotný u stolku na kávu.)
3. Na veřejných místech, v opeře, restauraci nebo v kavárně je obvyklé používat šatnu a odložit si svršek.
4. Pokud jste pozvaní na večeři, je vhodné přijít včas a donést malý užitečný dárek. Čekejte jednohubky či krekry a víno, k jídlu pivo. (Ve Francii je zvykem chodit se

čtvrthodinovým zpožděním a donést kytici, láhev vína a třeba i dezert. Jako aperitiv mají ve zvyku pít spíš šampaňské či pivo, k jídlu pak vína.)

5. Při oslovování je vhodné užít titul: „Pane inženýre, pane doktore, pane profesore“. (Ve Francii není zvykem používat tituly a to ani v akademickém prostředí. Běžně se užívá jen občanské oslovení – pane, paní.)
6. V restauraci je obvyklé zaokrouhlit účet při placení a nenechávat spropitné na stole.
7. Do opery je lepší chodit vhodně oblečen.
8. Říct „Dobrý den“ stačí, nezneužívejte „Jak se máte“. Francouzský obrat „jak se máte“ se užívá pro pozdrav. (Na rozdíl od české verze nemá konotaci výzvy k další konverzaci.)
9. Zdravení stiskem ruky je rozšířené. (Ve Francii je běžné se při pozdravu i políbit na tvář, a to i mezi muži.)

Francouzi ve svém hodnocení – *lepší, stejné, horší* – využívají tři kritéria: „Čechů v České republice“; „Francouzů v České republice“ a „Francouzů ve Francii“. Tak přes hodnocení a srovnávání (tedy kritéria „Francouzů v České republice“ a „Francouzů ve Francii“) udržují kontakty s francouzským prostředím. Nerezignují na život ve své vlasti, a tak konečné zhodnocení jejich pobytu provádí až ve Francii. Podle toho co si dovezou domů, jaké hmotné ale i duševní status symboly (nábytek, sklo, zhlédnuté divadelní, baletní a operní představení, a podobně).

Hodnocení respondentů je subjektivní a vztažené k jejich zkušenostem z Francie, či k pobytům v jiné zemi. Přesto vypovídá nejen o jejich integraci do české společnosti, ale také o podobnosti české a francouzské kultury. Z rozhovorů vyplývá, že rozdílů vlastně není mnoho. Největší rozdíly jsou v jazyce a ve stravování, v ostatních oblastech jede jen o jemnější kulturní rozdíly. To konečně potvrzuje i Praktický průvodce a jeho devět bodů, které jsou výsledkem společného poznávacího procesu komunity minimálně od roku 2004.

Samozřejmě je otázkou zda rozdíly, jež sami Francouzi zdůvodnili rozdílem kultur, jsou opravdu kulturního rázu, a nejsou projevem neznalosti a etnocentrismu. V případě jazyka, nebo stravování není o kulturní podmíněnosti pochyb. Je ale otázkou, nakolik je komunismus (a jeho dopad na starší generace) kulturní specifikou ČR. Jestli spíš nejde o

mezigenerační rozdíly a značný postup v technologiích a způsobu práce, který ne všichni ze *starší generace* zvládnou, a to jak zde tak ve Francii. Je otázka, zda je reakce Francouzů (a třeba i starší generace) na cizince z EU opravdu jiná. Zda v tomto případě nejde spíš o kulturní shodu než o kulturní rozdíl. Každopádně to v dané situaci není podstatné. Podstatné je, že samotní Francouzi v oblastech jazyka, každodenního kontaktu, práce, péče o děti a stravování rozehrávají kulturní podmíněnost rozdílů.

5. Závěr – jak se francouzští manažeři a jejich rodiny v Praze integrují

V závěru druhé kapitoly jsme na základě odborné literatury formulovali tyto hypotézy: 1) **Francouzští manažeři a jejich rodiny budou v České republice žít jako součást transnacionální komunity.** 2) **Jejich integrační strategie budou jak separace tak multikulturní integrace.** Dále jsme formulovali hlavní výzkumnou otázku: **Jaké podoby nabývá integrace Francouzů v Praze?** Z provedeného kvalitativního výzkumu vyplývají následující odpovědi:

Integrační strategie francouzských manažerů a jejich rodin jsou jak separace tak multikulturní integrace. Francouzští manažeři a jejich rodiny si zachovávají svou kulturní identitu. Nemění své návyky v oblékání, taktéž si ponechávají způsob bydlení a rodinné zvyky. Na zachování kulturní identity dbají i u svých potomků, které nechávají vzdělávat ve Francouzském lyceu. Zachovávají si své svátky a i způsob slavení a trávení volného času vůbec. Samozřejmě si zachovali svoji víru a svá jména. Nejvíce úsilí musí vyvinout při zachování si svých zvyků ve stravování, a případnou neúspěšnost si kompenzují restauracemi s francouzskou kuchyní. Francouzští manažeři a jejich rodiny si ponechávají i svůj jazyk. Někteří se učí česky, a to aby lépe porozuměli české kultuře a usnadnili si přístup k různým zdrojům a benefitům. Uchovávají si tak i stejnou spotřebu, kromě některých potravin a některého oblečení zde nakupují i stejné zboží (sportovní vybavení, sklo, starožitnosti, a jiné bytové doplňky). Svou kulturní identitu si zachovávají i za cenu podstatně vyšších nákladů na život. **Francouzští manažeři a jejich rodiny vytváří a udržují vztahy s většinovou společností.** Usazují se v Praze (České republice) více méně rozptýleně a nevytváří ghetta či vlastní čtvrti. Existuje sice určitá vyšší koncentrace francouzských rodin v lokalitách, z nichž je blízko, nebo snadno dostupné, Francouzské lyceum, ale ne organizovaně. Běžně vstupují v kontakt s administrativou, v případě jazykové bariery využívají služeb právních kanceláří či si připlatí za nadstandardní služby ve francouzštině (právník, lékař). Při své práci se běžně setkávají s Čechy, ať už jako spolupracovníci (v případě mužů), nebo například jako učitelé francouzštiny (v případě některých žen). Nakupují ve stejných obchodech jako Češi. Využívají stejná kulturní (divadla, opera, koncerty, muzea), zábavní (kina, parky) a sportovní centra (bazény, tenisové kurty, posilovny, lyžařské areály). Navštěvují stejné kavárny, bary a

restaurace. Zároveň ale **francouzští manažeři a jejich rodiny nevytváří a neudržují vztahy s většinou společností** v oblasti vzájemné výpomoci a vytváření přátelských vztahů. Nové známosti a případnou pomoc vyhledávají ve Francouzské komunitě. Určitou výjimkou jsou známosti navázané v práci s frankofonními zaměstnanci a s Čechy ze smíšených manželství. Pro usnadnění separace zde francouzská komunita založila asociaci (Accueil Francophone de Prague), která má usnadňovat usazení a navazování kontaktů s ostatním Francouzy. Za pomoci asociace tak tráví svůj volný čas a společenský život často mezi sebou. Francouzští manažeři a jejich rodiny zde také nevyvíjí vlastní politickou činnost, neusilují o členství v českých organizacích, asociacích či politických stranách. Co víc, ani neusilují o získání českého občanství.

Francouzští manažeři a jejich rodiny žijí v České republice jako součást transnacionální komunity. Udržují vztahy jak s místní většinou společností tak se společností v místě jejich původu. Udržují vazby na svoji rodinu a příbuzné ve Francii, pravidelně komunikují a během roku se vzájemně navštěvují (konečně i kvůli příbuzným se chtějí jednou vrátit). Manažeři udržují vztahy se svým zaměstnavatelem a tím i s pracovním prostředím ve Francii. Zapsáním v registru Francouzů usazených mimo Francii se mohou účastnit voleb a tím ovlivňují události ve Francii. Hodnocení pobytu vztahují k jejich zkušenosti z Francie a konečné zhodnocení provádí vlastně až po návratu do Francie.

Prezentované závěry nejsou zdaleka vyčerpávající, určitě by šlo zjistit víc kdybychom hovořili alespoň se stejným počtem mužů jako žen. Samozřejmě početnější vzorek a užití třeba kvantitativních metod by výrazně prohloubily vhléd do problematiky. Bylo by zajímavé se více dozvědět o náplni práce mužů, jak konkrétně vstupují v kontakt s místní populací a jaký dopad má jejich pobyt zde v České republice na jejich kariéru a případné mise jinde ve světě. Respondenti také příliš nezmiňovali jakých podob nabývají jejich kontakty s domácím prostředím, zda jdou ve svých vazbách a vztazích dále než pravidelná komunikace, pravidelné návštěvy a účast ve volbách. O odjíždění a případné přípravě na návrat do Francie jsme se dozvěděli velmi málo. Konečně v oblasti kultury by bylo zajímavé zjistit, zda došlo k, třeba i jen mírné, akulturaci. Jak je vidět, téma integrace francouzských manažerů a jejich rodin v České republice je široké a touto prací se nám nepodařilo jej zdaleka vyčerpat.

Použitá literatura

- Berry, J.W. 2001. „A psychology of Immigration.“ *Journal of Social Issues*, Vol. 57: 615-631.
- Bürkner, H-J. 2000. „Western migrants in central Europe: Isolated individuals or members of transnational communities?“ *GeoJournal* 50: 105-108.
- Castles, S. 2002. „Migration and Community Formation under Conditions of Globalization“ *International Migration Review*, Vol. 36, No. 4: 1143-1168.
- Český statistický úřad. 2007. *Cizinci v České republice 2007*. Praha: ČSÚ.
- De Alcántara, C.H. 1994. *Social Integration: Approaches and Issues*. Geneva: United Nations Research Institute for Social Development.
- Disman, M. 2000. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum.
- Drbohlav, D. 2001. *Mezinárodní migrace obyvatelstva – pohyb i pobyt (Alenky v kraji divů)*. in Šišková, T. (ed.). 2001. *Menšiny a migranti v České republice (My a oni v multukulturní společnosti 21. století)*. Praha: Portál. 17-30.
- Khellil, M. 2005. *Sociologie de l'intégration*. Paris: P.U.F.
- Kolektiv autorů. 1996. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum.
- Mynz R. 1995. *Typology and geography of European mass migration*. New York: United Nations Population Information Network.
- Sassen, S. 1997. „Immigration Policy in a Global Economy.“ *SAIS Review*, Vol. 17, No. 2: 1-19.
- Sassen, S. 2007. *Sociology of Globalization*. New York: W.W. Norton.
- Schiller, G. (ed.). 1995. „From immigrant to transmigrant: theorizing transnational immigration.“ *Anthropological Quarterly* 68: 48-63.
- Strauss, A. Corbinová, J. 1999. *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Albert.
- Šišková, T. (ed.). 2001. *Menšiny a migranti v České republice (My a oni v multukulturní společnosti 21. století)*. Praha: Portál.
- Uherek, Z. (et.al.). 2004. *Migrace do České republiky, sociální integrace a lokální společnosti v zemích původu (prostor bývalého SSSR a slovenští Romové) :výzkumná zpráva*. Praha: Etnologický ústav AVČR.
- * * *
- Kolektiv autorů. 2004. *Guide pratique 2004*. Praha: Signature s.r.o.

Kolektiv autorů. 2006. *Guide pratique 2006*. Praha: Signature s.r.o.

Kolektiv autorů. 2008. *Guide pratique 2008*. Praha: Signature s.r.o.

Kolektiv autorů. 2006. *La lettre 11*. Praha: Signature s.r.o.

Kolektiv autorů. 2007. *La lettre 4*. Praha: Signature s.r.o.

Kolektiv autorů. 2008. *La lettre 10*. Praha: Signature s.r.o.

Internetové stránky

Francouzská Katolická Komunita v Praze

<http://www.rc.net/czech/prague/stjoseph/index.htm>

Accueil Francophone de Prague

<http://www.pragueaccueil.com>

Seznam příloh

Seznam otázek	Příloha 1
Statistiky Francouzů v ČR za rok 2007 a 2008.....	Příloha 2
Anonymizované přepisy rozhovorů.....	Příloha 3

* * *

Seznam otázek (Příloha 1)

Seznam otázek užitých v prvním rozhovoru:

- Kdy jste poprvé přemýšlel/a, že pojedete do České republiky? A proč do České republiky?
- Pokuste se, prosím, popsat první měsíce po vašem příjezdu do České republiky.
- Jak Vám připadá ubytování v České republice (Což hromadně změnit shledávání na co si myslí?)
- Je zde čtvrť kterou bychom mohli označit jako "francouzská"?
- Jaké to je starat se v ČR o děti?
- Jak Vám připadají obchody a nakupování? Kde nakupujete? Jste spokojený/á s nabídkou. Jaké produkty Vám schází?
- Jak Vám připadají služby, řemeslníky a instalatéry?
- Jak trávíte Váš volný čas? Jak Vám připadá kulturní život, výstavy nebo koncerty?

Seznam otázek užitých v sedmém rozhovoru:

- Kdy jste poprvé uvažovali o tom, že pojedete do České republiky? A proč do České republiky? Znal/a jste někoho? Jak dlouho jste v ČR? Měla/a jste zvláštní přípravu?
- Co děláte v ČR
- Pokuste se prosím popsat první měsíce po vašem příjezdu do České republiky. Usadit se, zorientovat se, Accueil Francophone, práce, volný čas, administrativa.
- Jak shledáváte život? (běh života)
- Jak shledáváte práci? Ve srovnání s vaší zkušeností ve Francii.
- Jak shledáváte ubytování v ČR? Podle jakých kritérií jste si vybrali ubytování? Usadit se a zařídit si dům. Sousedské vztahy. Je zde čtvrť kterou bychom mohli označit jako "francouzská"?
- Jak trávíte Váš volný čas? S Francouzy nebo s Čechy? Máte české přátele?
- Jste členem/kou Accueil Francophone de Prague? Jakých aktivit se účastníte?

- Jste členem/kou Francouzské katolické komunity? Jakých aktivit se účastníte?
- Jak shledáváte kulturní život?
- Jaké to je se starat o děti v ČR? Volný čas, přátelé, škola.
- Jak shledáváte obchody a nakupování? Jste spokojeni s nabídkou?
- Jak shledáváte služby, řemeslníky a instalatéry?

Statistiky Francouzů v ČR za rok 2007 (Příloha 2)

Podle Ambasády Francouzské republiky - 31. prosinec 2007 (Do přehledu nejsou zahrnuti turisté).

Francouzská ambasáda na svých stránkách bohužel neuvádí přesná čísla. Z uvedených informací by se dalo shrnout následující: Francouzská komunita má v České republice okolo **3800** lidí. V registru Francouzů usazených mimo Francii je zapsáno na 2500 lidí. Francouzi se usazují hlavně v Praze a velkých městech jako Brno, Plzeň, Olomouc a Ostrava. V Praze a v Čechách je odhadem 70%, na Moravě odhadem 10%.

Dále 75% zapsaných v registru na konzulátu je méně 40 let. Věkový průměr komunity je prý nízký, a natalita je poměrně vysoká.

Francouzští občané, kteří pracují v České republice, mají nejčastěji odbornou funkci, specialisty nebo profesi typu svobodného povolání (profession intellectuelle). Francouzští občané tu mají buď status „expatriés“ či „détachés“. „Expatriés“ zůstávají nejdéle a jsou zaměstnání francouzskými společnostmi usazenými v České republice, a mají českou pracovní smlouvu. „Détachés“ zůstávají v průměru pět let a jsou vyslaní francouzskými firmami a mají francouzskou pracovní smlouvou.

Podle Českého statistického úřadu - 2007

Cizinci podle kategorie pobytu, pohlaví a občanství k 31.12.2006

Státní občanství	Celkem	z toho ženy	Druh pobytu			
			Trvalý	z toho ženy	Přechodný	z toho ženy
Francie	1869	575 (30,8%)	654	190 (29%)	1215	385 (31,7%)

Pramen: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra ČR. (ČSÚ 2007: str 42)

Zaměstnanost cizinců k 31.12.2006

Země	Zaměstnaní cizinci celkem	z toho ženy	v tom			
			Evidováno na úřadu práce	z toho ženy	Platné živnostenské oprávnění	z toho ženy
Francie	1243	264 (21,2%)	1067	208 (19,5%)	176	56 (37,8%)

Pramen: MPSV ČR-SSZ, MPO ČR, PCR-ŘSCPP MV ČR, VÚPSV (ČSÚ 2007: str 120)

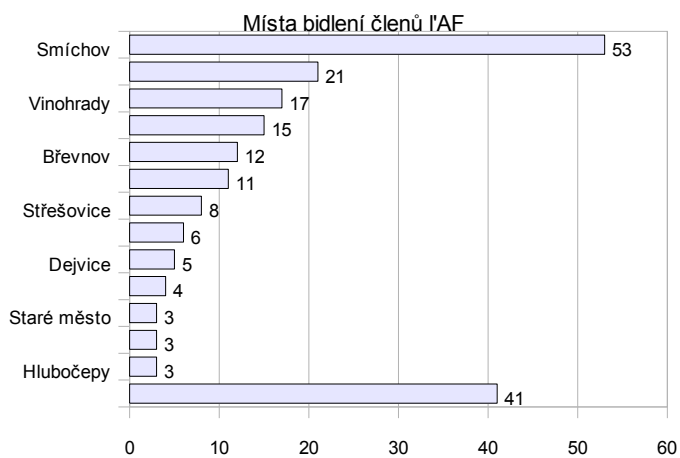
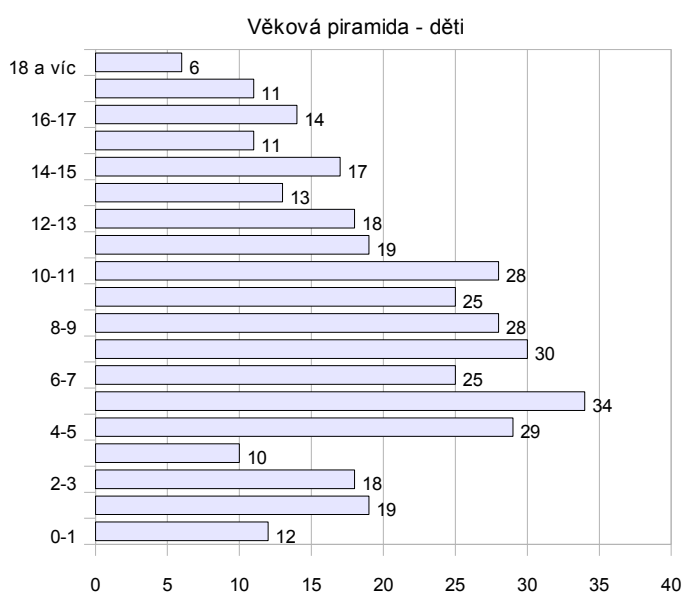
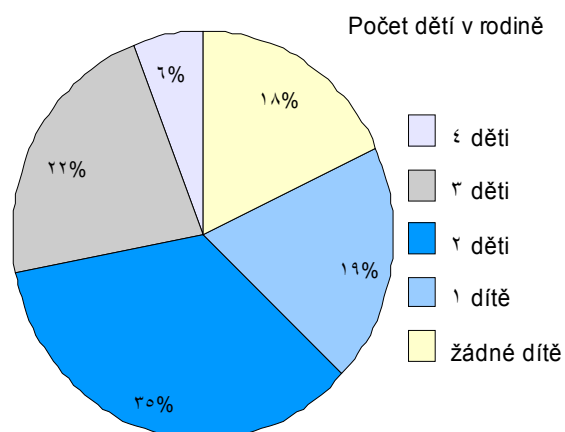
Zaměstnanost cizinců podle státní příslušnosti a věkové skupiny k 31.12.2006

Země	Zaměstnaní cizinci celkem	věková skupina						
		-19	20-24	25-39	40-54	55-59	60-64	+ 65
Francie	1243	4	75	837	247	47	26	7

Pramen: MPSV ČR-SSZ, MPO ČR (ČSÚ: str 149)

Podle Accueil Francophone de Prague - listopad 2008

Počet registrovaných rodin	204
Počet rodin s dětmi	168
Rodin bez dětí	36
Počet registrovaných dětí	367

Anonymizované přepisy rozhovorů (Příloha 3)

Obsah

Rozhovor 01 (Rodina 1) Alexander.....	2
Rozhovor 02 (Rodina 2) Amélie.....	11
Rozhovor 03 (Rodina 1) Nicole.....	22
Rozhovor 04 (Rodina 3) Pauline.....	27
Rozhovor 05 (Rodina 2) Marc.....	34
Rozhovor 06 (Rodina 4) Anne-Laure.....	44
Rozhovor 07 (Rodina 5) Josephine.....	52

Vysvětlivky:

Klíčové, či některé neobvyklé termíny uvádím ve francouzštině v poznámce pod čarou. Gesta popisuji v kulatých závorkách.

[] Anonymizace informace. Anonymizace se vztahuje pouze na jeden daný rozhovor. Například [pan A] není stejná osoba v různých rozhovorech.

/ Odděluji různé varianty překladu, pokud je více významů.

Rozhovor 01 (Rodina 1) Alexander

Datum: 7. července 2007.

Manžel Nicole. Vedoucí manager.

Délka rozhovoru: 42 minut.

V České republice jste na své první zahraniční stáži?

Ne, ne ne, žil jsem rok a půl v Jižní Korei.

Také pro [stejnou firmu]?

Ne. Tehdy jsem pracoval pro [jinou firmu, jiná firma] je francouzský automobilový dodavatel. Byl jsem tehdy ve „VIE“, což bylo Mezinárodní dobrovolník ve firmě, v rámci vojenské služby.

Vy jste byl voják?

Tehdy jsem nebyl voják. Bylo možné buď být voják. V 70, 80 a 90 letech, jsem mohl být buď voják, nebo jsem si mohl vybrat práci v soukromé (francouzské, pozn. překladatele) firmě v zahraničí. Plnili jsme tedy funkci pomocníka v rozvoji Francie službou v soukromé společnosti působící v zahraničí, tohle jsem dělal pro [jinou firmu] mezi lety 94 a 96 ve městě, které se jmenovalo Tegu, které je pět set, čtyři sta kilometrů na jih od Soulu. Tedy daleko od Severní Koree. Byla to hodně jiná zkušenost od té zdejší, protože to bylo především hodně daleko, sedmihodinový časový rozdíl, bylo to v době bez internetu. Neměli jsme spojení s Francií (narozdíl od současnosti, pozn. překladatele), nebydleli jsem v hlavním městě, takže tam nebyl žádný život francouzské komunity. Byli jsme jen čtyři francouzské rodiny v Tegu a v ulicích byli všichni (místní, pozn. překladatele), můžeš říct hodně vzdálený život, daleko od hlavního města, kde asiáté jsou žlutí, my jsme bílí, takže jsme odlišní hned na pohled. Ještě k tomu jsem světlavý, Nicole je světlavá, takže nás poznali okamžitě. Někteří nám dokonce sahalí na vlasy a na kůži, protože jsme byli ve vzdáleném městě, nebyli jsme v Soulu, takže život byl málo otevřený mezinárodně. Takže to bylo mezi rokem 1994-1996. Vzpomínáme na toto období moc hezky.

Kdy jste poprvé začali přemýšlet o tom, že pojedete do České Republiky?

Abych řekl pravdu. V únoru 2004, jsme mluvili o práci pro [firmu] v České republice. Předtím jsem byl deset let ve skupině [firem], od roku 1993, a měl jsem vedoucího, který se stal ředitelem pro centrální Evropu. A když jsem se ho zeptal jestli nemá pro mě práci, protože jsem chtěl povýšit, řekl mi, že má volnou pozici [vedoucího pracovníka] v jedné ze zemí střední Evropy, ale, že mi nemůže říci v které. Tak jsem udělal všechny testy, abych mohl nastoupit na tuto práci, kterou mám dnes. A nakonec, když všechny testy byly v pořádku, tak mi řekli, že jsem přijatý, abych byl [vedoucí úředník]. A já řekl, ale kam jedu? Víím, že to je ve střední Evropě, ale kde? „Ach, my jsme vám to neřekli?“ Je to v České Republice. Takže to byla volba práce a ne volba země, původně jsem si nevybral nebo odmítl nějaký evropský stát, vybral jsem si práci. A vyšlo to tak, že jsem měl velké štěstí, protože všichni Francouzi a myslím si, že i mnoho jiných Evropanů to tvrdí také, že Praha je jedno ze tří nejhezčích hlavních měst Evropy. Francouzi tvrdí, že

hned po Paříži a Římu. Je pravda, že Paříž je krásná. Řím je krásný. Londýn je mnohem méně hezký, Madrid je trochu méně hezký. Brusel je moc malý. A tak jsem moc spokojený, že jsem, že jsem měl volbu, no, volbu, nebo dostal umístění do Prahy, ale byl to důsledek a ne původní volba.

A proč byla země ze začátku tajemstvím?

Proč? Protože jsem nahradil [pana A], kterého dobře znáš, který sám nahradil někoho v Brazílii, který nahradil někoho v Japonsku a tak dále. A je celý..

Řetěz?

Řetěz a mobilita. A v době, kdy se vše organizuje a kdy hledají, důvěrným a diskrétním způsobem, nechtěli mluvit o zemích. Protože, kdyby se někdo nechtěl hnout do některé země a tak dále. Je to jednodušší pro organizaci, a pro odbor lidských zdrojů neříct, o kterou zemi se jedná. A je pravda, že nám často zemi neříkají. Když jsem jel do Jižní Koree nabídli mi práci vedoucího pracovníka a na konci i řekli, že je vše v pořádku, že mám práci. Jestli chcete, můžete jet do Turecka, Argentiny a nebo Korei. Řekl jsem, vybral jsem si Jižní Koreu, protože to je kultura, kterou vůbec neznám a zajímalo mě se tam jet podívat. Teda, ale zde jsem byl spokojený, že jsem sem přijel v důsledku volby zaměstnání.

Musel jste se před odjezdem do České Republiky připravovat, nebo jste se jen přestěhovali?

Teda ne, neměl jsem zvláštní přípravu, protože, to byla. První cesta, kterou jsem měl do ČR byla v březnu 2004 s [Nicole]. A přijeli jsme poznat město, které jsme ještě naneštěstí neznali, byla to chyba (že doposud město nenavštívili, pozn. Překladaatele) ale, a tehdy potom, do doby než moje rodina přijela, jsem strávil několik týdnů v hotelu. Po tu dobu jsem se každý víkend vracel do Francie, bez zvláštní přípravy, protože zde je způsob života, věřím že o tom budeme mluvit později, v mých očích je stejný jako způsob života ve Francii. Později se objevily rozdíly, ale můžeme říct, že v Praze je možné žít jako v Paříži. Tedy, neměl jsem zvláštní přípravu, takže to je. Pro způsob života je jedna zvláštní příprava, kterou jsem neměl, a toho hodně lituji ještě dnes, to je vázáno na organizaci firmy, provést výměnu pozic velmi rychle. Měl jsem mít určité období - měsíc, šest nebo osm týdnů, intenzivní kurz českého jazyka. Neměl jsem to, měl jsem s [panem A] šest nebo sedm dnů vysvětlování pozice, rady co je třeba pro převzetí jeho práce, bylo to velice krátké a potom mi řekl, no teď jsi to Ty. Bylo to pro mě hodně komplikované, protože to bylo nové zaměstnání. Nová země a k tomu přidat kurzy jazyka, jazyka, který je obtížný.... to nešlo udělat. Měl jsem už příliš práce, pracoval jsem každý den od sedmi hodin do desíti do jedenácti. Nemohl jsem se navíc učit česky. A k tomu učit se česky, je třeba večer opakovat a učit se. Přesto, dělal jsem (jazyky, pozn. překladaatele), učil jsem se anglicky, německy, latinsky ve škole, přeci jen jsem měl 6 let latinu, 7 let němčinu, 10 let angličtinu, ve firmě jsem se naučil španělštinu, to jsou latinské jazyky. A čeština je slovanský jazyk, a to bylo pro mě hodně obtížné. Tedy opravdu lituji, ne kvůli pracovním výkonům jak bychom mohli říct, protože jedno z kritérií pro přijetí k [firmě] je ovládat francouzštinu nebo angličtinu. Takže mi to nevádí kvůli práci, ale pro lepší porozumění kultury, lepšího poznání Čechů. Je to slabina, ale to je život.

Popište prosím první měsíce po vašem příjezdu, nejdřív jste převzal práci po [panu A] a co potom?

Teda, první měsíce byly měsíce intenzivní práce. Mám příběh, který se mi vrací, ilustraci, příklad na mysli. Přijel jsem tedy během dubna do Prahy abych pracoval, a každý víkend jsem se vracel do Paříže, protože jsme měli čerstvě třetí dítě [...]. A tak jsem měl touhu se vracet (za rodinou, pozn. překladatele) každý víkend. A tehdy, první procházka po Karlově mostu, kterou jsem podnikl, poprvé co jsem byl na Karlově mostě, který je symbolem tak jako je Eiffelova věž symbolem Paříže nebo Champs Ellysées, byla v červenci. Tři měsíce po příjezdu do Prahy. Takže to znamená, že první tři měsíce nebyly než hotel-práce-letišťe-letišťe-práce-hotel. Jen to. Takže to byly první měsíce a tak jsme neznal v Praze nikoho, nenavštívil jsem Prahu, pracoval jsem v Praze, to je vše. Takže v uvozovkách, tyto první měsíce mého pobytu, nebyly měsíce života. Tehdy první měsíce byly, od chvíle, kdy jsme se nastěhovali do domu v červenci 2004. A to byly měsíce objevování způsobu života. Způsobu, který je hodně odlišný od toho Francouzského. A první objevování Čechů bylo ve firmě. A bylo to také prostřednictvím sousedství, tedy především [sousedí]. Byla to pro mě tedy opravdová zkušenost s odlišností od, které zažíváme ve Francii. Ve firmě to bylo něco, hodně sledované. V tom smyslu, že jsme byli jen dva Francouzi, a ostatních [x] spolupracovníků ve [firmě] jsou Češi, jsme jen dva co tu pracujeme a jsme nutně podrobeni zvláštní pozornosti, jinak.

Zvláštní pozorování kým? Čechy?

Ano pozorování, dívají se jak pracujeme, víc než kdybych byl v Paříži, v Paříži by to lidé nedělali. Reakce jsou čas od času, trochu jiné, někdy jsou, je to.

Duch?

Ano duch. Vzpomínám si, že jsme zavedli týdenní porady. Každý týden, lidé říkají co se dělo, nezávisle na práci, kterou děláme společně. Sdílíme informace pro ostatní. Tedy aby se vyměňovaly informace, byla to pro ně opravdová změna. To samé kanceláře. Každý měl kancelář s dveřmi. Všechno jsme rozbili. Dali jsme jen příčky ze skla, každý vidí každého. A zároveň to umožňuje dobrou cirkulaci informací, nemáme co skrývat, tedy máme opravdovou změnu. Tady taky, to je pravda, že se to trochu podobá domu, ale zde není skutečné oddělení zahrady. Ve Francii něco takového to neexistuje.

Ne?

Nebo tedy je tam opravdu.

Stěna?

Ano, nebo plot, nebo něco, co vidíš skrz. Ale co je u jednoho není u druhého a obráceně. Opravdové soukromé vlastnictví i když najímáš dům. Tedy to je tady také, jestli chceš, co mě hodně zarazilo, i když jsem si vědom, že jsme v příjemné části Prahy, že je tu hodně domů se zahradami, mnohem více než v Paříži. Zároveň jen výjimečně vidíš lidi, kteří by večeřeli venku v jejich zahradách. Podívej se zde dnes večer, vedle nikdo, vedle

nikdo, tamhle nikdo, tamhle nikdo, tamhle nikdo, nikdo nevečeří venku. Neužívají si luxusu mít klidnou zahradu s krásnými stromy, no a v Paříži.

Všichni jedí venku.

Nikdo nemá zahradu, nebo někteří mají, to je výjimečné, nebo tedy ne v Paříži, ale na předměstí. A potěšení, to je večer večeřet venku. Nebo v poledne, nebo ve dne. Taky, jestli chceš, jiný příklad, v architektuře domů, co mě na začátku hodně udivilo, je, že je málo domů jako tento, kde máš přímé propojení z obývacího pokoje nebo z jiné místnosti přímo do zahrady. Podívej se zde máš schodiště, které vede do chodby, která vede. A mají málo oken do zahrady. Tyto nazýváme prosklené dveře (francouzská okna, pozn. Překladaatele). To bylo něco moc zajímavého. To je ještě něco co mě na začátku opravdu zaujalo, řekl jsem si, mají šanci mít takovou přírodu, i v Praze, to je výjimečné, park Letná, parky na Petříně, a jejich tu hodně jako ty co jsou v srdci Prahy. Výjimečná příroda a konečně tak málo spojení s přírodou, tedy sdílení. Vedle toho co vidíme se hodně změnilo, ano park Ladrónka. Byl od základu zmodernizován před třemi lety, to je potěšení, protože, a vidíme že, že česká populace je hodně sportovní, je tu hodně tenisových šampionů, jiného sportu, hokej, mistři světa. A je pravda, že to jsou věci jako tyhle, které nás opravdu od začátku upoutaly. To znamená, řekl jsem si, počkej to je zvláštní nemáme vůbec dojem, že vychutnávají prostředí, že si váží⁶ to štěstí mít takovou přírodu.

A propozice domů, které jste navštívili, je to tady hodně odlišné od Francie?

Tedy. Když jsme přijeli, vlastně jsme nenavštěvovali protože [pan A] nám hned řekl. Jestli ho nechcete (ten dům, pozn. překladaatele), máme přátele, kteří ho chtějí. Protože jsem to tu neznali, když jsme přijeli. Dům jsme vzali. Vzali jsme ho, a teď, když vidíme u našich přátel, jsou zde dva druhy domů, jsou buď domy hodně moderní. Kde můžeš mít, opravdu francouzská okna, dokonce s vitrážemi, a tak dále a tak dále. Buď, je hodně apartmánů, hodně hezkých apartmánů v Praze, Malá strana. Hned vedle Francouzské školy, která je důležitým bodem pro nás. Vidiš, Drtinova u Anděla.

Tedy, v prvním měsíci, [Nicole] organizovala vše okolo rodiny, ubytování?

Přesně, [Nicole] přijela koncem srpna, a tehdy jsme měli štěstí, zrovna jsme přijeli v noci po těžké cestě, a nazítří jsme měli štěstí, že jsme byli přivítání Francouzi, kteří byli přátelé přátel přátel přátel. A od začátku, jsme byli integrováni do francouzské komunity přes barbecue. Možná bbq. zde, já nedělám bbq., nejsem specialista, ale bbq. je myšlenka, kdy se sejde okolo stolu, patnáct dvacet Francouzů. A je pravda, že to bylo výjimečné protože, hned jsi měl kontakty se školou, s francouzskou komunitou, se všemi sporty, které můžeme v okolí dělat. A taky s francouzskou komunitou, jsme křesťané, katolíci, a je tu taky opravdový život náboženské komunity. Tedy, bylo to opravdu po několika měsících práce, kdy jsem potkal mnoho dalších Francouzů z [firmy A], nebo z jiných firem.

A je tu čtvrť, kterou můžeme nazvat „francouzská“, kde je hodně Francouzů?

To je, všiml jsem si této otázky. Myslím, že zde, to je čtvrť, kterou můžeme označit jako s mnoha Francouzy. Vidiš, toto ráno, jsem byl hodně smutný, ale lidé, které jsi znal

6 Mesurent la chance.

[...].

[Pan B]? On již odjel?

Odjeli toto ráno, definitivně vrátili klíče od domu. Je to tři roky a teď se vrátili do Paříže, byli jsme velice smutní, protože to byli velmi dobří přátelé. Ale jejich dům si pronajmou jiní Francouzi, a dům hned vedle tam byli také Francouzi, to jsou další Francouzi, kteří jsou také v sousedství. A tak dvě další rodiny tam, a ještě dvě další tam. Poslouchej, myslím, že je tu sedm rodin v (okruhu, pozn. překladatele) méně než tři sta metrů. A v každé tři či čtyři děti. Tedy zde to je jedna čtvrt', vše svah směrem na Hřebenkách až k Andělu, tam také, to je opravdu část města, kde je hodně Francouzů. A je pravda, že dále vše co je okolo Francouzského lycea, všechny byty okolo Francouzského lycea, tam je hodně Francouzů. Odhaduje se, že zhruba dva tisíce Francouzů žije v Praze ze tří tisíc žijících v České Republice. Tyto dva tisíce Francouzů dělá zhruba 500 - 400 rodin. Čtyři nebo pět dětí na rodinu, Tato čísla mi dal velvyslanec.

A během prvních měsíců, měla [Nicole] s něčím problémy?

Ano, zde to je pozorování, které máme a také jsme četli v průvodci, že míra porodnosti je hodně slabá. Počet dětí na ženu, bylo, myslím, že okolo 1,2 dítěte na ženu. Vzrostlo myslím na 1,3 nebo 1,4 posledně. Roste to trochu, ale ve Francii jsme tradičně okolo 1,9 ; 2 ; 2,1 poslední rok, a zde vůbec, myslím, že způsobeno liberalizací, která zasáhla spolu se sametovou revolucí. Liberalizace ducha a vůle vydělávat peníze, uspět aniž by měli tolik dětí. Ale, máme opravdu dojem, že tady rodina nebo dítě není v rodině centrální a najednou [Nicole] se několikrát stalo, že šla do obchodu, kde ji řekli, „ne ne, kočárek zůstane venku“ přesto že byla venku zima. Jako pes, ty ve Francii.

To je zvláštní.

Kromě toho, že to bylo těžké přijmout, tak taky.

Ale jaký to byl obchod ?

Ach, v Na Příkopech směrem. To bylo na začátku, to je tři roky, a teď to je opravdu, máme dojem že se to mění. Nebo směrem Národní, v Tescu. Je taky fakt, že když, je pravda, že možná ve Francii. Náš [syn] se narodil v Praze, takže s čtyřmi malými dětmi, když jsme v obchodě tak jsou, ach, horor, malér. Ale je pravda, že takže tohle, to je velká obtíž pro [Nicole], pohled českých rodin v. V pohledu, který reprezentuje kde jsme byli se čtyřmi dětmi. A to je taky pravda, když jde nakupovat do Carrefouru nebo do Tesca, teď je Carrefour prodán Tescu, nebo jinam, do Hypernovy, je nutně s velkým vozíkem plným potravin. Je třeba živit celou rodinu. Je pravda, že se dívají na vozík s údivem. To není jen otázka moci nakoupit, protože si můžeš koupit objemné věci, které nic nestojí. To je otázka, no my Francouzi často nakupujeme, a děláme je co nejméně častěji. Jednou za týden. Vidíš, a to je pravda, že tady máme dojem, že (Češi, pozn. překladatele) dělají nákupy každý den a malé. Tedy potom jsou obtíže, s poštou a s různými úřady. Nebo se slovy, vidíš, český jazyk je těžký, doopravdy nemáme dojem, že lidé mají chuť nám pomoci rozumět, nakonec ty. Necítíme že, cítíme, že představa o servisu⁷ nebyla v této

7 La notion service.

zemi centrální během čtyřiceti, padesáti let. A dnes, již některé společnosti, některé restaurace mají opravdu úsměv a snahu, ale ještě. Asi před měsícem jsem si s [Nicole] chtěl koupit boty, ale měli jsme dojem, že je (prodávající, pozn. překladatele) rušíme. Pokaždé, když jsme žádali jinou botu v mé velikosti, a to bylo: máte ji v mé velikosti, ach ne my máme jen tuto velikost, rozumí se. A to přesto, že to nebyly příliš drahé boty, asi dva až tři tisíce korun. I tak, a to přitom je chceme koupit. Takže tyto obtíže jsou dnes menší, existují sem tam, ale poslyš. Včera večer ještě, jsme šli s našimi přáteli naposled večeřet do Square což je restaurace blízko Malostranské, možná znáš Malostranské náměstí.

Ano, znám Malostranské náměstí.

Objednali jsme si taxi, protože jsme věděli, že budeme v restauraci pít víno. Takže taxi přijelo nás vyzvednout sem. A taxikář začal reptat proto, že [ulice] je hodně rozbitá. Začal nám nakonec nadávat, jestli to tak můžu říct. „Co to je za cestu“. To nejsme my, kdo ji stavěl. Nejsme zodpovědní za udržování cesty.

Ano, toho jsem si také všiml když jsem byl ve Francii, mentalita je opravdu jiná.

A ve Francii jestli chceš, tento vztah ke službě, laskavost není příliš silná. V Paříži to není nijak skvělé, není to dobré. Naopak na venkově, [...] lidé musí být opravdu příjemní.

Takže je tu ještě něco jiného, nevím třeba v nabídce která je jiná? Třeba sýry?

Ano, jsou tu sýry.

Cena je jiná, je to trochu dražší?

Ve Francii jsou sýry hodně drahé. Vždyť je Delvita na [hlavní ulici], to je skvělé, je to belgická skupina, to je dobré. Bylo to prodáno Němcům tuto zimu. Ale je pravda, že nám nikdy nechybělo jídlo.

Ani bagety?

Ne, dobrý chleba je v Delvitě. Je taky „Gourmet“ v Dlouhé ulici u metra Malostranská. A v Gourmetu mají taky moc dobrý chleba. Je pravda, že [Nicole] říkala, že to co jí schází je například hezké kousky masa. Například dobrá vepřová pečínka. Ve Francii si můžeš koupit velkou vepřovou pečínku a dáš ji do trouby a pak si nakrájíš pečeni a je to hezké červené maso. Spíš koupíš steak, maso, ale ne pečínku, takže to jsou takovéhle věci, nebo tady v některých obchodech jsou jisté věci a v jiných jiné, takže musíš do Tesca pro něco a do Delvity pro něco do Makra pro třetí typ zboží. Takže pro [Nicole] to je únavné. V oblečení je tu naprosto stejná móda a stejné obchody. Teď tady a tam, tady a ve Francii. Pokud jde o kutilství to je přesně jako ve Francii. Pokud jde o sportovní obchody, se to tu stalo opravdu jako ve Francii. Stejně tak dekorace, taky jako ve Francii. Ne opravdu, co nám schází, snad jen spíš sjednocení obchodů. Abychom mohli nakoupit vše na jednom místě. [Nicole] často říká, že musí obejít tři obchody. Druhý náš dojem z obchodů, je že máme opravdu dojem, že jsou dva druhy obchodů, obchody

řekněme komerční centra, obchodní centra, kde to je luxusní. Je velké, velmi čisté. Je dost drahé, a potom máš malé obchody⁸. Tady i na [hlavní ulici], kde to je staré, ne vždy čisté a ne moc drahé, a podle mne pro jinou klientelu.

Ano, je to spíš pro místní, často tam můžu koupit stejné věci méně drahé a stejné kvality a značky, ale jsou blíž.

A máme opravdu dojem, že je tu ještě opravdový místní obchod⁹, malé obchody pro lidi, kteří bydlí hned vedle jak jsi řekl.

To není tak časté ve Francii?

Ne, ve Francii, teď, místní obchody to je luxusní řezník, dobrá pekárna, dobrý lahůdkář, dobrý, vidíš. Ale všechny místní obchody, které byly jednoduché zmizely. Teď to jsou obchody pro přežití, malí řemeslníci jsou nuceni se orientovat spíš na luxusu, nebo na vyšší úroveň. To ještě není případ tady. Zde máš ještě malé obchody, jednoduché, které jsou často stejné. Podle mě dost chudé, ale které nabízejí služby hned vedle. Nemusíš jet do Zličína aby sis koupil bagetu.

Chybí vám trhy, trhy s ovocem, který je hodně časté ve Francii?

Trhy jsou v Holešovicích.

Holešovice, ano to je ale jiné.

I tak tam je trh s ovocem a zeleninou. Teď, je pravda, že trh ve Francii, zažil jsi to zajisté v [městě E], to je místo sociálního života. Kde se sejdou sousedé, potkávají se se svými košíky, potkáváme pokaždé stejné obchodníky, diskutujeme.

Ano, obchod v sousedství?

Vidíš, a pak jsou tam lidé, kteří, diskutujeme „jak se daří“. Tady nejsou (takové, pozn. překladatele) trhy. Mimo Holešovice, to je jediný, který známe. A potom je jeden před Stavovským divadlem, ale to je spíš trh se věcmi.

Pro turisty?

Ano spíš pro turisty.

Ano, jezdíte často do Holešovic?

Ano. To mě přivádí na myšlenku, je jedna věc, kterou nikde nenacházíme, vidíme spoustu Čechů je sbírat, houby. Nebo hříbky. V obchodech nenacházíme dobré houby. Kuřátka. A to jsou, jsou to produkty, které existují. Vidíme Čechy a pak mám kolegy, kteří mi říkají: já je sbírám každý víkend.

8 Petits commerces.

9 Commerce de proximité.

Ano, ano, to je ono, sbíráme je v lese.

Vidíš, ale nenacházíme je v obchodech.

Nikdo je nekoupí, protože je všichni můžou sbírat na chatě.

Ano, ale je třeba jet na chatu.

Ano, nebo vezmete auto a jedete se projít do lesa.

Ano, ale musíš tam jet.

Ano, to je typicky české. Ano to je pravda.

Když máš rodinu se čtyřmi dětmi, musíš jet brzo ráno a potom tam nic není. Nemáš chuť, máš chuť je jít koupit. Houby a pečínku, to jsou věci, které nenacházíme. Potom, je pravda, že ryby nejsou stejné jako ve Francii. Protože jsme daleko od moře.

Ano, jsme daleko a nejsou nikdy čerstvé.

Je tu několik rybích restaurací, ale drahé, je Kampa fish, Rybí Trh [...]

A české víno, to vám chutná ?

Ano, tedy pro mě, je v českých vínech, je červené, bílé a pak šumivá, Bohemia sec, demi sec. V červených vínech jsem nenašel nic výjimečného. Konečně chci, je, ochutnali jsme několikrát Frankovku. Ale co je řekněme dobré, ne v českém červeném víně. Ochutnali jsme bílá vína z Moravy, výborná, dokonce jsem je doporučil jednomu příteli. Opravdu delikátní bílá vína a když jedeme na Moravu, teď o velikonocích jsme byli v Lednici. Valtice, jsme nakoupili bílá vína u Znojma, a bylo to opravdu výborné, bílé víno je dobré. A pak třetí kategorie, to je víno Bohemia sec a tak dále, je přejemné na pití. To není Šampaňské, ale. A kdyby ne, v pondělí večer jsme večeřeli u přátel a ochutnali jsme ledové víno z Moravy. Moc dobré, je v malé láhvi 20 centilitrů, a opravdu moc moc dobré. Takže, ano vína jsou moc dobrá. Potom, je také víno, známe trochu Lobkowiczovy, kteří mají zámek v Mělníku. Také dělají víno, které je také dobré. A tak.

Předtím jste řekl, že jste křesťan, a je tu kostel, kde se scházejí Francouzi?

Ano, jsou tu dva kostely.

Můžeme říct frankofonní?

Ano, jeden kostel je v Josefské, Josefská, je ulice vedle Karlova mostu. Ano, u Malostranského náměstí, a je tam mše každou neděli v jedenáct hodin. A když ne, je v neděli večer v kostele U pražského Jezulátka v Karmelitské ulici. Takže to je také blízko, vidíš.

A je obtížné, tedy...jaké to je se starat o děti v české republice, najít školu?

Ne, protože je tu jen jedna škola, to je Francouzská škola. Takže proto to bylo hodně jednoduché.

A nepřemýšleli jste umístit děti do české školy?

Ty to nás nenapadlo. Na to jsme ani nemysleli. Konečně, protože to by bylo, bylo pro ně nemožné sledovat (výuku, pozn. překladatele).

Ano, to je pravda, a potom se budete stěhovat.

To není proti Čechům, ale když jedeš do Anglie, to dá hodně naučit se anglicky, poslouží všude ve světě. Čeština není ten případ. Angličtina nebo španělština jsou opravdu dva hlavní jazyky. Ve světě, to není ani francouzština, to je angličtina, španělština ale čeština, to je jako maďarština, [...].

Už jsme mluvili o službách. A řemeslníci nebo instalatéri, určitě jste si nechávali spravovat věci.

Ano, ano chtěl bych říct že řemeslníci. Vidiš tehdy, když jsme požádali firmy o rolety. Domluvili jsme si schůzku, všichni přišli včas. Velmi profesionální, takže dobré, chci říct.

Jak trávíte volný čas? Jak vám připadá společenský život ?

Kulturní život, je pro nás moc moc dobrý protože, z mého hlediska tu jsou skvělé čtyři sály opery, baletu a koncertů. Takže Národní divadlo, Stavovské divadlo, Státní opera a Rudolfinum. Do těchto čtyř sálů často chodíme. A to je, můžeš tam jít za pár set korun na nějaké koncerty a pokaždé to je skutečně vynikající. Takže kulturní život je pro nás z tohoto hlediska mnohem přístupnější než ve Francii. Někdy kvalitnější, někdy méně, ale úplně srovnatelný a myslím, že dokonce obecně lepší a mnohem přístupnější. Potom, pro nás je volný čas, to je hodně prohlídek, viděli jsme tu hodně hradů. Hradů, města, hodně jsme cestovali po České republice. A taky hodně sportujeme, protože máme štěstí, že to tu jde hodně jednoduše a lehce. Chceš-li si zarezervovat tenisový kurt, nikdy není problém. Navíc to stojí dvě stě korun, ve Francii musíš rezervovat čtrnáct dnů předem a stojí to 30 - 40 €, tedy 1 000 – 1 500 korun. V celku to není totéž. A tady, skutečně navíc jsou jen málo zácpy v dopravě. Je tu málo aut, se mi zdá.

Ano, když to srovnáme s Paříží?

S Paříží, to nemá nic společného, takže máme život, který je skvělý.

Také pro děti?

Ano teď pro děti problém je, že v jejich třídě je málo Francouzů. Je tam pokaždé trochu Čechů a trochu Francouzů, takže je tam méně kamarádů než by mohli mít ve Francii. To je první problém. Druhý problém, který je stejný pro ně a pro nás je, že jsme daleko od naší rodiny. Takže abychom viděli prarodiče, abychom viděli bratry a sestry to

je stejné.

Jo, tak dobře. Takže moc děkuji za Váš čas.

S radostí.

A vy jste nikoho neznali když jste přijeli do Prahy?

Ne. To jen když jsme začali mluvit o Praze, a přátelé řekli počkej ano znám někoho, kterého jsme ani sami neznali, ale ten nás seznámil.

Ani ve firmě, nedali vám kontakt na někoho?

Ne

Dobře. Děkuji.

Rozhovor 02 (Rodina 2) Amélie

Datum: 20. listopadu 2007.

Manželka Marca. Žena v domácnosti.

Délka rozhovoru: 54 minut.

Kdy jste poprvé začali uvažovat o tom, že pojedete do České Republiky?

Neuvažovali jsme, protože nám nabídli misi v ČR, tedy to bylo bez, bez uvažování.

Ano, tedy to byla, zde je to vaše mise?

Tedy, to je můj manžel, který zde pracuje. Poprvé jsme přijeli v roce 98, protože můj muž pracuje ve stavebnictví, a měl za úkol postavit [...] obchodní centrum v ČR. Které se tehdy nalézalo, pro klienta, který se jmenoval [...], a který stavěl [...] centrum v

[městě A]. [...] centrum bylo otevřeno v roce 1999 [...]. Tedy projekt byl připraven ve Francii a my jsme vlastně byli posláni pro řízení prací v roce 1998, tedy na konci jsme odjeli protože [společnost] nebo ostatní obchody, všichni jednali přímo s ostatními skupinami jako je [...]. Velké skupiny, které jsou usazeny bez prostředníka, už si více nebrali prostředníka. My jsme se vrátili do Francie. A potom se můj muž vrátil, protože tentokrát litoval, že odjel z ČR příliš brzy. A chtěl sám rozvinout v Čechách stavební aktivitu a tak se sám vrátil v roce 2003 a zkusil znovu pracovat v Čechách a jsme tu od roku 2003.

Hm, to je dlouho.

Ale ano, mimo to, že to nerada říkám, protože nemluví česky. Je těžké si říct, že trávím tolik času v této zemi a že se mi nedaří mluvit česky. Moje dítě se tu narodilo, v Krči a tak.

Znala jste někoho v ČR před vaším odjezdem?

Já jsem pracovala, jak jsem pracovala v Pařížském regionu, pracovala jsem taky v roce 1993. Přijela jsem poprvé kvůli obchodu [...]. Já, tedy jsem pracovala pro jednu [...] společnost, která se starala o organizaci klientských věrnostních programů. Klientská kultura v obchodech. Přijela jsem, abych vytvořila program se známkami, které klienti sbírají pro prodej nádobí. A přijela jsem, abych vytvořila otázky pro [společnost]. A když, neznala jsem mnoho lidí, co. Usadili jsme se zde sami.

Měli jste zvláštní přípravu před vaším odjezdem do ČR?

Ne, nic.

Nic o byrokracii, bylo to obtížné v papírování?

Tak pro mě ne. Pro mého manžela to bylo trochu obtížnější. Dobře, ale i tak tu jsou advokátní kanceláře, které se starají o zařizování. Protože tehdy bylo třeba mít pracovní povolení, to je stále ale, muselo se jít přes cizineckou policii, kdy teď to je mnohem jednodušší. Tedy s všemi těmito postupy mu pomohla advokátní kancelář. Tedy to je.

Nic zvláštního?

Ne, trochu čekání na cizinecké policii a to, no co, nebyl to ani konec světa. Není to příliš tvrdé. Není to moc tvrdé, ale je to hodně drahé. Vlastně všechny služby, které zde potřebujeme, když potřebujeme navštívit doktora, když potřebujeme navštívit advokáta, když chceme oporu někoho, kdo nám může pomoci v našem jazyce. To stojí celé jmění a víc než celé jmění. Podívejte se, například já jsem tu porodila. Platila jsem mnohem více než kdybych rodila ve Francii. Vlastně podívejte, připadá mi, že služby, které zde, jak nemluvíme česky, jsou neuvěřitelně drahé to je to co je opravdu tvrdé, podle mě. Všechno to je hodně tvrdé pro. Ale dobře je to součástí obchodu, chci říct, že víme, že to je cena, kterou musíme zaplatit. Jinak když mluvíme česky, poradíme si. Vidíte to je tak.

Pokuste se prosím popsat první měsíce po vašem příjezdu do ČR. Co si pamatujete?

Ne, já. My jsme přijeli vlastně před únorem 98, tedy já, v 98 tedy opravdu já si pamatuji klidné město, trochu smutné. I když to nemá nic společného se současností, já, vy mluvíte o mém příjezdu v 98?

Ano.

Dáme to do souvislostí. Případá mi, že mi přeci jenom chybělo mnoho věcí. Měli jsme ve srovnání s tím co jsme měli především ve Francii. Ale město jsem vždy považovala za krásné, město. Tehdy jsme bydleli na Praze 6, tam u Dejvické, Dejvice. Klidné, architektura, ale pro nás jsem nenacházela mnoho věcí k jídlu, například tohle je tvrdé.

Co tím myslíte? Produkty v obchodech?

Produkty v obchodech.

Nebylo to stejné?

Nebylo to stejné jako dnes. A především my, protože jsme natolik ve Francii na gastronomii. Vlastně jsou různé pochutiny, různé octy, dá se to jíst i tak, dokonce jsme i dvakrát jedli, ale shledávám, že to je tvrdé. Kromě toho jsem se dostala do francouzského prostředí¹⁰, to mi přišlo také tvrdé, Francouzi žijící v zahraničí¹¹. Ve Francii jsem pracovala úplně normálně, tady jsem našla prostředí opravdu skutečně rozdílné, Francouzů v zahraničí¹².

V jakém smyslu, co vám scházelo? Řekla jste, že na začátku to bylo trochu smutné, chybělo vám něco?

Tedy, jestli chcete, atmosféra města se mi zdála trochu smutná ve srovnání. Já jsem žila v Paříži. Zdálo se mi to tu mnohem menší, smutnější, ale město je krásné i tak. Potom také svět Francouzů v zahraničí. Francouzi s nimiž jsem se stýkala, Francouzi v zahraničí, to mi připadalo ne jednoduché. Francouzi, které jsem tehdy znala, to byla komunita trochu (gesto: uzavřené dlaně) expatriovaní¹³, které jsem znala jsem moc neměla ráda. Shledala jsem, že lidé byli příliš (gesto: nos nahoru) příliš rozdělení¹⁴ společností, měli řidiče. Shledala jsem, že to byl svět, který jsem neznala, objevila jsem svět. Teď je to tady mnohem jednodušší, je to mnohem více, mezi expatriovanou populací, lidi trochu ze všech prostředí. Ale v 98 tady bylo i tak hodně, byli to jenom velcí šéfové, kteří se stali expatriováni takže. Přitom my jsme nebyli, když jsme neměli velký dům, když muž nebyl číslo jedna v obrovské společnosti byli jsme trochu (gesto: dole). A jak jsem, vidíte. To jsem shledala trochu obtížné, ale jinak dobré. Měla jsem krátkou zkušenost, protože poprvé jsme tu byli 18 měsíců. Teď jsme tu čtyři roky, takže to je jiné.

10 Milieu français.

11 Les Français expatriés.

12 Taktéž

13 Expatriés.

14 Très caser par les sociétés.

A jak jste hledali ubytování?

Tedy, poprvé jsem šla přes vývěsku u pošty. Poprvé jsem našla byt na inzerát a po druhé jsme šli přes agenturu. Přes realitní agenturu.

Je tu agentura, kterou používají všichni Francouzi nebo hledáte všude.

Tedy, je tu. To byl sekretariát mého manžela, kdo se o to postaral. Takže tedy nevím, která to je agentura, která, jak se jmenuje. Vlastně je jich víc. Když jsem něco navštívila, tak tam často byli čtyři, kteří čekali pro různé agentury, takže je to divné. Nevím která.

A jak Vám připadá bydlení v ČR? Když to srovnáte s Paříží s Francií.

Tedy chcete říct pro Čechy nebo pro nás nebo co?

Pro vás, jak vy shledáváte ubytování, architekturu, dispozice domu.

Konečně, jestli chcete, například tento dům, platím hodně draze. Ve srovnání s Paříží. Máme tam v Paříži zhruba stejný dům. Jsme vlastníci, třicet kilometrů od Paříže, a je pronajat o 30% méně než platím zde. Vidíte, takže jestli chcete, no. Zdá se mi to drahé, ubytování zde v Čechách. Když ne, naopak shledávám, že velmi často je spousta místa i tak. V domech, které vidím u přátel, je tu i tak často víc místa než co máme, co můžeme mít v Paříži, nebo ve Francii, co. I byty přátel, kteří bydlí v paneláku a tak. Zdá se mi, že v Čechách průměrná obytná plocha, mám dojem, že je mnohem větší než to co můžeme mít ve Francii. Ve Francii jsou lidé i tak (gesto: stísnění, natlačení). Jestli ve Francii bydlíte v osmdesáti metrech čtverečních jedna rodina, to je už hodně skvělé. Jedna čtyřčlenná rodina, čtyřikrát dvacet metrů čtverečních v Paříži to je už super velké. Tedy připadá mi, že tady v Čechách mají lidé víc místa pro žití, mám dojem. Ale my, pro nás je tento dům, například, máme rádi, protože mám hodně ráda prostředí. Hodně se mi líbí čtvrť, přiblížila jsem se Francouzské škole. Připadá mi, že tam, kde jsme byli před tím, to bylo nevalné. Protože předtím jsme bydleli na Flóře, vidíte. Takže jsme se přestěhovali abychom se přiblížili škole a pro klid. A když ne tak to shledávám dobré. Ale platíme i tak hodně. Platíme [...], to mi přijde hodně.

Myslíte si, že je tu čtvrť, kterou můžeme nazvat „francouzská“?

Ne, to byla pravda předtím ale ne teď.

A předtím to bylo kde?

Předtím, tedy Francouzská škola byla na Praze 6 vedle Ruské školy. Tehdy bylo hodně Francouzů v Dejvicích, hodně Francouzů.

Okolo Hradčanské?

Vidíte, ale ale ne, shledávám, podle mě v adresáři Accueil Francophone vidíte. To jsem já, kdo eviduje adresy všech lidí, které máme. Tedy, ale ne, shledávám, že lidé, není opravdová čtvrť. Praha 6 i tak hodně, v Praze 6 není málo Francouzů, Praha 1, nebo 6, 2 potom podle mě. Praha 9, vlastně Praha 1, Praha 1, Praha 2, Praha 6, Praha 3, Praha 10, vše co mám, Praha 4, trošku Praha 4 ale Praha 6 je i tak hlavní a 5, Praha 5.

Mluvila jste o Accueil, co to je Accueil Francophone?

Accueil Francophone, tedy to je asociace, která se stará ve skutečnosti o všechny členy, všechny Francouze v cizině. Ti, kteří přijedou, se ve skutečnosti můžou zapsat a každý měsíc jim posíláme časopis¹⁵ jako je tenhle, vidíte, který vychází každý měsíc. A pak organizujeme aktivity, návštěvy, trochu informujeme o věcech, o novinkách, které máme o ČR o Praze. Je to malý časopis, který vychází a pak organizujeme (společné, pozn. překladatele) jídlo, jídla, kulturní návštěvy. To také umožňuje lidem z komunity si předat oznámení, předat lidem dobré adresy a takové věci. Tedy, vidíte, je to malý jak malý. Na všechny možné výměny informací, který umožní lidem, když sem přijedou. Máme taky, vytvořili jsme takový malý průvodce. Nebo tedy o kultuře, máme plno informací o dětech, různé sporty, obchody, obchody, stravování, vidíte. Poskytuje informace, jestli chcete, Francouzům, kteří přijedou, praktické informace ve francouzštině, máte tu pomoc při orientaci, když přijedou.

Kdy jste vstoupila do této organizace?

Existuje, pokud chcete, Accueils Francophone v zahraničí, je částí velké skupiny, která se jmenuje FIAFE, to je Mezinárodní Federace Accueil Francophones v zahraničí, která existuje v každé zemi. A vlastně když přijedete, je tam tým, vlastně trochu aktivních dobrovolníků. Já jsem členem čtyři roky. Takže já, jestli chcete, se starám o editaci tady toho adresáře, jsou tu všechna jména lidí, kteří se zapsali a dostanou knihu. Tady vidíte [rodina A] například. Vidíte, tedy máte, je to roční adresář všech členů, každý rok to re-editujeme. Vidíte, když někdo přijede, dostane roční adresář, praktického průvodce a posíláme časopis. Například příští víkend, v sobotu večer organizujeme jídlo v restauraci Alchymista na Malé straně a to umožňuje lidem se seznámit a navázat kontakt a pak, to je ono, no co. Ale dobře, je to hodně komunitní takže vidíte je tam opravdu málo Čechů, kteří jsou členy naší asociace. Je tam několik málo frankofonních Čechů, kteří dobře mluví francouzsky, ale je jich málo. I tak to je hodně francouzsko francouzské.

Jo a Češi, kteří k vám (do organizace, poz. překladatele) přicházejí, to jsou partneři, přátelé jiných Francouzů, nebo to ?

Tedy, jsou to lidé, kteří přicházejí, kteří jsou členi jedné asociace, jméno si už nepamatují. Jsou to spíše starší lidé, kteří přicházejí, zajímá je to, protože rádi dostávají časopis ve francouzštině a tak dále. A jsou členy asociace, která se jmenuje, takhle si nemůžu vzpomenout, ale čas od času pořádají zábavy nebo návštěvy, abychom se mohli, pak. ASSO, můžete se podívat na internet, je to také asociace, ale tam, naopak to jsou Češi, kteří mluví francouzsky, kteří tu mají, Českou kulturu pro Francouze, a tak nás informují tu a tam o představeních o přednáškách a tak dále. A tak čas od času je tam několik lidí z

15 La Lettre

ASSO. A když ne tak jsou tam Češi, kteří mají své děti ve francouzské škole a kteří chtějí znát další české rodiče a tak dále. Dnes je nás asi dvě stě členů, dvě stě padesát rodin zapsaných od září.

To není špatné.

To není špatné, to dělá i tak, to generuje. Vidíte, potom jsou tam lidé, kteří dávají reklamu. Funguje to opravdu jako malý podnik. Takže dobře, několik Francouzských restaurací, několik menších stěhovacích společností, na konec s Francouzi tak a cizinci, takže vidíte.

Jsou aktivity, které organizujete populární, přichází hodně lidí?

Ano, ano, opravdu. Pokaždé, akce jsou opravdu dobré. U příležitosti začátku školního roku byla pozdní snídaně v neděli v poledne. Byli tam prakticky všichni členové Accueil, přišli se svými dětmi.

To je kolik?

Bylo tam sto, sto padesát lidí. Potom na večeri u Alchymisty myslím, že si zarezervovalo asi osmdesát lidí. Ano, to není špatné. Na konci roku bylo také velké představení. Není to představení, ale děláme velký večerní program s tombolou, často je nás stovka. Vidíte je to i tak, funguje to dobře. Káva při začátku školního roku, také děláme kávy, aby se lidé. A pak organizujeme také menší aktivity, které jsou pořádány dobrovolníky. A na kávu při začátku školního roku bylo více než sedmdesát lidí, a tam to jsou opravdu jen ženy. To znamená bez manželů. Sedmdesát rodin, i tak achhh. Takže to jde. Konečně si myslím, že to je dobré, je to dobrá pomoc, když přijedete do země, když máte takovou organizaci ve vašem mateřském jazyce. Existuje to i pro Američany, je to stejná věc, která se jmenuje, se jmenuje IWAP. Mezinárodní asociace žen v Praze, si myslím. Když se podíváte tak dělají to stejné, ale oni mají ještě dražší vstupné. Ale dělají totéž. Poskytují spoustu pomoci jak cestovat po ČR nebo v Praze nebo různé zábavy.

Jaké další aktivity organizujete, kromě společných večerů, kávy a sportovních aktivit?

Ach ano, no tedy, jsou to kurzy gymnastiky, jógy, kurzy. Co tam je, jsou kurzy kreslení, kurzy češtiny, kurzy pro začátečníky, jsou i jiné. Starožitnictví a vetešnictví, to je paní, která provádí lidi po různých bazarech, starožitnictvích nebo do Buštěhradu. Je literární káva¹⁶, umělecké objevy¹⁷ s návštěvami výstav, vycházky/turistika, kulturní návštěvy. Například minulou sobotu, to byl kostel Karlov a Svatý Apolinář. A jindy to byl kostel Cyrila a Metoděje a Nové město. Rotující knihovna¹⁸, kde si lidé vyměňují knihy, když tady nemáme lehce dostupné dost knih ve Francouzštině. Venkovní bazén v Podolí, akva-gymnastika, společenský tanec, taky kolečkové brusle každou středu ráno na Ladronce, můžete vidět Francouzky bruslit. Chůze, footing, a ateliéry kutilství, ruční práce, zdobení porcelánu, keramický ateliér, vyšívání, šití, malování, společenské hry, bridge, večery se společenskou hrou u lidí. A měli jsme i sbor, ale už není, protože sbor-

16 Café littéraire.

17 Découverte artistique.

18 Bibliothèque tournant

mistryně odjela, a anglická konverzace, španělská konverzace. A skupina maminek s dětmi¹⁹ aby se maminky, které přijedou s dětmi, mohly mezi sebou sejít. Tedy, ne ne, je to opravdu, je pro toho, kdo přijede, je tu opravdu vše, aby člověk nezůstal sám. Je tu opravdu něco jak potkat lidi. Podívejte, minulý rok 13. dubna jsme zorganizovali velký večer, všichni v bílém, v Sahara Café. Velká restaurace, která se jmenuje Sahara Café, moc hezká a všichni museli být oblečeni v bílém, bylo tam sto deset lidí. Vidíte.

To není špatné.

Ano, to není špatné.

Jak trávíte Váš volný čas?

Já, moc ho nemám, protože mám malého dvouletého na starost. A to je i tak mnoho práce. Mám Accueil. Mám jako bych, když jsem neměla dítě tak jsem hodně pomáhala v Accueil, kde jsem přijímala, hodně jsem pomáhala lidem, kteří přijeli, se usadit, poradit jim. Vidíte, a pak, i kdyby ne během dne to je opravdu jen kuchyně, dát najíst, vidíte, jsem žena v domácnosti, nemůžu říct mnoho o mém životě, navzdory všemu to není čas zábavy, je to čas práce.

Jako rodina, co děláte, když nejste v Accueil, a společně?

Tedy, jsme často zvaní a často hostíme. Jedna rodina přijede. Minulý týden jsem měla v domě čtyři lidi z Francie, každý víkend přijíždí ještě jedna kamarádka z Francie, vlastně hostíme. Můj manžel hodně sportuje ve Factory Pro. Factory Pro je velké sportovní centrum, a pak vidíte, žijeme klidně. O víkendech také neděláme nic zvláštního, vyrazíme si sem tam trochu, když se udělá hezky, v Čechách jsme byli v Českém Krumlově, ve Špindlerově Mlýnu, v Třeboni, no v Čechách jsme navštívili takováhle města. Zkusili jsme Mariánské Lázně město trochu turistické, zkusíme si někdy udělat celý víkend, v ČR, a pak vidíte. Takhle to probíhá.

A jaké to je starat se o děti v ČR?

Shledávám, že to je i tak dost lehké, ve srovnání s Francií, protože je tu i tak dost věcí pro děti. Je tu hodně parků, v obchodních centrech je hodně dětských koutků, například v Metropoli je obrovský, to je opravdu, to jsem ve Francii nikdy neviděla, takováhle věci nemáme, tak velké. Tedy podle mě je svět pro děti, loutky, loutková představení, i tak je tu mnoho, je to i tak dost jednoduché v tramvaji s dětmi. A pak podívejte. Ale i kdyby ne, chodí taky trochu do jeslí. A pak je hlídačka dětí, která je chodí hlídat. Ale dobře i kdyby ne, moje kamarádky, které mají děti a i podle nich to tu je sympatické, opravdu tu jsou opravdu dobré parky a v nich dobrá hřiště pro děti, takže to není to těžké vycestovat s dětmi do Prahy, to není jako v Paříži. Je to opravdu.

V Paříži to je složitější?

Je to hodně tvrdé, ano, podívejte je to hodně tvrdé. Jste hned. V Praze to je i tak zelené, klidné, jsou tu všude parky pro děti. V obchodech, chci říct, podívejte je to i tak

19 Groupe maman-bébés.

jednoduché. Podle mě Češi hodně myslí na děti. Myslí na ně. Je dobře vidět, že tu jsou věci, které jsou pro děti dobře udělané.

Jak vám připadají obchody, nakupování? Už jsme o tom mluvili, že vám chyběly věci. Ted' to je lepší?

Tedy, bylo to lepší když jsme měli Carrefour, protože měl Francouzské produkty. A Delvita taky. Pro mě, jestli chcete, s Vietnamci je podle mě zelenina skvělá. Tedy, ale jestli chcete, já ráda vařím po francouzsku a pro mě, je to tvrdé zde vařit po francouzsku. Protože tu například není dost ryb. Co chci říct, jak nemluví dobře Česky, například, maso v Tesco není nic moc. A myslím si, že je lepší u řezníka, ale problém je že nerozumím, vlastně moc dobře nemluví. Tedy mluvím takhle (gesto: rukama) v řeznictvích na, na příklad na ulici, tedy jestli chcete tak podle mě Češi ve srovnání s Francouzi, kulturně, vidíme dobře, že jídlo není důležité. Jíte, tedy podle mě, myslím si, že jíte aby jste neměli hlad, ale ne zvlášť aby jste se pobavili. Povídám upřímně. A my Francouzi, opravdu myslíme, i když zrovna jíme, myslíme a mluvíme, jsme jediný národ, který u jídla ještě mluví o jídle. Je to trochu kulturní deformace, myslet stále na jídlo, na dobré jídlo a pití. A tedy, je pravda, že je to trochu tvrdé zde vařit jako u nás. Je to proto, že není vždy vše co chcete. Musíte, můžeme nalézt, ale je to s hodně, musíte si najít rybárnu, ale musíte jet, vidíte. Není to jako ve Francii, kde jdete do jakékoliv uličky, a máte rybárnu, trh. V Čechách nejsou trhy, opravdové nedělní trhy kam jdeme. Chleba nakupujeme ve velkých nákupních střediscích, nejsou tu taková pekařství jaká máme ve Francii. Takže to je přesně tohle jestli chcete. To je trošku divné v téhle zemi. Mám dojem, že ve srovnání s Maďarskem, můj muž také hodně hodně pracoval v Maďarsku, takže to je také na východ, ale mají víc kultury ve stravování. Jsou tam trhy, je to lépe presentované. Vše, co je ve vztahu k jídlu v Čechách, pro mě to není, neláká to sníst to. Není snaha presentovat v řeznictvích. Maso je jen tak vyvalené, a všechno je tak a dají vám to v plastickém sáčku, vidíte to je něco co tu shledávám tvrdé, pro mě, pro můj každodenní život. Co víc jak jsem, jak, když jsem hodně doma a že mám chuť dobře navařit, takže jdu i tak často do obchodů a pokaždé si říkám, ach co já. Není to hrozné ve smyslu, musíte to dát do kontextu, nejsme nešťastní, najdeme všechno, není to, no co, není to konec světa. Chci říct ujde to, ale není to potěšující. Není to potěšující tu dělat jídlo. Kdežto ve Francii jsme v sobotu chodili s manželem nakupovat. Nakoupili jsme na večer, uděláme tohle, cukety, koupili jsme paštiku, pomazánku, vidíte, možná znáte francouzské produkty. Koupíme rybu, uděláme ryby a dobrý camembert a tohle a, byli jsme s nakupováním spokojení, to je jako kdyby, tak. Tady nakupujeme takhle „chr chr chr“ (gesto: rychle hází zboží do vozíku). Ale na druhou stranu restaurace jsou sympatické. Takže teď chodíme spíš do restaurace, například máme rádi Ambiente, je to opravdu dobrý řetězec, máme hodně rádi restauraci Universal, znáte ji?

Ne.

Ach to je skvělé. Je to opravdu, chcete li, je to kuchyně. Česká kuchařka, která se naučila vařit od francouzského kuchaře takže vaří skvěle, je to Češka ale vaří skvěle. Každé odpoledne, když mám čas, jím tam denní menu, je to vždy hodně sympatické, za Národním Divadlem. Jeden člověk, je to tam tak. A můžete tam jít. Není to drahé, sto dvacet korun za denní menu, a opravdu to je sympatické. Je to moc moc sympatické a opravdu tam dobře vaří. Je to hodně sympatické, často také chodíme k Marcelovi. Máme

rádi víc míst, nevzpomenu si, ale to, jmenuje se to Universal. Když se podíváte na Internetu, můžete tam jít. No říkám vám to upřímně, je to hodně důležité pro vaši studii, protože jsem vlastně mluvčí. Protože, když mluvíme o Čechách, to co nás otravuje nejvíc to je jídlo. To je najít na vaření, večeříme a přemýšlíme co příště uděláme. Pak uděláme vepřovou panenku, protože vidíme v obchodech jen to. Vidíte, maso není jako u nás a jestli, chceme udělat kuře nebo krůtu. Podívejte vlastně věc je v tom když, jak neumíme vařit jako vy Češi, knedlíky nekupujeme, vidíte. Jsme trochu ztraceni. No dobře je to tak.
To je život.

To je život.

Jak Vám připadají úřady, jako pošta, policie?

Ano, tedy, vždy jako, říkáme vylepšují se, na policii jsem byla několikrát, protože během čtyř let jsme byli třikrát vykradeni. Naše auto bylo rozbité pětkrát, neměli jsme garáž. Tedy ne, podle mě jsou lidé spíše hodní na cizince, úřady nejsou špatné. Trochu smutné. Teda ne moc moderní. Pošta, tedy, od chvíle co žiji tady, moc ráda chodím na Strahov, protože tam je prázdné, na Strahovské poště. Je to univerzitní kampus tedy, je to geniální. Protože je veliká, není tam fronta. Předtím jsme byli na Flóře, to je vždycky hodinová fronta. Ale tam to je super. Zaparkuji před. Pošta je veliká, malý jezdí na kolečku v poště, takže to je perfektní. A ne podle mě, podle mě je pošta a pošta v centru města skvělá. Tedy ne ne, služby denní potřeby²⁰, jsou podle mě opravdu, opravdu dobré. Nemocnice je tvrdá, já jsem rodila v Krči, to bylo opravdu tvrdé.

Jazyková bariéra?

Jazyková bariéra a prostředí nemocnice. Prostředí je hodně smutné. Je to vždycky smutné, ale, tedy to je, i tak pro mě hodně tvrdé, nemocnice v Krči. Při hospitalizaci jsem vždy plakala, a navíc. Ale dobře, víte, nemocnice ve Francii jsou stejné, nemocnice je smutná, dobře. Ale dobře, je pravda, že pro těhotné je trochu větší snaha. Ve Francii to je pro maminky, zde to vše je pro mě trochu tvrdé, jako porodit.

Ano, i tak, cizí prostředí, mluvila jste anglicky nebo francouzsky?

Ano, ano, tedy paní, u které jsem rodila, mluvila dobře anglicky. Takže to bylo dobré, ne z tohoto hlediska se mnou slušně zacházeli, ale stálo to hodně peněz. Chci říct, chcete li, mám kamarádku, která neměla peníze a která rodila u Apolináře. Protože si nemohla zaplatit soukromého doktora, řekla mi že to je strašné. Nerozumíte jazyku, rodíte v sále, kde řvou tři nebo čtyři rodičky zároveň. Navíc potom jste v místnosti, kde jsou všechny děti stejné, bylo to opravdu, no co, jako zkušenost to bylo strašné. I tak dobrý doktor, byla jen pro mě, měla jsem vlastní sál, abych rodila sama, takže to bylo lepší, ale je pravda, že.

Jak vám připadají služby a řemeslníci?

Tedy služby mi připadají opravdu moc moc dobré. V Čechách opravdu. Je tu mnoho osobních služeb, které ve Francii nemáme. Obchody jsou pořád otevřené. Podívejte

²⁰ Le service de la poche.

například jsem píchla. Moje auto, píchla jsem, našla jsem na ulici špičatý předmět, jsme si jistá že někdo mi to tam dal před garáž, protože jsem píchla, když jsem se vrátila domů. Tedy jsem našla někoho kdo hned přijel. Tedy chcete-li shledávám že služby, když něco potřebuji, tak si myslím, že to je dobré. Instalatéři když přijdou jsou sympatičtí, lidé jsou dost sympatičtí. Ne, shledávám že i tak. Když přijdou do domu, ujde to. Na druhou stranu je pravda, že když jdu do čistírny, čistírna pro mého muže, jdu pokaždé ke stejné ženě po čtyři roky, a nikdy se na mne neusmála. Dobře je to jako by mě neznala. Vidíte, někdy si myslím, že to je zvláštní ale, to taky, to záleží na lidech. Nesmíte zobecňovat na Čechy, protože ve Francii zažijete to samé. Jsou lidi přejemní a lidi trochu zvláštní. Chcete li, nezobecňuji. Říkám, ale když ne připadá mi, že lidi jsou spíš sympatičtí. V obchodech můžeme opravdu děti nechat hlídat v dětském koutku, nebo si dát masáž, nebo manikúru, je tu i tak hodně hodně služeb.

Už jsem o tom mluvil s jinými Francouzy, o křesťanské komunitě. Je tu křesťanská komunita?

Tedy, já, ano znám dobře křesťanskou komunitu. Jsou hodně mezi sebou, dělají mnoho věcí mezi sebou. Mnoho neintegrují ostatní. V jejich, to znamená, že zde je opravdu komunita Francouzů a v komunitě Francouzů jsou křesťané a ne-křesťané.

A je důležitá?

Ano, ano, křesťanská komunita je hodně důležitá.

Co dělají?

Je dost charitativních aktivit, mše každou neděli v kostele svatého Josefa, katechismus. [paní A] dělá katechismus. Organizují také tichá rozjímání, rozjímání s modlitbami a tak dále. Také organizují kulaté stoly na různá témata. Dost věcí je organizováno s duchovními. Jednou do měsíce zvou kněze ke kulatému stolu kde probírají věci, připravují na svatby, připravují na křtění. Také dělají, dělají hnízda/kroužky²¹. Křesťanská komunita je hodně důležitá. Ale je třeba, když nejste součástí křesťanské komunity tak vás moc neintegrují, a naopak. Jsou tu trochu dva světy. Je to trochu oddělené, ale ve Francii také. Tedy tady to je ještě víc. Nutně je tu jen jeden kostel takže se ví jestli jste křesťan nebo ne. Když nejste viděn v kostele nejste křesťan, když, protože když nebydlíte ve stejném městě nevědí jestli chodíte nebo nechodíte do kostela. Tady je i tak menší forma, potkávají se často mezi sebou, ale to je taky normální, protože se spolu schází, a najednou mají společnou víru, i s dětmi, miminy. Nicméně jsou tu křesťanky, které se kamarádí s ne-křesťankami, ale i tak můžeme říct, že jsou dvě komunity.

Je něco jako Accueil Francophone při Francouzském institutu v Praze (IFP)? Jak spolupracujete?

Tedy, spolupracujeme protože IFP nám půjčuje pracovnu pro úřední hodiny, které máme ve středu. Lidi můžou přijít se zapsat, nebo hledat informace. Tedy je tu malá interakce mezi námi dvěma, ale je to i tak hodně odlišné. IFP má za úkol rozšiřovat Francouzskou kulturu pro Čechy, zatím co Accueil Francophone je spíš francouzský a pro

21 Des nids.

Francouze. Je to opravdu pro Francouze žijící v Praze pomoci jim usnadnit každodennost, v každodenním životě. Accueil Francophone není vlastně pro Čechy. Zatím co IFP vlastně ano. IFP je, Francouze nezajímá, nevyhledávají vidět Čechy, kteří se chtějí učit Francouzštinu, studovat jazyk, francouzský jazyk a kulturu, a tak dále. Tedy přednášky organizované IFP jsou spíš pro Čechy, kteří mluví francouzsky, než pro Francouze. Jsou to dva rozdílné úkoly. Podívejte Accueil Francophone je pro Francouze a IFP je pro Čechy, kteří se zajímají o francouzskou kulturu. Podle mého názoru.

Je to obtížné se vzděláváním, je těžké najít školu? Vím, že tu je jen jedna škola.

Je tu jediná Francouzská škola, tedy nemáme na výběr. Nemáme na výběr, ale jestli tu zůstanu ještě příští rok, nedám dítě do francouzské školy, do školky. Dám ho spíš do anglické školy. Do mateřské školy. Tedy, vlastně nemáme na výběr, ale francouzská škola, jde to, je to dobrá škola, je tam dost učitelů, spoustu prázdnin, ale to je francouzský systém.

Tedy je to opravdu kompatibilní?

Jo, jo, opravdu ano, je to opravdu jako francouzská škola. Nemá to nic víc, kdyby byla na výběr cena, řeknete si, že mluvím jen o penězích, ale je pravda, že školné ve Francouzské škole je něco jako sto padesát tisíc ročně za vzdělání, které je to stejné ve Francii zdarma. Tedy to je ještě pro firmy, protože firmy, které zde působí jsou movité. Tedy musíme zde financovat taky ještě francouzskou školu, to taky je součástí hry, v zahraničí jsou placené školy hodně drahé, ale je pravda že je ve francouzské škole zapsáno hodně Čechů, tedy je tam i tak, ti co chtějí aby jejich děti měly francouzskou školu a je to opravdu zvláštní. A hlavně i vaše bývalá ministryně školství, bývalá ministryně, ano i tak je to divné. Shledávám, že, konečně, to udělat, protože se mi to nelíbí, je to divné, podle mě je důležité aby naše děti měly (základní, pozn. překladatele) vzdělání v našem jazyce, pro mě, podle mě. Potom ať se rozvinou, ať se naučí jak to funguje jinde jako vy sám. Mluvíte dobře francouzsky, zajímáte se, podle mě je důležité být, získat vzdělání. Například já, chcete-li, v mateřské škole, vzdělání dětí je, kreslí a tak dále. Tedy myslím že pro mateřskou školu je to skoro, kdybych zde měla na výběr mezi Francouzskou školou nebo Anglickou, dám ho do anglické školy za stejnou cenu a současně bych měla naději, že bude bilingvní, ale ve chvíli kdy se bude muset začít učit základní předměty, přejde do Francouzštiny. Chci říct jsme Francouzi, je pro mě důležité mít vzdělání, tedy v tom, ale je tu mnoho Čechů ve Francouzské škole.

Tedy váš syn má mnoho českých přátel?

Tedy naneštěstí, naneštěstí je.

Ve škole je dělení mezi studenty?

Ano, je to škaredé. Mezi, je, Češi zůstávají mezi Čechy a Francouzi mezi Francouzi. A není tam snaha profesorů je sjednotit, žádná snaha. Tedy tedy, ne je tam, nemůžu říct že má opravdu České kamarády. Je to opravdu velká škoda. A navíc český jazyk je ve Francouzské škole poskytován dětem, hodně hodně špatně udělané, tedy dělají blbosti a nakonec dělal čtyři roky češtinu. Nic se nenaučil, nemá nic, vůbec je nenutí.

Nemá to formu, navíc reálně nemají program. Navíc ve Francii opravdu nejsou knihy češtiny pro Francouze, ale i tak učitelé používají neefektivní způsob výuky. Nechal to být, je škoda, že neuspěl, je to tak, je mi to trochu líto. A když ne tak Češi nejsou zvaní ani na narozeniny, vídám málo pozvaných Čechů, ve třídě má hodně Čechů a nejsou kamarádi. Je to smutné, co? A to je hodně, není to jen můj syn. Protože bych mohla říct, že u jiných to opravdu funguje, ale ne. Všichni co znám.

Je to stejné?

Ano, je to opravdu smutné zjištění a škola, její zřizovatel pro to nic nedělá. Myslím, že to taky není dobré. Když byste na to myslel a dal děti vedle sebe, oddělil je, dal Čecha vedle Francouze, Čecha Francouze, museli by se nakonec stát, když byste měl svého souseda vždy Čecha vedle sebe, uvidíte že mají stejné tváře/jsou stejní. Na začátku máte vynucené vztahy/kontakty²² ale potom je to opačně. Tedy nebyla jsem si jista, jestli tedy, je to těžké, nevím jestli, když budou trošku větší, když se půjdete informovat na jiné úrovni, nebo dotazovat studentů na Francouzském lyceu aby jste viděl jak, jak jsou mezi sebou, i eventuálně dotazovat Čechy aby jste viděl co si myslí o chování Francouzů, kteří s nimi jsou. To by mohla být zajímavá sondáž.

Dobře, myslím že to je všechno.

22 Des liens forcés au départ.

Rozhovor 03 (Rodina 1) Nicole

Datum: 21. ledna 2008.

Manželka Alexandra. Žena v domácnosti.

Délka rozhovoru: 23 minut

Kdy jste poprvé začala přemýšlet o tom, že pojedete do ČR?

Koncem února, tedy před odjezdem.

Proč ČR?

Ach, jen protože manžel zrovna dostal nabídku zde pracovat. Nevybrali jsme si, bylo to nutně.

Měli jste zvláštní přípravu před vaším odjezdem?

Ne, ne.

Pokuste se prosím popsat první měsíce po vašem příjezdu. Co jste dělala?

První měsíce, co je tu obtížné, to je to, že jazyk nemá nic společného s francouzštinou či angličtinou. Je hodně odlišná od jazyků kterými mluvím. A najednou, co je obtížné, že ničemu nerozumíme, ani vývěsním tabulím, ani slovům v obchodech, tam to je co je těžké. Najednou je tu dokonce hodně lidí, kteří nemluví anglicky, takže najednou, takže podívejte je pokaždé obtížné komunikovat.

Bylo těžké najít ubytování a usadit se v Praze?

Ne, usadit se bylo jednoduché. Ano, to bylo jednoduché, nad to i tak, i tak dům už byl nalezen. A navíc jsme si dobře poradili v obchodech. No jde to, zůstali jsme zde. Ale je pravda že. Ano je hodně těžké nebyť schopna hovořit s lidmi, které potkáváme.

A a po stránce administrativní, s advokáty, povolení k bydlení, to bylo normální?

To bylo, protože právě kancelář mého muže překládala, vidíte.

Znala jste někoho, když jste přijela do Prahy? Měla jste zde přátele?

Hned Francouze, protože přes francouzskou školu to je hodně jednoduché.

A francouzská komunita, která zde je, chodila jste tam často nebo. Kdy jste poprvé potkala lidi z asociace? Bylo to hned?

Ano, vlastně hned, protože jsme měli štěstí, že jsme předtím než jsme odjeli znali Francouze, kteří znali jiné Francouze tady, a najednou den po příjezdu jsme hned byli pozváni na oběd s několika rodinami. Takže od příjezdu jsme hned někoho znali, takže to bylo hodně jednoduché.

Už jsem mluvil s paní, která pracuje v asociaci. Účastníte se hodně aktivit asociace?

Ne moc, protože jak mám malé děti, pokaždé jsem zakleslá v domě, takže mám dny, kdy dělám věci, ale ne tolik jako jiné, které už nemají malé děti.

Jaký typ aktivit navštěvujete nejčastěji?

Já mám ráda kulturní návštěvy²³, a pak kávy, někdy je jednou měsíčně, kdy potkáme hodně lidí. A pak tenis čtyřhru.

Myslíte si, že aktivity asociace jsou populární mezi Francouzskou populací?

Podílet se, dělat věci? Ano, myslím že ano, protože. Lidi, kteří sem přijedou a nepracují, právě, když nechtějí zůstat úplně sami, popřípadě přímo nemluví česky. Jsou Francouzi, takže je tu způsob.

A podle vás, když mluvíme o bydlení, myslíte si, že je tu čtvrť, kterou můžeme nazvat Francouzská ?

Oh, myslím že ne. Ne, jsem si jistá, že Francouzi, kteří mají děti ve škole, se snaží usadit ne příliš daleko od školy, takže směrem sem, nebo směrem k centru, aby mohli dojít pěšky. Ale je to rozptýlené. To není jako Američani, kteří jsou všichni ve stejném,

V jejich čtvrti?

Vidíte, v jejich čtvrti s jejich standardními domy, ha ha.

23 Visites culturellers.

A když srovnáte váš život ve Francii s vaším životem v Praze, jaké to je. Je to jiné, a když ano, co je jiné, co myslíte?

Co je jiné, zrovna pro mně, to je, že tu nepracuji, zatím co ve Francii jsem pracovala, a tady je spousta jiných žen, které nepracují. Takže a tak, to není stejné, protože ve dne, i když nepracujeme, můžeme vidět lidi.

Kdyby jste byla ve Francii tak pracujete?

Ano, ano.

Co děláte během dne? Co děláte denně?

Každodenní život? Dobře, odvezu děti do školy, vyzvednu je. A když se vrátí tak děláme všechny úkoly. Doprovázíme je na aktivity. A pak mám děťátko, které tu je pořád, je třeba nakoupit, navštěvuji lidi. Vyučuji katechismus. Takže připravuji věci pro děti. Hrají tenis.

Jak vám připadají obchody a nakupování zde v Praze?

Je to komplikované, protože nenajdeme všechno na jednom místě, ano. Jsme pokaždé nuceni jít do více obchodů abychom našli co chceme. Konečně, tedy. Ha ha, takže nemusíme²⁴ mít stejné zvyky, ha ha, tak tu je, abychom našli věci jaké máme ve zvyku. Některé věci jsou na jednom místě, některé jinde, tak. A potom, někdy je přerušeno zásobování a není, takže se musíte vracet.

Jsou věci, které nenacházíte?

Věci, které nenacházíme? Ano, ale nejsou to závažné věci. Jsou to. Ano, druh sušenek a nebo druh, neumím vám dát příklad, určité zvláštní potraviny pro přípravu jídla, vaření, ale není to příliš vážné.

Mluvila jste o kurzu katechismu, co to přesně je.

Je to, náboženské vzdělávání, jde o to vysvětlit katolickou víru dětem, tak.

Kdo to organizuje?

Je to organizované katolickými Francouzi v Praze²⁵. Je tu jeden francouzský kostel, takže je tu mnoho Francouzů, kteří chodí na mši každou neděli. A jeden kněz zodpovědný, no kněz, který mluví francouzsky a vede mši. A ve Francii to je také tak. Děti mají menší kurzy, aby se naučily náboženství. Já mám malé děti, které mají osm let, sedm let, sedm až osm let.

A jsou jiné věci, které jsou organizované kostelem, jako katechismus?

24 On doit pas avoir.

25 Français catholiques de Prague.

Ano, jsou jiné, kromě katechismu. Jsou modlitební skupiny, jsou skupiny studia bible. Jsou lidi, kteří se seskupují, aby pomáhali, tedy asociace.

A jak se Vám jeví francouzská škola v Praze? Slyšel jsem, že je tu oddělení mezi dětmi, trochu, že francouzské děti nemají české kamarády.

Ano, tedy, myslím si, že pro malé děti, to je na prvním stupni až do jedenácti let, skutečně tam je relativní oddělení mezi těmi co jsou Francouzi, Francouzi a těmi, kteří jsou spíš, kteří mluví česky. Protože, jak jazyk, jak Francouzi nikdy nebudou mluvit dobře česky, nemůžou si hrát česky o přestávkách. Pak Češi, kteří se učí francouzsky, o přestávce jsou rádi, že můžou mluvit česky. A jejich úroveň ve francouzštině není ještě dost dobrá, ano, myslím si, že to je úroveň francouzštiny, možná i proto, že si nemohou hrát ve Francouzštině. Je pravda, že to najednou trochu odděluje, tedy mají se rádi, ale méně často se budou zvat, aby si spolu pohráli, nebo, aby byli spolu. Pak, myslím si, že potom ti starší Češi kteří chodí do francouzské školy mluví moc dobře francouzsky, tak podle mě to jde potom mezi nimi lépe.

Větší děti?

Tak, to si myslím. Ale u menších to není patrné. Ano.

Jak trávíte volný čas, jestli ho máte?

Ha, ha. Ano, není ho mnoho. No, hraji tenis, nebo zrovna to co jsem právě řekla, navštěvuji Prahu. Užít si toho, že jsem tu a poznat výstavy, které se tu pořádají.

A například. Když se účastníte aktivit asociace, chodí tam i Češi?

Ne, ne. Jen Francouzi.

A jak vám připadá kulturní život? Řekla jste, že ráda chodíte do Prahy, že chodíte do divadla, opery. Je to fajn? Úroveň je dobrá?

Ano, ano jsem okouzlena, ano úroveň, podle mne je úroveň dobrá, a pak a co je důležité, je jednoduché, abychom tam šli nemusíme si rezervovat lístky měsíce dopředu. V Paříži abyste šli do opery je třeba rezervovat, nevím, rok dopředu a navíc to je hodně drahé. Zatím co zde je to lacinější a jednodušší se tam dostat. Kromě Louskáčka, kterého je třeba rezervovat čtyři měsíce dopředu. Když ne, myslím, že ostatní se daří zařídit jednoduše.

A jaké to je starat se tu o děti, je to obtížné, pokud to srovnáme s Francií? Nebo to je stejné?

Myslím, že to je stejné. Je to stejné až na to, že mají školu do tří a tak pro lidi, kteří pracují to je složitější. Protože děti nejsou ve škole po třetí hodině. Zatím co ve Francii zůstávají ve škole až do půl páté. A pak je, můžou mít, je to druh družiny po škole, kde děti můžou zůstat a udělat si úkoly. Zatím co zde to není organizováno, není to možné.

Takže proto nemůžete pracovat?

Ale ano, bylo by to moc složité najít někoho, kdo se bude doma starat o děti. Je to složitější.

Jak Vám připadají služby? Řemeslníci, například instalatěři?

Co je dobré, že přijdou v čas. A udělají svoji práci. Ha ha ha.

Je možné, když chodíte každou neděli na mši. Je možné se zúčastnit a podívat se jak to probíhá?

Ano, ano samozřejmě. Je to v jedenáct hodin, v neděli v Josefské. Každou neděli. Chodí tam všichni Francouzi, no všichni Francouzi, chodí tam hodně Francouzů.

Všichni křesťané?

Ne, protože je hodně lidí, kteří jsou křesťané ale ne praktikují. Většina Francouzů jsou křesťané. Ale potom jich není tolik praktikujících, takže. Ano, jsou lidé, kteří věří v Boha ale v tom jim to stačí, Je to v jejich hlavách a pak, jsou lidi, kteří praktikují a chodí na mši a je třeba, ano, je jich víc.

Není váš život ve Francouzské komunitě intenzivnější než ve Francii, protože jste v zahraničí?

Ale ano, z jedné strany ano. Protože, jak tu nemáme rodinu, když máme najednou problém, tak poprosíme kamarády aby nevím co, pohlídali dítě, když se něco stane, nebo najednou ... mezi přáteli jsme si mnohem blíží, právě proto, že nemůžeme mít útočiště²⁶ v rodině. Takže pro vzájemnou pomoc jsou to nutně přátelé zatím co ve Francii se nejspíš nejdřív zeptáme bratra nebo sestry nebo matky nebo. Si myslím. A tím spíš, že je tu problém s jazykem. Je tu tedy hodně Francouzů kteří se neučí česky. Když mají problém, jsou nuceni i tak žádat o pomoc. Je to složitější, když najednou musíte jet do nemocnice a tak nechat děti. Najít někoho. Je to těžší než ve Francii, kde jde vzít jakoukoliv hlídačku dětí. Ano je tu i tak problém s jazykem. Tedy kromě toho, zde najednou, francouzská komunita je možná více pohostinná než kdybychom byli ve Španělsku či Itálii nebo v tomto typu země kde hovoříme, kde rozumíme, kde hned mluvíme jazykem a najednou máme hned italské přátele, španělské přátele, je to blíží, zatím co zde jsme zakleslí/omezení²⁷ jazykem.

Dobře. Myslím že to je vše.

A pak je tu hodně Francouzů, kteří nemluví nutně moc dobře anglicky a najednou, když se mají učit jazyk, dají přednost lépe se naučit angličtinu, která poslouží venku, než se učit česky. Je to trochu škoda, ale je jich hodně, kteří to tak dělají. Tedy jsou lidi, kteří tu zůstanou čtyři pět let a vůbec nemluví česky. Je to trochu škoda. Já bych se ráda lépe naučila.

26 Pas avoir recours à.

27 Coincé.

Je čeština podle vás těžká?

Ano, ano, hodně těžká. Vlastně, podle mě, je mnohem jednodušší se ji naučit, když pracujete s Čechy, když jste s Čechy. Protože, najednou máte výrazy, které přijdou. A když se učíme jen aby nám byla k užitku jen někdy, tehdy to je těžké. Celá gramatika je těžká, skloňování.

Jsou tedy kurzy češtiny? Jsou populární?

Nevím. Buď se lidi neučí češtinu, a nebo vlastně mají skupinové kurzy, nebo mají individuální kurzy. Je několik, kteří chodí na kurzy na univerzitě, kde mají několik týdnů, ale takových není mnoho. Nevím, věřím, že to záleží také na charakteru, jsou lidé, kteří mají chuť si poradit²⁸ a pak jsou ti druzí. Je mi trapné být jako turista a začínat anglicky, tedy umím moc dobře anglicky, to není problém, tedy není to můj jazyk a není to jazyk lidí, s kterými jedním. Já nemůžu, přijdu na poštu a nechci začít mluvit anglicky. Tedy mluvím česky, i když moje čeština je příšerná, není to vážné, budu mluvit česky a nějak to zvládneme.

To je tedy hezké.

Ale ano, je to hodně obtěžující, Ale nejsem tu jako turista.

To je vše, děkuji.

Rozhovor 04 (Rodina 3) Pauline

Datum: 8. dubna. 2008.

Manželka Charlse. Učitelka Francouzštiny.

délka rozhovoru: 26 minut

Kdy jste poprvé přemýšlela, že pojedete do ČR?

Přemýšleli jsme sem jet, jsme tu už tři roky, tedy jsme uvažovali sem jet několik měsíců před (odjezdem, pozn. překladatele). Tedy je to tři roky a tři nebo čtyři měsíce. Za prací mého manžela.

Tedy to nebyla volba.

28 Débrouiller.

Osobní.

Nebyla to osobní volba, ale volba práce?

Jediná osobní volba byla, že jsme měli na výběr mezi více městy ve východní Evropě. Protože manžel pracuje v celé východní Evropě. Takže jsme jeli strávit tři dny v Bukurešti, abychom viděli jak to tam vypadá a pak do Prahy a rozhodli jsme se vybrat si Prahu.

A proč Prahu?

Ve srovnání s Bukureští, protože podle nás je hezčí, více kulturně rozvinutá a navíc blíž Francii, tak.

Znala jste zde někoho?

Nikoho jsem v ČR neznala, ne nikoho jsme zde neznala.

Můžu se zeptat co tu děláte?

Já, následovala jsem svého muže. Následuji svého muže, který pracuje v [průmyslu zpracovávajícím vodu]. A pak já jsem učitelka Francouzštiny.

Pokuste se prosím popsat první měsíce po vašem příjezdu do ČR. Co jste dělala?

Co jsem dělala. Prvních pět měsíců jsem se učila češtinu, protože jsem neměla na výběr. Člověk nemá na výběr. Buď se naučí trochu česky, a pak se trochu integruje. Nebo se nenaučí česky a žije v bublině, žije ve francouzském světě, francouzsko-francouzském.

A vy znáte tento svět, tu bublinu?

Ano, trochu znám tuhle bublinu, protože moje děti jsou zapsané ve Francouzském lyceu. A tak to je ta bublina²⁹.

A je to obtížné se zde usadit? A jaké to je se zorientovat ve městě?

Ne, zorientovat se je hodně jednoduché, člověk má rychle dojem, že i bez plánu najde orientační bod, ať už to je ze začátku Staroměstské náměstí, náměstí Republiky a potom narazíte na něco co trochu znáte, Malá Strana. Tedy zorientovat se není těžké. Co je těžké je komunikovat.

A kde jste se učila češtinu?

29 Bulle.

To je součást Univerzity Karlovy, jmenuje se to Albertov, studijní centrum, a nabízí intenzivní kurzy, je to čtyři až pět hodin za den. Po dobu jednoho semestru. A bylo to moc moc dobré.

Dobře organizované?

Je to dobře organizované, jsou tam studenti různých národností, takže když jsme přijeli do ČR tak to umožnilo, potkat lidi, kteří jsou ve stejné situaci jako my. Přijeli jsme, nikoho jsme neznali. Byli to mnohem mladší lidi než já. Byli to spíš studenti, kteří se učili češtinu, aby pak mohli jít studovat na Univerzitu. Protože, jak víte, když mluvíte česky, univerzita je pro cizince takřka bezplatná. Zatímco kdyby jste chtěl stejný kurz v angličtině bude to hodně drahé.

Po kurzu češtiny, dělala jste něco jiného?

Pracovala jsem, pracovala jsem zde ve Francouzském institutu.

Nebylo těžké se usadit?

Ne, nebylo to těžké, je třeba. Před ČR jsme už cestovali po jiných zemích mnohem dál od Francie, tedy být v ČR nebylo obtížné. Víme jak najít dům, kontaktovat realitní kanceláře, to umím.

Jak vám připadá život, běh života, tady v ČR?

Jediný negativní aspekt je, že je tu trochu chladno a málo světla koncem odpoledne, ale najdu všechno co chci dělat, sportovní aktivity, umělecké aktivity, pro mě. Pro děti najdu všechno co potřebujeme, zvláště tenis. Máme ho moc rádi, hrajeme zde hodně tenis, je to jednoduché, pro děti kurz šermu, všechno jsme našli, žádný problém.

Možná je tu něco co se vám zde daří dělat, ale ne ve Francii, a naopak, daří se vám dělat ve Francii a ne zde?

Daří se mi tu vidět mnohem víc představení, nikdy v mém životě jsem nebyla v opeře, tedy chodíme tam pravidelně. Poslouchat jazzové koncerty. Věci, tedy tohle jsme nedělala ve Francii. Byla to taky otázka dospělosti³⁰. Věci které jsem dělala ve Francii a ne tady. No výlučně to je kamarádský život. Který je víc, který vyžadoval více času na to, aby se vytvořil během jednoho dvou let, je tu málo pravého přátelského života.

A jak shledáváte ubytování v ČR?

Nejsem moc objektivní. Protože my máme obrovské štěstí tím, že máme ubytování zajištěné od společnosti. Tedy jsme v hodně příznivých podmínkách. Tedy naše ubytování je perfektní.

30 Maturitě.

Podle jakých kritérií jste si vybrali ubytování?

Vzdálenost od Francouzského lycea a zahrada.

Bylo obtížné se zařídit jako doma? Rozumějte udělat výzdobu, usadit se v domě.

Nebylo to těžké, protože jsme měli svůj nábytek. Měla jsem všechny své věci. Tedy ne, nebylo to těžké. Našla jsem jednu mladou Češku, která mluví výborně Francouzsky, která se postarala o všechny látky, záclony atd. Tedy ne, nebylo to moc těžké. Neměla jsem obtíže.

Byla to špatná otázka, nemyslím si, že všechno musí být obtížné. Kde jste získala tu frankofonní ženu která se o vše postarala?

Ano, přesně.

Kde jste našla tuto ženu?

Je jeden velmi dobrý průvodce. Který dělá Accueil Francophone.

Asociace Accueil Francophone?

Tak, dělají ho každé dva roky. Editují malý průvodce. Který jste určitě viděl. Se všemi adresami vevnitř, je hodně hodně praktický. Myslím, že všichni Francouzi ho dostanou, když přijedou do Prahy. Hned, první lékař, první, první adresy které potřebujeme najdeme v tom průvodci.

Můžu se zeptat na vaše vztahy v susedství?

Jsou omezené. Jsou omezené, znám, znám. Mluví, prohodím s jednou susedkou, je Češka, ale mluví trochu Francouzsky a dobře Anglicky. Když ne, když ne, to je vše. Mám hodně Francouzských susedů. Které znám, no. Ale ani je moc často nevyhledávám.

Myslíte si, že je tu čtvrť, kterou můžeme označit jako Francouzská?

Ano, okolo Francouzského Lycea. Ano, je to možná přehnané říct francouzská čtvrť, ale je tam slušná koncentrace Francouzů. Na Strahovském kopci, okolo Strahovského stadionu a Francouzského lycea, které je tam dole (pod kopcem, pozn. překladatele), je tam hodně Francouzů, kteří tam bydlí, ano.

Mluvila jste o vašem volném čase, co děláte, jak trávíte volný čas? Pokud ho máte?

Trochu ho mám. Tedy potom, když skončí kurzy francouzštiny, když se postarám o mé tři děti. Především doma maluji. Sport, tenis, plavání, gymnastika. Co dělám, jednou za čas jdu na kávu s kamarádkou poklábosit. Tak.

Co děláte společně jako rodina? Takže vyjedete si na víkend, cestujete?

Ano, ano. Někdy, možná jednou za dva měsíce, se vracíme do malého hotelu v Českém Krumlově, v Mariánských lázních, navštěvujeme město, sem tam vyjedeme na víkend, do Pece pod Sněžkou a pak někdy vyjedeme na den, od soboty ráno do soboty večer, jen se jedeme podívat jak to vypadá v nějakém městě, objevit novou restauraci, jedeme něco sníst a projít město a pak se vrátíme. Abychom viděli jaké to je.

Všiml jsem si, že Accueil Francophone pořádá mnoho aktivit, chodíte na ně?

Ne, ne, protože nechci, nechci trávit můj čas s mnoha Francouzi, to je vše.

Takže trávíte svůj čas s Čechy?

Ne, hodně s mými studenty. Hodně s mými studenty, hodně při výuce s mými žáky nebo někdy v kavárně nebo při výstavě nebo při něčem. Nejvíce mého času se studenty a pak s mými dětmi. A být sama a nezávislá to mi vůbec nevadí. Mám ráda klid. Jsem členkou. Jsem členkou asociace, protože je moc dobré mít průvodce a také být v adresáři. Pak najdete lidi, i profesně, kteří vás mohou kontaktovat. Je dobré být v průvodci a mít průvodce, tak. Jsou v něm moc dobří lidé.

Accueil Francophone je stejně jako, pro mě, to je to nejlepší a to nejhorší. Jsou tam výjimeční lidé, kteří dávají svůj veškerý čas a energii a pak lidi, kteří nemají nic jiného na práci a jsou strašně otravní. Tak.

Jak Vám připadá Vaše práce? Ve srovnání s vaší prací ve Francii?

Mé povolání učitelky francouzštiny?

Ve Francii také učíte francouzsky?

Ne, pracovala jsem v náboru. A pak zde nepracuji v náboru kvůli jazyku. Trochu mluvím česky. Trochu si popovídat. Nemůžu v češtině pracovat.

Rozumím. Tedy, zjistil jsem, že tu je taky křesťanská komunita. Jste křesťanka, praktikujete?

Jsem.

Pokud nechcete odpovédět, nemusíte, jak chcete.

Ano, ne, nejsem katolička, nejsem křesťanka, jsem věřící. A mám, většina rodiny nejsou křesťané, ale mám dceru, která je křesťanka a katolička a kterou pravidelně vodím do toho prostředí, v neděli ráno do kostela sv. Josefa v jedenáct hodin.

A tam je mše?

Ano, tam je mše každou neděli ráno.

A jsou i zvláštní speciální aktivity, víc než jen mše?

Ano, pro děti je katechismus, děti mohou chodit každý týden k jedné matce.

[Nicole?]

Například. Ale jsou i jiní vyučující, [paní B], která vyučuje, katechetka mého dítěte, tak. Abych řekla, jako všude, v křesťanské komunitě tak jako jinde, jsou tam výjimeční lidé stejně jako strašně otravní, všude.

Už jste povídala, že hodně navštěvujete operu, divadlo, jazz.

Mnoho asi ne, ale ano, přinejmenším trochu.

Jak vám připadá kulturní život?

Nádherný, nádherný, kulturní život. Tedy z hudby, z hudby jsme nic neznala. Tedy vše objevuji.

Klasická hudba?

Klasickou hudbu, spíš Jazz. Vůbec nejsem velký znalec hudby, hudbu tedy neznám moc dobře, ale ráda ji objevuji. Méně, méně pro malbu. V malbě nacházím méně zajímavých expozic. Mám moc ráda Veletržní palác. Mám moc ráda, je tam celý jeden sál velkých Mistrů, mám ráda tu budovu. Je hodně bohatá. Ne vždy dobře osvětlená, ale moc ráda tam chodím, klidně, pravidelně tam chodím. Ráda bych lépe poznala současné umění, ráda bych lépe znala to, co dělají studenti, nebo mladí umělci, jenže nevím kde můžu vidět současné malíře. Ráda bych. Tak.

Tedy zkoušíte poznat Českou kulturu?

Ano, ano ráda bych viděla co dělají mladí čeští malíři, moc ráda bych. Baví mě dětem ukazovat Josefa Ladu. Zkoušíme se trochu integrovat, zkoušíme přesně.

Mluvíte o dětech. Je obtížné, jaké to je. Mluvíím vždy o obtížích, ale nemyslím jen na obtíže. Jaké to je se v ČR starat o děti? Jiné?

Ve srovnání s Francií?

Ano

Ano, je tu jedna věc, která je hodně jiná. To je když pracujete a když je dítě nemocné, nemáte žádné řešení ho nechat hlídat, matka, tchyně. To je opravdu těžké. Věnovat se práci s určitým posláním a říct, že nemůžete dnes přijít, protože mé dítě je nemocné, to není možné. Tedy tohle, to je obtíž. Jinak, jinak nevidím. Najít pro ně činnosti je jednoduché. Mají své kamarády ve Francouzském lyceu, tedy jejich integrace je jednoduchá. Nechtějí se vrátit do Francie.

Ne?

Chtějí zůstat v ČR. Protože, jednomu je pět let, to mu to je jedno, ale dvě dcery, které mají deset a dvanáct let, chtějí zůstat v ČR protože tu mají své kamarády, je jim tu dobře.

Máte tedy syna a dvě dcery?

Tak.

Mluvil jsem s jinými rodiči a ti mi řekli, že v lyceu, tedy, vztahy mezi Čechy a Francouzy, když jsou menší, že jsou oddělení.

Ano

Že je tam trochu jazyková bariéra. Tedy rozumím tomu dobře, že s dcerami to je lepší, že mají české kamarády?

Mají české přátele, mají přátele z Ruska, Mexika, Libanonu, samozřejmě víc Čechů. Ale je to hodně hodně promíchané. Mám. Jsme dost promíchaní. Mám. V naší rodině jsme dost mezinárodně otevření. I tak jsme předtím hodně cestovali, věřím, že dcery jsou, baví je vídat jiné národnosti než zůstat jen mezi Francouzy. Myslím, že v rodině mají více přátel cizinců než francouzských přátel, s kterými mluví anglicky, s kterými mluví francouzsky. S kterými můžou mluvit trochu česky. Tak.

Tedy rozumím tomu tak, že zde v ČR to není vaše první zahraniční zkušenost?

Ne, ne, ne.

Kde hledáte zábavu nebo aktivity pro děti? Také v Accueil Francophone?

Trochu, trošku v Accueil Francophone, protože je to hodně praktické. U východu ze školy, hop tam. Hlídnají děti. Je to hodně hodně jednoduché. Ale například moje dcera, která ráda šermuje, chtěla to dělat, tedy to jsem na internetu, Česká Federace. Tak Tenis to samé. Z auta jsem viděla, že jsou vedle domu kurty, šla jsem se tam podívat. Viděla jsem učitele, který mluvil jen česky, nechtěl přijmout moji dceru, řekli jsme ať to zkusí, zkusíme to jednou, atd. A je to dva a půl roku. Berou kurzy spolu, a on se naučil trochu anglicky, aby mohl komunikovat, ona trochu Česky a jde to, je výtečný učitel. Často je taková jazyková bariéra. Mám strach, tedy nekomunikuji. Ale když řekneme lidem, že není problém, musíme dokázat komunikovat, potom to často jde. Je to jen strach.

Jaké jsou obchody? Jak se Vám nakupuje?

Ano, nenacházím, ano ne vždy nacházím, když mám chuť se obléct elegantně a pořídít si hezké šatičky, hezké střevičky, ne vždy najdu to, co chci. Ale upřímně mi to je trochu jedno. Není to problém. Když jedu do Francie ráda chodím do obchodů, to je pravda, ale není to velký problém, to znamená, že mi to trochu schází. Když jedu do Francie, užiji si to, je to fajn šest měsíců, a za šest měsíců znovu začnu ve Francii trochu

nakupovat. Ve Francii je větší výběr, to je jisté. Co se týče oblečení, co se týče ... ale není to každodenní nedostatek. Opravdu mi to nedělá problémy.

A jak shledáváte služby, řemeslníky a instalatéry?

Jestli jsem měla něco do činění s řemeslníky, ratata..... Oprava okenic velmi dobře. Neměla jsem mnoho příležitosti s řemeslníky. Ve službách jsem velmi často poprvé přijímána s obtížemi, poprvé ne zrovna se sympatiemi. Ale nevím, jak vám to mám říct. Pravidelně zažívám tento trochu negativní přístup a potom najdeme způsob jak komunikovat a lidé změni přístup. Jestliže cítí, že se daří komunikovat. Nacházejí řešení jak komunikovat. A potom to je mnohem lepší. Ano, ano, jde to. Srovnávat, hodně lidí říká, že s Čechy to je těžké, že s nimi nejde mluvit, že jsou nepříjemní, etc. Já tuto zkušenost nemám.

Uvažujete, že zůstanete v ČR?

Ještě jeden rok. A to bude. Nezůstaneme v ČR celý život. Ne, máme rodiče, maminky, které trochu stárnou, přiblížíme se k nim. Vrátime se.

V jaké čtvrti bydlíte, neptám se na adresu.

Ano, jsme ve trochu francouzské čtvrti, která je vedle lycea. Tedy jsme pod Strahovským stadionem. Praha 5, Strahov.

A to je vše, moc děkuji.

Rozhovor 05 (Rodina 2) Marc

Datum: 14. dubna 2008.

Manžel Amélie. Manager.

Délka rozhovoru: 37 minut

Kdy jste poprvé přemýšlel o tom, že pojedete do ČR, a proč do ČR?

Vlastně jsem nepřemýšlel. Oni (firma, pozn. překladatele) mi nabídli ČR. Pracuji v jedné společnosti, která je především francouzsko francouzská. A tato společnost mi nabídla možnost jet do ČR. Tedy jsem neměl zvláštní výběr, byla to příležitost přijet do Centrální Evropy a tak jsem tady. ČR byla jediná příležitost jet pracovat do zahraničí, kterou jsem měl uvnitř mé společnosti. Dobře, a tak jsem se ji hned chopil a co no. Proč ČR? Protože jsem neměl jinou možnost. Dnes bych řekl, kdybych měl na výběr mezi ČR a Mauriciem, možná bych si vybral Mauricius, nevím. V každém případě to byla ČR a já jsem ČR předtím neznal, tedy to byla příležitost, chtěli jsme se rozvinout, byla obchodní příležitost se rozvinout v ČR tedy jsme si skutečně přáli jet do země, která, ekonomicky řečeno, byla zajímavá, která byla navíc blízko Francii, tedy moc dobře.

Proč je Mauricius lepší než ČR?

Oh, to je otázka slunce, to je vše.

A vy jste v ČR někoho znal?

Někoho, to znamená?

Jestli jste tu měl kamaráda?

Před příjezdem, ne, neměl jsem tu vazby. Ne neznal jsem Čechy. Ne, ne ne, neznal jsem žádné Čechy.

Ani Francouze?

Ne neznal jsem ČR. Znal jsem ji na mapě. Tedy. Znal jsem hlavní město. Ale to je vše. Tedy ne, ne, neměl jsem vazby s ČR, žádné vazby.

Od kdy jste v ČR?

Poslouchejte, poprvé to bylo v roce 1998. Zůstal jsem dva roky, koncem 1999 začátkem 2000 jsem se vrátil do Francie, protože byla restrukturalizace ve společnosti a potom jsme se vrátili v roce 2002 až doteď. Tedy 2002, 2008 to je šest let, plus dva. Tedy, to teď dělá osm let co jsem v ČR.

Dvakrát co jste přijel, pokaždé to byla volba práce?

Ano, absolutně. Měli jsme, měli jsme. Neměl jsem jinou možnost v rámci mé společnosti. To je, že jsme neměli jinou aktivitu na export. Tedy jedinou, kterou jsme měli. Tak jsem sem přišel, nebyla to z mé strany osobní volba. A pak po Praze jsme rozvinuli jiné země, rozvinuli jsme Maďarsko a teď rozvíjíme Polsko. Tedy je pravda, že kdybych měl možnost tyto poslední roky se možná usadit v Krakově, nebo v Budapešti, ale mezi těmi třemi dávám přednost Praze, dávám přednost ČR.

A co děláte v ČR? Obecně, neptám se na.

Rozumím. Pracuji ve stavební společnosti. Tedy vlastně stavíme projekty pro především francouzské investory.

Pokuste se prosím popsat první měsíce po vašem příjezdu do ČR.

Uf.

Posledně.

Když jsem znovu přijel v roce 2002?

Ano.

Chcete-li, poprvé, když jsem přijel do ČR v roce 1998. Nebyl jsem, přijel jsem protože jsem si myslel, že to byla příležitost k uchopení. Neznal jsem ČR, tak jsem přijel, nemůžu říct, že jsem byl hodně šťastný, že jsem přijel. Pak jsem se v roce 2000 vrátil do Francie. Dobře, a jak jsem vám vysvětlil, a vrátil jsme se v roce 2002. Tedy tehdy v roce

2002 jsem byl naopak hodně hodně spokojený, že jsem se vrátil do ČR. Tedy je pravda, že první týdny, když jsem se vrátil, už jsem znal město, neboť jsem tu žil dva roky. Tedy bylo to, bylo to jednoduché. Protože jsem znal zemi a protože, řekl bych, země byla výrazně/velkou měrou, mám chuť říct, pozápadněná³¹. Dobře, tedy je pravda, že když jsme přišli v roce 1998, když jsme přišli z Francie s našimi francouzskými zvyky³², měli jsme trochu problém se znovu nalézt. Je pravda, že to byla země v plném rozvoji, ale dobře, například, tehdy v roce 1998 tu bylo jen jedno obchodní centrum, to byl Černý Most a nic jiného. Tedy je pravda že pro nás, bylo to trochu těžké se najít, se zorientovat. V 2002 byla, řekl bych, země zcela rozvinutá v západním smyslu slova, dobře. Tedy v roce 2002 jsme měli stejné orientační body³³ jaké jsme měli ve Francii. Tedy pro mě, neměl jsem integrační starosti³⁴, neměl jsem starosti najít mé orientační body, pro život. Neměl jsem problémy. A pak usnadnění ve smyslu, je pravda, že většina Čechů mluví anglicky. Opravdu pro práci, pro život, není to problém. A pak mentalita se také hodně vyvinula. To je, že v roce 1998, říkám, že předtím jsme před sebou, zvláště v pracovním prostředí, měli generaci, a tak i v každodennosti, generaci lidí, kteří měli, i tak byli hodně hodně ovlivněni čtyřiceti lety pod komunistickým jhem. Tedy je pravda, že vztah se západem, vztah se zahraničím a cizinci byl obtížný. Generace v roce 2002, mentalita se vyvinula. Což udělalo, mám chuť říct, ale se zdrženlivostí, ale mám chuť říct, že cítím mnohem méně nacionalismu ve vaší zemi v roce 2002 než v roce 1998.

Můžete mi prosím říct ještě něco víc? Proč to bylo ze začátku obtížné, byla to otázka usazení, zorientování?

Ano, z orientovat se, ano přesně. Protože, víte, chci říct, pokud zítra odjedete z vaší země abyste žil v jiné zemi, která má jiné zvyky. Dobře, která má. Řekl bych že to je vždy hodně obtížné zapomenout svoji kulturu. Zapomenout svůj způsob žití. Reálně své zvyky, svoji každodennost, nakupování. Mnoho věcí, mnoho věcí z každodennosti, tedy v zemi, kde jazyk. Především v 1998, kde je jazyk pro nás, ale neznámý. Kultura není francouzská kultura. Ve Francii, učíme se anglicky. Učíme se německy, učíme se španělsky. To znamená, že můžeme cestovat v Evropě a funguje to, dobře. Čeština se tehdy (ve Francii, pozn. překladatele) moc neučila. Tedy hodně málo. To znamená bylo hodně obtížné se v této zemi zorientovat. Trochu obtížné porozumět trochu vašim obyčejům, vašim zvykům a pak jak jsem říkal od chvíle, kdy opustíme (svoji, pozn. překladatele) zemi, věřím, že to je z definice obtížné.

Jaké to bylo se usadit v ČR? Naposledy.

Bylo to. Ano, no řekněme. Já pracuji pro jednu malou společnost. Tedy je pravda, že vůbec nemáme infrastrukturu, to je, že když přijedeme do země, není tu servis, který se postará o vaše usazení, tedy jsem si poradil úplně sám s hledáním bytu, se zřízením telefonů, se zavedením kanceláří, se zaměstnáním lidí. Já jsem začal od nuly. Takže tohle bylo trochu, ano, bylo to trochu obtížné, je třeba. Nemůžeme se spolehnout, nemohl jsme

31 Occidentalisé.

32 Habitudes.

33 Repère.

34 Soucis d'intégration.

se spolehnout na infrastrukturu mé společnosti protože tu nebyla. Byl jsem to já, kdo v uvozovkách vytvořil mé postavení³⁵ zde v ČR, tedy to bylo trochu komplikované. Bylo třeba se přizpůsobit, nebyla tu žádná překvapení, no co.

Jaký je tu život, běh života?

Strašlivě drahý. Znepokojivý, ale je to hodně znepokojující. Úroveň života, úroveň života se naštěstí zlepšila. Dobře, tedy tohle je dobře. Na druhou stranu zvýšení, mezi zvýšením cen a úrovní živobytí. Živobytí stoupá. Každý rok cena živobytí stoupá působivým způsobem. A pak kurz Euro Koruna. Koruna ohromně posiluje. To znamená, že pro mne dnes žít v ČR, znamená, že nemám finanční zisk, žádný finanční zisk. Dnes bych ve Francii neutratil víc peněz. Protože jsem placený ve Francii s platem v Eurech, tedy s převodem ohromně tratím. Já, v roce 2002 Koruna Euro bylo 33 Czk. Dneska Euro je na 25. Dobře, tratím už 30%. A navíc cena živobytí stoupá, tedy je to hodně. A pak další parametr, to je, že zkusíme někdy žít západně³⁶, dělat, je pravda, že když nakupujeme, když jíme, v každodennosti máme kulturu, máme způsob stravování, který znamená, že zkusíme hledat produkty, které známe, které umíme připravit, produkty, které máme rádi a tyto produkty jsou strašně drahé. Tedy je pravda, že dnes, když nakupuji. Když mám vozík, chcete-li, trochu naplněný vozík, zaplatím 2 000 Czk. Můj český soused nakupuje své zboží a zaplatí 500 Czk, nemáme stejné zboží. A přesto z toho bude jíst jeden týden, já taky jím ze svého týden. Vůbec nemáme stejné zboží. Tedy řekl bych, že zvyky a produkty dnes nejsou, to není, není to poevropštěné. No co, ponechali jste si vaše stravovací zvyky, my, my se snažíme ponechat si ty naše, což dělá, že se snažíme nakupovat naše potraviny, je to příliš drahé. Stojí nás to hodně hodně peněz. Takže utrácím hodně peněz.

A jak shledáváte práci ve srovnání s vaší zkušeností ve Francii?

Poslouchejte, jestliže tu jsem tolik let, je to proto, že tu jsem šťastnější ze života zde než ve Francii. Dobře tedy podle mě je práce mnohem víc motivující, protože lidé jsou ochotnější. Mnohem odvažnější. Tedy je pravda, že je, řekl bych ochota podnikat, ochota hodně pracovat a uspět, to je něco, co už ve Francii není. Tedy no, myslím obecně. Tedy to je to, co tu nacházíme a proč je potěšení pracovat s českou populací, to je jasné.

Jak je v ČR ubytování?

Naštěstí čím dál tím levnější. Tedy tohle není špatné. Je to trochu levnější, kromě i tak zvednutých tarifů pro nás cizince. Protože je jasné, že když hledáme ubytování, jsme cizinci, máme tarify, které nejsou stejné, tak. Teď ke kvalitě bych řekl, myslím si, že například poměr kvalita – cena je horší v ČR než ve Francii. To znamená, že pro cizince, aby měl něco kvalitního, zde musí zaplatit víc.

35 Installation.

36 Vivre à l'occidentale.

A podle jakých kritérií jste si vybral vaše ubytování?

Řekl bych, že dnes jsou má kritéria, byla to blízkost k Francouzské škole. Jedno z prvních kritérií. Ano, bylo to na prvním místě.

Jaké to bylo se usadit a vyzdobit si dům?

Tedy řekl bych, že na začátku je první záměr, a jdeme do IKEA. Tedy nakoupíme životní minimum u IKEA, pak já jsem vlastně, mám hodně rád produkty, starožitnosti. Tedy je pravda, že máte krásné věci ve starožitnictvích, tak. Takže to co naléhavě potřebujeme jdeme koupit do IKEA, pak projdeme malá starožitnictví v sousedství, abychom něco koupili, no co.

Jaké máte sousedské vztahy? Pokud nějaké máte.

Poslouchejte, když jsem poprvé přijel v roce 1998, žil jsem v domě, který byl spíš panelák než něco jiného. Tedy bylo to obtížné, protože lidi neoceňovali, že jsou Francouzi v jejich domě. Tedy bylo to trochu těžké. Pak jsem se přestěhoval, bydlel jsem v domě (v činžovním domě, pozn. překladatele), který byl ve velmi špatném stavu, na Praze 3, vedle Flory. Naopak můj byt byl v posledním patře a byl skvělý, takže to dělalo trochu závist. Dobře, lidé, kteří bydlí v posledním patře a lidé méně bohatí, kteří bydleli dole, to bylo tedy. Bylo tam vše, byli tam příjemní lidé, lidé ne moc příjemní, byli tam lidé, kteří nás nesnášeli. Tedy bylo to hodně promíchané. Dnes bydlím v domě (rodinná vilka, pozn. překladatele), který znáte, ve čtvrti kde, je pravda ve čtvrti, která je moc prima. Lidé, kteří jsou i tak privilegovaní, tedy je pravda, že mí sousedé jsou hodně hodně příjemní. Máme dojem, že sdílíme přibližně stejný svět.

Je tu podle vás čtvrť, kterou můžeme pojmenovat Francouzská čtvrť?

Ano, věřím že Francouzi jsou okolo Prahy 5, no co, Francouzská škola. To je často ono. Je to často Francouzská škola. Je to jejich kritérium. Zaměstnání, lidé co pracují, muži, ženy, kteří pracují mají ve zvyku dojíždět, tedy to není příliš složité. Škola zůstává prioritním kritériem.

Jak trávíte váš volný čas zde v Praze?

Hmmmm. vidím návaznost vaší otázky, s Francouzi nebo s Čechy. Je pravda, že naneštěstí, naneštěstí je to stav, na nějž nejsem pyšný, ale který je dost dost rozšířený. No

vlastně to je komunitní život³⁷. Je to komunitní život, to znamená že Francouzi žijí mezi Francouzi, Angličané žijí mezi Angličany, Němci mezi Němci. Věřím, že to co se děje je nešťastné. Vždy jsou výjimky, jsou lidi, kterým se daří se integrovat, ale je to často pro to, že mají například za manželku Češku, dobře. Ale francouzsko-francouzské páry, zpravidla žijí ve francouzské komunitě. A my máme v uvozovkách stejný problém ve Francii. To je, že cizinci žijící ve Francii, to je zjištěné, a tomu jsem porozuměl až teď, co jsem v cizině. Když jsem bydlel ve Francii, nechápal jsem proč cizinci, kteří přijíždí se neintegrují a nenavštěvují Francouze. Nechápal jsem to. Ale jak žijí v cizině, pochopil jsem. Je to reflex, přiblížit se k Francouzům, přiblížit se našim hodnotám, naší kultuře, našim zvykům, já, je to opravdu nevysvětlitelné, ale je to realita. Je to důležité. Bylo by třeba, abych si vzal Češku, možná bych zažil něco jiného. Máte české přátele? Vidím pokračování vaší otázky. No hodně málo. Jediní čeští přátelé, ne jediní, ale většina Českých přátel, které mám jsou například ženy francouzských manželů. Ale nemůžu říct, že mám. Ano, možná jeden či dva páry českých přátel, ale jsou frankofonní, například. Nebo takoví, jejichž děti jsou ve Francouzské škole.

A jak trávíte váš volný čas, co děláte ve volném čase?

Můj volný čas, no poslouchajte, sportuji. Sportuji. Čím dál méně cestuji po ČR, protože upřímně po těch letech známe docela slušně vaši zemi. Tedy první roky, často jsem často cestoval, projel jsem ČR ve všech směrech. Tedy je pravda, že znám dobře, tedy že znám dobře. Vše je relativní, ale znám docela dobře vaši zemi. Tedy, tedy je pravda, že volný čas trávím v Praze, obecně. Užívám si lyžování, ve věci kina, ve věci divadla, ve věci opery, ve věci sportu, je to hodně proměnlivé, je to hodně různorodé. Ale je pravda, že trávím mnoho času v Praze, nejvíce svého času.

A ve věci Accueil Francophon. Tedy předpokládám, že jste členem?

Nevím, ale ano, apriori moje žena je členem.

A chodíte často na aktivity Accueil Francophon?

Jaký druh aktivit myslíte?

Jsou společenské nebo kulturní aktivity.

Ne, vůbec nic, ne. Někdy jsou večírky na které chodíme. Ano jsou večírky, ano to se stává. Ale méně často. Čím dál tím méně často protože je tu další parametr toho co je zajímavé a není. To je, že jsem tu už moc dlouho. Teď v porovnání s ostatními Francouzy. Většina Francouzů zůstává dva tři roky a pak odjíždí do jiné země. Já jsem tu již déle tedy

37 Une vie communautaire.

jestli chcete na začátku, ano účastnili jsme se všech večírků Accueil, žili jsme s Accueil. A pak nutně vidět lidi odjíždět, vracet se, přijíždět, vracet se, odjíždět, nutně jsme toho měli trochu dost, vidět pořád to množství lidí, kteří se mění každé dva, každé tři roky. Tedy jsme se po troškách vzdalovali této populaci, která navštěvuje Accueil francophon, která přijíždí do Prahy, (pro ně, pozn. překladatele) je to skvělé, vše objevují, my vše známe, tedy je pravda, že máme méně, máme méně, máme méně touhu v uvozovkách, chtěl bych vám říct. Tedy chodíme trochu méně do Accueil, čím dál tím méně do Accueil protože, protože jsme tu příliš dlouho.

A vím, že je tu křesťanská komunita, a vy jste člen?

Jsem katolík, ale, ale jak to říct.

Nenaléhám, jestli.

Ne, ne, nemám problém, ne ne, nemám žádný problém vám odpovědět. Ne, řekněme, že nemám, nemám, neprojektuji, neprojektuji horlivě. Francouzská křesťanská komunita je, je to dvojnásobná komunita. Je to francouzská komunita, a pak křesťanská, dobře, pro integraci je třeba být nejednodušší Francouz a pak být křesťan. Dobře, tedy je to komunita ještě více uzavřená, přitom francouzská komunita je uzavřená, ale tam to je ještě jiná komunita uvnitř komunity. Tedy je to trochu obtížné tam proniknout. Ale v otázkách způsobu života, eh, chcete-li to rozvinout, dejte si na čas, já mám čas.

Ne, pokud nejste členem.

Ne, ne ne, podílím se, chci říct, když jdeme na mši, ale neúčastním se žádné činnosti.

A chodíte na mši?

Zřídka, zřídka, hodně hodně zřídka, tedy nejsem někdo kdo hodně. Ale dobře, je to tak, nejsem proti, dobře, vůbec ne. Je to tak. Není to, nejsme ani v životě moc katoličtí. Není to, ne není to populace, kterou navštěvují. Potkám je, ale nenavštěvují jejich aktivity.

Jak Vám připadá kulturní život?

Mám chuť říct, že je třeba být stupidní a obtížný, aby někdo neoceníl Pražský kulturní život, dobře. Tedy je jasné, že dnes tato jednoduchost v přístupu ke všem kulturním centrům a expozicím a operám. Právě jsem o tom mluvil, koncerty, navíc ceny,

kteře jsou i tak mnohem atraktivnější než ve Francii. Chci říct, myslím, že kulturně řečeno, je tu vše pro rozveselení. Vše pro rozveselení, ale je pravda, že mi dnes chybí Francouzská kultura přes jazyk především. Je pravda, že dnes, no, vezmu případ kina například. Kino v ČR, je to několik let a vše bylo v originální verzi, dnes to je tak čím dál méně. Hodně hodně filmů je čím dál tím více překládáno do češtiny. Tedy je jisté, je to součást, my ve Francii nemáme nic v originální verzi, máme jedno kino, které pouští originální verzi, ale je to těžké ho najít, většina filmů ve Francii jsou přeloženy do Francouzštiny. Například jsou čím dál víc překládány do Francouzštiny takže když chceme například vidět film, chci vidět anglický film, no rozumím, ale neodpočinu si když se dívám. Jsem stále pozorný, v češtině, ani to nezkouším, nemá to ani smysl, tak ušetřím místo v kině a zůstanou mi peníze. Ale je pravda, že máme, máme, tak mnoho francouzských filmů, které sem přijdou, jsou systematicky překládány do češtiny, tedy je čím dál těžší najít originální verze, tedy je pravda, že kultura s velkým k, mám chuť říct, obecně klasická velká kultura, ta je geniální, není co říct v záležitosti výstav, ale v opeře můžeme shlédnout všechny klasiky a není žádný problém, to je moc dobře udělané. Teď co francouzská kultura, čistě řečeno v kinematografii, například, nevidáme velké věci. Je pravda, že vidáme méně často v originální verzi. A pak, například, vše co je koncert, koncert francouzských skupin, všechny typy koncertů, klasika a jiné, toho není taky moc, ale to je problém Francie, ne problém ČR. Francie není moc v ČR kulturně přítomná, podle mě, jak bych řekl. Jak se to jmenuje, Francouzský institut. Když jdeme do Francouzského institutu, no, nenajdu než to, neodráží moderní obraz Francie, tak. Pak to, co kulturně Francouzský Institut, jsou tam dobré komiksy, moc dobře, filmy ve formátu DVD nebo VHS, to není, to není. Opravdu to pro mě není moc motivující, není to hybná síla, je to kultura, ale kultura, která, je to trochu klišé. Jsou to staré filmy, nejsou tam moc nové věci, nejsou tam podniknuty nové (ve smyslu novátorské, pozn. překladatele) kroky, aby byla importována francouzská kultura, je to tedy trochu škoda.

Jaké to je starat se o děti v ČR?

No poslouchajte, v každém případě lepší, než ve Francii. Protože, protože jsou tu už školy, které jsou hodně otevřené, tedy přístup do školy není problém. Pak říkám, že je tu rozdíl, jsou tu malé děti. Pro malé děti máte například každých dvě stě metrů máte dětský koutek a takové věci. To jsou věci, které jsou, které jsou, které například ve Francii neznáme, souhlas, které jsou snadno dosažitelné, navíc také z finančního hlediska jsou velmi zajímavé. Řekl bych, že to je pohodlí, určitý životní komfort pro, když jsou malé děti, který je velmi zajímavý. Parky jsou všude, takže je možné jít s nimi ven, hlídání dětí se najde ve všech výjimečných případech snadno a potom je pravda, že naopak ceny jsou pro nás Francouze zajímavé. Pokud jde o cenu za hlídání ve Francii a cenu za hlídačku v ČR, to je nesrovnatelné. Tedy toto, to je pohodlný život, který je pro nás velmi zajímavý. Pro trochu větší děti, řekl bych, že, Praha je velmi zabezpečené město. Město velmi bezpečné, není tu násilí, nejsou velké problémy. Tedy, pravda, mám třináctiletého chlapce, nemám obavu, když vyrazí na procházku, když jde do města, kdy se vrátí. Může jít do školy, jet metrem, nemám obavy, nemám problém. Je to tak. Myslím, že v Paříži bych měl větší problém ho nechat jít samotného. Tady, nemám žádnou starost, tedy je pravda, že to je jednoduché. Potom, je tu pro mladé, pro adolescenty přeci jen, jsou tu krásné možnosti na zábavu, v obchodních centrech, pokaždé je. Je tu tolik věcí, které je baví, jestli chtějí

sportovat, všechny sporty jsou přístupné. Není tu blízko moře, ale, tak.

Jak Vám připadají obchody, nakupování? Už jste mluvil o tom, že tu je draho.

Ano, ano, no, ano, je tu draho, protože, když se rozhodneme se najíst, když zkusíme se najíst na západní způsob³⁸, je to obtížné. Je to drahé a potom mi připadá, že nabídka, abych odpověděl na navazující část Vaší otázky, je čím dál tím méně dobrá. A skutečně méně a méně dobrá. To znamená, že tu je, mám dojem přeci jen, že koncem 90tých let tu byly velké mezinárodní řetězce, které se v Praze usadily, dobře. Bylo tu TESCO, Carrefour, Delvita. Delvita odešla před lety. Tedy to nabízelo přeci jen mezinárodní zboží, dnes, se všemi odchody mezinárodních skupin. Carrefour odešel, Delvita odešla, tedy, máme tu většinou TESCO, dobře. A vzniká přeci jenom dojem, řekl bych k tomu, že to je všechno zaměřené na cenu. Je to návrat, mám dojem, že ve vztahu k nabídce, která byla v Čechách na počátku 90tých let. Minimum výrobků za pokud možno nejnižší ceny. Rozumím pokud jde o zboží běžné spotřeby, samozřejmě. Tedy je pravda, že dnes, když chceme zkusit se najíst na náš způsob, neříkám, že to je lepší, nebo méně dobré. Není to otázka, říkám, že máme odlišné zvyklosti. A když zkusím jít na náš způsob, je téměř nemožné najít. Musíte hledat v obchodech, máme chuť na francouzskou specialitu, kterou si chceme připravit, tedy najít dobrý kousek masa musíte hledat skoro všude. Takže to je krušné. A potom ještě to je strašně drahé. Toto zboží se moc nekupuje a jako Francouz nenacházím, téměř nenacházím výrobky, v uvozovkách francouzské zboží. Které, neříkám, že jsou lepší, ale které já znám a které jsem zvyklý připravovat. Takže je to dnes těžké a mám skutečně dojem, že země, že nabídka se soustředila okolo, okolo skutečně, několika velkých distributorů. A potom, se (trh, pozn. překladatele) vrátil k česko-českým alimentárním zvyklostem, které výborně vyhovují obyvatelstvu, ale my na to nejsme zvyklí a nerozumíme tomu. Já, když nakupuji vidím plno věcí, o nichž nevím co to je, nerozumím tomu. Nerozumím k čemu to je. Takže mám dojem, že svým způsobem nastal obrat zpět. To není negativní, to není otázka, vlastně. Vy máte Vaše zvyklosti, pro Vás to je dobře. Myslím, že dnes máte větší, mám ten dojem, máte větší možnosti k nákupu, než jste měli před deseti lety. Ale pro nás to je naopak. A já mám dojem, že tyto produkty jsou mnohým méně, jsou mnohem méně evropské v roce 2008 než v 1998. Tedy je to trochu, pro nás to je trochu, trochu obtížné. Říkám Vám poctivě, dnes, když si chci udělat radost, když chci nakupovat, jdu do Makra. Teď je to tak, že produkty, z kterých mám radost najdu jedině v Makru. Je to divné. Nebo tedy nejjednodušší je jít do restaurace. Řekl bych, že dnes je to i ekonomičtější. Mezi tím najíst se po našem z produktů, které známe a kupujeme ve velkých tržnicích, nebo jít do restaurace, nepočítal jsem to, ale jsem přesvědčený, že je pro nás ekonomičtější se jít najíst do restaurace. Abychom pojedli něco, co známe. Protože já, já mám rád guláš, ale neumím ho připravit. Dobrá, podobně smažený sýr, to zbožňuji, ale neumím připravit, je to hloupé, ale nic o tom nevím. Takže naštěstí v restauraci mě to stojí 80 Kč a jsem velmi spokojený. Kdybych to měl připravovat doma, bude mě to stát 200 Kč. Což, vidíte, co chci říct. Tedy, po pravdě, je to dnes mnohem obtížnější. V této zemi je to těžší žít, než tomu bylo před deseti lety. Je tu draž a nabídka je menší.

Ano, pokud jde o stravu.

38 à l'occidental.

Ano, přesně. Potom, samozřejmě pokud jde o volný čas, na této úrovni. Totéž když budeme mluvit o volném čase právě nyní. Kino před deseti lety nabízelo filmy v originální verzi. Ve shrnutí, paradoxně mám nyní mnohem menší komfort, mám méně pohodlí než jsem měl před deseti lety. Před deseti lety jsem v ČR žil lépe než dnes. Ale mnohem lépe. Já, bylo tu mnohem lépe. Bylo tu mnohem levněji, dostával jsem víc peněz, protože jsem z nich více ušetřil. Dobrá. Měl jsem tu více produktů, které jsem znal, potravin, před deseti lety, tedy v 98, v 2000 nebo dokonce ještě v 2002. Dokonce v roce 2002 jsem žil mnohem lépe než v roce 2008.

A jak vám připadají služby řemeslníků, nebo instalatérů?

Poslyšte, pracuji ve stavebnictví, takže, když mám mluvit o instalatérech, trochu je znám. Byl jsem vždy užaslý obecně nad (úrovni, pozn. překladatele) služeb. Rozumím službami, například, lehkost získat taxi. To je velmi snadné, v Paříži velmi obtížné. Aniž bych samozřejmě mluvil o ceně. Služby, pošta, například, u vás, je pravda otevřená, služby v obchodních centrech o nich jsme mluvili. Nejsou jen špatné. Obchodní centra otevřená každodenně včetně v neděli, některé v noci jako Tesco. To jsou výjimečné služby, to si ve Francii ani nepředstavím, dobrá. Pro mne všechny služby, nemocnice etd, jako cizinec jsem velmi dobře přijímán, dobrá. Taky proto, že platíme, samozřejmě. Ve Francii to je jinak, ve Francii cizinci neplatí, dobrá, ve Francii, když se necháte ošetřit neplatíte protože jste cizinec, tady to je jinak, protože jste cizinec. Tedy, to není vážné, to je pravidlo hry, je to logické, a přijde mi to velmi logické, ale platíme, a dostaneme vynikající službu. Ne, to mi přijde skutečně výborné. Řemeslníci, instalatéři jestli chcete, znám je v pracovní sféře, pracuji s nimi každodenně. Tedy já, já je posuzuji jako smluvní pracovníky (subdodavatele, pozn. překladatele). Teď jsem nikdy nevolal instalatéra k sobě do domu. Když mám problém, zavolám majitele, který se postará. Je pravda, že instalatéři, nevím, řemeslníci, máte ještě dnes výhodu, že máte řemeslo. Vezměme, že chcete, já já, chcete opravit fotoaparát, dobrá. Probíral jsem to s kamarádem, který byl u mne návštěvě tento víkend v Praze, který je foto-reportér a žil jeden rok v Praze. Říkal jak to bylo geniální v Praze, protože, když měl problém se svým fotoaparátem zanesl jej k řemeslníkovi nebo ke specialistovi a ten měl šroubovák, rozebral to a opravil a za dva dny nebo za den mu dal fotoaparát, ani to nebylo drahé, ale vrátil mu aparát opravený. Ve Francii toto už neexistuje. Ve Francii s fotoaparátem Conica, ano děkuji, ale poslyšte já to pošlu ke Conica do USA nebo do Japonska a dostanete ho za tři týdny. Tedy zde je více služeb. Je tu víc řemeslníků. Tedy zde jsou ještě řemeslníci. Když chcete například udělat stůl nebo židli, je jednoduché zajít k řemeslníkovi, i když nemluvíte česky, vysvětlíte a oni vám odvedou výjimečnou práci. Tedy pro mě jsou služby, služby jsou skvělé, výborné.

Myslím, že to je všechno, jestli mi chcete ještě něco říct co vám přijde na mysl?

Poslyšte, pokouším se znovu přečíst trochu nadpis. Jak Francouzi vnímají život v ČR? Víte, myslím si, že když je někdo expatriován v ČR, když tu žije dva roky, nebo tři roky, jestli život neoceňuje, tak je to proto, že pro expatriaci nemá národu. Měl by zůstat ve

Francii. Nechápu jak někdo nemůže vnímat pozitivně zemi jako jsou Čechy (ČR) po dobu dvou či tří let. Já tu jsem mnohem déle, takže to je tak, že dnes tu žiji mnohem méně dobře jak jsem Vám říkal než před šesti lety. Takže tedy je pravda, že dnes mám dojem, že žiji stále méně a méně dobře, ano. Dnes, kdybych mohl odejet, tak bych odejel. Takže při výběru mezi zůstat v Česku nebo vrátit se do Francie, zůstávám v Česku. Dávám přednost. Dávám přednost Česku před Francií. Ještě jednou Vám říkám, že finančně to je pro mne ještě méně zajímavé pro mne a to shrnuji co jsem Vám již před chvílí řekl. Měl jsem mnohem více, měl jsem v uvozovkách mnohem více uspokojení před pěti lety. Tedy, ale když mi položíte, ale když položíte tuto otázku Francouzům, kteří přijeli před dvěma lety, jestli Vám řeknou, ne mě se to nelíbí, mají zůstat ve Francii a ne jít sem. Řekl jsme, že kvalita života, který máme tady je v uvozovkách lepší než ve Francii, takže nevidím proč bychom si měli stěžovat, že je to tu horší než ve Francii. Já si stěžuji v uvozovkách, stěžuji si protože jsem před pěti lety žil lépe. Ale život to je srovnávání, ve vztahu k tomu, jestli řeknete je to tady lepší než na Mauriciu, mám chuť vám říct, že mám rád slunce a moře a pro mne je to lepší na Mauriciu. Jestliže se řekne jestli ti tu je lépe než ve Francii, ano je mi tu lépe než ve Francii. Jestli ti je lépe nyní než předtím, ne. Bylo mi lépe předtím. Tedy je pravda, že dnes bych měl spíš tendenci hledat jinou expatriaci (jinou práci, jinde v zahraničí, pozn. překladatele). Ale vy jste mi nepoložil otázku o tom jak my vidíme Čechy.

Ano, povídejte.

Měl jsem, myslím tak jako všichni, poněkud složité vztahy se starší generací. Dobrá dnes všechny složitosti jaké je možné mít myslím s lidmi, kteří mají mezi 40-50 lety. Kteří vyšli z minulé generace a žili 40 let nešťastně v komunismu. Tak to jsou lidé, kteří mají jiný přístup. To jsou lidé, kteří vyšli z velkých administrativ (podniků, pozn. překladatele), které se privatizovaly. Tedy to je trochu pořád poněkud obtížnější vztah k nám cizincům. Nyní mladá generace, já jsem unesen kvalitou mladé české generace. Unesen, příjemně překvapen, to znamená že mi připadá, že už máte otevřenou mysl ve vztahu k Evropě, stav který je desetkrát lepší než u nás. O jazykových schopnostech vůbec nemluví. Že máte vůli pracovat, vůli podnikat, která je skutečně příjemně vidět. Takže říkám bravo, bravo všem Čechům a to přesto že nemám zrovna rád Váš způsob stravování, ale ne.... To jsou ty důvody proč se nevracím do Francie. Ve Francii je to těžší. Ale možná, že to k Vám také přijde za pár let, budete mít více západní rytmus, začnete mluvit o stávkách. Uvidíme. Nejsem si jist, že hospodářství půjde pořád dobře, ale každopádně nyní, pro nás ze západu jsou jen země jako ta Vaše, kde nacházíme skutečnou motivaci k práci, dokonce potěšení pracovat, potěšení z práce.

Děkuji za rozhovor

Rozhovor 06 (Rodina 4) Anne-Laure

Datum: 22. dubna 2008.

Manželka Daniela. Žena v domácnosti.

Délka rozhovoru: 41 minut.

Kdy jste poprvé uvažovali jít do ČR?

Byla jsem v ČR dříve, než jsme se zde usadili, na cestě, na dovolené. Bylo to v roce 94. Byla jsem tu týden s přáteli. Tentokrát jsme přijeli v únoru, koncem ledna 2006 a ve skutečnosti na konci 2005 nám bylo nabídnuto. Bylo nabídnuto manželovi v rámci jeho práce odejet sem. Z profesionálního hlediska to nebyla zvláště zajímavá nabídka (nebyl to zajímavý postup, pozn. překladatele), ale řekli jsme si, že to byla určitě příležitost žít v Praze a proto jsme přijali.

Tedy to byla volba profese, povolání, ne republiky?

Byla to nabídka místa v ČR, ale nebylo to profesionálně zajímavější (postavení, pozn. překladatele). Ano vybrali jsme si, bylo to hodně pro místo, které nás přitahovalo.

Znala jste někoho před vaším příjezdem? Měla jste zde přátele?

Ne zrovna přátele. Ve skutečnosti můj tchán a tchyně, myslím, že nejméně patnáct let, sem přijíždějí každý rok, protože mají. Hned po konci komunistického režimu, sem přijeli ve společnosti lidí, kteří přijeli, myslím, že asi organizovat kontakty. A byli opravdu, moc se jim tu líbilo a od té doby sem do Prahy, přijíždějí každoročně na velikonoce. Ale do ČR.

Obecně?

Ano, a ještě tento rok, pořád. A hodně nám vyprávěli a ukázali nám poprvé krásy Prahy.

A co obecně děláte v ČR?

Můj rozvrh, moje aktivity? Důležitou částí mých aktivit je starat se o mé děti, protože mám čtyři děti, to bere hodně času. Protože jsme praktikující katolická rodina, dost se starám o farní aktivity, především katechismus. A to, to mi bere hodně času, protože jednou týdně přijímám skupinu dětí a musím tuto schůzku připravit. Pracuji s dětmi spolu s jinými katechetkami. Přijali jsme zodpovědnost (za další aktivitu, pozn. překladatele) ve farnosti. V tomto rámci tedy máme další věci, které nám berou čas. A pokud ne, jsou to spíše aktivity pro volný čas. Sportuji, hraji tenis a pak. Někdy se podílím na

aktivitách Accueil Francophone, buď návštěvy Prahy, sraz³⁹ Francouzů.

Navštěvujete často aktivity Accueil Francophone?

Ne, protože nemám moc času. Na začátku hodně často, podílela jsem se na návštěvách Prahy, ale čím dál tím méně často, už víc nemohu.

Řekla jste, že jste praktikující, že jste křesťanka, které další aktivity kromě katechismu máte?

V tom rámci?

Ano.

S mým manželem doprovázíme⁴⁰ snoubence, kteří se chtějí seždat v kostele, tak. Je to zajímavé, tedy je dvakrát nebo třikrát přijmeme. Navíc schůzky s knězem. Správně řečeno je přijímáme aby, trochu sdíleli naši zkušenost. Jestli to můžu tak říct.

Váš život praktikujících věřících, když to porovnáte, je jiný zde a ve Francii?

To co je jiné, ne opravdu. Ve Francii je více věřících, kteří opravdu praktikují. Ale ostatní jsou hodně kritičtí, někdy i antiklerikální. Zatím co zde opravdu cítíme, že Češi jsou hodně málo praktikující, ale jsou úplně lhostejní. Není tu nepřátelství, no je to tak, tak to cítíme. Jako Francouzi máme frankofonní komunitu, která je blízká tomu co můžeme najít ve Francii ve farnostech. Ale lidé jsou zahrnuti⁴¹, hodně angažováni v aktivitách a je to hodně živé a to, to se stává také ve Francii, ale ne vždy tolik.

Řekla jste, že přijímáte páry, které se chtějí seždat. Co to znamená?

Přijdou k nám domů, asi dvakrát nebo třikrát, hostíme je na večeři. Je to pro nás způsob, jak s nimi sdílet chvíli našeho rodinného života, křesťanského páru. A pak si s nimi trochu povídáme o tom co je pro nás konkrétně život seždaného páru, tak. Takže se ptají, a my se pokoušíme ukázat podstatné body, co to je křesťanský sňatek. Ale je to spíše z úhlu vyprávěného svědectví, z naší zkušenosti, protože současně mají schůzky s knězem, který s nimi mluví o aspektech opravdu.

Náboženských?

Tak.

To je zajímavé.

Ano, je to hodně zajímavé, protože často jeden z nich je dost věřící a trochu

39 Rassemblement.

40 Accompagne.

41 Impliqué.

praktikující a druhý vůbec ne. A tak je zajímavé, mají stejnou, stejnou volbu, ale přicházejí z odlišných prostředí. Tedy často je to Francouz a druhý je cizinec, a proto se berou v Praze a ne ve Francii, nebo tedy se připravují v Praze. Je pravda, že je to hodně zajímavé.

Je to běžné, tato praxe, že jeden křesťanský pár zve jiný, který se chce vzít?

Ach, ten systém? Myslím, že ve Francii je to více organizováno. Ve Francii se to dělá na farách, je tam skupina, která se stará o přijetí snoubenců, kteří se připravují. Mají, sejdou se ve více párech, které jsou ve stejné situaci se sezdanými lidmi, aby každý mohl klást otázky a ostatní poslouchali odpovědi. A tak to je bohatší výměna. Zde jsme, v naší komunitě je málo lidí, kteří se chtějí vzít v kostele a tedy i podstoupit tuhle přípravu a tak je přijímáme pár po páru, ale nemůžeme je přijmout společně takže si nemůžou vyměnit své zkušenosti, své obtíže.

Pokuste se prosím popsat první měsíce po vašem příjezdu do ČR. Na co si vzpomínáte?

Co jsem, vlastně. Jako expatriovaní Francouzi jsme, velice snadno a velice rychle, přijati ostatními Francouzi. Buď v rámci Francouzského lycea, protože je pravda, že tím, že mám děti jsem hned měla kontakt s lidmi z lycea. Nebo v rámci Accueil Francophone jsme pozvaní na setkání u kávy, na večírky, kde vás lidé pohostí a seznámíte se, to vám pomůže z praktického hlediska s věcmi, které potřebujete, adresy a tak. Jsme opravdu integrováni v této Francouzské komunitě a jednoduše teprve poté, myslím, co můžeme mít velmi pomalu kontakty s českým životem, po pravdě řečeno.

Bylo to obtížné se usadit a zorientovat se?

Ve městě, z praktického hlediska? Ne, měli jsme. Podle mě je přemístit se, umístit se dost jednoduché, tedy. Je tu trochu obtíž s jazykem, protože jak to je, jména jsou hodně, jsou cizí tedy někdy máme problém si je zapamatovat, ale plán města je jasný, tramvaj je jednoduchá a tak ano.

Učíte se Česky?

Ano.

Je to těžké?

Ano.

Proč jste se rozhodla se učít Česky?

Já, než jsme se zde usadili, nepřišli jsme z Francie ale z Chorvatska. Tam to byla první expatriace. Myslela jsem si, že se naučím Chorvatsky abych pak mohla něco s Chorvaty dělat. Z humanitárního nebo sociálního hlediska. Došla jsem k tomu, že to bylo, protože jet do zahraničí to bylo jet poznat/potkat lidi, kteří nás přijali/vítali a tak bylo nezbytné začít učením se jazyku. Vlastně, uvědomila jsem si, že jsme strávili tři roky v Chorvatsku, na konci roku či dvou, že nemůžu používat jazyk, abych to mohla dělat, protože to bylo hodně obtížné. Ale příjezdem sem, navzdory všemu jsem se trošičku

naučila česky, ale už jsem nemyslela na stejné důvody, byl to způsob jak trochu poznat českou kulturu nebo mentalitu, obecným způsobem. Moc dobře jsem věděla, že na konci dvou či tří let nebudu mluvit dost plynule, abych mohla něco s Čechy dělat, že jsem si dobře uvědomovala, že pokud jde o způsob života, máme od vás hodně odlišný život. A že to není jednoduché najít společnou činnost, protože nemáme stejný časový program, máme. My jsme, přijedeme jako cizinci s životem, který je opravdu hodně jednoduchý, i ve srovnání s tím, co máme ve Francii. Z pohledu, máme, dali nám k dispozici dům, máme životní podmínky, které jsou hodně jednoduché. Myslím, že to, možná nás to vzdaluje, nevím. A také proto že nemáme stejný rytmus života, tedy ano, já bych ráda dělala věci ale uvědomuji si, že to věru není možné, tedy. To, že trochu mluvím, i když nemůžu, prostě v rámci kurzu češtiny mi to umožňuje trochu více poznávat. Protože pak rozumím reklamám, můžu si trochu popovídat prohodit pár slov s lidmi, v Praze ne tolik. Protože tam je život dost, je. Obchodníci nemají čas mě poslouchat nebo si se mnou prohodit pár slov. Možná, když jedeme se projít na venkov, máme víc času navázat známost či dvě, trochu si popovídat. A po pravdě, to, že se učím česky, mě to pomohlo lépe porozumět mentalitě, a pak se v tom směru se hodně ptám profesora. Nebo kultura, nebo postoje, které vycházejí z historie, nebo. To je podle mě, je to hodně zajímavé.

To je zajímavé. Řekla jste, že je zde pro vás život jednodušší než ve Francii?

Ach ano.

V jakých dalších dimenzích je jednodušší, kromě ubytování a služby o kterých jste hovořila?

Ano, správně. Máme, finančně máme mnohem lepší situaci. Když ne, nevím jestli se to v ČR říká. Fakt, že žít tady má mnoho výhod, nejsou tu obtíže, které můžeme mít v Paříži. Kde město je moc veliké, aktivity jsou, především kulturní aktivity je třeba rezervovat strašně dopředu. Vystát dvouhodinovou frontu před operou pokud chceme mít hodně dobré místo na operní představení. Je to opravdu hodně složité. Projít město trvá mnohem déle. Všechny takovéhle věci, praktické. A zde máme štěstí být v hlavním městě a mít snadný život, mnohem snadnější. Pokud ne, jiné aspekty. Je pravda, že ve Francii je nálada/atmosféra, která nás trochu dráždí, když tam jsme tak to víc cítíme.

Co vás dráždí?

Teď co tu bydlíme. Jak to definovat, nevím jak to říct. Už ve vztazích, které máme s lidmi, je tu určitá jednoduchost, pravdivost. Ve Francii ve vztazích, které máme s lidmi, které neznáme, je třeba vždy vystupovat, být usměvavý, konečně jste to musel poznat v jiném smyslu. Ve vztazích s lidmi tu je více pravdy, i když nemáme vždy snadný přístup, ale je to mnohem pravdivější jako mezilidský kontakt, konečně to je něco na co jsme i ve Francii dost citliví. Je tam nálada/povaha, která dělá, že vždy všechno je zabezpečeno proti rizikům. Pokud spadneme na chodníku, je to nutně proto, že chodník byl špatně udržován a že je to chyba města. Když půjdeme do muzea, určitě tam bude bezpečnostní opatření. Která možná dělají proto, že jsou v Evropě, ale my jsme všichni trochu uvnitř a zde cítíme, že to je mnohem víc na osobní zodpovědnosti každého, a to je něco, co je víc v souladu s tím jak jednáme. Nevím jestli to je dost jasné.

Řekla jste, že když srovnáte váš život zde s životem Čechů, že je mnohem obtížnější. Že váš život je obtížnější, když ho srovnáte s naším?

No ne, tohle jsme zrovna neřekla.

Špatně jsem rozuměl.

Ne, je víc, mám dojem, že nemáme život. No je to trochu umělé, protože zrovna jsme ve finančních podmínkách, které nejsou takové jaké bychom měli ve Francii a tak skutečně žijeme trochu nad naše prostředky, možná.

Ano, a hovořím o životě cizinců, my jsme místní, vy jste expatriováni a chcete srovnat.

Ale jazyk je bariéra, i když se učíme česky, je pravda. A pak, když nastane obtíž, jestli to je to na co se ptáte, je tu něco, co tu je možná méně snadné než ve Francii. To je třeba mít hodně dětí. To je něco co se neprožívá moc jednoduše. Například tento dům s mnoha pokoji bude ve Francii považován za dům pro rodinu. Vlastně si myslím, že to tak nebylo zamýšleno. Tady to byli lidé, kteří měli jen jedno dítě, a vedle máme souseda, který nerozumí proč, když jsou děti venku dělají hluk. Protože se usadili v této čtvrti, aby měli klid. Tedy je pravda, že když jsme ve Francii ve velkém domě, nutně tam jsou děti, a tak, i když se pokoušíme moc neobtěžovat druhé. Tedy tuhle část zahrady vlastně nepoužíváme, protože je to proti sousedům a je to opravdu obtížné. Nemůžeme žádat od dětí, které vyjdou ven, aby nedělaly hluk, i když je žádáme, aby respektovali sousedy, jestliže jdou ven, aby mohly běžet. Ale jsou tu jiné situace, hlavně při návštěvě muzea nebo hradu, i když jsme řádně požádali děti, aby dávaly pozor a nedělaly hluk a moc nepobíhaly, a i když to není vždy ten případ, apriori cítíme, že s hodně dětmi nejsme moc vítáni. Lidé se necítí dobře, protože si hned obecně myslí, že to bude obtěžovat. Opravdu to tak cítíme. Pokud přijdu do obchodu, je to vzácné, často chodím nakupovat možná s jedním dítětem, ale když přijdu se čtyřmi tak to mám problém. Zatím co ve Francii, i když to je taky způsob vyjadřování, jak jsem řekla před chvílí, lidé říkají: ale to je hezká rodina. No, i když si to tak úplně nemyslí. Cítíme, že je náznak obdivu, zde vůbec ne. A je pravda, že nám je to často nepříjemné. Cítíme, že Češi se považují za přísnější vůči svým vlastním dětem než my. A já, mám dojem, že to je pravda, že průměr Francouzů, ale já se pokouším být přísnější na děti, myslím, že průměr ve Francii je přese všechny nedostatky, si myslím, že je to apriorní, no. A my se pokoušíme nerušit a přimět děti, aby respektovaly a věděly, že je to normální, ale to, nestačí to. To je opravdu jedna z mála věcí, která je zde obtížná, protože vše ostatní jsme. Myslím, že čím více známe Čechy a čím více jsme, oceňujeme velmi charakterní způsob, který nenacházíme ve Francii, ale z této strany je to obtížnější.

Jak vám připadá život, běh života?

Nevím, co tím přesně rozumíte.

Jak tomu rozumíte?

Ano, já tomu nerozumím.

Život obecně, tedy například jak se Vám jeví práce ve srovnání s vaší zkušeností ve

Francii?

Tedy, no, já nepracuji v profesi.

A kdyby jste byla ve Francii? V tom případě. Máte čtyři děti, pracovala by jste?

Ne, ale to skutečně není, to nemá souvislost s tím, že jsem zde. Co o tom vím, protože můj manžel mi řekl, jsou to spíše ekonomické znalosti. To je, že tu je mnohem méně nezaměstnanosti než ve Francii, a tak. Ve Francii, když hledáte zaměstnání, musíte okouzlit svého zaměstnavatele aby vzal vás než někoho jiného. Zatím co zde to je on kdo chce zaměstnat, kdo musí okouzlit zaměstnance aby ho vzal. Je tu zvyšování mezd, které Francouzské firmy mají problém sledovat, protože když žádají na svém sídle ve Francii zvýšit platy ve stejném rytmu jako zde, není jim vyhověno. Protože to nejsou stejná čísla jako ve Francii. A můj manžel často vypráví, že lidé co pracují v jeho týmu mají nabídky z firem aby dělali tu samou práci a jsou placeni o 20% až 70% více a tak odcházejí a vůbec je nemůže udržet, to je něco co neexistuje ve Francii. To je myslím obtížné.

Pokud trávíte váš čas hlídáním dětí, staráte se o děti, jaké to je?

Ano, není to nutně být s nimi, a vlastně to je, hodně času řídím, odvezu je do školy, jedu pro ně na jejich aktivity, to je jednoduché. Je to taky nakupování jídla, to se stává často, protože je nás doma šest. A je tu také to, co se týká ošacení, hledat no, to vezme čas, nestačí jít do prvního obchodu abych nutně našla to, co hledám. A pak, ke třetí hodině, vyjdou ze školy a pak je třeba abych byla u úkolů a problémů, které mohou mít, být volná, protože mám několik možností než jen je odmítnout, a mluvit s nimi. Vidíte.

Pokud jde o volný čas pro děti, jaké jsou aktivity?

Tedy, je tu část, která je dost jednoduchá, protože to je na Francouzském lyceu, které nabízí mimoškolní aktivity. Ale nikdy to nejsou věci, jde spíše o uvedení do disciplíny, ale nikdy to nejde moc daleko. Pokud se chceme zdokonalit v doméně, v tom případě je třeba se zapsat do sportovního nebo kulturního klubu. Je to více méně jednoduché, děti hrají tenis, je to hodně jednoduché. Profesor s nimi mluví anglicky, jsou jednoduše integrováni do skupiny, jinak hrají na hudební nástroj. Pokud vezmeme skupinovou výuku v nějakém zařízení, je to obtížnější, protože tam, je to hodně v Češtině, takže to je pro ně těžké. V některých disciplínách můžeme rozumět když gestikulujeme v cizím jazyce. Pokud jde o to naučit se s hudebním nástrojem, musíte opravdu rozumět, jinak, co jiného. Ve srovnání s tím co je ve Francii, zde často, ale viděli jsme to předtím v Chorvatsku, když děláme sport nebo hudbu nebo tanec, je to mnohem intenzivnější, někdy je to vícekrát za týden. Například fotbal je třikrát týdně. Zatím co ve Francii to bude jedna hodina, no. My, kteří odcházíme později z výuky, protože děti mají trochu školy odpoledne, není vždy jednoduché mít aktivitu ve stejném rytmu jak to dělají Češi.

A jak vám připadá ubytování v ČR?

Zkušenost, kterou mám, no je hodně dílčí, protože společnost mého manžela nás spojila s realitní kanceláří, která se zaměřuje na expatriované a která nám ukázala, která nám nabídla různé ubytování, když jsme přijeli. A společnost nám dala rozpočet a od toho

jsme se snažili najít to, co je nejlepší za tu cenu. Tedy je to úplně odlišné od toho, co bychom dělali ve Francii, kdybychom se ubytovávali za naše vlastní prostředky. To je jasné, a hádám, že Češi také nemají stejný způsob postupu. Měli jsme, na začátku, když jsme přijeli, když jsme hledali velký dům, nabízeli nám jen, tedy buď které měly méně místností než bylo na začátku prezentováno, nebo to byly velmi luxusní domy například s bazény. Vybavení, ano, trochu luxusu, tedy my jsme hledali jen místo s hodně pokoji, a tak jsme měli hodně obtíží najít dům bez bazénu. Protože, myslím, že když velký dům, dům, možná luxusní, nevím, že musí mít saunu, bazén není to, co jsme hledali, už proto že jsme měli malé děti a to nás zneklidňovalo, mít bazén, zdálo se nám to nebezpečné, pak saunu nepotřebujeme. Luxusně, jsme nakonec našli dům, který je moc pohodlný a příjemný, ale bez bazénu.

Podle jakých kritérií jste si vybrali ubytování?

Chtěli jsme hodně místností. A hlavně jsme chtěli místnost pro návštěvy. Zájem o hodně místností, byl pro to, abychom mohli hostit přátele nebo rodinu, která přijede do ČR a pro to jsme moc spokojeni.

A jaké to bylo se usadit, rozumějte zařídit si dům, vyzdobit.

Tedy ve skutečnosti, společnost mého muže souhlasila abychom se přestěhovali s naším nábytkem. Myslím, že to dělá hodně, pro to, abychom se cítili v cizí zemi jako doma. To není případ všech společností. Vidíte a potom, na začátku jsme si jen zkusili najít něco osobního.

Mluvila jste o vašich vztazích v sousedství. Jak byste popsala vaše vztahy v sousedství. Máte jiné kontakty kromě problému s hlukem?

Ne, to je zvláštní případ, máme souseda, s kterým máme moc příjemné vztahy. Řekla bych mnohem normálnější a čas od času spolu mluvíme, nabídne mi pomoc či službu, máme příjemné vztahy. A tamto bylo pro uvedení příkladu, ano hluk, ale nejsme obtěžováni z druhé strany. Není tu tolik sousedský život⁴². Tedy nevím jestli to je vždy ten případ, ale předtím v Chorvatsku jsme byli jako zde na konci slepé ulice a odpoledne po práci, lidé byli venku, povídali si, děti si hrály, zde nic takového není. Jestli to je čtvrtí nevím. Je tu málo dětí a každý je u sebe, takže opravdu se nemůžeme víc seznámit, vidíme lidi se procházet v parku s dětmi, venčit psy, ale to nejsou nutně lidé, kteří zde bydlí, takže máme málo vztahů se sousedy.

Je tu podle vás čtvrť, kterou můžeme nazvat „francouzská“?

No možná zde ano. Protože je to blízko Francouzského Lycea a je tu hodně rodin, které se tu usadily, ano. Francouzský kopec⁴³, ale nevím jestli to vymysleli Češi nebo, francouzský kopec....

To jsem nikdy neslyšel.

42 Vie de quartier.

43 La colline des Français.

Nevím, je pravda, že jsme zde dost početní.

A jak trávíte váš volný čas, již jste řekla, že sportujete?

Co jiného, hodně si užívám, víc než ve Francii, opery, koncertů, je to opravdu snadné. A to je příležitost, například jsme nikdy nemohli jít do opery a co jsme tady chodíme pravidelně. Navštěvujeme také Prahu, ale ČR také, hrady v ČR, protože je jich tu nekonečné množství a jednoduše moc zajímavé, to moc rádi děláme. Protože pokud ne, mít velký dům se zahradou to nás bere, můj muž se stará o zahradu, tedy měli jsme zahradníka k dispozici, ale raději se o ni stará sám. Máme hodně přátel, myslím, že to je spojené s tím, že jsme expatriováni v dost velké komunitě.

Máte České přátele?

Téměř nemáme České přátele. Tedy, ale ve francouzské komunitě, tím, že je nás hodně, ale současně početně limitovaní, hodně to podporuje kontakty a máme víc večerí, večírků s lidmi z komunity, než bychom měli ve Francii s přáteli, si myslím. Zejména protože jsou tu aktivity organizované asociací Accueil Francophone, kde potkáme lidi, kteří reagují, zveme se, takže to dělá, že máme intenzivnější sociální život, si myslím, než ve Francii. A s Čechy, přemýšlím, trochu, sem tam se potkáme, ale ještě nemáme přátelské vztahy.

A jak Vám připadají obchody, nakupování, jste spokojená s nabídkou?

Ano, je tu hodně věcí. Jsou tu služby, nebo produkty, které nenacházíme, nebo hodně obtížně. Když jsme ve Francii, můžeme si dovézt věci, ale jsou to spíš produkty na vaření. Jsou tu věci, kterých není mnoho. Nenacházíme obuvníka, nebo velmi málo. Někdy v obchodních centrech najdeme někoho kdo slepí, ale obuvníka, který sešije, který opravdu opraví obuv, to je něco co tu moc není. Z větší části najdeme to, co potřebujeme.

Jak se Vám zdají služby, řemeslníci a dělníci?

Myslím, že to je dost srovnatelné zde a ve Francii. Ve Francii to je hodně obtížné najít někoho, aby přišel něco udělat, myslím si, že tu je to trochu jednodušší. Ale jinak no, vše co je ručně dělané je lacinější, takže necháváme si opravit starý nábytek. Mohla bych to udělat ve Francii, ale ceny nás odradily, tedy jsme to udělali tady. Ano to je jednoduché. Ano, tedy je to trochu jednodušší nechat dělat řemeslníky, ale myslím, že jsou tu stejné obtíže, slyšela jsem, že lidé nejsou vždy spokojení s prací lidí, kteří k nim přijdou, ale to je úplně stejné ve Francii.

No, myslím, že to je vše. Myslíte si, můžete mi říct něco, co jsem možná zapomněl? Jestli máte něco na srdci. Něco, co shledáváte zajímavé ve vašem životě v ČR?

Ne, myslím, že jsme udělali kolečko. Odpověděla jsme na všechny vaše otázky?

Ano, moc děkuji.

Rozhovor 07 (Rodina 5) Josephine

Datum: 24. dubna 2008.

Manželka Jean-Yva. Žena v domácnosti.

Délka rozhovoru: 21 minut.

Kdy jste poprvé přemýšlela, že pojedete do ČR?

Tedy přijeli jsme v srpnu 2005, tedy budou to tři roky. A věděli jsme rychle. Protože byl vznesen požadavek. Nabídli místo mému manželovi v Praze, takže jsme na začátku se trochu. Moc dobře jsme, to znamená ano nebo ne. Protože pro nás Praha, bylo to daleko. Byla to země, která vyšla z komunismu, takže jsme si vzali trochu na rozmyšlenou. A pak jsme sem zajeli to poznat. A pak je pravda, že je to město, které vyšlo

z komunismu a je to přeci jen už dlouho a před třemi lety. Řekli jsme si, že to můžeme udělat, také proto, že vždy moc nevidíme stopy komunismu v životě. Tedy město se nám hodně líbilo a usadili jsme se, he he.

Proč jste v ČR?

Za prací mého manžela, no. Vydali jsme se sem, protože můj muž pracuje u [společnost A], která je [globální automobilovou společností], a mají. ČR je teď trochu, otočná hvězdice všech, všech odvětví automobilového, evropského proudu pro výrobu automobilů.

Znala jste zde někoho před vaším příjezdem do ČR?

Ne.

A co děláte v ČR?

Já jsem v domácnosti. A je pravda, že velmi oceňuji Prahu, protože nabízí mnoho kulturních možností. ČR je také země bohatá na zámky, na možné kulturní prohlídky. A pak fakt, že jste takhle trochu daleko od své země, to otvírá oči na mnohé věci. A v Praze můžeme dělat hodně věcí a v této situaci, zejména v situaci Francouzů v cizině. Je tu mnoho možností, které se nabízejí v rovině ruční (tvůrčí zábavy, pozn. překladatele), umělecké a kulturní prohlídky, tedy je to velmi snadný život.

Pokuste se prosím popsat první měsíce po vašem příjezdu do ČR.

Tak ano, to byl, bylo to přeci jenom hodně jiné od Francie. Jak by se dalo říct ze strany jazyka, protože jazyk nemá žádnou souvislost s francouzštinou. Prakticky nejsou žádná společná slova. Nebylo to snadné, protože všechno bylo nové, a pak administrativní postupy nebyly moc zjednodušené. Nebo každodenní obstarávání, když jsme šli na poštu, nebo když jsem šla koupit předplatné na dopravu. Nebylo to jednoduché, protože jsme byli rychle odbytí lidmi co pracují u přepážky. Tedy první měsíce byly krušné protože hodně odbývání, protože jsme nemluvili česky.

Odbytí?

To znamená, že lidé nám říkali „nevíme, nerozumíme, nechceme vědět“, tedy první měsíce to tak bylo prakticky vždycky. Na pokladně, když jsem nerozuměla ceně, takže to bylo. Na poště jsme nerozuměli, řekla jsem „známky“, chtěli jsme říct „máte známku“ já řekla „máte známky“, tedy tam mi řekli, že nerozumí. Samé takové drobnosti, které na začátku trochu rozčilují, což je pravda. A je pravda, že pro všechno zařizování na začátku, první měsíce byly obtížné, protože nelze říct, že někteří Češi usnadňují integraci cizinců. A pak to je hodně jiné, když známe češtinu. Potom to není stejné. To byly první měsíce v ČR.

A jaké to bylo se zde usadit, zorientovat se ve městě?

Dobře, je pravda, že na začátku jsme byli trochu ohromení slovy, neznali jsme názvy ulic, ale dobře, co do dopravy, měla jsem v autě GPS. Tedy to bylo hodně

jednoduché. Pak co do usazení jednoduché, jednoduché. Ne bylo to, z té lepší stránky, měla jsem to blízko do školy. Tedy z toho hlediska to bylo jednoduché.

Jak vám připadá život, způsob života?

Život je skvělý. Způsob života, kromě toho, že je velký rozdíl mezi ČR a Prahou. Tedy Praha je město, které se velmi pozápádnuje, s životem i tak lepším než v ČR. A na oplátku, když jedeme na venkov nebo k Čechům, kteří mají způsob život trochu blíž národnímu průměru, tam je velký rozdíl. S domy ne vždy komfortními, podle mě je mezi (Prahou a venkovem, pozn. překladatele) velký rozdíl. Pokud ne Praha je město, kde je i tak kontrast, kde přeci jen byla výstavba komunistických bloků a pak jsou tu domy, zvláště v rezidenčních čtvrtích, s hodně bohatými domy, hodně, s hodně bohatou populací, i tak. Podle mě.

A jak se Vám jeví práce?

A tam taky je, podle mě jsou dvě populace. Je tu populace, která možná trochu víc utrpěla komunismem, která je často uzavřená, ta co se na nás zrovna obořuje se u kasy, která, která je možná trochu zatrpklá životem zde. A pak nová generace, která má touhu se zlepšovat, která má často talent a která i na firemní úrovni je velmi výkonná. Vlastně je to trochu. Ti jimž je padesát pět, šedesát let, kteří naplno utrpěli komunismem a kteří se museli transformovat, a pak generace, která naopak, která zapomněla nebo zapomíná a která to možná ani nepoznala, nebo hodně málo, a která je hodně západní, která má plně kompetentní hodnotu na úrovni podniku.

Řekla jste, že jste v domácnosti. Pokud by jste byla ve Francii, byla byste také doma?

Ano.

Nebo byste pracovala?

Ne, byla bych taky doma. Ale jinak, protože je pravda, že zde se nacházíme hodně mezi Francouzi. Hodně paní, které nepracují, takže můžeme dělat spoustu věcí. Zatímco ve Francii hodně žen pracuje, přátelé, které známe nejsou nutně hned vedle, takže můžeme dělat méně věcí, je méně organizovaných věcí.

Ve Francii?

Ano, ve Francii, než tady.

Co například děláte?

Například zde malují na porcelán, nebo kulturní návštěvy, je pravda, že vše je daleko, hlavně v regionu Paříže.

Pokud jste doma, tedy vaší prací je se starat o děti a o dům?

Ano.

A jaké to je, pokud to srovnáte, například, když jste ve Francii, je to, jaké to je ve srovnání?

Vše záleží na věku dítěte. Je pravda, že já, nemám hlídačku dětí, protože mé děti, poslední má pět let, a je pravda, že z tohoto hlediska je to v Čechách jednodušší. Protože si snáze můžeme zaplatit uklízečku, častěji, nebo hlídání dětí. Je pravda, že oceňuji, že mohu mít paní do domácnosti více a častěji, než ve Francii. Jednak proto, že se jí platí méně. Pravda je, že život je snadnější, protože dostávám mnohem více pomoci. A to je ve skutečnosti důsledek expatriace.

Ano?

Je to proto, že jsme daleko od Francie v zemi, kde jsou lidé často placeni méně a ve všech případech pro ty, kteří jsou v první kategorii. Proto je pravda, že mohu mít mnohem snadněji pomoc, je to snadnější a je to příjemné, to je pravda.

Jak se Vám tu stará o děti, jak se jim vyhledává zábava?

Je to obtížnější než ve Francii, protože je tu hodně věcí, které jsou nabízeny, pokud jde o sport, hudbu, ale je to často v češtině. Zatím co my jsme Francouzi, no co, děti mluví francouzsky, naučit se česky je i tak obtížné, hlavně pro nás Francouze, kteří nejsme moc zdatní v jazycích. Tedy je tu hodně věcí, které děti nedělají. Z jedné strany kvůli jazyku a z druhé strany protože děti ve francouzské škole pracují až do půl páté, do pěti, zatím co Češi obecně končí (ve škole, pozn. překladatele) s dětmi před půl třetí. Tedy aktivity jsou nabízeny k půl třetí, ke třetí a děti tam nemohou chodit. Je to proto, že dáváme děti do francouzské školy. Tedy je to menší nevýhoda. Ale dobře, mimo, vedle toho mohou mít individuální kurzy. Někdy mají domácí hodiny klavíru, našli nám profesora, který mluví francouzsky. Kolem tenisu, tam je taky profesor, který mluví anglicky, no prostě dá se najít. Tedy to, to je dobré. Ale myslela jsem na bazén, protože mám kluka, který chtěl chodit do bazénu. Je pravda, že to není možné, a pro violoncello jsem nenašla francouzsky mluvícího profesora, tak, vidíte, no, ale kromě toho je mnoho možností.

Jak Vám připadá ubytování v ČR ?

Ale jsme zhýčkaní, protože nám pomohla společnost. Tedy můžeme mít naprosto komfortní ubytování. K domu není co říct, i když trochu reptám na zevnějšek, uvnitř je bezchybný, je prostorný.

Podle jakých kritérií jste si vybírala bydlení ?

Především to je kritérium rozpočtu, protože jsme měli rozpočet určený společností, který jsme nechtěli překročit. Potom kritérium blízkosti školy, protože se vyhýbáme moc jezdit, i když je toho hodně. A pak něco kde je teplo, světlo, čisto, no co, to je vše. No a hlavním kritériem byl rozpočet, a to vylučuje i tak hodně věcí, protože cena domů rychle roste.

A jaké to bylo se usadit, zařídit si dům jako u sebe?

No skvělé, skvělé, protože jsme přišli do čistého domu, měli jsme všechny, vše bylo bílé a čisté. Tedy neměli jsme nic co bychom sami museli dělat, tedy to bylo dobré. Potom jsme umístili trochu dekorací, ale jen, protože, já jsem nic nedělala, kromě toho, že jsme pověsili pár obrazů jsme nic nedělali. Dali jsme záclonky, nemalovali jsme, neměnili jsme dlažbu, tedy velmi jednoduché. Velmi jednoduché, protože víme, že tu nejsme na dlouho, tak se člověk uspokojí, je tu bílo, je to perfektní, vidíte a je to moc dobré.

Jaké jsou vaše sousedské vztahy?

Hodně hodně povšechné, protože lidi pozdraví, my Česky pozdravíme, tedy moc daleko to nejde. Je to tři roky co tu jsme a je to několik měsíců, jedna sousedka, která mluví perfektně anglicky a protože mě požádala o informaci a to bylo poprvé co mě oslovila, protože když jsem zdravila, odpovídala mi česky tedy mluvila česky, ale já s ní nikdy nemluvila anglicky. Potom najednou mě potřebovala, tedy tehdy mě oslovila anglicky, ale jinak říct, že sousedé, nemůžeme říct, že by opravdu hledali kontakt. No dobře, tak, to není, v Pařížském regionu to je stejné, tedy nemůžeme říct, že obecně, že by Češi vyhledávali hodně kontaktů s lidmi které neznají. Jsou spíše dost uzavření, podle mě. Ale nakonec tak to je trochu všude.

Podle vás, je zde čtvrť, kterou můžeme nazvat Francouzská?

Nezdá se mi, nemyslím si. Je pravda, že je tu hodně, je několik francouzských rodin tady v této čtvrti na Praze 6. A jsou vlastně trochu všude, protože tramvaje, je tu hodně tramvají, tedy je jich hodně. Nevím, u školy je Francouzů nutně víc, ale nemyslím si, že by tu byla čtvrť, protože škola je v centru. To není jako kdybychom byli v americké škole. Tam je opravdu kampus a pak všechny domy okolo. Zatím co škola je v centru, tedy ne, myslím, že Francouzi jsou trochu všude.

Jak trávíte svůj volný čas?

No volný čas, mám ho hodně, je pravda, že to je příjemné. Hrají tenis, malují na porcelán. Často chodím do Prahy, protože je tam spousta věcí k vidění, a pak o víkendu se rádi procházíme. Buď navštívujeme ČR (venkov, pozn. překladatele) nebo, nebo jdeme do Prahy, nebo do parků co jsou poblíž. Máme hodně rádi zeleň.

Trávíte váš volný čas spíše s Francouzi nebo máte také České přátele?

Máme pár Českých přátel, protože jsme členi skupiny křesťanských věřících. Scházíme se tedy a mezi těmi věřícími, těmi křesťany jsou Češi. Tedy máme pár vztahů s Čechy, ale to jsou jediné, které máme. Ale jinak jsme mezi Francouzi. Protože Češi, které známe, to je proto, že mluví francouzsky. Tu opravdu, pro mě, to je nedostatek jazyka, který je velmi důležitý. Protože, na začátku jsem se učila česky, je to složitý jazyk, který z mé strany vyžaduje hodně úsilí. A je pravda, že jsem byla trochu zabrána dětmi a nevěnovala jsem mnoho času a tak jsem se topila v obtížném jazyce, který se mi nedařilo se naučit. No to proto, že jsem dost nepracovala. Naučit se jazyk vyžaduje hodně práce.

Vy jste členkou křesťanské komunity, jste praktikující?

Ano, ano, přesně.

A jaké aktivity děláte v komunitě?

Tedy to není Francouzská Křesťanská Komunita, protože zde je Francouzská Křesťanská Komunita, my nejsme její členové. My jsme vlastně ve skupině věřících, která ve skutečnosti nemá jádro/hnízdo. Přesně bez organizace a nemáme podporované aktivity. Právě bez, bez organizace a nemáme podporované aktivity, jednoduše se pravidelně scházíme každou neděli na mši [...] a mimo to se scházíme jen proto, abychom se sešli se svými lidmi, to je vše. Nemáme, nemám organizované aktivity.

Správně jsem rozuměl, že nejste ve Francouzské Křesťanské Komunitě?

Ano, tak.

A kde jste?

My, vlastně jsme oddělená skupina věřících.

Oddělená od tamté skupiny?

Ano, oddělená od tamté skupiny. Větev ale oddělená. No je to tak.

A odkud pochází tato skupina?

Tato skupina vlastně, to je. Už ve Francii jsme byli, protože vlastně tady je Křesťanská Komunita Katolická. A my už ve Francii jsme byli oddělení od katolíků a to je osobní přístup, protože jsme se chtěli vrátit k jednodušším věcem. Vlastně více k životu podle Bible. My tedy, již ve Francii nejsme součástí katolíků, i když to je stejná Bible, ale chtěli jsme se oddělit od všeho co je organizováno katolickou církví. A tak po tom co jsme sem přišli, hledali jsme jiné křesťany, kteří by byli trochu jako my, oddělení od jakékoli organizace. A našli jsme je, a jsou tam Francouzi, a jsou tam Češi, je tam hodně Čechů.

A to je ve kterém kostele?

Není to v Praze, každou neděli jedeme do Pardubic. Tedy úplně na východ. Abychom se tam sešli v sále. Je to v kantýně, která v neděli slouží jako sál v němž se můžeme sejít. A je tam Bible a jsme spolu.

Jste členkou asociace Accueil Francophone?

Ano, ano.

Navštěvujete hodně aktivity asociace?

Ano, zkusím to, zkusím protože to je často zajímavé. Ano, protože je tam hodně nabízených věcí, někdy mě to zajímá, vyhecujeme se a pak jdeme.

Jaký druh aktivit preferujete?

Jsou věci jako kávové sešlosti jednou za měsíc, které se pořádají pravidelně, a to nám umožní se potkat, protože jinak se všichni nesejdeme. Nebo aktivity jak říkáte kulturní nebo ruční (tvořivé zábavy, pozn. překladatele). Aktivity, návštěvy, které jsou také například zajímavé, a kulturní návštěvy v Praze například.

Jak vám připadá kulturní život?

V Praze je moc bohatý. Je tu hodně věcí co můžete dělat, hodně věcí k vidění. Je tu vše, je tu hodně muzeí, především kostelů, především, a tak v ČR také. Tedy jsme daleko od toho znát ČR. Je tu hodně věcí.

Jaké jsou obchody a nakupování?

No, vidím, že, za tři roky se to hodně změnilo, i když to už bylo hodně hodně dobré. A je tu hodně obchodních center, které se otvírají. Šestka, která se zrovna otevřela tam na, a je jich mnoho a jsou zde mezinárodní značky, které jsou všude. Tedy život v Praze je v každém případě jednoduchý, protože najdeme všechno, všude. I na úrovni, na začátku to bylo okolo dobrého ovoce a zeleniny, a okolo masa. No je pravda, že zde masu kraluje vepřové, tak, no a my se taky přizpůsobujeme vašim zvyklostem, my jsme tedy zhýčkaní, tedy bez problému.

A jak vám připadají služby, řemeslníci a instalatěři?

Neměla jsme s nimi moc co do činění. Jediný člověk, kterého jsem pozvala, to byl ten na satelit a v tom jsme problém neměli, přišel včas, odvedl svoji práci moc dobře a nemám nic co říct. A ostatní neznám, protože jsem neměla s nimi nic do činění, vlastně ani s instalatéry nebo s řemeslníky. S tím se zabývá majitel. Já se s nimi ani nesejdu.

Jak vidíte Čechy po třech letech co jste tady.

Já, tvrdím, že jsou tu dvě kategorie Čechů. Jsou tu Češi, kteří jsou otevření, všeho věku, kteří jsou, kteří obecně často mluví německy, anglicky nebo francouzsky, kteří jsou hodně otevření k zahraničí a kteří jsou hodně vzdělaní a komunikativní, a pak hodně mladí, kteří mluví moc dobře anglicky, a obecně hodně silní v jazycích, a mladí, kteří jsou často hodně otevření. A pak ta část, ta kategorie, která si myslím trpěla komunismem, která trpěla komunismem, nevím, která je často hodně uzavřená, hodně zatrpklá a ne moc příjemná. To je pravda.

Hodně zatrpklá ?

No, zatrpklá, to znamená trochu, nemají rádi, když s ní mluvíme, nemají rádi, nechtějí nám

na žádný pád pomoci. Když se jich zeptáme, tak nepomohou. Řeknou nám, že nerozumí. A že to nejde. V celku shledávám, že Česká populace není pohostinná⁴⁴, nejsou tu vždy lidé, kteří by nás přijali, to je pravda, ale když překonáme bariéru, tedy umí být milí. Ale první přístup je chladný, to je pravda, dost odměřený, trochu nedůvěřivý, ale po tom, když nás poznají trochu víc, tak dovedou být moc příjemní. To je můj názor.

Myslím, že jsme prošli všechny otázky. Myslíte si, že je něco co mi chcete říct k tomuto tématu, možná jsem na něco zapomněl?

Tak, tedy, poslouchajte udělali jsme kolečko. Tedy mě nic nenapadá, tak, tedy podle mě jsme prošli všechno se všemi otázkami.

Mockrát děkuji.

44 Accueillante